

**LİSELERDE SOSYAL AĞ OLGUSUNUN İNCELENMESİ:
MALATYA ÖRNEĞİ**

UĞUR ÖZHAN

DOKTORA TEZİ

**BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ
ANABİLİM DALI**

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

OCAK, 2019

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren (....) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı: Uğur

Soyadı: Özhan

Bölümü: Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi

İmza:

Teslim Tarihi:

TEZİN

Türkçe Adı: Liselerde Sosyal Ağ Olgusunun İncelenmesi: Malatya Örneği

İngilizce Adı: The Investigation of Social Network Phenomenon in High Schools: Malatya Sample

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazarın Adı Soyadı: Uğur ÖZHAN

İmza:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Uğur Özhan tarafından hazırlanan "Liselerde Sosyal Ağ Olgusunun İncelenmesi: Malatya Örneği" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Gazi Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı'nda Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Sami Şahin

Bilgisayar ve Öğretim Tek. Eğitimi, Gazi Üni.

Başkan: Doç. Dr. Demet Samancıoğlu Özenbaş

Bilgisayar ve Öğretim Tek. Eğitimi, Gazi Üni.

Üye: Doç. Dr. Özlem Çakır

Bilgisayar ve Öğretim Tek. Eğitimi, Ankara Üni.

Üye: Doç. Dr. Selebi Hıncal

Bilgisayar ve Öğretim Tek. Eğitimi, Gazi Üni.

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ramazanoğlu

Bilgisayar ve Öğretim Tek. Eğitimi, Siirt Üni.

Tez Savunma Tarihi:/...../.....

Bu tezin Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı'nda Doktora tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Canim Anneme

TEŞEKKÜR

Doktora çalışmam boyunca bana yardımını esirgemeyen, her ihtiyacım olduğunda bana destek olan ve sorularıma içtenlikle yanıt verip bana yol gösteren çok sevdiğim danışman hocam Doç. Dr. Sami Şahin'e

Değerli önerileri ve görüşleriyle çalışmama katkı sunan çok sevdiğim hocalarım Doç. Dr. Demet Somuncuoğlu Özerbaş ve Doç. Dr. Özlem Çakır'a,

Can yoldaşım, kardeşim İbrahim Pektaş'a tüm destekleri için,

Doktora sürecinde hep yanımda olan bana her ihtiyacımda yardım eden değerli arkadaşım Esra Kızıman'a

Kardeşim olarak gördüğüm İlyas Akkuş'a

Hep yanımda olup, bana yardım ettikleri için Arş. Grv. Onur Balı, Arş. Grv. Cemal Karadaş, Dr. Öğr. Üyesi Servet Atik, Arş. Grv. Metin Kırbaç ve Arş. Grv. Fatih Kaya'ya

Fikirleri ve önerileriyle bana hep destek olan Pof. Dr. Süleyman Nihat Şad ve Doç. Dr. Niyazi Özer'e

Bana her şartta ve koşulda destek olmaya çalışan canım anneme

Saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Uğur ÖZHAN

LİSELERDE SOSYAL AĞ OLGUSUNUN İNCELENMESİ: MALATYA ÖRNEĞİ

(Doktora Tezi)

UĞUR ÖZHAN

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Ocak/2019

ÖZ

Bu araştırma keşfedici karma desende üç safhada yürütülmüştür. Araştırmanın birinci (nitel) safhasında 18 öğrenci ve 16 öğretmen ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Toplanan nitel veriler içerik analizine tabi tutularak analiz edilmiştir. Araştırmanın ikinci safhasında nitel safhadan edinilen bulgulara dayanılarak lise öğrencilerinin sosyal ağlara yönelik algılarını belirlemeyi amaçlayan Sosyal Ağ Algı Ölçeği geliştirilmiştir. Araştırmanın üçüncü safhasında (nicel) Bilgi formu ve geliştirilen Sosyal Ağ Algı Ölçeği ile sosyal ağ kullanan 1296 katılımcıdan nicel veriler toplanmıştır. Toplanan veriler betimsel istatistiklerin beraberinde bağımsız gruplar t-testi, Anova ve Welch gibi testler de kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmanın nitel bölümünde Genel Fayda, Eğitsel Fayda, Bağımlılık, Dijital Takip, Akademik Başarıya Olumsuz Etki, Kullanıma Yönelik Sosyal Baskı, Paylaşımlar Yaparak Psikolojik Doyum Edinimi, Etkileşim Kaygısında Düşüş, Disiplin Sorunlarını Arttırma, Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum, Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum ve Sosyal Etki temalarına ulaşılmıştır. Sosyal ağların öğrencilerin çevreleriyle iletişim kurmalarını ve güncel olaylardan haber almalarını kolaylaştırdığı bulgusuna erişilmiştir. Sosyal ağların öğrencilerce bireysel öğrenme ortamı olarak kullanıldığı, öğrencilerin sosyal ağları dersleri ile ilgili haber ve bilgi paylaşımı ve ödevlerinde birbirlerine yardım etmek amacıyla kullandıkları görülmüştür. Öğrencilerin sosyal ağlarda planladıklarından fazla zaman harcadıkları, bağımlılık sorunları yaşayabildikleri ve sosyal ağ hesaplarını kapatmak istediklerinde başarısız olabildikleri

görülmüştür. Öğrencilerin sosyal ağ kullanımlarından dolayı geç uyudukları, yoğun sosyal ağ kullanmalarından dolayı aileleriyle daha az iletişim kurdukları ve aile içi çatışmalar yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin zaman yönetimi becerilerini sosyal ağların olumsuz etkilediği, sosyal ağlardan dolayı ders çalışırken dikkatlerinin dağıldığı ve derslerine yönelik motivasyonlarının olumsuz etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin sosyal ağları başkalarının hayatlarını takip etmek için bir araç olarak kullanabildikleri, sosyal ağlarda paylaşımlar yaparak özgüven, saygınlık ve tanınırlık kazanma vb. çeşitli psikolojik doyumlar edinmeye çalıştıkları görülmüştür. Öğrencilerin günlük hayatta yapamayacakları davranışları sosyal ağlarda sergileyebildikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Sosyal ağlar okuldaki disiplin sorunlarını artırabilmekte ve öğrenciler arası çatışmaların sosyal ağlara yansması problemlerin çözümünü zorlaştırabilmektedir. Öğrencilerin sosyal ağlardaki özgürlükleri kısıtlanabileceğinden dolayı öğretmenleriyle sosyal ağlarda arkadaş takipçi olmak istemedikleri, öğretmenlerin sosyal ağlardaki eğitsel olmayan paylaşımlarından dolayı öğretmen imajının zedelenebileceği ve öğretmenlerin sosyal ağlarda her öğrencinin arkadaşlık takipçilik isteğini kabul etmemesinin, kabul edilmeyen öğrencilerin, öğretmenlerine karşı olumsuz tutum geliştirmesine neden olabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın nicel safhasında en çok kullanılan sosyal ağların sırasıyla Whatsapp, Instagram, Facebook, Twitter, Snapchat, Tumblr, Swarm ve Periscope olduğu bulgusuna erişilmiştir. Öğrencilerin %43'ü öğretmenleriyle sosyal ağlarda arkadaş-takipçi iken %57'si öğretmenleriyle arkadaş-takipçi değildir. Katılımcıların %77'si okullarda akıllı cep telefonu kullanımının serbest olması yönünde görüş bildirmişken, %23'ü yasak olması yönünde görüş bildirmiştir. Katılımcıların %15,5'inin yaklaşık yarım saat, %19,9'unun yaklaşık 1 saat, %21'inin yaklaşık 2 saat, %16,3'ünün yaklaşık 3 saat, %10,5'inin yaklaşık 4 saat ve 16,7'sinin 4 saatten fazla gün içerisinde sosyal ağ kullandığı bulgusuna ulaşılmıştır. Sosyal Ağ Algı Ölçeği faktörlerinden Genel Fayda ve Eğitsel Fayda faktör puanlarının genel ortalamaları “katılıyorum” düzeyindedir. Bağımlılık, Dijital Takip, Akademik Başarıya Olumsuz Etki, Paylaşımlar Yapararak Psikolojik Doyum Edinimi, Etkileşim Kaygısında Düşüş, Disiplin Sorunlarında Artış ve Sosyal Etki faktörlerinin genel ortalamaları “kararsızım” düzeyindedir. Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı, Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum ve Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum faktörlerinin genel ortalamaları ise “katılmıyorum” düzeyindedir. Cinsiyet, Öğretmenlerle Sosyal Ağlarda Arkadaş Takipçi Olma Durumu, Akıllı Cep Telefonlarının Okullarda Serbestliğine Dair Görüş ve Sosyal Ağlarda Bulunan Derslerle İlgili Grup ve Sayfalara Üyelik Takipçilik durumuna göre Sosyal Ağ Algı Ölçeği faktör puanlarının anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Kız öğrencilerin sosyal ağ bağımlılığının daha fazla olduğu, tanıdıklarının yaşantılarından haberdar olmak için sosyal ağları daha fazla kullandığı ve sosyal ağlardan dolayı akademik yaşantılarının olumsuz yönde daha fazla etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır. Erkek öğrencilerin sosyal ağlarda günlük hayatta yapamayacakları davranışları daha fazla sergileyebileceği ve öğretmenleriyle sosyal ağlarda arkadaşlığa daha fazla olumsuz tutum içinde oldukları görülmüştür. Sınıf düzeyine göre Sosyal Ağ Algı Ölçeği faktör puanlarının değişim eğiliminde olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Günlük sosyal ağ kullanım süresi arttıkça faktör puanlarının artış eğiliminde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenciler ve öğretmenlere sosyal ağların sosyal ve psikolojik etkileri hususunda ve eğitsel olarak etkili ve verimli kullanımı hakkında eğitimler verilmesi önerisi getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Ağlar, Lise, Öğrenci, Algı ve Deneyim

Sayfa Adedi:275

Danışman: Doç. Dr. Sami Şahin

THE INVESTIGATION OF SOCIAL NETWORK PHENOMENON IN HIGH SCHOOLS: MALATYA SAMPLE

Ph.D Thesis

UĞUR ÖZHAN

GAZI UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

January, 2019

ABSTRACT

This research was conducted in three stages in the exploratory mixed design. In the first phase of the study, semi-structured interviews were held with 18 students and 16 teachers. The collected qualitative data were analyzed using content analysis method. In the second phase of the study, the Social Network Perception Scale which aims to determine the perceptions of high school students towards social networks was developed. In the third phase of the study, quantitative data were collected from 1296 participants by using the Information Form and Social Network Perception Scale which was developed in the second phase of the study. Besides descriptive statistical techniques, independent-samples t-test, ANOVA and Welch tests were performed on the collected data. In the qualitative part of the research; those themes were developed as General Benefit, Educational Benefit, Addiction, Digital Follow-up, Negative Impact on Academic Achievement, Social Pressure on Usage, Psychological Satisfaction through Sharing, Decline in Interaction Anxiety, Increase in Disciplinary Problems, Positive Attitude towards friendship with Teachers, Negative Attitude towards Friendship with Teachers and Social Impact. It has been found that social networks make it easier for students to communicate with their environment and to receive news from current events. It has been seen that students use social networks as their personal learning environment, share news & information about their lessons, and help each other with their homework. It is observed that students spend more time on social networks than they have planned and fail when they want to deactivate their social network accounts. It has been concluded that the students sleep late because of their social network usage, they have

less communication with their family members because of using social networks intensively and they can experience conflicts with other family members. It was concluded that social networks affect the students' time management skills in a negative way, distract them while studying and decrease their motivation towards their lessons. It has been seen that students are able to use social networks as a tool to follow the lives of others, and students try to have psychological satisfaction such as self-confidence, reputation, and recognition by sharing via social networks. It is concluded that students can exhibit behaviors that they cannot do in daily life when they are in social networks. It has been found that social networks can increase disciplinary problems in school environment and furthermore, the occurrence of conflicts between students can continue through social networks and this makes conflicts even harder to solve. It is concluded that students do not want to be friends with their teachers via social networks as teachers may restrict their freedom in social networks, teachers' professional identity can be damaged due to their non-educational sharing in social networks, teachers may not accept the friendship requests of all student in social networks and this might lead to a negative attitude in students' mind towards the teacher. In the quantitative phase of research, it has been found that the most commonly used social networks are WhatsApp, Instagram, Facebook, Twitter, Snapchat, Tumblr, Swarm, and Periscope respectively. While 43% of the students are friends-followers in social networks with their teachers, 57% are not friends-followers with their teachers. 77% of the respondents expressed the opinion that the use of smartphones in schools should be permitted, while 23% stated that it should be banned. It has been found out that 15.5% of the participants use social networks about half an hour, 19.9% of the participants use about 1 hour, 21% of the participants use about 2 hours, 16.3% of participants use about 3 hours, 10.5% of participants use about 4 hours and 16.7% of participants use more than 4 hours in a day. The general averages of the General Benefit and Educational Benefit factor scores of the Social Network Perception Scale are at the level of "I agree". Mean scores of the factors of Addiction, Digital Follow-up, Negative Impact on Academic Achievement, Psychological Satisfaction through Sharing, Decline in Interaction Anxiety, Increase in Disciplinary Problems and Social Impact Factors are at the level of "undecided". Mean scores of the factors of Social Pressure on Usage, Positive Attitude towards friendship with Teachers, and Negative Attitude towards Friendship with Teachers are at the level of "I disagree". It was concluded that Social Networking Perception Scale factor scores differ significantly in terms of gender, being friends-followers with teachers in social networks, the views on the freedom of smartphones in schools, and the membership of the groups and pages related to the courses in the social networks. It is concluded that female students are more addicted to the social networks, they use social networks more to be aware of friends' lives, and their academic achievement is more adversely affected by social networks. It has been seen that male students can exhibit behaviors that they cannot do in daily life but in social networks and they have high negative attitudes towards friendship with their teachers in social networks. In terms of class level, it is concluded that the Social Network Perception Scale factor scores do not differ significantly. It is concluded that as the duration of daily social network usage increases, the factor scores also tend to increase. It has been suggested that students and teachers should be given training on the social and psychological effects of social networks and how to use these networks effectively and efficiently for educational purposes.

Keywords: Social Networks, High School, Student, Perception and Experience

Page Number: 275

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Sami Şahin

İÇİNDEKİLER SAYFASI

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI	iii
TEŞEKKÜR	v
ÖZ	vi
ABSTRACT	viii
TABLolar LİSTESİ	xvii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xxii
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	xxiii
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Önemi	6
1.3. Araştırmanın Amacı	7
1.4. Sayıtlar	8
1.5. Sınırlılıklar	8
1.6. Tanımlar	8
BÖLÜM II	10

KAVRAMSAL ÇERÇEVE	10
2.1. Web 2.0.....	10
2.2. Sosyal Medya	12
2.3. Sosyal Ağlar	16
2.3.1. Facebook.....	20
2.3.2. Twitter	21
2.3.3. Instagram	22
2.3.4. Pinterest.....	24
2.3.5. Snapchat	24
2.3.6. Swarm.....	24
2.3.7. Periscope.....	25
2.3.8. Tumblr.....	26
2.4. İlgili Araştırmalar	26
BÖLÜM III	54
YÖNTEM.....	54
3.1. Araştırma Modeli	54
3.2. Süreç	57
3.3. Nitel Bölüm	59
3.3.1. Çalışma Grubu.....	59
3.3.2. Verilerin Toplanması	61
3.3.3. Veri Analizi	62
3.3.4. Geçerlilik ve Güvenilirlik.....	63
3.3.4.1. İnandırıcılık.....	64
3.3.4.2. Aktarılabilirlik	64
3.3.4.3. Tutarlılık.....	64
3.3.4.4. Teyit Edilebilirlik.....	65

3.4. Nicel Ölçme Aracının Geliştirilmesi	65
3.4.1. Örneklem.....	66
3.4.2. Verilerin Analizi	67
3.5. Nicel bölüm	68
3.5.1. Örneklem.....	68
3.5.2. Veri Toplama Aracı.....	69
3.5.3. Verilerin Analizi	70
BÖLÜM IV	72
BULGULAR	72
4.1. Nitel Verilerin Analizinden Elde Edilen Bulgular	72
4.1.1 Genel Fayda.....	74
4.1.1.1. Eğlenceli Vakit Geçirmek.....	74
4.1.1.2 İletişim Kolaylığı	75
4.1.1.3. Güncel Olaylardan Haberdar Olmak	77
4.1.2.Eğitsel Fayda	78
4.1.2.1. Kesintisiz Öğrenme	79
4.1.2.2. İşbirlikli Öğrenme.....	80
4.1.2.3.Akran Desteği	81
4.1.2.4. Derslerle İlgili Haber ve Bilgi Paylaşımı.....	82
4.1.2.5. Bireysel Öğrenme Ortamı	83
4.1.3. Bağımlılık	85
4.1.3.1. Takıntılı-Aşırı Sosyal Ağ Kullanımı.....	85
4.1.3.2. Kapatma İsteği Kapatamama	87
4.1.3.3. Planlanandan Fazla Zaman Harcama	87
4.1.3.4. Kullanılmadığında Huzursuz Olma	88
4.1.3.5. Sosyal Etkinliklere Yeterince Zaman Ayıramama	89

4.1.3.6. Yüz Yüze İletişim Kurarken Sosyal Ağlara Girmek	90
4.1.3.7. Sosyal Ağlar Beni Asosyalleştiriyor	91
4.1.3.8. Aile İçi Çatışma ve İletişimsizlik	93
4.1.4. Dijital Takip	94
4.1.5. Akademik Başarıya Olumsuz Etki.....	95
4.1.5.1. Derslere Yönelik Güdülenmede Düşüş	96
4.1.5.2. Zaman Yönetiminde Başarısızlık ve Ertelemecilik.....	98
4.1.5.3. Ders Çalışırken Sosyal Ağlara Girmek.....	100
4.1.5.4. Derste Sosyal Ağlara Girmek	102
4.1.5.5. Kopya	103
4.1.5.6. Fiziksel Unsurlar	104
4.1.6. Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı.....	106
4.1.6.1. Sosyal Zorunluluk.....	106
4.1.6.2. Sohbet Ortamlarında Yabancı Kalırım	106
4.1.6.3. Sosyal Ağ Kullanmamanın Yadırganması	107
4.1.7. Paylaşımlar Yaparak Psikolojik Doyum Edinimi	107
4.1.7.1. Benlik Sunumu	108
4.1.7.2. Paylaşımlar Yapmaktan Mutlu Olmak	109
4.1.7.3. Beğeni Almaktan Mutlu Olma.....	109
4.1.7.4. Aidiyet İhtiyacı ve Sevildiğini Düşünme	110
4.1.7.5. Tanınırlık ve Saygınlık Kazanma	111
4.1.7.6. Paylaşımlarımın Beğenilmesi Özgüvenimi Artırır	113
4.1.7.7. Paylaşımlar Yaparak Olumlu İmaj Oluşturma	114
4.1.7.8. Kendini Kıyas	116
4.1.8. Etkileşim Kaygısında Düşüş	117
4.1.9. Disiplin Sorunlarını Artırma	119
4.1.10. Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum.....	126

4.1.10.1. İletişimde Artış ve Kolaylık.....	127
4.1.10.2. Kendini Tanıtma	128
4.1.10.3. Samimiyet ve İçtenlik	129
4.1.10.4. Derslere Yönelik Motivasyon Artışı.....	130
4.1.11. Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum	131
4.1.11.1. Laubalilik.....	131
4.1.11.2. Öğretmen İmajının Zedelenmesi	133
4.1.11.3. Her Öğrenciye Eşit Davranılmaması	134
4.1.11.4. Özgürlük Kısıtlanması.....	135
4.1.12. Sosyal Etki.....	137
4.1.12.1. İfade Özgürlüğü	137
4.1.12.2. Sosyal Empati.....	137
4.1.12.3. Sosyal Farkındalık	138
4.1.12.4. Toplumsal Yozlaşma.....	138
4.2. Sosyal Ağ Algı Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenirliğine İlişkin Bulgular	142
4.2.1. Sosyal Ağ Algı Ölçeğinin Geçerliliğine İlişkin Bulgular	142
4.2.1.1. Açımlayıcı Faktör Analizi	142
4.2.1.2. Doğrulayıcı Faktör Analizi.....	147
4.2.2. Sosyal Ağ Algı Ölçeğinin Güvenirliğine İlişkin Bulgular	150
4.3. Nicel Verilerin Analizinden Ulaşılan Bulgular	154
4.3.1. Sosyal Ağ Kullanımına İlişkin Çeşitli Özelliklerin Dağılımına İlişkin Bulgular	154
4.3.2. Sosyal Ağ Algı Ölçeği Faktör Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerlerine İlişkin Bulgular	158
4.3.3. Sosyal Ağ Algı Ölçeği Faktör Puanlarının Çeşitli Değişkenlere Göre Değişiminin İncelenmesine Dair Bulgular.....	166

4.3.3.1. Sosyal Ağ Algı Ölçeği Faktör Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Değişiminin İncelenmesine Dair Bulgular	166
4.3.3.2. Sosyal Ağ Algı Ölçeği Faktör Puanlarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre İncelenmesine Dair Bulgular	168
4.3.3.3. Sosyal Ağ Algı Ölçeği Faktör Puanlarının Lise Türü Değişkenine Göre İncelenmesine Dair Bulgular	175
4.3.3.4. Sosyal Ağ Algı Ölçeği Faktör Puanlarının Sosyal Ağlarda Öğretmenlerle Arkadaş-Takipçi Olma Durumuna Göre İncelenmesine Dair Bulgular	183
4.3.3.5. Sosyal Ağ Algı Ölçeği Faktör Puanlarının Katılımcıların Okullarda Akıllı Cep Telefonunu Kullanımının Serbestliğine Dair Görüşlerine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular	185
4.3.3.6. Sosyal Ağ Algı Ölçeği Faktör Puanlarının Derslerle İlgili Gruplara-Sayfalara Üyelik-Takipçilik Durumuna Göre İncelenmesine Dair Bulgular	188
4.3.3.7. Sosyal Ağ Algı Ölçeği Faktör Puanlarının Günlük Sosyal Ağ Kullanım Süresine Göre Değişiminin İncelenmesine Dair Bulgular	189
BÖLÜM V	201
SONUÇ TARTIŞMA ve ÖNERİLER	201
5.1 Sonuç ve Tartışma	201
5.1.1. Araştırmanın Nitel Boyutuna İlişkin Sonuç ve Tartışmalar	201
5.1.2. Sosyal Ağ Algı Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenilirliğine İlişkin Sonuç ve Tartışmalar	213
5.1.3. Araştırmanın Nicel Boyutuna İlişkin Sonuç ve Tartışmalar	214
5.2. Öneriler	228
KAYNAKÇA	231
EKLER	265
EK 1. İzin Yazıları	265
EK 2. Sosyal Ağ Algı Ölçeği Pilot Formu	267

Ek 3. Bilgi Formu ve Sosyal Ağ Algı Ölçeği.....	270
EK 4. Döndürülmüş Faktör Yük Değerleri	273
Ek 5. İntihal Raporu	275

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1	<i>Web 1.0 ile Web 2.0 Arasındaki Farklar</i>	12
Tablo 2	<i>Katılımcı Öğrencilerin Çeşitli Özellikleri</i>	60
Tablo 3	<i>Katılımcı Öğretmen ve Okul Yöneticilerinin Çeşitli Özellikleri.....</i>	61
Tablo 4	<i>AFA ve DFA 'da Verilerin Toplandığı Katılımcı Grubunun Çeşitli Demografik Özellikleri.....</i>	67
Tablo 5	<i>Sosyal Ağ Algı Ölçeğinin Uygulandığı Katılımcı Grubunun Çeşitli Demografik Özellikleri</i>	69
Tablo 6	<i>Ulaşılan Temalar, Kodlar ve Sıklık Değerleri.....</i>	73
Tablo 7	<i>Verilerin Faktör Analizi için Uygunluğunun İncelenmesi.....</i>	142
Tablo 8	<i>Sosyal Ağ Algı Ölçeğini Oluşturan Maddelerin Faktör Ortak Varyans Değerleri ve Döndürülmüş Faktör Yük Değerleri.....</i>	144
Tablo 9	<i>Sosyal Ağ Algı Ölçeği Faktörlerinin Öz Değerleri ve Açıkladıkları Varyans Değerleri.....</i>	146
Tablo 10	<i>Uyum İndisleri Değerleri ve Aralıkları.....</i>	147
Tablo 11	<i>Modifikasyon Sonrası Ulaşılan Uyum İndisleri.....</i>	148
Tablo 12	<i>SAAÖ Cronbach Alfa, Düzeltmiş Madde Toplam Korelasyonları ve Madde Çıkarıldığında Cronbach Alpha Güvenilirlik Katsayısı.....</i>	150
Tablo 13	<i>SAAÖ Faktörler, Maddeler ve Maddelerin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....</i>	152
Tablo 14	<i>Katılımcıların Sosyal Ağlardaki Hesap Durumu.....</i>	154
Tablo 15	<i>Sosyal Ağların Kullanım Sıklıkları.....</i>	155
Tablo 16	<i>Öğrencilerin Öğretmenleriyle Sosyal Ağlarda Arkadaşlık- Takipçilik Durumu Frekans ve Yüzde Dağılımı.....</i>	156
Tablo 17	<i>Katılımcıların Okullarda Akıllı Cep Telefonu Kullanımının Serbest Olup Olmaması Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı.....</i>	156

Tablo 18	<i>Sosyal Ağlarda Bulunan Derslerle İlgili Gruplara veya Sayfalara Üyelik - Takipçilik Durumu.....</i>	157
Tablo 19	<i>Katılımcıların Günlük Sosyal Ağ Kullanım Süresinin Dağılımı.....</i>	157
Tablo 20	<i>Genel Fayda Faktörü Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....</i>	158
Tablo 21	<i>Sosyal Ağ Algı Ölçeği Eğitsel Fayda Faktörü Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....</i>	159
Tablo 22	<i>Sosyal Ağ Algı Ölçeği Bağımlılık Faktörü Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....</i>	159
Tablo 23	<i>Sosyal Ağ Algı Ölçeği Dijital Takip Faktörü Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....</i>	160
Tablo 24	<i>Sosyal Ağ Algı Ölçeği Akademik Başarıya Olumsuz Etki Faktörü Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....</i>	161
Tablo 25	<i>Sosyal Ağ Algı Ölçeği Kul. Sosyal Baskı Faktörü Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....</i>	161
Tablo 26	<i>Sosyal Ağ Algı Ölçeği Paylaşımlar Yapararak Psikolojik Doyum Edinimi Faktörü Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....</i>	162
Tablo 27	<i>Sosyal Ağ Algı Ölçeği Etkileşim Kaygısında Düşüş Faktörü Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....</i>	163
Tablo 28	<i>Sosyal Ağ Algı Ölçeği Disiplin Sorunlarında Artış Faktörü Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....</i>	163
Tablo 29	<i>Sosyal Ağ Algı Ölçeği Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum Faktörü Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....</i>	164
Tablo 30	<i>Sosyal Ağ Algı Ölçeği Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum Faktörü Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....</i>	165
Tablo 31	<i>Sosyal Ağ Algı Ölçeği Sosyal Etki Faktörü Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....</i>	165
Tablo 32	<i>Sosyal Ağ Algı Ölçeği Faktör Puanlarının Cinsiyete göre Değerlendirilmesine Yönelik t Testi Sonuçları.....</i>	167
Tablo 33	<i>Genel Fayda Faktör Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....</i>	169
Tablo 34	<i>Eğitsel Fayda Faktör Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....</i>	169

Tablo 35	<i>Bağımlılık Faktör Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....</i>	170
Tablo 36	<i>Dijital Takip Faktör Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....</i>	170
Tablo 37	<i>Akademik Başarıya Olumsuz Etki Faktör Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....</i>	171
Tablo 38	<i>Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı Faktör Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....</i>	171
Tablo 39	<i>Paylaşımlar Yaparak Psikolojik Doyum Edinimi Faktör Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....</i>	172
Tablo 40	<i>Etkileşim Kaygısında Düşüş Faktör Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....</i>	172
Tablo 41	<i>Disiplin Sorunlarında Artış Faktör Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....</i>	173
Tablo 42	<i>Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum Faktör Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....</i>	173
Tablo 43	<i>Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum Faktör Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....</i>	174
Tablo 44	<i>Sosyal Etki Faktör Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....</i>	174
Tablo 45	<i>Genel Fayda Faktör Puanlarının Lise Türüne Göre Anova Testi Sonuçları.....</i>	175
Tablo 46	<i>Eğitsel Fayda Faktör Puanlarının Lise Türüne Göre Welch Testi Sonuçları.....</i>	176
Tablo 47	<i>Bağımlılık Faktör Puanlarının Lise Türüne Göre Welch Testi Sonuçları.....</i>	176
Tablo 48	<i>Dijital Takip Faktör Puanlarının Lise Türüne Göre Anova Testi Sonuçları.....</i>	177
Tablo 49	<i>Akademik Başarıya Olumsuz Etki Faktör Puanlarının Lise Türüne Göre Anova Testi Sonuçları.....</i>	178
Tablo 50	<i>Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı Faktör Puanlarının Lise Türüne Göre Anova Testi Sonuçları.....</i>	178

Tablo 51	<i>Paylaşımlar Yaparak Psikolojik Doyum Edinimi Faktör Puanlarının Lise Türüne Göre Anova Testi Sonuçları.....</i>	179
Tablo 52	<i>Etkileşim Kaygısında Düşüş Faktör Puanlarının Lise Türüne Süresine Göre Anova Testi Sonuçları.....</i>	180
Tablo 53	<i>Disiplin Sorunlarında Artış Faktör Puanlarının Lise Türüne Göre Anova Testi Sonuçları.....</i>	181
Tablo 54	<i>Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum Faktör Puanlarının Lise Türüne Göre Anova Testi Sonuçları.....</i>	181
Tablo 55	<i>Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum Faktör Puanlarının Lise Türüne Göre Anova Testi Sonuçları.....</i>	182
Tablo 56	<i>Sosyal Etki Faktör Puanlarının Lise Türüne Göre Welch Testi Sonuçları</i>	183
Tablo 57	<i>Sosyal Ağ Algı Ölçeği Faktör Puanlarının Öğretmenlerle Sosyal Ağlarda Arkadaş-Takipçi Olma Durumuna göre değerlendirilmesine Yönelik t Testi Sonuçları.....</i>	184
Tablo 58	<i>Sosyal Ağ Algı Ölçeği Faktör Puanlarının Katılımcıların Okullarda Akıllı Cep Telefonu Kullanımının Serbest Olmasına Dair Görüşlerine Göre Değerlendirmesine Yönelik t Testi Sonuçları.....</i>	186
Tablo 59	<i>Sosyal Ağ Algı Ölçeği Faktör Puanlarının Derslerle İlgili Gruplara-Sayfalara Üyelik – Takipçilik Durumuna Göre Değerlendirilmesine Yönelik t Testi Sonuçları.....</i>	188
Tablo 60	<i>Genel Fayda Faktör Puanlarının Günlük Sosyal Ağ Kullanım Süresine Göre Welch Testi Sonuçları.....</i>	190
Tablo 61	<i>Eğitsel Fayda Faktör Puanlarının Günlük Sosyal Ağ Kullanım Süresine Göre Welch Testi Sonuçları.....</i>	191
Tablo 62	<i>Bağımlılık Faktör Puanlarının Günlük Sosyal Ağ Kullanım Süresine Göre Anova Testi Sonuçları.....</i>	192
Tablo 63	<i>Dijital Takip Faktör Puanlarının Günlük Sosyal Ağ Kullanım Süresine Göre Welch Testi Sonuçları.....</i>	193
Tablo 64	<i>Akademik Başarıya Olumsuz Etki Faktör Puanlarının Günlük Sosyal Ağ Kullanım Süresine Göre Welch Testi Sonuçları.....</i>	194
Tablo 65	<i>Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı Faktör Puanlarının Günlük Sosyal Ağ Kullanım Süresine Göre Welch Testi Sonuçları.....</i>	195

Tablo 66	<i>Paylaşımlar Yaparak Psikolojik Doyum Edinimi Faktör Puanlarının Günlük Sosyal Ağ Kullanım Süresine Göre Welch Testi Sonuçları.....</i>	196
Tablo 67	<i>Etkileşim Kaygısında Düşüş Faktör Puanlarının Günlük Sosyal Ağ Kullanım Süresine Göre Anova Testi Sonuçları.....</i>	197
Tablo 68	<i>Disiplin Faktör Puanlarının Günlük Sosyal Ağ Kullanım Süresine Göre Welch Testi Sonuçları</i>	198
Tablo 69	<i>Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum Faktör Puanlarının Günlük Sosyal Ağ Kullanım Süresine Göre Anova Testi Sonuçları.....</i>	198
Tablo 70	<i>Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum Faktör Puanlarının Günlük Sosyal Ağ Kullanım Süresine Göre Welch Testi Sonuçları.....</i>	199
Tablo 71	<i>Sosyal Etki Faktör Puanlarının Günlük Sosyal Ağ Kullanım Süresine Göre Welch Testi Sonuçları.....</i>	200

ŞEKİLLER LİSTESİ

<i>Şekil 1</i> Karma yöntem desenleri	56
<i>Şekil 2</i> Araştırma süreci	58
<i>Şekil 3</i> Eğri grafiği	144
<i>Şekil 4</i> Yol diyagramı.....	149

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

SAAÖ	Sosyal Ağ Algı Ölçeği
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
GSB	Gençlik ve Spor Bakanlığı
UBİK	Ulaştırma Bakanlığı İnternet Kurulu
AFA	Açımlayıcı Faktör Analizi
DFA	Doğrulayıcı Faktör Analizi
Sd	Serbestlik Derecesi
f	Frekans
Ss	Standart Sapma
p	Anlamlılık
X	Aritmetik Ortalama

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, önemi, problem cümleleri, sayıltıları, sınırlılıkları ve ilgili tanımlar sunulmuştur.

1.1.Problem Durumu

İnternet, günümüz dünyasında artık bütün toplumlarca benimsenen ve kullanılan bir iletişim aracı haline gelmiştir. İnternet gelişen teknolojik alt yapı ile birlikte birçok ihtiyaca hizmet vermektedir. İnternet geniş kullanım alanı ve yaygın kullanımı ile hayatımızın bir vazgeçilmezi haline gelmiştir. İnternet ilk ortaya çıktığında genelde tek yönlü iletişim imkanının olduğu, sadece metin ve görsellerden oluşan web sayfalarından oluşmaktaydı (Franklin & Harmalen, 2007; O'Reilly, 2005). Zamanla internetin üzerinde kurulduğu alt yapı olanakları gelişmiş, web teknolojilerinin sunucu ve istemci kısmındaki gelişmeler ile internet çift yönlü iletişime olanak sağlayan ortamlara dönüşmüştür (D'Souza, 2006). İnternette çift yönlü etkileşime olanak sağlayan teknolojiler Web 2.0 olarak adlandırılmaktadır (Bruns & Bahnisch, 2009; O'Reilly, 2005). Web 2.0 ile birlikte internet artık etkileşimli bir hale gelmiş ve sosyal medya kavramı doğmuştur (Murugesan, 2009). Sosyal medya kullanıcılara içerik oluşturma, paylaşma olanağı sağlayan Web 2.0 teknolojisi ile inşa edilen web tabanlı uygulamalardır (Kaplan ve Haenlein, 2010). Dewson, Houghton ve Patten (2008)'e göre ise sosyal medya çevrim içi olarak iletişime ve bilgiye ulaşmayı mümkün kılan, katılım ve iş birliğini destekleyen tüm araçlardır. Son zamanlarda ise artık birçok kullanıcının aklına internet denilince sosyal medya kavramı da beraberinde gelmektedir (Erarslan & Çakıcı, 2015). Kullanıcılar internette geçirdikleri sürenin büyük kısmını sosyal medya sitelerinde geçirmektedirler (UBİK, 2011). Geleneksel medyada

sadece izleyici durumunda olan bireyler, sosyal medya sayesinde sadece içeriğin sunulduğu pasif kullanıcılar olmaktan çıkmış, içerik üretebilen, diğer kullanıcılarla etkileşim kurabilen kullanıcılara dönüşmüşlerdir (Kamel, Boulos & Wheeler, 2007; Miletsky, 2010). Özellikle genç nüfus tarafından kullanılan bu popüler iletişim aracı haberleşmeden, eğlenceye, bilgiye ulaşmadan, eğitime kadar pek çok alana hizmet etmekte ve bu hizmet yelpazesinin geniş olması da kullanımını artırmaktadır (Dağıtmaç, 2015). Sosyal medya siteleri içerisinde, kullanıcıların kişisel profil sayfaları oluşturabildiği, bu profil sayfaları aracılığıyla diğer kullanıcılarla bağ kurabildiği, bir arkadaş ya da takipçi listesi oluşturulabilen ve diğer kullanıcılarla etkileşim ve iletişim imkanı sağlayan ortamlara sosyal ağlar denilmektedir (Boyd & Ellison, 2007; Buss & Strauss, 2009). Sosyal ağlar ile birlikte kullanıcılar internet dünyasında daha etkin rollere kavuşmuşlardır (Özkan & McKenzie, 2008)

Sosyal ağlar dünyada ve ülkemizde yoğun bir şekilde kullanılmaktadır (Wearesocial, 2016; GSB, 2013). Gençler ise en büyük kullanıcı kitlesini oluşturmaktadır (GSB, 2013). Ülkemiz ise sosyal ağ kullanım sıralamasında dünyada en önde gelen ülkeler arasındadır (Wearesocial, 2015). Kullanıcılar sosyal ağlarda azımsanamayacak miktarda zaman harcamaktadırlar (Demir, 2016; Harzadin, 2012; Taylan & Işık, 2015; Wearesocial, 2016). Türkiye kullanıcılarının sosyal ağlarda en çok zaman geçirdiği dünyada beşinci ülkedir (Şit, 2012).

Sosyal ağların kolay kullanımı, kullanıcı dostu arayüzü, mobil araçlarla zamandan ve mekândan bağımsız kullanılabilmesi, insanların birbirleriyle iletişim kurmasını ve etkileşime girebilmelerini kolaylaştırmaktadır (Dağıtmaç, 2015; Hazar, 2011; Mazman, 2009). Sosyal ağların en önemli kullanım nedenlerinden birisi mevcut arkadaşlarla iletişimi devam ettirmek ve yeni insanlarla tanışmaktır (Hew & Cheung, 2012; Laird, 2014; Mazman, 2009; Odabaşı vd, 2012). Kullanıcılar oluşturdukları profil sayfalarında paylaşımlar yapabilmektedirler. Paylaşımları kullandıkları sosyal ağ ortamına göre değişmekle birlikte kullanıcıların ilgi ve isteklerine göre kişisel fotoğraf, video, yazılar ya da kişisel olmayan çeşitli konularda bilgilendirici ya da eğlenceli şeyler olabilmektedir (Bal & Bicen 2017; Baran, 2014; Tosun, 2016). Sosyal ağlarda her kullanıcının bilgi paylaşabilmesi, zaman ve mekândan kolaylıkla ulaşılabilmesi diğer kullanıcıların gündelik hayatlarına ilişkin veya ülke genelindeki bilgilerden haberdar olunmasını kolaylaştırmaktadır (Babacan, 2012; Balcı & Gölcü, 2013; Çalışır, 2015). Sosyal ağlar bilginin yayılımını kullanıcılarının birbirleriyle bağlantılığandan oluşan ağsal yapısı sayesinde hızlandırmaktadır (Erarslan & Çakıcı, 2015; Mayfield, 2008).

Sosyal ağların yapısal özellikleri ve yoğun kullanımı, toplumsal yapı ve bireyler üzerinde birçok açıdan etkileri olabilmektedir. İnsanlar toplumsal farklılıkları görebilmekte, sosyal empati geliştirebilmekte ve daha tepkisel olabilmektedir (Erarslan & Çakıcı, 2015; Kılıçer, Özeke & Çoklar, 2018). Birçok toplumsal protesto olayının gerçekleşmesinde sosyal ağlar tetikleyici rol oynayabilmektedir (Babacan, 2012). Sosyal ağların insan davranışları üzerinde de etkileri olabilmektedir (Gannon, 2014; Gülnar, Balcı & Çakır 2010; Vries & Kühne, 2015). Sosyal ağların bağımlılık yapma (Ayğar & Uzun, 2018; Harzadin, 2012; Öncel & Tekin, 2016), siber zorbalığı kolaylaştırma (Best, Manklelow & Taylor 2014; Taylan, Aydın & Topal 2017) gibi olumsuz etkileri olabilmektedir. Kullanıcılar yoğun sosyal ağ kullanımından dolayı çevrelerinden izole olabilmekte, günlük hayattaki sosyal etkinliklere katılmamakta ve yüz yüze iletişim kurmak yerine sosyal ağlarda iletişimi tercih edebilmektedirler (Andreassen, Torsheim, Brunborg & Pallesen, 2012; Köseoğlu, 2012; Savcı & Aysan, 2017). Ayrıca sosyal ağlarda insanların tanımadıkları yeni insanlarla tanışarak sosyal çevrelerini genişlettiklerini belirten araştırmalarda bulunmaktadır (Lampe, Ellison & Steinfield, 2008; Valenzuela, Park, & Kee, 2009).

Sosyal ağların zamandan ve mekândan bağımsız kullanılabilmesi, birçok çoklu ortam ögesi barındırması, kullanım kolaylığı ve kullanıcılar arası etkileşim sağlaması sebebiyle eğitsel birçok faydalı yönü bulunmaktadır (Alkan & Bardakcı, 2017). Sosyal ağlarda gruplar kurulabilmesi imkânı, sosyal ağlarda eğitim ile ilgili çokça sayfalar ve grupların oluşturulabilmesine olanak sağlamıştır. Öğrenciler sosyal ağları bireysel öğrenme ortamı olarak kendi ilgi, istekleri ve öğrenme hızları doğrultusunda kullanabilmektedirler (Sánchez, Cortijo & Javed 2014; Zaidieh, 2012). Sosyal ağlar öğrencilerin sınıf arkadaşları ve öğretmenleriyle iletişim kurmalarını kolaylaştırmakta ve birbirlerine yardım edebilmelerine olanak sağlamaktadır (Alkan & Bardakcı, 2017; Bosch, 2009). Ayrıca derslerle ilgili duyuların ve dijital materyallerin paylaşılmasını sosyal ağlar hızlandırmakta ve kolaylaştırmaktadır (Bosch, 2009; Tiryakioğlu & Erzurum, 2011; Zaidieh, 2012).

Sosyal ağların teknik özellikleri, iletişimi kolaylaştırması, zaman ve mekân kısıtlaması olmadan kullanılabilmesi, zengin materyal desteği ve sosyal ağlarda işbirlikçi çalışmalar yapılabilmesi sosyal ağların okul saatleri dışında eğitsel amaçlarla kullanılabilmesine imkân tanımaktadır (Bosch, 2009; Kirschner & Karpinski, 2010). Imlawi, Gregg ve Karimi (2015) öğretmenlerin derslerine destek amacıyla sosyal ağları kullandıklarında, öğrencilerin derslerine yönelik motivasyonlarının arttığını ve derse daha fazla katıldıklarını belirtmiştir. Akgün (2015) yaptığı araştırmada sosyal ağların öğrencileri takip amacıyla faydalı olduğu

görüşünde oldukları bulgusuna ulaşmıştır. Hussain ve Çakir (2015) sosyal ağların işbirlikçi çalışmalar için uygun ortamlar olduğunu belirtmiştir. Bu araştırmalardan farklı sonuçlara ulaşan, sosyal ağların öğrenci başarısını olumsuz etkilediği, sosyal ağ kullanan öğrencilerin akademik başarılarının daha düşük olduğuna dair araştırmalar da bulunmaktadır (Bedir, 2016; Junco, 2015; Kirschner & Karpinski 2010; Paul, Baker & Cochran, 2012). Sosyal ağlar sebebiyle öğrenciler planladıklarından fazla zaman harcayabilmekte ve derslerine yönelik motivasyonları olumsuz etkilenebilmektedir (Demir & Seferoğlu, 2016; Selwyn, 2009).

Günümüzün önemli eğitim sorunlarından birisi eğitimin okul sınırları içerisinde ders saatleri ile sınırlı kalmasıdır. Formal öğrenme zaman dilimlerinin okul saatleri dışına taşması verilen eğitimlerin niteliğini ve işlevselliğini artırabilir (Attwell, 2007; Hall, 2009). Öğrenen çevresiyle etkileşime girdiğinde öğrenmenin arttığı belirtilmektedir. Sosyal ağların zamandan ve mekândan bağımsız kullanılabilmesi, birçok çoklu ortam ögesini barındırması, eş zamanlı-eş zamansız iletişim kurulabilmesi ve kullanıcılar arasında etkileşime olanak sağlaması eğitim öğretim süreçlerinin niteliğini artırmak için bir fırsat sunabilir (Dabbagh & Kitsantas, 2012). Arnold ve Paulus (2010) karma öğrenme ortamı olarak kullanıldığında, sosyal ağ sitelerinde faydalı birçok eğitsel paylaşımın yapıldığını ancak eğitsel olmayan paylaşımların da yapılabildiğini ve sürecin bağlamdan kopabildiğini belirtmiştir. Morgan (2010) öğrencilerin facebook sosyal ağını eğitsel olarak nasıl kullanabileceklerini bilmedikleri ve karmaşa içinde kaldıklarını ifade etmiştir. Mazer, Murphy ve Simonds (2007) ise sınıf içinde sağlanamayan kültürel etkileşim ve sınıf ikliminin sosyal ağlar sayesinde sağlanabildiğini belirtmiştir.

Öğrenciler sosyal ağlarda arkadaşlarıyla iletişim ve etkileşim içinde oldukları gibi öğretmenleriyle de iletişim etkileşim kurabilmektedirler (Puzio, 2012). Öğretmenlerle öğrencilerin sosyal ağlarda arkadaş-takipçi olmalarının öğrencilerin öğretmenleriyle iletişim kurmalarını kolaylaştırması Imlawi vd. (2015), dersleri ile ilgili fikir alışverişi yapabilmeleri (Cemaloğlu & Bıçak, 2015), öğretmenlerini daha çok sevmeleri ve güvenmeleri gibi (Mazer, Murphy & Simond 2009) olumlu etkileri olabilmektedir. Fakat bazı araştırmalar öğretmenlerin öğrencileriyle arkadaş olduklarında öğretmen imajının zedelenebildiği, öğrencilerin ve öğretmenlerin birbirlerine paylaşımlarından dolayı olumsuz tutumlar geliştirebileceğini belirtmiştir (Baran, 2014; Roblyer, McDaniel, Webb, Herman & Witty 2010; Veletsianos & Kimmons 2013). Ülkemizde sosyal ağlarda öğretmen öğrenci

arkadaşlığı önünde engelleyici herhangi bir durum bulunmazken, bazı ülkelerde bu durum yasaklanmıştır (Puzio, 2012)

Pensky (2001) küçük yaşlardan itibaren dijital teknolojileri kullanmaya başlayan ve bu teknolojileri kullanarak büyüyen nesli “dijital yerli” olarak adlandırmıştır. Dijital yerlilerin öğrenme alışkanlıkları ve davranışları, dijital teknolojileri kullanarak büyümeyen, onlarla sonradan tanışan dijital göçebelerden farklıdır (Bilgiç, Duman & Seferoğlu; 2011). Okullarımızda öğrenciler dijital yerli, onları eğiten öğretmenlerimizin büyük çoğunluğu ise dijital göçebedir.

Conole ve Culver (2010) sosyal ağların eğitsel kullanımında teknik konular kadar sosyo-kültürel hususlarında önemli olduğunu ve eğitim amaçlı sosyal ağ kullanım alışkanlığının içinde bulunan sosyal yapıya göre zaman içinde kazanılabileceğini belirtmiştir. Günümüzde bu alışkanlığın okullarımıza kazandırılması eğitim sistemimize önemli katkılar sağlayabilir.

Sosyal ağlar günümüzde öğrencilerin en çok vakit geçirdiği ortamlardır (Franklin & Harmelen, 2007; Solomon & Schrum, 2007). Diğer öğretim teknolojilerinde olduğu gibi sosyal ağların da eğitim öğretim süreçlerine başarılı bir şekilde entegrasyonu etkin ve verimli kullanılabilmesine bağlıdır (Mazman & Usluel, 2011). Sosyal ağların da eğitim süreçlerine doğru bir şekilde entegrasyonu için öncelikle öğrencilerin bu sosyal ağları nasıl algıladığı, nasıl ve neden kullandığı ve bu ortamlardaki deneyimlerinin belirlenmesi gerekmektedir.

Ülkemiz de sosyal ağların yoğun olarak kullanıldığı ülkelerden biridir ve ülkemizde de tıpkı dünyada olduğu gibi gençler arasında yaygın olarak kullanılmaktadır. Gençler ise aynı zamanda okullarımızda öğrencilerdir. Sosyal ağların yaygın kullanımı, okul kültürü ve öğrencilerin davranışları üzerinde olumlu veya olumsuz çeşitli etkileri olmaktadır.

Öğrencilerimizin sosyal ağlardaki yaşantılarını, deneyimlerini, sosyal ağlara yönelik görüşlerini bilmeden sosyal ağların eğitim süreçlerine entegrasyonu sürecinde başarılı ilerlemeler kaydedilemeyecektir. Öğrencilerin sosyal ağları kullanım amaçları, sosyal ağları kullanırken geçirdikleri yaşantılar, bu ortama yönelik tutum ve görüşlerinin neler olduğunun bilinmesi eğitim sistemimizi başarılı kılmak için düzenlemeler yapmak ve politikalar geliştirmek açısından önemli değer taşımaktadır. Bu açıdan bakıldığında sosyal ağların kullanımının yaygınlaşması ile birlikte okullarımızda nelerin değiştiği, sosyal ağ kullanımının okullarımıza etkileri ve öğrencilerin sosyal ağlara yönelik görüşleri ve yaşadıkları deneyimler bu araştırmamızda belirlenmeye ve açıklanmaya çalışılacak ve sosyal

ağların öğretmenler, öğrenciler, okullar tarafından eğitsel amaçlı kullanımına yönelik öneriler getirilecektir.

1.2. Araştırmanın Önemi

Sosyal ağ kullanımının çok yaygın olduğu ülkemizde gençler günde ortalama üç saat civarı sosyal ağlarda vakit geçirmektedirler (UBİK, 2011). Sosyal ağlar kullanıcılarının günlük yaşamında büyük yer tutmakta ve önemli bir role sahiptir. Solomon ve Schrum (2007) öğrenmenin nasıl gerçekleştiğini anlamamız için öncelikle öğrenenlerin iç dünyasını anlamamız gerektiğini belirtmiştir. Öğrencilerin sosyal ağları nasıl algıladığı ve sosyal ağlardaki yaşantılarının araştırılması, sosyal ağların eğitim-öğretim süreçlerine entegrasyonunun başarısını artıracaktır. Ayrıca öğretmenlerin bu ortamları formal öğrenme bağlamında nasıl kullanmaları gerektiği, kullanırken nelere dikkat etmesi hususunda alan yazına katkı sağlayacaktır.

Gençler arasında çok yaygın olarak kullanılan toplumsal yapıları, iletişim şekillerini değiştiren sosyal ağ ortamlarının, öğrencilerce nasıl algılandığının belirlenmesi, sosyal ağlara yönelik görüş ve düşüncelerinin ortaya konması, sosyal ağ ortamlarında geçirdikleri yaşantıların belirlenmesi, okullarımızda sosyal ağ kullanımına yönelik nasıl düzenlemeler yapılması gerektiği ve eğitim-öğretim faaliyetlerini destekler şekilde nasıl kullanılabileceği hususlarında faydalı bilgiler sağlayacaktır. Öğretmen öğrenci etkileşimi açısından öğretmenlere sosyal ağları nasıl kullanmaları gerektiği hususunda öneriler getirilmiştir. Öğretmen ve öğrencilerin yaşantılarını betimleyen derinlemesine görüşmelerin yapıldığı nitel araştırmalar sosyal ağlar ile ilgili olarak nadiren yapılmıştır. İlgili alanyazın incelendiğinde ülkemizde lise örnekleminde sosyal ağ konulu keşfedici karma araştırmaya rastlanmamıştır. Araştırmada lise öğrencilerinin sosyal ağlara yönelik algılarını belirleyen geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirilmiştir. Araştırma keşfedici karma desende yürütüldüğünden, araştırmanın hem nitel bölümü hem de nicel bölümü sosyal ağlarla ilgili farklı ölçme araçları geliştirmek isteyen araştırmacılara yardımcı olacaktır. Yapılacak olan araştırma bu açılarından bakıldığında özgünlük ve önem taşımaktadır.

1.3. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı lise öğrencilerinin sosyal ağlara yönelik algı ve deneyimleri ile sosyal ağların günlük ve akademik yaşantılarına etkilerini araştırmaktır. Bu kapsamda aşağıdaki alt problemlere cevaplar aranmıştır?

1.Katılımcıların sosyal ağlara yönelik algı ve deneyimleri nelerdir?

2.Geliştirilmek istenen ölçme aracının geçerlilik ve güvenilirlik durumu nasıldır?

2.1. Geliştirilen ölçme aracı geçerli midir?

2.2. Geliştirilen ölçme aracı güvenilir midir?

3.Öğrencilerin sosyal ağ kullanım durumuna ilişkin sosyo-metrik özelliklerinin dağılımı nasıldır?

3.1.Katılımcıların kullandıkları sosyal ağların dağılımı nasıldır?

3.2. Kullanılan sosyal ağların kullanım sıklığı nasıldır?

3.3.Katılımcıların sosyal ağlarda öğretmenleriyle arkadaş-takipçi olma durumu nasıldır?

3.4. Katılımcıların akıllı cep telefonu kullanımının okullarda serbest olmasına ilişkin görüşleri nasıldır?

3.5. Katılımcıların sosyal ağlarda bulunan derslerle ilgili grup ve sayfalara üyelik-takipçilik durumu nasıldır?

3.6. Katılımcıların günlük sosyal ağ kullanım süresi nasıldır?

4. Sosyal Ağ Algı Ölçeği faktör puanları nasıldır?

5. Sosyal Ağ Algı Ölçeği faktör puanları çeşitli demografik ve sosyal metrik özelliklere göre farklılaşmakta mıdır?

5.1. Sosyal Ağ Algı Ölçeği faktör puanları cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?

5.2. Sosyal Ağ Algı Ölçeği faktör puanları öğrenim görülen sınıf düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?

5.3. Sosyal Ağ Algı Ölçeği faktör puanları öğrenim görülen lise türüne göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?

5.4. Sosyal Algı Ölçeği faktör puanları, katılımcıların öğretmenleri ile arkadaş-takipçi olma durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?

5.5. Sosyal Ağ Algı Ölçeği faktör puanları, katılımcıların cep telefonlarının serbest olmasına ilişkin görüşlerine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?

5.6. Sosyal Ağ Algı Ölçeği faktör puanları, katılımcıların dersleri ile ilgili sayfa ve gruplara üyelik-takipçilik durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?

5.7. Sosyal Ağ Algı Ölçeği faktör puanları, katılımcıların günlük sosyal ağ kullanım süresine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?

1.4.Sayıtlar

- 1- Öğretmen ve öğrencilerin görüşme sorularına samimi ve içtenlikle doğru cevaplar verdiği varsayılmıştır.
- 2- Katılımcıların nicel ölçme aracına samimi ve içtenlikle doğru cevaplar verdiği varsayılmıştır.

1.5.Sınırlılıklar

- 1- Nicel veriler Malatya ilinde öğrenim gören ve sosyal ağ kullanan 1296 öğrenciden toplanmıştır.
- 2- Bu araştırma 2015-2016 eğitim öğretim yılıyla sınırlıdır.

1.6.Tanımlar

Web 2.0: Kullanıcıların web ortamındaki mevcut içerik üzerinde düzenleme yapabilecekleri, yeni içerik oluşturabilecekleri, oluşturulan içeriği paylaşabilecekleri ve içerik oluşturma sürecinde diğer kullanıcılarla iletişime ve işbirlikteliğine olanak veren dinamik ve etkileşimli bir platform olarak tanımlanabilir (Grosseck, 2009; O'Reilly, 2005)

Sosyal Medya: Kullanıcılara içerik oluşturma, paylaşma olanağı sağlayan web 2.0 teknolojisi ile inşa edilen web tabanlı uygulamalardır (Kaplan ve Haenlein, 2010).

Sosyal Ağ: Kullanıcıların kendilerine bir profil sayfası oluşturabildiği, kendi profil sayfalarında paylaşımlar yapabildiği, başka kullanıcılarla bağlar oluşturarak arkadaş yada

takipçi listesi oluşturulabildiği, kullanıcılar arası etkileşim ve iletişime olanak sağlayan web platformlarıdır (Boyd & Ellison, 2007; Kaplan & Haenlein, 2010).

Benlik Sunumu: Bireyin bilişsel ve davranışsal alanda diğer bireylerde kendisi ile ilgili oluşan tutum ve görüşleri kontrol etme ve yönetebilme amacıyla bireyin kendisine dair başkalarına yaptığı sunuştur (Leary & Kowalsky 1990).

Etkileşim Kaygısı: Kişinin sosyal ortamlarda diğer kişilerle iletişim kurarken veya kendisini ifade ederken yaşadığı kaygıdır (Kashdan, 2004).

Sosyal Empati: Bireyin ya da sosyal bir topluluğun, belirli konularda etkileşimde bulunduğu birey ya da sosyal topluluğun duygu düşünce ve hislerini anlamlandırması, onların hissettiklerine benzer duygular hissetmesidir (Karaca, 2012).

Siber Zorbalık: Bir grup ya da bireyin bilgi iletişim teknolojilerini kullanarak insanlara zarar vermeyi amaçlayan kötü niyetli davranışlarıdır (Belsey, 2007).

Sosyal Buradalık: Bireylerin bulundukları ya da kullandıkları sanal ortamlarda diğer bireyleri gerçek bireyler olarak algılayabilmeleridir (Kreijns, 2004).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde Web 2.0, sosyal medya, sosyal ağlar, sosyal ağ araçları, dünyada ve ülkemizde sosyal ağ kullanım istatistikleri ve ilgili araştırmalardan bahsedilmiştir.

2.1. Web 2.0

Bilgi iletişim teknolojilerindeki ve internet alt yapısındaki gelişmeler web ortamlarının da yapısal olarak gelişmesine olanak sağlamıştır. İlk web sayfaları kullanıcıların pasif olduğu, içeriğin kullanıcılara doğrudan sunulduğu fakat kullanıcıların içerik oluşturamadığı etkileşimsiz sayfalardır (Franklin & Harmelen, 2007; Rosen & Nelson, 2008). Kullanıcıların sadece okuyucu olduğu, çift yönlü iletişimin olmadığı web ortamları Web 1.0 olarak adlandırılmaktadır (Franklin & Harmelen, 2007). Web teknolojilerinin gelişmesiyle kullanıcının aktif olduğu, iletişimin çift yönlü olduğu, etkileşimli sayfalar oluşmaya başlamıştır (O'Reilly, 2005). Bu tip sayfalar kullanıcılara içerik oluşturma ve paylaşma olanağı sağlamıştır (Anderson, 2012; Collis & Moonen, 2008). Bu teknolojik alt yapıdaki web ortamları Web 2.0 olarak adlandırılmaktadır (O'Reilly, 2005).

Web 2.0 en basit tanımıyla okunabilir ve yazılabilir web olarak tanımlanabilir (D'Souza, 2006). Başka bir tanıma göre herhangi bir kullanıcının Web ortamlarında içerik oluşturabilmesi ve var olan içerikler üzerinde değişiklik yapabilmesinin sağlayan Web teknolojileridir (Kietzmann, Hermkens, McCarthy & Silvestre, 2011). Bir başka tanımda Web 2.0 veri tabanları, AJAX ve RSS sistemleri üzerinde inşa edilen, kişiselleştirilmiş ve esnek Web kullanımı olanağı sunan, etkileşimli Web sitelerinin oluşturulmasını sağlayan teknolojilerdir (Bruns & Bahnisch, 2009). Web 2.0 daha geniş tanımıyla kullanıcıların Web

ortamındaki mevcut içerik üzerinde düzenleme yapabilecekleri, yeni içerik oluşturabilecekleri, oluşturulan içeriği paylaşabilecekleri ve içerik oluşturma sürecinde diğer kullanıcılarla iletişime ve işbirlikteliğine olanak veren dinamik ve etkileşimli bir platform olarak tanımlanabilir (Buffington, 2008; Grosseck, 2009).

Jalali (2009) ve Şendağ (2008)'e göre Web 2.0 teknolojisinin sağladığı temel olanaklar şunlardır:

1. Kullanıcılara verileri kontrol etme, düzenleme, değiştirmesine imkan verme,
2. Yapısı ve kullanım kolaylığı sebebiyle kullanıcıların uygulamaya müdahale edebilmesini kolaylaştırması,
3. Tasarım açısından, zengin, etkileşimli, kullanıcıya kolaylık sağlayan çoğunlukla AJAX tabanlı veya RSS destekli ara yüz sağlama,
4. Sosyal ağlar ve öğrenme topluluklarının oluşturulmasına olanak sağlamak,

Web 2.0 kavramı ilk olarak Tim O' Reilly tarafından ortaya atılmıştır. (Zafarmand, 2010; O'Reilly, 2005). Kullanıcıların pasif olduğu, bilginin sadece sunulduğu, etkileşimsiz web sayfalarının üretildiği Web teknolojilerini Web 1.0, kullanıcıların aktif olduğu, içerik üretebildiği ve paylaşabildiği Web teknolojilerini ise Web 2.0 olarak kavramsallaştırmıştır (O'Reilly, 2005). Tim O' Reilly tarafından 2004 yılında Web 2.0 kavramı ortaya atılmasına rağmen, bu tarihten daha öncede Web 2.0 özelliklerini taşıyan sayfalar bulunmaktadır (Boyd & Ellison, 2007; Murugesan; 2009). Web 2.0 ile birlikte kullanıcılar arası bağ oluşturulabilmesi, kullanıcı dostu ara yüz, basit kullanım, veri tabanı desteği, insanların etkileşime geçmesi, işbirlikli içerik oluşturulması internetin ağ etkisini büyütmüş, işlevselliğini artırmış ve kullanımını yaygınlaştırmıştır (Castells, 2009; Murugesan; 2009).

Genel olarak Web 1.0 ve Web 2.0 arasındaki farkları Tablo 1'deki gibi ifade etmek mümkündür (Koçak, 2012; Murugesan, 2009; Naik & Shivalingaiah, 2008) .

Tablo 1

Web 1.0 ile Web 2.0 Arasındaki Farklar

Web 1.0	Web 2.0
Tek yönlü iletişim	Çift yönlü iletişim
Web tasarım bilgisi gerektirmesi-Kullanımı zor	Web tasarım bilgisi gerektirmemesi-kullanımı kolay
Sadece okunur	Okunabilir ve yazılabilir Web
İçeriğin site sahibi ya da belirli yetkilere sahip kişiler tarafından oluşturulması	Herhangi bir kullanıcıların içerik oluşturabilmesi
İçerik linklerle birbirine bağlanır	Bilgiyi ve kullanıcıları birbirlerine bağlar
Site sahibince belirlenen içerik	Kullanıcı üretimli içerik
Statik ve etkileşimsiz olması	Dinamik, sosyal ve etkileşimli olması
İşbirliğine olanak vermemesi	İşbirliği ve kolektif bir zeka ürünü içerik üretimine olanak sağlaması
İçerik üzerinde sadece yayıncının kontrolü	İçerik üzerinde kullanıcı kontrolü

Web 1.0 ve Web 2.0 teknolojileri ile üretilen Web sayfalarının birbirlerinden teknolojik (kullanılan yazılım, kullanıcı ile etkileşim imkanı), yapısal (sitenin amacı, tasarımı ve düzeni) farkları bulunmakta ve farklı sosyolojik (kollektif zeka, arkadaş, grup ve topluluk kavramları) etkileri olmaktadır (Koçak, 2012; Magnuson, 2012; O'Reilly & Battelle; 2009). Web 2.0 ile birlikte insanlar kolektif olarak Web ortamlarında ortaklaşa içerik üretmeye başlamışlardır (Ajjan & Hartshorne, 2008; Collis & Moonen, 2008). Kullanıcıların Web ortamlarında hem okuma hem yazma işlevine sahip olması, paylaşımlar yapılabilmesi, diğer kullanıcılara etkileşime geçilebilmesi, işbirlikli olarak kollektif zeka ile içerik oluşturulabilmesinden dolayı Web 2.0 teknolojileri internete sosyal bir özellik sağlamıştır (Castells, 2009; Jabamani & Senthilnathan, 2016; Magnuson, 2012). Web 2.0 geniş çaplı bir sosyal dönüşüme yol açmış insanlık için çığır açıcı bir teknolojidir (Downes, 2006; Murugesan, 2009).

2.2. Sosyal Medya

Web 2.0 kavramını takiben sosyal medya kavramı doğmuştur (Dewson vd. 2008). Sosyal medya kavramı ilk olarak San Fransisco merkezli Guidewire Group'un kurucu ortaklarından Chris Shipley tarafından kullanılmıştır (Hayta, 2013). Sosyal medya, Web 2.0 teknolojisinin

kullanılması sayesinde, çift taraflı ve eş zamanlı bilgi iletimini sağlayan medya sistemidir. (Vikipedi, 2018a). Dewson vd. (2008)'e göre ise sosyal medya çevrim içi olarak iletişime ve bilgiye ulaşmayı mümkün kılan, katılım ve işbirliğini destekleyen tüm Web araçlarıdır. Miletsky (2010) sosyal medyayı, Web 2.0 ile ortaya çıkan, internet üzerinden sosyalleşmek için kullanılan bütün araç ve uygulamalar olarak tanımlamıştır. Solis (2018) kişiler arası iletişimi kolaylaştıran, işbirliği sağlayan çevrim içi platformlar olarak tanımlamıştır. Kaplan ve Haenlein (2010) ise kullanıcılara içerik oluşturma, paylaşma olanağı sağlayan Web 2.0 teknolojisi ile inşa edilen Web tabanlı uygulamalar olarak tanımlanmıştır (s.61). Sosyal medya tanımlamalarındaki ortak nokta Web 2.0 teknolojileri üzerinde inşa edilen paylaşım, etkileşim, iş birlikteliği gibi sosyal yönü olan Web uygulamaları olduğudur.

Berthon, Pitt, Plangger ve Shapiro (2012) sosyal medyanın sosyal ve medya olmak üzere iki bileşeni olduğunu ifade etmiştir. Sosyal medya ifadesinde sosyal kelimesi dilimizde toplumsal anlamına, medya kelimesi ise ortam anlamına gelmektedir (TDK, 2018). Kullanıcılar arası işbirlikteliği, iletişim, etkileşim olanağı, kollektif akıl ile bilgi üretilebilmesi ve paylaşılabilmesi gibi sosyal özellikler Web 2.0 ile oluşturulan çevrimiçi mecralara sosyal medya adının verilmesine sebep olmuştur (Kamel vd., 2007; Magnuson, 2012; O'Reilly & Battelle, 2009).

Blossom (2011) ile Erarslan ve Çakıcı (2015) sosyal medyanın temel özellikleri ile ilgili aşağıdakileri belirtmişlerdir.

- Sosyal medya sürekli.
- Sosyal medya tekrarlanabilir.
- Sosyal medya konumsuzdur.
- Sosyal medya araştırılabilir.
- Sosyal medya ölçeklenebilir.
- Sosyal medya bireysel ve kitlesel iletişim kurmaya olanak tanır.
- Sosyal medya erişilebilir.
- Sosyal medya kullanımı kolaydır.

Web 2.0 ve sosyal medya günlük hayatta birbirlerinin yerlerine kullanılabilen kavramlardır (Constantinides & Fountain (2008); Tang, Gu & Whinston, 2012; Wirtz, Piehler & Ullrich, 2013). İkisi arasındaki fark Web 2.0 ifadesi teknolojik alt yapıyı vurgularken, sosyal medya Web 2.0 teknolojisine dayanılarak oluşturulan Web sayfaları ve uygulamaları vurgulamaktadır (Kaplan & Haenlein; 2010; Techopedia,2011). Web 2.0 ile sosyal

medyanın gelişimi için gerekli olan alt yapı oluşturulmuştur (Kaplan & Haenlein; 2010,s.61; Wirtz vd. 2013).

Erkul (2009)'a göre bir Web sitesi veya uygulamanın sosyal medya olarak isimlendirilebilmesi için aşağıdaki nitelikleri taşıması gerekmektedir:

- Yayıncıdan bağımsız kullanıcılarının veya üyelerinin olması,
- Zaman ve mekândan bağımsız kullanılabilmesi,
- Kullanıcıların oluşturduğu içeriklerin olması,
- Kullanıcılar arası etkileşim olması

Mayfield (2008) ise herhangi bir çevrimiçi ortamın sosyal medya olarak adlandırılabilmesi için aşağıdaki özelliklerin tamamını ya da çoğunluğunu taşıması gerektiğini ifade etmiştir.

Katılım: Sosyal medya insanlara geri bildirim ve katkı sunma hususlarında cesaretlendiricidir.

Açıklık: Sosyal medya kullanımı herkese açıktır. İçeriğe ulaşmada ve kullanmada çoğunlukla hiçbir kısıtlama bulunmamaktadır. Oy verme, yorum yapma, bilgi paylaşımını teşvik eder.

Etkileşim: Geleneksel medya bilginin iletildiği ve dağıtıldığı, izleyicilerin ve kullanıcıların pasif olarak sunulan içeriği aldıkları bir ortam iken sosyal medya çift yönlü iletişime olanak tanır.

Topluluk: Sosyal medya kolaylıkla topluluklar oluşmasına ve etkili bir şekilde iletişim kurulmasına imkân sağlar. Topluluklar fotoğraf, TV programı veya politika gibi ilgili oldukları konuları paylaşabilirler. Sosyal medya toplumsal olarak işbirlikçi bilgi üretimine olanak sağlar.

Bağlantılılık: Sosyal medyanın büyük çoğunluğu başka sitelere, içeriklere ve diğer kullanıcılara linkler verilebilmesine olanak tanır. Oluşturulan linkler ile hiyerarşik olmayan ağsal bir ortam oluşur.

Lietsala ve Sirkkunen (2008) ise bir Web sayfasının sosyal medya olarak adlandırılabilmesi için belirledikleri beş temel özelliğe sahip olması gerektiğini belirtmişlerdir. Bunlardan ilki içeriğin paylaşılabilmesi için bir ortamın bulunması, ikincisi katılımcıların içerik oluşturabilmesi, değiştirebilmesi, paylaşabilmesi ve değerlendirebilmesidir. Üçüncü özellik sosyal medyanın etkileşime dayalı olmasıdır. Dördüncü özellik içeriklerin diğer harici ağlara

linklerle bağ oluşturulabilmesidir. Son ve beşinci ortak özellik kullanıcıların kendilerine ait hesaplar oluşturabilmesidir.

Sosyal medya ile geleneksel medya arasındaki fark geleneksel medyada içerik kullanıcılara doğrudan sunulurken, sosyal medyada içerik çoğunlukla kullanıcılar veya diğer Web sayfalarından toplanarak oluşturulur (Lietsala & Sirkkunen, 2008). Sosyal medyada her kullanıcı bir içerik üreticisidir ve toplumsal olarak kolektif akıl ürünü olan içerikler üretilir ve sosyal medya ortamlarında paylaşılır (Kietzmann vd., 2011).

Birbirinden farklı amaçlara hizmet eden ve farklı yapısal ve teknik özellikleri olan birçok sosyal medya platformu bulunmaktadır (Kaplan ve Haenlein, 2010; Solis, 2018). Sosyal medya birçok kişi tarafından çeşitli özelliklerine göre farklı şekillerde gruplandırılmıştır (Kaplan & Haenlein, 2010; Mangold & Faulds; 2009, Solis, 2018). Mayfield (2008) sosyal medyanın temel türlerini bloglar, sosyal ağlar, mikro bloglar, sosyal imlemeler, podcastler, wikiler ve forumlar olarak belirtmektedir. Kaplan ve Haenlein (2010) ise sosyal buradalık, kendilik sunumu ve etkileşim kaygısı teorilerine göre sosyal medya araçlarını 6 kategori altında gruplandırmıştır.

- Bloglar
- Sanal sosyal dünyalar (Second Life)
- İşbirlikçi platformlar (Wikipedia)
- İçerik toplulukları (Youtube, Slideshare, bookcrossing.com)
- Sanal oyun dünyaları (World of Warcraft)
- Sosyal ağ siteleri (Facebook, Twitter vb.)

Constantinides ve Fountain (2008) ise sosyal medya araçlarını kullanım amaçlarına göre beş gruba ayırmıştır.

- Bloglar (gizmodo.com)
- Sosyal ağlar (facebook.com)
- İçerik toplulukları (youtube.com)
- Forumlar ilan tahtaları (epinions.com)
- İçerik toplayıcılar. (netvibes.com)

Köroğlu (2014) sosyal medya araçlarını, işlevlerine göre şu şekilde gruplandırmıştır.

- Sosyal Platformlar (Facebook, Twitter, FriendFeed)
- İçerik Paylaşımı (Flickr, Youtube, Dailymotion)
- Tartışma Siteleri (Forumlar, Sözlükler) •

- Anlık Mesajlaşma (Messenger, Skype)
- Yayıncılık (Vikiler, Bloglar,) •
- Sosyal Oyunlar (Farmville, Frontierville, Gardens of Time)

Ülkemizde ve dünyada sosyal medya yoğun ve sık olarak kullanılmaktadır. Wearesocial (2018)'ın dünya genelinde sosyal medya kullanımı ile ilgili yaptığı araştırma sonucunda şu bulgulara ulaşılmıştır: Toplam dünya nüfusunun %42'sı, aktif sosyal medya kullanıcısıdır. Sosyal medya kullanımı her yıl artmakta, 2018 yılında ise kullanıcılarının sayısı %13 oranında bir artış göstermiştir. Türkiye'de ise nüfusun (81,33 milyon) %63'ünü oluşturan 51 milyon kişi aktif sosyal medya kullanıcısıdır. Toplam nüfusun %54'ü olan 44 milyon kişi sosyal medyaya mobil telefonlar ile erişebilmektedir. Günlük sosyal medya kullanım süresinde 3 saat 57 ile Filipinler dünyada ilk sıradadır. Sosyal medyada en fazla zaman geçiren ikinci ülke 3 saat 39 dakika ile Brezilya ve üçüncü ülke ise 3 saat 23 dakika ile Endonezya'dır. Türkiye'de günlük sosyal medya kullanım süresi 2 saat 48 dakikadır.

2.3. Sosyal Ağlar

Sosyal ağlar sosyal medya ortamlarının bir türüdür (Kaplan & Haenlein 2010; Lietsala & Sirkkunen 2008; Solis, 2018). Kullanım amaçları, yapısal özellikleri, sosyal buradalık düzeyleri ve kendilik sunumu düzeyleri açısından diğer sosyal medya türlerinden ayrışır (Kaplan & Haenlein 2010) Sosyal ağlar sosyal medya türleri içinde en yoğun ve yaygın olarak kullanılanıdır.

Sosyal ağlar, insanların internet üzerinde, insanların yarattığı sanal ortamlarda iletişim, etkileşim kurmaya ve paylaşımlar yapmaya yarayan ağlara verilen genel isimdir (Vikipedi, 2018b). Özutku vd. (2014)'ne göre sosyal ağlar çevrimiçi ortamlarda insanların iletişim kurması, çeşitli paylaşımlarda bulunmasını ve çevrimiçi ortamlarda sosyalleşmesini sağlayan araçlardır. Buss ve Strauss (2009)'a göre sosyal ağlar internet ortamında oluşturulan dijital topluluklardır. Bir diğer tanıma göre ise sosyal ağlar çevrimiçi ortamlarda, insanların çeşitli amaçlar doğrultusunda birbirleriyle etkileşim kurmasını ya da duygu ve düşüncelerini paylaşmasını kolaylaştıran topluluk biçimleridir (Mahajan, 2009). Bir diğer tanıma göre ise sosyal ağlar, kullanıcıların kişisel bilgilerinin yer aldığı profil sayfaları oluşturmalarına imkan sağlayan, oluşturdukları profil sayfalarına tanıdıklarını davet ederek, birbirlerine e-posta veya anlık mesajlar göndererek bağlantılı hale gelmelerini sağlayan ağısal Web tabanlı uygulamalardır (Kaplan ve Haenlein; 2010). Tanımların ortak noktaları

incelendiğinde sosyal ağlar, kullanıcılar arası iletişim imkanı sağlayan, belirli bir profil sayfası oluşturarak kullanıcıların paylaşımlar yapabildiği ve diğer kullanıcılarla etkileşime geçilebildiği ve çevrimiçi toplulukların olduğu Web tabanlı yazılımlardır.

Sosyal ağlar kullanıcılarına kendi ilgi ve isteklerine göre düzenleyebilecekleri, fotoğraf ve videolar ekleyebilecekleri, paylaşımlar yapabilecekleri bir alan sunar bu alana genellikle profil sayfası denmektedir (Akar, 2010). Sosyal ağların çoğunluğu e-posta, anlık mesajlaşma, video, not ve dosya paylaşımı gibi hizmetler sağlamaktadırlar (Kuzu, 2014). Sosyal ağlarda kullanıcılar arama yaparak bulmak iletişim kurmak istedikleri insanlara ulaşabilirler (Buss & Strauss, 2009). Sosyal ağların bir diğer önemli özelliği ise kullanıcılar gruplar oluşturabilir veya ilgi ve isteklerine göre gruplara katılabilirler (Akar, 2010). Sosyal ağlarda kullanıcılar başka kullanıcıların profil sayfalarını ziyaret edebilirler ve paylaşımlarına dönütler verebilirler (Dağıtmaç, 2015). Kullanıcılar kendi ilgi ve zevkleri doğrultusunda gruplara katılabilir veya gruplar oluşturabilirler (Lockyer & Patterson 2008). Sosyal ağlarda kullanıcının kişisel zevk, özellik ve tercihlerini yansıtabileceği bir profil sayfasının olması, farklı kişilerin profil sayfalarını görebilmesi, sosyal ağlar üzerinden diğer kullanıcılarla iletişim kurulabilmesi, yapılan paylaşımlara dönütler yapılabilmesi, yeni insanlarla tanışılabilmesi sosyal ağlardaki etkileşimin temelini oluşturmaktadır (Dağıtmaç, 2015; Toprak vd., 2009).

Boyd ve Ellison (2007)'a göre sosyal ağların yazılımsal olarak üç temel özelliği bulunmaktadır. 1) sınırlandırılmış bir sistemde, tercihe göre herkese açık bir profil oluşturulabilmesi, 2) iletişim bağı olan kişilerin listesinin oluşturulabilmesi 3) listelerindeki kişilerin sistemdeki diğerleri ile olan bağlantılarını izleme olanağı sunmasıdır. Özkan ve McKenzie (2008) ise sosyal ağların daha genel özelliklerini şu şekilde özetlemiştir:

- Sosyal ağların çoğunluğu kullanıcılarına e-posta, chat, anlık mesajlaşma, blogging, dosya paylaşımı, hikâye paylaşımı gibi çeşitli imkânlar sağlayarak, kullanıcıların birbirleriyle etkileşimini kolaylaştırarak artırır.
- Sosyal ağlar kullanıcıların bir veri tabanını tutmaktadır. Bu sayede kullanıcılar kolaylıkla arkadaşlarını bulabilir, gruplar kurabilir ve kendileri ile ortak ilgiye sahip bireylerle tanışabilir, iletişim kurabilir veya paylaşımda bulunabilirler.
- Sosyal ağlar kullanıcıya çevrimiçi olarak kendi profilini oluşturma imkânı verir ve kişisel sosyal ağlarını oluşturmalarına olanak sağlar.
- Sosyal ağların neredeyse tamamı ücretsiz kullanılabilir. Üye olmak için hiçbir ücret talep edilmemektedir.

- Sosyal ağların çoğunluğu kullanıcıların taleplerine göre yeni özellikler eklenerek gelişmektedirler. Sosyal ağlar, kullanıcının kendi erişim, gizlilik ve güvenlik kurallarını kendisinin ayarlayabilmesi için olanak sunarlar. Profillerini paylaşımlarını kimlerin görebileceğini, kimlerin kendilerine mesaj atabileceğini, arkadaşlık ya da takip isteği yollayabileceğini, arkadaş listelerini kimlerin görebileceği gibi hususlarda ayarlamalar yapabilirler.

Sosyal ağ ve sosyal medya kavramları günlük kullanımda birbirlerinin yerine kullanılabilir (Boyd & Ellison, 2007; Edosomwan vd., 2011; Kohn, 2018). Safko ve Brake (2009) bu iki kavramın aynı anlama gelmediğini, sosyal ağların, sosyal medyanın bir türü olduğunu belirtmiştir. Sosyal ağlarda ise genellikle ortak bir grupta üye olan ya da aralarında bağ olan kullanıcılar paylaşılan içerikleri görebilmekte iken diğer sosyal medya türlerinde bilgiye doğrudan internet yoluyla ulaşılabilir (Hartson, 2010; Fast, Sorensen, Brand & Suggs, 2014). Sosyal ağlarda iletişim ve bilgi paylaşımı belirli konu başlıkları, kişiler veya gruplar arasında iken diğer sosyal medya türlerinde ise radyo ve televizyon benzeri şekilde bilgi yayılır (Hartson, 2010; Kohn, 2018). Sosyal ağlarda diğer kullanıcılarla iletişim kurmak diğer sosyal medya türlerine kıyasla daha kolaydır (Boyd & Ellison, 2007; Hartson, 2010). Sosyal medyanın bir türü olan sosyal ağlar sosyal ağ siteleri, çevrimiçi sosyal paylaşım ağları, çevrimiçi sosyal ağlar, sosyal paylaşım siteleri gibi farklı isimlerle adlandırılabilir.

Bilinen ilk sosyal ağ 1997 yılında kurulan Sixdegrees.com sitesidir (Durmuş, Yurtkoru, Ulusu & Kılıç, 2010). Sixdegrees.com sosyal ağından günümüze Friendster, Myspace, Facebook, Twitter, Instagram vb. gibi çok sayıda farklı sosyal ağ sitesi oluşturulmuştur. Zamanla sosyal ağlar yapı, özellik ve kullanım amaçlarına göre farklılaşmıştır. Clearinghouse (2010) ve Köroğlu (2014)'na göre sosyal ağlar, özelliklerine göre beş temel gruba ayrılabilir:

1. Bireysel ağlar: Kullanıcılarına detaylı bir şekilde kişisel profil oluşturma imkânı tanıyan ağlardır. Profil sayfaları aracılığıyla yaş, cinsiyet, iş durumu, eğitim düzeyi, medeni hâl gibi bilgiler ve fotoğraf, müzik ve video gibi içerikler paylaşılabilir. Bu ağların en yaygın olarak kullanılanı Facebook'tur.
2. Anlık durum ağları (status update networks): Bu sosyal ağlar, kullanıcılarının güncel durumlarını, duygu ve düşüncelerini bağlı olduğu diğer kullanıcılarla paylaşabilmesine

imkân sağlayan mikroblog tabanlı sosyal ağ türüdür. En yaygın kullanılanı Twitter olarak gösterilebilir.

3. Konum temelli sosyal ağlar (location networks): GPS özelliğine sahip mobil iletişim aygıtlarının kullanımının yaygınlaşmasıyla kullanımları yaygınlaşmıştır. GPS teknolojisi ile bulunulan coğrafi konumdaki diğer kullanıcılarla iletişim kurulabilmektedir. Örnek olarak, Foursquare, Swarm, Brightkite, Loopt ve Google Latitude verilebilir.

4. İçerik paylaşımı temelli sosyal ağlar (content-sharing networks): Video, fotoğraf ve müzik vb. içeriklerin paylaşılması amacıyla oluşturulmuş sosyal ağlardır. Profiller oluşturularak paylaşılan içeriklere ilişkin yorumlar yapılabilmektedirler. En yaygın olarak kullanılanları Pinterest ve Instagram sosyal ağlarıdır.

5. İlgi hobi paylaşımı odaklı sosyal ağlar (shared-interest networks): Ortak meslekler, ilgi alanları, ortak geçmiş, etnik köken ya da siyasi görüş gibi unsurlara dayalı iletişime ve etkileşime odaklı sosyal ağlardır. LinkedIn, DevianART ve Goodreads en yaygın örneklerdir.

White (2018)'a göre ise sosyal ağları kullanım amaçlarına göre yedi gruba ayrılmaktadır. Bunlar:

- Sosyal bağlantı amaçlı sosyal ağlar (Facebook, Twitter, Instagram)
- Multimedya paylaşımı amaçlı sosyal ağlar (Pinterest, Flickr)
- Profesyonel ya iş amaçlı sosyal ağ siteleri (LinkedIn, Classroom 2.0)
- Bilgi paylaşımı ve edinimi amaçlı sosyal ağlar
- Eğitim amaçlı sosyal ağlar (Edmodo)
- Akademik kullanım amaçlı sosyal ağlar (Academia)
- Hobilere ilişkin sosyal ağlar (ohmyblooms.com,)

Wearesocial (2018)'ın yaptığı dünya genelinde yaptığı araştırmaya göre 2018 yılında dünyada en yaygın kullanılan sosyal ağ 2,167 milyar kullanıcı sayısı ile Facebook'tur. Sırasıyla Whatsapp (1,3 milyar), Instagram (800 milyon), Tumblr (794 milyon), Qzone (568 milyon), Sina Weibo (376 milyon), Twitter (330 milyon), Baidu Tieba (300 milyon), LinkedIn (260 milyon), Snapchat (255 milyon) Reddit (250 milyon) Pinterest (200 milyon) V Kontakte (97 milyon)'dir. Türkiye'de ise sosyal ağların kullanıcı sayısına göre sıralaması Facebook, Whatsapp, Instagram, Twitter, Snapchat, Pinterest ve Tumblr şeklindedir (Wearesocial, 2018).

2.3.1. Facebook

Dünyada kullanıcı sayısı en fazla olan sosyal ağ sitesi Facebook'tur (Wearesocial, 2018). 2004 yılında Marc Zuckerberg tarafından geliştirilen Facebook ilk olarak Harvard üniversitesi kampüsünde kullanılmaya başlanmıştır (Boyd & Ellison, 2007). Facebook ismini Amerika Birleşik Devletleri üniversitelerinde öğrencilerin öğretmenlerin ve çalışanlarının kendilerini tanımaları için doldurduğu "paper facebooks" ifadesinden almıştır (Vikipedi, 2018c).

Facebook kullanıcılarına diğer kullanıcılarla anlık mesajlaşma ve dosya paylaşma, oluşturdukları kişisel profillerinde fotoğraf, video ve duygu ve düşünceleri ifade eden yazılar paylaşılabilme, grup kurma, etkinlik oluşturma gibi olanaklar sunmaktadır (Mazman, 2009). Facebook blog, sosyal etiketleme, oyunlar, anlık mesajlaşma, görüntülü ve sesli görüşme gibi birçok özelliği içinde barındırması ve ilk ortaya çıkan sosyal ağ sitelerinden olması yaygın kullanımına sebep olmaktadır (Dağıtmaç, 2015). Zamanla oyun oynama, görüntülü ve sesli konuşma özellikleriyle işlevselliğini artırmış ve kullanıcı sayısı yükselmiştir. Beğen butonu Facebook ilk kurulduğunda bulunmaz iken daha sonra eklenmiştir. Beğen butonu Facebook'un kullanımında büyük artışa sebep olmuştur (Kuşay, 2013). Facebook'u kullanmak için 13 yaş üstü olmak gerekmektedir. Facebook'a herhangi biri ücretsiz olarak bir e-mail veya cep telefonu numarası ile kolaylıkla üye olabilir. Facebook arkadaş listesinin gizlenmesi, profil sayfalarını kimlerin göreceği ya da paylaşımlarını hangi arkadaşlarının göreceğine kadar uzanan geniş çaplı gizlilik ayarları sunmaktadır (Gonzales & Vodicka, 2010).

Kullanıcıların profil sayfalarındaki duvarlarında paylaştıkları ve diğer kullanıcıların bu paylaşımlara yaptıkları dönütler zamanla birikerek bir özgeçmiş sayfasına dönüşmektedir (Mason & Rennie, 2008). Kullanıcılar birbirlerinin paylaşımlarına yorumlar yapabilir ya da beğen tuşu ile dönütlerde bulunabilir. Birçok farklı resmi ve ticari kurum iletişim amacıyla facebook'u kullanmaktadır (İşman & Albayrak, 2014; Kocabaş, 2016).

Öğrencilerin Facebook kullanımları üzerine yapılan araştırmalarda, günlük hayatta sık sık görüştükleri ya da kendilerinden uzakta olan akrabaları ve arkadaşlarıyla iletişim kurmanın en önemli kullanım amacı olduğu belirtilmiştir (Bicen & Çavuş, 2011; Cheung, Chiu & Lee, 2011; Karal & Kokoç, 2010; Mazman, 2009). Paylaşımlar yapmak (kişisel fotoğraf, video, yazılar vb.) ikinci önemli kullanım sebebi üçüncü en önemli kullanım sebebi oyun oynamak ve eğlenceli vakit geçirmektir (Mazman, 2009; Karal & Kokoç, 2010).

Facebook üyeleri aynı zamanda ortak ilgi alanlarına dayalı sanal gruplara katılabilir, başkalarının sahip oldukları sınıfları görebilir ve profiller aracılığıyla birbirlerinin hobileri, ilgi alanları, müzik zevkleri ve romantik ilişki durumlarını öğrenebilmektedir (Ellison, Steinfield, & Lampe, 2007). Facebook kullanıcılarına insanların paylaşımlarını görerek yaşantılarından haberdar olmayı ve kişisel özellikleri hakkında bilgi edinimi kolaylaştırmaktadır (Palmer, Boniek, Turner & Lovell, 2014). Palmer vd. (2014) Facebook'un başkalarının yaşantısından haberdar olmak amacının önemli bir kullanım amacı olduğunu ve bu amaç için paylaşımlar yapmaktan daha fazla Facebook'ta vakit geçirdiklerini belirtmiştir. Kullanıcılar diğer kullanıcıları ekleyerek yeni insanlarla tanışabilirler. Kullanıcılarına kendilerini ifade etme ve çok sayıda insanla iletişim halinde olunmasını sağlaması yaygın kullanım sebepleri arasındadır (Ersöz, 2016). Facebook olağanüstü yoğun kullanımıyla tanıdıklarımızla kurduğumuz iletişim yollarında, bilgiye ulaşma ve dünyada meydana gelen olaylara daha yakından bakma hatta bazen bu olaylara katılma yollarımızda büyük değişimler yapmıştır (Seto, 2012).

Wearesocial (2018)'ın yaptığı araştırmaya göre Facebook kullanıcı sayısı 2 milyar 17 milyon civarındadır. Bir önceki yıla göre %15'lik artış olmuştur. Facebook kullanımlarının %88'i mobil telefonlar aracılığıyla olmuştur. En fazla Facebook kullanıcısı olan ülke 250 milyon ile Hindistan ardından Amerika Birleşik Devletleri ve Brezilyadır. Türkiye 51 milyon kullanıcı sayısı ile dünyada 9. sıradadır. Facebook kullanıcılarının %44'ü kadın, %56'sı ise erkektir. Facebook kullanıcılarının %36,4'ü 13-24 yaş aralığındadır. En yoğun kullanan yaş grubu ise 18'dir.

2.3.2. Twitter

Twitter 2006 yılında Evan Williams, Jack Dorsey ve Biz Stone tarafından geliştirilmiştir (Vikipedi, 2018d). Twitter yaygın olarak kullanılan mikro blog yapısında bir sosyal ağ sitesidir (Wearesocial, 2015). Tweeter kullanıcılarına "tweet" adı verilen (kuş cıvılaması) 140 karakterle sınırlı olmak üzere yayın yapmalarına izin verir (Twitter, 2018). Odabaşı vd. (2012)'ne göre Twitter kullanıcılarının bilgilerini, duygularını, düşüncelerini veya ne yaptıklarını 140 karakterlik anlık kısa ifadelerle yazarak paylaştıkları bir sosyal ağ sitesidir. Tweetler ile resim, bağlantı ve metin türünde veri paylaşımı yapılabilir. Twitter'da kullanıcılar video yükleyemezler fakat başka Web ortamlarındaki videoların linklerini paylaşarak bu problemi aşabilirler (Twitter, 2018). Twitter'ın en önemli özelliği insanların

günlük yaşamlarında deneyimledikleri, düşündükleri ve hissettikleri şeylerden, paylaşılabılır bulduklarını çevrimiçi bir ortamda diğer kullanıcılara kısa ifadelerle paylaşma imkânı sunmasıdır (Altunay, 2010). Gao, Luo ve Zhang (2012) Twitter'ın eğitimde kullanılmasının öğrenmeyi kolaylaştırdığı, işbirlikli öğrenme olanağı sağladığı ve öğrencilerin derslere katılımını artırdığını belirtmiştir. Liu, Cheung ve Lee (2010)'e göre Twitter'ın kullanılma nedenleri aşağıdaki gibi sıralanabilir;

- Eğlenceli vakit geçirmek
- Haberleri öğrenmek
- İnsanların fikirlerini, hislerini ilgi alanlarını öğrenmek
- Yaşamı kayıt altına almak, bir tür günlük tutmak
- Duygu, düşünce ve bildiklerini hızlıca paylaşmak.
- Arkadaşlar ve takip edilen kişilerle irtibatta kalmak

Twitter'ın ortaya çıkış amacı olan her yerden anlık mesaj gönderme özelliği, mobil telefonlardaki sms mesajlarının karakter sayısı ile yakından ilişkilidir. 140 karakterle sınırlı paylaşım yapılabilmesi gündelik yaşam akış hızı ilgilidir (Liu vd. 2010). Hızlı, kısa, anlık gündelik hayata uyum açısından kısa bilgiler daha fazla talep edilmektedir (O'Reilly & Milstein, 2009).

Twitter'da Facebook'taki gibi arkadaş ekleme özelliği bulunmamaktadır. Twitter'da takipçi olarak kişisel bir ağ oluşturulur ve başkalarının paylaşımları anlık olarak görülebilir. Kullanıcılar gizlilik ayarlarını yaparak profil sayfalarını gizleyebilir, tweetlerini kimlerinin görebileceklerini ayarlayabilirler. Twitter'da üyeler başka kullanıcıların paylaşımlarına yorumlar yapabilir ve kendi profillerinde tekrar paylaşabilirler.

Tweeter gündem başlığı altında en çok tartışılan, en çok tweet atılan konular hakkında bilgi vermesidir. Kullanıcılar hashtaglar kullanarak büyük kitleler düşüncelerini oluşturabilirler. Resmi ve ticari kurumlar insanları bilgilendirme amacıyla Twitter'ı yoğun olarak kullanılmaktadır (Çoban & Tüfekçi, 2015; Tarhan, 2012; Yeniçiktı, 2016).

2.3.3. Instagram

2010 yılında Kevin Systrom ve Mike Krieger tarafından kurulmuş olan fotoğraf paylaşım uygulamasıdır (Vikipedi, 2018e). Fotoğraf paylaşımı konusunda özelleşen sosyal ağların gelişiminde, insanların her an fotoğraf çekebileceği, gün geçtikçe daha fazla özelliklere sahip

kameraları bulunan mobil iletişim araçlarının gelişmesinin büyük katkısı olmuştur (Keskin, 2014). Instagram içerik paylaşımı amaçlı, kullanıcıların fotoğraf çekip, filtreleme ve efekt özellikleriyle düzenleme yapabilme olanaklarına sahip olduğu bir sosyal ağ platformudur (Instagram, 2018). Fotoğraflara filtre ve efekt uygulamaları instagramı ilgi çekici hale getirmiştir ve kullanıcıların beğenisini almıştır (Instagram, 2018). Instagram’ da hashtag özelliği paylaşımların hızlıca yayılması, takipçi olunmadan dahi diğer kullanıcıların görmesi ve aramalar yaparak hashtaglarla ilgili bilgilere ulaşılmasını kolaylaştırmaktadır (Fatanti & Suyadnya, 2015).

Filtreler günlük hayatta çekilen fotoğrafları ilgi çekici ve beğeni alan bir hale dönüştürmektedir. Instagram uygulamasını kullanabilmek için öncelikle mobil ortamlardan üyelik açmak gerekmektedir. Masaüstü ve laptoplarla üyelik hesabı açılmamaktadır. Instagram, amacını görsellerle iletişimi kolaylaştırmak olarak ifade etmektedir (Instagram, 2018). Instagram ilk açıldığı 2010 yılında bir milyona yakın bir kullanıcı sayısına ulaşmış ve ardından hızla kullanıcı sayısı artmıştır (Pew, 2016). 2017 yılı itibari ile 600 milyon üye ve 400 milyon aktif kullanıcı sayısına ulaşmıştır (Statista, 2018). Instagram bayanlar tarafından erkeklere nazaran daha yoğun olarak kullanılmaktadır (Pew, 2016). 20 yaş altı kullanıcıların %32’si Instagramı en önemli sosyal ağ olarak görmektedirler (Pew, 2016). Salomon (2013) Instagram’ın lise öğrencileri arasında en beğenilen sosyal ağ olduğunu ifade etmiştir.

Instagram hızla kullanıcı sayısının artırmış ve dijital ekosistemin metin tabanlı sosyal ağlardan, görsel tabanlı sosyal ağlara dönüşmesinde öncü rol oynamıştır (Brooke, 2017). Linaschke (2011)’e göre Facebook bireyin mevcut arkadaşlarına yeni arkadaşlar edinmesine olanak sağlayan sosyal etkileşimi temel alan bir sosyal ağ iken, Twitter merkezinde metin tabanlı olarak duygu ve düşünceleri ifade edebilmeyi temel alan, Instagram ise görselliği temel alan bir sosyal ağdır. Smith ve Sanderson (2015) Instagramın en önemli kullanım motivasyonunun kendilik sunumu olduğunu belirtmiştir. Lee, Lee, Moon ve Sung (2015) yaptıkları araştırmada Instagramın kullanım amaçlarının sosyal etkileşim, arşivleme (fotoğraf vb.), kendini ifade, gerçeklerden kaçış ve başka insanların hayatlarını gözetleme olduğunu ifade etmişlerdir.

2.3.4. Pinterest

İngilizce pin (iğnelemek) ve interest (ilgi) kelimelerinin birleşiminden ismini almıştır (Koçoğlu, 2018). Pinterest görsel ağırlıklı bir sosyal ağ sitesidir. Pinterest'te pinboard adı verilen kullanıcıların ilgilendikleri belirli bir konuda görsel koleksiyonlar oluşturup, fotoğrafları organize edebilecekleri ve paylaşabilecekleri sanal panolar bulunur (Pinterest, 2018). Pinterest insanların internette gördükleri ilgilerini çeken, beğendikleri fotoğrafları ilgi alanlarına göre pinboardlarda paylaşması (iğnelemesi) mantığıyla tasarlanmıştır (Vikipedi, 2018f). Kullanıcılar başka kullanıcıları takibe alabilir ve iletişime geçebilir, paylaşılan fotoğraflara çeşitli şekillerde dönütler sunabilirler. Kullanıcılar başkalarının panolarındaki resimleri beğenebilir ve re-pin yaparak kendi panosuna pinleyebilirler (Pinterest, 2018). Pinterest hesapları Twitter ve Facebook ile ilişkilendirilebilir. Aslam (2018a) 250 milyon civarı Pinterest kullanıcısı olduğunu ve Pinterest kullanıcılarının %81'inin bayan olduğunu belirtmiştir.

2.3.5. Snapchat

Snapchat kullanıcıların fotoğraf ve video çekebildikleri, bunların üzerlerine notlar ve efekler ekleyebildikleri ve kısa bir süreliğine paylaşabildikleri bir sosyal ağ platformudur (Vikipedi, 2018g). Snapchat, gönderilen mesajların kullanıcıların belirlediği süre kadar diğer kullanıcılar tarafından görülebilmesi mantığı temel alınarak tasarlanmıştır (Ateş, 2018). Fotoğraf ve videoların üzerine yazılar yazılabilmesi, üzerlerine emoji'ler eklenebilmesi gibi görsel efektlerin yapılabilmesi Snapchat'in kullanımını yaygınlaştırmıştır (Kaplan, 2018). Phua, Jin ve Kim (2017) Snapchat'in en çok eğlenceli şeylerin paylaşımı ve sosyal bilgi edinme amaçlı kullanıldığını belirtmiştir. Aslam (2018b) Snapchat'in 300 milyondan fazla kullanıcısı olduğu, kullanıcılarının %71'inin 34 yaş altında olduğu ve kullanıcılarının %70'inin bayan olduğunu belirtmiştir. Boyd (2018) Amerika Birleşik Devletlerindeki ergenlerin %47'sinin Snapchat'in Facebook'tan dahi iyi bir sosyal ağ olduğunu, %24'ünün ise Instagram'dan daha iyi bir sosyal ağ olduğunu düşündüklerini belirtmiştir.

2.3.6. Swarm

Swarm lokasyon tabanlı bir sosyal ağıdır. Swarm GPS özelliği olan mobil cihazlara swarm uygulaması indirilerek kullanılır (Swarm, 2018). Swarm insanlara nerede olduklarını

paylaşma ve bulunduğu mekânlardaki kişilerle tanışma olanağı sağlamaya odaklanmış bir sosyal ağ sitesidir (Vikipedi, 2018h).

Swarm’da kullanıcılar durum bildirimi (check-in) yaparak nerede olduğunu Swarm’daki arkadaşları ile paylaşabilirler. Ayrıca Swarm’da aynı mekandaki veya yakın lokasyonlardaki kişilerle iletişim kurabilme olanağı sunulmaktadır (Şahan, 2013). Kullanıcılar Swarm’da yaptıkları check-in’leri diğer sosyal ağlarda da paylaşabilirler. Swarm uygulaması ile kullanıcılar bulunduğu lokasyonda hangi mekânların olduğunu görebilirler. Kullanıcılar aynı mekânda bulunan Swarm kullanıcılarını, Swarm uygulamasında görebilir ve onlarla iletişime geçebilirler (Swarm, 2018).

2.3.7. Periscope

2014 yılında kurulan Periscope kullanıcılarının canlı yayın yapması amacını merkeze alan bir sosyal ağ sitesidir (Vikipedi, 2018i). İlk kurulduğu yıllarda Periscope hesabı açmak için Twitter hesabının olması zorunlu iken 2015 yılından itibaren telefon numarası ile de Periscope hesabı açılabilir. Anlık yayın yaparak yaşanan önemli bir olay ya da herhangi bir sıradan bir durum canlı olarak tüm dünya ile paylaşılabilir (Periscope, 2018). Kullanıcıların takipçileri ya da herhangi bir kullanıcı canlı yayınları izleyebilir (Vikipedi, 2018i). Kullanıcı canlı yayına başladığı anda takipçilerine bildirim gitmektedir. Herhangi bir Periscope kullanıcısı ise canlı yayını paylaşan kişinin canlı yayına eklediği başlık sayesinde arama sonuçları üzerinden canlı yayına erişebilir (Öztürk, 2018). Canlı yayın sırasında istenilen kişiler canlı yayını izlemeye davet edilebilir (Periscope, 2018).

Periscope’un Instagram ile Vine dan farkı, Instagram ve Vine ile kısa süreli videolar çekilip paylaşılabilirken, Periscope’ta ise canlı yayın yapılabilir (Öztürk, 2018). Twitter’dan farkı ise insanların düşünceleri ya da yaşadıklarını yazmaları yerine anlık olarak canlı yayına paylaşmalarıdır. Önceden çekilmiş bir video Periscope’ta paylaşılamaz (Periscope, 2018). Yapılan canlı yayınlar 24 saat süre ile ulaşılabilir olmakta ve süre bitiminde silinmektedir (Vikipedi, 2018i). Kullanıcı isterse yaptığı canlı yayını 24 saatlik süre, bitmeden bilgisayarına indirebilir.

Periscope’ta diğer kullanıcılarla takipçi olunarak bağlantılı olan kişiler listesi oluşturulabilir. Kullanıcılar paylaşımlarını Periscope’taki belirli kişilerle veya takipçileri ile sınırlayabilirler ya da genel olarak herkesin görebileceği şekilde yayın yapabilirler. Canlı yayına diğer kullanıcılar yorum yapabilir ve anlık mesajlaşma yoluyla iletişim kurulabilir (Periscope,

2018).Kullanıcılarının büyük çoğunluğu bayandır ve dünyada en çok Periscope kullanan ülkeler ABD, Türkiye ve Brezilya'dır. (Aslam, 2018c)

2.3.8. Tumblr

Tumblr microblog tabanlı bir sosyal ağ sitesidir. Tumblr'da, Tweeter'dan farklı olarak herhangi bir karakter sınırlaması bulunmamaktadır (Tumblr, 2018). Tumblr'da video, ses ve uzun metinler paylaşılabilir (Vkipedi, 2018ı). Kullanıcılar kendilerine tema seçerek bloglarının tasarımını ayarlayabilirler (Tumblr, 2018). İnternette veya diğer sosyal ağlardaki içerikler Tumblr'a eklenebilir. Tumblr'da kullanıcılar diğer kullanıcılarla iletişime geçebilmekte ve onların paylaşımlarını kendi hesaplarında paylaşabilmektedirler (Vikipedi, 2018ı). 18-24 yaş arası gençler arasında yoğun olarak kullanılmaktadır (Keskin, 2018).

2.4. İlgili Araştırmalar

GSB (2013)'nin ülke genelinde yaptığı araştırmada 15-29 yaş arası 2057 kişinin katılımıyla gençlerin sosyal medyaya yönelik algıları araştırılmıştır. Araştırmaya katılan İnternet kullanan kişilerin %96'sı sosyal medya kullanmaktadır. Katılımcıların %40'ının annesi, %47'sinin ise babası sosyal medya kullanıcısıdır. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde katılımcılar daha çok internet kafelerden, Ege Bölgesinde ise diz üstü bilgisayarlardan bağlanmaktadır Katılımcıların %86'sı sosyal medyaya günde bir kez, %72'si ise her gün birkaç kez bağlanmaktadır. Yaklaşık her üç katılımcıdan biri sosyal medyada günde üç saat geçirmekte, %13'ü ise 6 saat ve üzeri sosyal medya kullanmaktadır. 15-17 arası ve bekâr katılımcılar sosyal medyayı diğer demografik özellikteki katılımcılara göre daha fazla kullanmaktadır. Katılımcıların %89'u sosyal medyadaki arkadaş takipçilerinin paylaştıklarını incelemekte, %88'i ise arkadaşlarının paylaşımlarına yorum yapmaktadır. Sosyal medyada fotoğraf video yükleme, yazı yazma, tweet atma gibi gençlerin kendilerinin oluşturduğu içerikleri yoğun bir şekilde paylaşma eğiliminde olduğu görülmüştür. Katılımcıların yaklaşık %50'si en bir kere sosyal ağlarda polemiğe girdikleri belirtmiştir ve bu oran 15-17 yaş arasında, erkeklerde, Twitter kullanıcılarında ve bekârlarda daha yüksektir. En çok kullanılan sosyal medya Facebook, Youtube, Instagram ve Twitter'dır. Katılımcıların %45'i Twitter kullanmaktadır. Ege Bölgesi ve İstanbul'da Twitter Türkiye ortalamasına kıyasla daha fazla kullanmakta, Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgesinde daha az kullanılmaktadır. Katılımcıların %76'sı takip edecekleri kişileri karar vermeden

önce ilgili kişinin profillerini incelemektedir. Gençlerin sadece kendi düşüncelerine benzer kişileri değil farklı düşüncelere sahip kişileri de takip etmektedir. Katılımcıların yaşı büyüdükçe takip ettikleri kişilerin arkadaşı ya da tanıdığı biri olması daha çok önem kazanmaktadır. Katılımcıların %60'ı sosyal ağları eğlence için %59'u bilgi alma/sağlama amacıyla kullanmaktadır. Katılımcıların yaklaşık yarısı için sosyal medya serbest zaman geçirme, iletişim kurma, gündem, takip etme/gündem yaratma ve eğitim-öğretim-araştırma anlamına gelmektedir. Gençlerin yarısı için sosyal medyada en önemli konunun özgürlük olduğu bulgusuna erişilmiştir. Özgürlük konusunun, Twitter kullanıcıları, bekârlar ve öğrenciler için daha önemli olduğu bulgusuna erişilmiştir. Gençler sosyal medyayı politik ve toplumsal bir platform olarak görmektedirler ve gençlerin %56'sı sosyal medyanın kitleleri harekete geçirme gücü olduğunu düşünmektedir. Katılımcılar sosyal medyanın geleneksel medyanın alternatifi olarak görmektedirler ve geleneksel medyada yer verilmeyen haberlere ulaşmayı kolaylaştırdığı düşüncesindedirler.

Alican ve Saban (2013) "Ortaokul ve Lisede Öğrenim Gören Öğrencilerin Sosyal Medya Kullanımına İlişkin Tutumları: Ürgüp Örneği" başlıklı makalesinde ortaokul ve lise öğrencilerin sosyal ağlara ilişkin tutumları incelenmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin sosyal medya kullanımlarından dolayı arkadaşlarına, ailelerine ve sosyal yaşantılarına yeterince zaman ayıramadıklarını bulgusuna ulaşılmıştır. Araştırmada katılımcıların sosyal ağlara yönelik tutumlarının kısmen olumlu olduğu görülmüştür. Erkeklerin kızlara göre sosyal medyaya yönelik daha olumlu tutumlara sahip olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Özden ve Uluyol (2014) "A Study on Habits of Using Social Media by High School Students" başlıklı makalelerinde lise öğrencilerinin sosyal medya kullanım alışkanlıklarını incelemişlerdir. Araştırmanın örneklemini yaşları 14-21 arasında değişen lise öğrencisi ve lise mezunu bireyler oluşturmaktadır. Araştırma verileri 25 maddeden oluşan bir anket formu ile toplanmıştır. Katılımcıların %88,3'ünün sosyal ağlarda hesabı bulunmaktadır. Katılımcıların %38,2'si her gün sosyal ağları kullanmakta olduklarını, %31,2'si ise haftada birkaç kez sosyal ağlara girdiklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların %80'nin Facebook sosyal ağında, %45'inin Twitter sosyal ağında hesabı bulunmaktadır. Katılımcıların %21'i her gün, %33,1'i haftada birkaç kez, %11,6'sı ayda birkaç kez, %19,9'u nadiren ve %14,6'sı hiç sosyal ağları eğitsel amaçlarda kullanmaktadırlar. Katılımcıların büyük çoğunluğu, düşük ve orta düzeylerde sosyal ağları okul ortamlarında kullanmaktadırlar.

Alkan ve Bardakcı (2017) “Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Ağlardan Öğrenme Biçimleri: Nitel Bir İnceleme” başlıklı makalelerinde, ortaöğretim öğrencilerinin, çevrimiçi bir öğrenme ortamı olarak sosyal ağlardan yararlanma biçimleri araştırılmıştır. Araştırmanın katılımcılarını amaçlı örnekleme tekniğiyle seçilmiş dokuz lise öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma verileri görüşmeler yapılarak toplanmış ve içerik analizi yolu ile analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğrenciler sosyal ağlarda arkadaşları, öğretmenleri ve uzmanlar ile etkileşime geçebilmektedirler. Sosyal ağlar vasıtasıyla formal ve informal öğrenme ortamlarında ve saatlerinde arkadaşlarına öğretmenlerine ve uzmanlara gerek duydukları noktalarda sorular sormaktadırlar. Öğrenciler dersleri ile ilgili ödev ve projelerinde yardımlaşmak ve araştırma yapmak için sosyal ağlardan faydalanmaktadırlar. Sosyal ağlar sayesinde öğrencilerin öğrenme etkinlikleri zamandan ve mekândan bağımsız kılınabilmektedir. Derslerle ilgili materyallere erişimde sosyal ağlar önemli kolaylıklar sağlamaktadır. Öğrenciler sosyal ağları ağırlıklı olarak İngilizce dil becerilerini artırmak amacıyla kullanmaktadırlar.

Akgündüz ve Akınoğlu (2017) “Fen Eğitiminde Harmanlanmış Öğrenme ve Sosyal Medya Destekli Öğrenmenin Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Motivasyonlarına Etkisi” başlıklı makalelerinde fen eğitiminde harmanlanmış ve sosyal medya destekli eğitimin akademik başarıya ve motivasyona etkisi araştırılmıştır. Araştırma 74 yedinci sınıf öğrencisi ile deneysel desende yürütülmüştür. Yüz yüze öğrenme uygulanan grup kontrol grubu, harmanlanmış öğrenme uygulanan grup deney grubu 1, sosyal medya destekli öğrenme uygulanan grup ise deney grubu 2’dir. Araştırma sonucunda sosyal medya destekli öğrenmenin başarı ve motivasyona olumlu bir katkı sağladığı fakat yüz yüze öğrenmeye göre anlamlı bir fark sağlamadığı görülmüştür.

Arabacıoğlu ve Vural (2014) “Using Facebook As A Lms?” başlıklı makalelerinde iletişim ortamlarının etkili öğrenme açısından kıyaslanması amaçlanmıştır. Deneysel desende yürütülen araştırmada öğrenciler iki gruba ayrılmış ve bir grubun eğitimde facebook sosyal ağı öğrenme yönetim sistemi olarak kullanılmış diğerinde ise Adobe Connect programı kullanılmıştır. Araştırma sonucunda gruplar arasında akademik başarı puanları arasında anlamlı farklılık çıkmamıştır.

Çakır ve Tan (2017) “Development of Educational Applications on the Social Network of Facebook and Its Effects on Students’ Academic Achievement” başlıklı makalelerinde sosyal ağlarda eğitsel araçlar kullanımının öğrenci başarısı üzerindeki etkileri araştırılmıştır.

Araştırma örneklemini 70 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Deneysel desende yürütülen araştırmada facebook sosyal ağında kullanılabilen bir eğitsel oyunla eğitim öğretim süreci desteklenmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin sosyal ağların eğitimde kullanımına yönelik olumlu tutumlara sahip olduğu ve öğrencilerin akademik başarılarında pozitif etkisi olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Alramadhanı (2015) “Sosyal ağlarda elektronik öğrenci ürün dosyası kullanımının incelenmesi: Yükseköğretimde bir durum çalışması” başlıklı doktora tezinde sosyal ağlarda elektronik öğrenci ürün dosyası (EÖÜD) kullanımı deneyimler ve etkililik bakımından araştırılmıştır. Bu amaç doğrultusunda “Öğretmen adaylarının ve öğretim elemanın EÖÜD kullanımda yaşadığı deneyimler nelerdir?” sorusuna cevap aranmıştır. Araştırma, nicel ve nitel araştırma yöntemlerinden örnek olay deseninde yürütülmüştür. Araştırma örneklemini 9'u erkek, 21'i kadın toplam 30 öğretmen adayı oluşturmuştur. Veriler gözlem, görüşme ve anketler ile toplanmıştır. EÖÜD'nin ders içi etkileşimi olumlu yönde etkilediği, derse katılımı arttırdığı ve ders başarısına katkısı olduğu bulgularına ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarının EÖÜD'ye yönelik genel görüşü olumludur. Öğretim elemanı da EÖÜD uygulamasının yararlı olduğunu belirtmiştir. Derse katılımı arttırdığı, derse yönelik tutumu ve başarıyı olumlu etkilediği yönünde görüş bildirmiştir.

Çimen ve Yılmaz (2017) “How Should We Blend? The Impact of Blending Social Networks on High School Students Achievement and Social Networking Behaviors” başlıklı makalelerinde lise öğrencilerinin sosyal ağların farklı şekillerde harmanlandığı karma öğrenme ortamlarının akademik başarılarına ve sosyal ağlardaki davranışlarına etkileri incelenmiştir. Araştırma örneklemini 10. sınıflarda öğrenim gören 104 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Birinci deney grubunda sosyal ağlar ders saatleri dışında sınıf ortamının tamamlayıcısı olarak, ikinci deney grubunda ise ders esnasında sınıf ortamını zenginleştirici nitelikte kullanılmıştır. Kontrol grubunda ise öğrenciler tüm aktiviteleri yüzyüze ve sınıfta gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda her iki deney grubunun akademik başarısının kontrol grubuna göre anlamlı olarak yüksektir. Deney grupları arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır. Sosyal ağların dersin tamamlayıcısı olarak kullanımının öğrenci başarısına olumlu katkısı olmaktadır.

Argın (2013) “Ortaokul ve Lise Öğrencilerinin Sosyal Medyaya İlişkin Tutumlarının İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde öncelikle sosyal medya yönelik tutum ölçeği geliştirilmiş ardından ise geliştirilen ölçek ile ortaokul ve lise öğrencilerinin sosyal medyaya

ilişkin tutumları incelenmiştir. Ölçek geliştirme süreci sonunda 4 faktör ve 23 maddeden oluşan bir yapıya ulaşılmıştır. Faktörlerin adları “paylaşım ihtiyacı”, “sosyal yetkinlik”, “sosyal izolasyon” ve “öğretmenlerle ilişkidir”. Araştırmanın ikinci bölümünde 735 ortaokul ve lise öğrencisine ölçek uygulanmıştır. Öğrencilerin sosyal medyaya yönelik tutumlarının olumlu ve yüksek olduğu görülmüştür.

Kuzu (2014) “Bilişim Teknolojileri Öğretmen Adayları Arasında Çevrimiçi Sosyal Ağların Öğretim Amaçlı Kullanımı” başlıklı doktora tezinde çevrimiçi sosyal ağların öğretim amaçlı kullanımını yenilik olarak kabul etme süreçleri araştırılmıştır. Araştırma karma araştırma yöntemlerinden eş zamanlı çoklu desen ile yürütülmüştür. Araştırma sürecinde öncelikli olarak “Çevrimiçi Sosyal Ağların Öğretim Amaçlı Kabulü ve Kullanımı” ölçeği geliştirilmiştir. Geliştirilen ölçekle birinci ve dördüncü sınıfta öğrenim gören 567 üniversite öğrencisinden nicel veriler toplanmıştır. Ardından veriler incelenmiş uç değerlere sahip üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerle görüşmeler yapılarak nitel veriler toplanmıştır. Araştırma sonunda BÖTE öğrencilerinin çevrimiçi sosyal ağları öğretim amaçlı kullanmaya ilişkin olumlu yaklaşım içinde oldukları görülmüştür. Cinsiyet değişkenine göre çevrimiçi sosyal ağların öğretim amaçlı kabulü ve kullanımı puanlarının kızlar lehine anlamlı olarak farklılaştığı, sınıf düzeyine göre ise farklılaşmadığı görülmüştür.

Tanrıverdi ve Sağır (2014) “Lise Öğrencilerinin Sosyal Ağ Kullanım Amaçlarının ve Sosyal Ağları Benimseme Düzeylerinin Öğrenci Başarısına Etkisi” başlıklı makalelerinde lise öğrencilerinin sosyal ağ kullanım amaçlarının ve sosyal ağları benimseme düzeylerinin öğrenci başarısı üzerindeki etkilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini 1167 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma verileri sosyal ağların benimsenmesi ölçeği, sosyal ağların kullanım amaçları ölçeği, sosyal ağların eğitsel kullanımı ölçeği ile toplanmıştır. Sosyal ağların eğitsel kullanım ölçeğinin alt faktörlerinden işbirliği alt faktöründen alınan puanlar arttıkça yılsonu başarı puanı da artmaktadır. Fakat iletişim ve kaynak materyal paylaşımı faktörlerinden alınan puanlar ile yılsonu başarı notu arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır. Sosyal ağ kullanım amaçları ölçeğinin alt faktörleri olan tanıma ve tanınma amaçlı sosyal ağ kullanımı ve sosyal etkileşim ve iletişim amaçlı sosyal medya kullanımı puanları arttıkça yılsonu akademik başarı oranı düşmektedir. Fakat eğitim amaçlı sosyal ağ kullanımı faktör puanları arttıkça yılsonu başarı notu artmaktadır. Sosyal ağların eğitsel kullanımı, sosyal ağların benimsenmesi, sosyal medya kullanım amaçları ölçeği ve sosyal ağların eğitsel kullanımı ölçeğinin birlikte yılsonu başarı notunu yordama durumunu belirlemek amacıyla yapılan çoklu regresyon testi sonuçlarına göre

eğitsel kullanım ölçeği işbirliği faktörü pozitif yönde, sosyal medya kullanım amaçları ölçeğinin alt faktörü olan eğitsel amaçlı kullanım pozitif yönde, tanıma ve tanınma amaçlı sosyal medya kullanımı negatif yönde, sosyal ağların benimsenmesi ölçeğinin alt faktörleri olan sosyal etki ve topluluk kimliği negatif yönde yordamaktadır.

Atabek (2013) “An Exploratory Study on the Use of Facebook by Pre-Service Teachers in Turkey and the U.S.A: A Mixed Method Design Facebook” başlıklı doktora tezinde Facebook sosyal ağının eğitimsel amaçlar için kullanımı açısından uygulanabilirliğinin kültürler arası bağlamda araştırılması amaçlanmıştır. Araştırma karma araştırma yöntemlerinden açımlayıcı desende yürütülmüştür. Araştırmanın nicel aşamasında Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri’nde güdüler, güdülenimi, kişilik özelliklerini, Facebook kullanımını ve Facebook kullanmaya karşı olan tutumu ölçmek için beş farklı ölçek geliştirilmiştir. Araştırmanın nitel aşamasında Türkiye’de üniversitelerde öğrenim gören öğretmen adaylarıyla görüşmeler yapılarak veriler toplanmıştır. Araştırma sonucunda katılımcıların Facebook’un eğitsel amaçlarla uygulanabilir olduğunu düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır. Kişilik tipinin Facebook kullanımının en önemli yordayıcısı olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Her iki ülkede de, Facebook’un eğitimsel amaçlar için kullanılmasıyla ilgili katılımcıların olumlu algıları bulunmaktadır. Öğretmen adaylarının Facebook’u en çok ilişki, iletişim ve öğrenme ile ilişkilendirdikleri görülmüştür.

Baran (2014) “Sosyal Medyanın Eğitim Süreci Üzerindeki Etkisi” başlıklı yüksek lisans tezinde sosyal ağların liselerde eğitim süreçlerine etkisi araştırılmıştır. Araştırma verileri 420 öğrenciye anket uygulanarak ve 30 öğretmen ve 30 öğrenciyle gerçekleştirilen derinlemesine nitel görüşmeler aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmanın nicel verilerinin analizi sonucunda öğrencilerin sosyal ağlarda geçirdiği süre arttıkça okul dışında ders çalışmaya, arkadaşlarına, kültürel etkinliklere, sportif faaliyetlere ayırdıkları sürenin azalmakta olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin % 66’sının sosyal paylaşım sitelerinde hesabı bulunmakta, % 33’ü ders esnasında sınıf arkadaşlarıyla sosyal ağ siteleri üzerinden mesajlaşmakta ve % 32,1’i sosyal ağlarda beş saatten fazla zaman geçirmektedir..

Şahin (2017) “Okulun Çevre Unsuru Olarak Sosyal Medyaya İlişkin Yönetici, Öğretmen ve Veli Görüşleri” başlıklı doktora tezinde sosyal medyaya ilişkin okul yöneticileri, öğretmen ve velilerin görüşlerini incelemiştir. Araştırmanın örneklemini Malatya ilindeki kamu ve özel ortaokul ve liselerde çalışan okul yöneticileri, öğretmenler ve çocukları bu okullarda öğrenim gören veliler oluşturmuştur. Araştırma verileri görüşmeler toplanmıştır.

Görüşmelerin analizinden öğrencilerin sosyal medya kullanım amaçlarının iletişim, bilgilendirme, sosyalleşme ve eğlence olduğu bulgusuna erişilmiştir. Yönetici öğretmenlerin tamamına yakınının öğrencilerin sosyal medyayı eğitsel amaçlar dışında kullandığını belirtmişlerdir. Görüşmelerden elde edilen bulguların analizi sonucunda öğrencilerin sosyal ağ sitelerine bağımlı hale gelmeleri, derslerine yeterli zaman ayırmamaları gibi olumsuz etkiler olduğu, sosyalleşme, grup kurma, bilgiye kolaylıkla ulaşma ve mesleki bilgilenme açısından olumlu etkileri olduğu görülmüştür. Yönetici ve öğretmenler sosyal medyanın kendini geliştirme, derslerle ilgili bilgilenme gibi olumlu etkileri olduğunu, küfürün yaygınlaşması, gereksiz zaman harcama ve hırçınlaşma gibi olumsuz etkileri olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcılar dünyayı tanıma, ders materyallerine erişim kolaylığı ve bilgiye erişim sağlama gibi olumlu akademik yönleri olduğunu, boşa zaman harcama, bağımlılık, ders çalışmama, derslere yönelik motivasyon düşüşü gibi olumsuz yönleri olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılar okul yöneticisi, öğretmen ve veli arasında sosyal medyanın iletişim açısından faydalı olduğunu belirtmişlerdir

Bekdemir ve Tağrikulu (2018) “Sosyal Medya Kullanımının Üniversite Öğrencileri Üzerindeki Akademik ve Sosyal Etkileri” başlıklı makalelerinde sosyal medyanın üniversite öğrencileri üzerindeki akademik ve sosyal etkileri araştırılmıştır. 2016-2017 güz döneminde maksimum örnekleme tekniğiyle ulaşılan 12 öğrenciden görüşmeler yoluyla araştırma verileri toplanmıştır. Araştırma verileri betimsel analiz yöntemi yoluyla analiz edilmiştir. Akademik başarısı yüksek öğrencilerin sosyal medyayı kendilerine akademik olarak katkı sağlayacak şekilde kullandıkları görülmüştür. Katılımcıların sosyal medya denilince akıllarına yoğunluk sırasına göre Facebook, Twitter, Instagram, Whatsapp, Swarm, Snapchat, Youtube ve Tumblr sosyal ağ siteleri gelmektedir. Akademik başarısı yüksek öğrenciler az sayıda (1-3 adet) sosyal medya mecrası kullanırken, akademik başarısı düşük öğrenciler daha fazla sosyal medya mecrası (2-5 adet) kullanmaktadırlar. Akademik başarısı yüksek öğrenciler daha fazla süre sosyal medya ortamlarını kullanırken, akademik başarısı düşük öğrenciler daha az süre sosyal medya ortamlarını kullanmaktadırlar. Fakat akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin akademik başarısı düşük öğrencilerden sosyal medya kullanım amaçlarının farklılaştığı, başarılı öğrencilerin sosyal medya ortamlarını kendilerine derslerine faydalı olacak amaçlarla kullandığı görülmüştür. Akademik başarısı yüksek öğrenciler sosyal medyanın akademik hayatlarını etkilemediğini düşünürken, akademik başarısı düşük öğrenciler ise akademik hayatlarının olumsuz etkilediğini düşünmektedirler. Öğrenciler sosyal medyanın bilgiye erişimde ve paylaşabilmelerinde kolaylaştırıcı etkileri

olduğunu ifade etmişlerdir. Ders notlarını derleme, akademik anlamda kendilerine katkı sağlayacak videoları izleme gibi olumlu katkıları olduğunu ifade etmişlerdir. Sosyal ağlarda daha fazla vakit geçirme isteği, sosyal medyaya ayrılan sürenin uzaması sebebiyle akademik çalışmaların ertelenmesi, telefondan gelen bildirimlerin ders çalışırken dikkatlerini dağıttığı, akademik anlamda başlayan konuşmaların boyut değiştirmesi gibi olumsuz akademik etkileri olduğunu ifade etmişlerdir. Sosyal medyada iletişim kurmanın daha kolay olduğunu yüz yüze iletişim yerine sosyal medya araçları ile iletişimi tercih ettiklerini ifade etmişlerdir.

Bedir (2016) “Sosyal Medya Kullanımının Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarına ve Tutumlarına Etkisi” yüksek lisans tezinde sosyal medya kullanımının akademik başarıya etkisi ile üniversite öğrencilerinin sosyal medyaya yönelik tutumları çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. İlişkisel tarama deseninde yürütülen araştırmada 1007 üniversite öğrencisi araştırma örneklemini oluşturmuştur. Araştırma verileri bilgi formu ve araştırma kapsamında geliştirilen 11 madde ve tek boyuttan oluşan sosyal medya tutum ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma sonucunda sosyal medya uygulamalarına üye olup olmama durumu, sosyal medyayı kullanma süresi, sosyal medyayı kullanma sıklığına göre sosyal medyaya tutumun anlamlı bir farklılık göstermekte olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Katılımcıların %84,7’inin sosyal medya da hesapları olduğu ve sosyal medyaya üyeliği bulunmayan öğrencilerin akademik başarısının daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Ayrıca sosyal medya kullanım süresinin öğrencilerin akademik başarılarını olumsuz etkilediği bulgusuna ulaşılmıştır.

Junco (2015) “Student class standing, Facebook use, and academic performance” başlıklı makalesinde çoklu görev ve Facebook kullanımının öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisi araştırılmıştır. 1649 öğrenci araştırma örneklemini oluşturmuştur. Facebook’ta ayrılan zamanla akademik başarı arasında negatif korelasyon bulunmuştur. Facebook’la çoklu görev son sınıflar hariç tüm sınıflarda akademik ortalamayı negatif olarak etkilemiştir.

Kirschner ve Karpinski (2010) “Facebook and academic performance” başlıklı makalelerinde Facebook kullanımının akademik başarı üzerindeki etkisi araştırılmıştır. 219 üniversite öğrencisi araştırma örneklemini oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda Facebook kullananlar kullanmayanlara göre daha düşük notlara sahiptirler. Haftalık Facebook kullanım süreleri düşük olanlar olmayanlara göre daha yüksek notlara sahiptirler. Facebook kullanmanın ertelemeciliğe, zaman yönetimi yapamamalarına ve okul işlerinden

uzaklaşmaya sebep olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Olumlu etkilerine dair olarak Facebook'un çalışma grupları oluşturulabilmesi ve iletişim kolaylaştırmasının derslerine yönelik öğrencilerin motivasyonlarını artırdığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Dinkins (2018) "The use of social media tools in the classroom: Perceptions among community college students" başlıklı doktora tezinde üniversite öğrencilerinin sosyal medyaya ve etkilerine yönelik algıları çeşitli değişkenler açısından araştırılmıştır. Betimsel tarama deseninde yürütülen araştırmada araştırma verileri kişisel bilgi formu ve sosyal medya anketi aracılığıyla toplanmıştır. Bayanların sosyal medyayı erkeklerden daha yoğun kullandığı bulgusuna ulaşılmıştır. En çok kullanılan sosyal medyalar sırasıyla Facebook, Youtube, Instagram ve Snapchat'dir. 25 yaşından büyük olanlar daha genç olanlara göre Facebook'u daha yoğun olarak kullanmakta Twitter, Instagram, Youtube ve Snapchat'i ise daha az kullanmaktadırlar. Katılımcıların %48,8'i sosyal medyanın e-öğrenme için etkili araçlar olduğunu, %45,8'i sosyal medyanın not ortalamaları olumlu etkilediği düşüncesine katılmadığı, %41,3'ü sosyal medyanın kendilerine derslerinde yardımcı olduğu görüşündedirler. %41,3'ü ise sosyal medyanın aktif öğrenme becerilerini artırdığına katılmamaktadırlar.

Bal ve Bicen (2017) "The purpose of students' social media use and determining their perspectives on education" başlıklı bildirilerinde öğrencilerin sosyal ağları eğitsel olarak kullanım amaçları ve eğitsel kullanımına bakış açıları araştırılmıştır. 570 üniversite öğrencisi üzerinde yürütülen araştırmada bilgi formu ve sosyal medya eğitsel kullanım anketi ile veriler toplanmıştır. Katılımcılar sosyal medyayı mesajlaşmak (%100), arkadaşlarını takip etmek (%99), Haberleri takip etmek (%97), fotoğraf ve video paylaşımı (%93), trendlerden haberdar olmak (%91), yeni uygulamaları takip etmek (%86), yeni arkadaşlar edinmek (%76), Check in yapmak (%65) amaçlarıyla kullanmaktadırlar. Sosyal medyanın dersleri ile bilgiye erişimde ve paylaşmada önemli kolaylık sağlamaktadır. Öğrenciler gruplar kurulabilmesinin ders başarısına olumlu etkisi olduğu ve motivasyonlarını artırdığı görüşündedirler. Sosyal ağların işbirlikli öğrenmeyi kolaylaştırdığı ve öğretmenlerle iletişim kurmayı kolaylaştırmakta olduğu belirtilmiştir. Öğrenci merkezli eğitim için sosyal ağların büyük önem taşıdığı ifade edilmiştir.

Korkut (2016) "Lise Öğrencilerinin Sosyal Medya Yoluyla Geliştirdiği Tutumlar" başlıklı yüksek lisans tezinde lise öğrencilerinin aktif şekilde kullandığı sosyal medya sitelerinin gençlerin toplumsal yaşama, ailesine, arkadaşlarına ve öğretmenlerine karşı geliştirdiği

tutumları ne düzeyde etkilediğini ölçmek ve çeşitli değişkenlere göre bu tutumlar arasında ne gibi farklılıklar olduğunu araştırmıştır. Araştırma örneklemini 342 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma verileri bilgi formu ve sosyal medya tutum ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma sonucunda lise öğrencilerinin ailelerine ve arkadaşlarına yeterince zaman ayıramadığı, derslerine ve sosyal etkinliklere ayrılan zamanın daha az olmasına yol açtığı bulgusuna ulaşılmıştır. Okul türü değişkenine göre sosyal medyaya yönelik tutum arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır. Sosyal medya araçlarının öğrencilerin aile ve arkadaş ortamlarından koparmakta ve yalnızlaştırdığı, sosyal medyada beğenilme, yüceltilme taltif edilme tutkusu içinde oldukları bulgularına ulaşılmıştır

Yağcı ve Işık (2015) “Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Ağ Kullanım Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” başlıklı makalelerinde öğrencilerin sosyal ağ kullanım durumları çeşitli demografik değişkenler açısından incelenmiştir. Erkek öğrencilerin internet kullanım süreleri kız öğrencilerden fazladır. Erkek öğrencilerin sosyal ağların kullanım süresi kızlardan anlamlı olarak yüksektir. Öğrencilerin sınıf düzeylerine göre sosyal ağ kullanım ve internet kullanım süreleri anlamlı olarak farklılık göstermemektedir. Öğrenciler sosyal ağları birer paylaşım (%27,4), iletişim (%23,6), eğlence (%13,9), arkadaşlık (%13,5), araştırma (%13,5) ve anlık erişim (%8,2) aracı olarak görmektedirler. Öğrencilerin büyük çoğunluğu (anne için %72,6, baba için %60,6) anne ve babalarının sosyal ağda geçirdikleri zamanın kendileri ile ilgilenmelerini etkilemediğini ifade etmişlerdir.

Gürültü (2016) “Lise Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılıkları ve Akademik Erteleme Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında 6 farklı okuldan, farklı sınıf seviyelerinde öğrenim gören 473 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada veri toplamak amacıyla; Kişisel Bilgi Formu”, Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği ve Akademik Erteleme Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada genel olarak lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıklarının orta seviyede; akademik erteleme davranışlarının ise orta seviyenin üzerinde olduğu belirlenmiştir. Cinsiyete göre yapılan karşılaştırmalarda kız öğrencilerin sosyal medyadaki meşguliyetleri, erkek öğrencilerin ise akademik erteleme davranışları daha yüksek bulunmuştur. 12. sınıf öğrencileri ve Anadolu Lisesinde okuyan öğrencilerin daha fazla akademik erteleme davranışı gösterdiği bulgusuna ulaşılmıştır. Sosyal medya üyeliği bulunan öğrenciler daha fazla akademik ertelemecilik davranışı sergilemektedirler. Akademik Ertelemecilik sosyal medya kullanım sıklığı artıkça

artmaktadır. Günlük 2 saatten fazla sosyal medya kullananların akademik ertelemecilik davranışları anlamlı olarak artmaktadır. Sosyal medya bağımlılığı, akademik erteleme davranışının yaklaşık %19'unu açıklamaktadır.

Turel, Brevers ve Bechera (2018) "Time distortion when users at-risk for social media addiction engage in nonsocial media tasks" başlıklı makalelerinde sosyal medya bağımlılarının zaman kullanım becerileri araştırılmıştır. İlişkisel tarama yürütülen araştırmada 274 üniversite öğrencisinden öncelikle Facebook kullanım bilgileri ve Facebook bağımlılık anketi doldurtulmuş, ardından çeşitli görevleri bitirme süreleri sorulmuştur. Araştırma sonucunda Facebook bağımlılığı risk grubunda olan kullanıcıların belirttikleri görevleri tahmini bitirme sürelerinin, Facebook bağımlılığı olmayanlara göre anlamlı olarak yüksek olduğu görülmüştür.

Uzun (2016) "Farklı Liselere Devam Eden Ergenlerin Facebook Bağlanma Stratejileri İle Akademik Erteleme Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezinde Facebook bağlanma stratejileri ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma örneklemini farklı liselerde öğrenim gören 450 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri "Facebook Bağlanma Stratejileri Ölçeği", "Akademik Erteleme Ölçeği" ve "Kişisel Bilgi Formu" aracılığı ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda Facebook bağlanma stratejileri ölçeği puanı artıkça akademik erteleme davranışlarının arttığı görülmüştür.

Koçaş (2017) "Mersin'de Lise Öğrencilerinde Sanal İletişim Araçlarının Kullanımı ve İnternet Bağımlılığının Uyku Kalitesi ile İlişkisinin Araştırılması" başlıklı uzmanlık tezinde Mersin ilindeki lise öğrencilerinin uyku kaliteleri ile internet bağımlılık durumları arasındaki ilişkisi belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma ilişkisel tarama deseninde yürütülmüştür. Veriler sosyal demografik bilgileri belirleyen form, Pittsburgh Uyku Kalitesi ölçeği, İnternet Bağımlılığı Ölçeği ile toplanmıştır. Çalışmaya katılanların %58,6'sının uyku kalitesinin kötü olduğu belirlenmiştir. İnternet bağımlılığının, uyku kalitesinin kötü olmasını belirlemede en önemli belirleyici unsur olduğu belirlenmiştir. İnternet bağımlılığının sanal iletişim araçlarının problemli kullanımı ile ilişkili olduğu ve kişileri gerçek yaşamdan sanal ortamlara çektiği görülmüştür.

Eroğlu ve Yıldırım (2017) "Sosyal Medya Ağlarının Kullanım Amacı ve Bağımlılığının Uyku Kalitesi ile İlişkisinin İncelenmesi" başlıklı makalelerinde Beden Eğitimi Öğretmenliği ve Diş Hekimliği Fakültesi öğrencilerinin sosyal medya kullanım amacı ve

Facebook bağımlılığı ile uyku kalitesi arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama araçları, Facebook Bağımlılık Ölçeği ve Pittsburgh Uyku Kalitesi Ölçeği'dir. Öğrencilerin sosyal ağları en çok arkadaşlarıyla iletişim kurmak ve arkadaşlarının yaşamlarını incelemek için kullandıkları görülmüştür. Facebook bağımlılık ölçeği puanları ile uyku kalitesi ölçeği puanları arasında pozitif yönlü orta seviyede anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Karademir (2017) "Sosyal Ağların Kullanımının Ortaokul Öğrencilerinin Fiziksel Aktivite Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezinde ortaokul öğrencilerinin sosyal ağ kullanımlarının fiziksel aktivite düzeylerine etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma örneklemini altı farklı ilden 822'si kız, 754'ü erkek olmak üzere 1576 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma verileri öğrencilerin demografik bilgilerini ölçen bir anket formu, "Sosyal Ağ Kullanım Düzeyi Ölçeği" ve "Fiziksel Aktivite Değerlendirme Formu" ile toplanmıştır. Öğrencilerin yaklaşık üçte ikisinin sosyal ağlarda hesabı olduğu görülmüştür. Katılımcıların yarıdan fazlasının ödev ve araştırma amacıyla bilgisayar kullanmayı tercih ettikleri ve kişisel bilgisayar sahibi oldukları görülmüştür. Sosyal ağları en çok arkadaşlarla iletişim kurmak ve oyun oynamak ve vakit geçirmek için kullandıkları görülmüştür. Erkek öğrencilerin sosyal ağlarda daha fazla vakit geçirdikleri, 8. Sınıf öğrencilerinin diğer sınıflara göre daha fazla sosyal ağ kullandıkları bulgularına ulaşılmıştır. Sosyal ağ kullanma düzeyleri ile fiziksel aktivite düzeyleri arasında pozitif yönde düşük bir ilişki olduğu bulgusuna erişilmiştir.

Tosun (2016) "Meslek Lisesi Öğrencilerinin Sosyal Ağ Kullanma Alışkanlıkları ve Sosyal Ağ Kullanımına İlişkin Görüşleri" başlıklı makalesinde meslek lisesi öğrencilerinin sosyal ağ kullanım durumları ile günlük ve eğitim yaşantılarında sosyal ağ kullanımına ilişkin görüşlerini incelenmiştir. Çalışmanın örneklemi, Kırklareli il merkezindeki 519 Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencisinden meydana gelmektedir. Çalışmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen 23 adet çoktan seçmeli ve 4 adet açık uçlu sorudan oluşan anket formu kullanılmıştır. Öğrencilerin %72,3'ü 3 yıl ve daha fazla süredir sosyal ağları kullanmaktadır. Öğrencilerin %92,99'u Facebook, %51,96 Twitter, %23,51' Instagram kullanmaktadır. Öğrencilerin %73,79'u sosyal ağları eski arkadaşlarını bulmak için, %61,17's, yeni arkadaş bulmak için, %75,24'ü fotoğraf paylaşmak için, %51,46'sı yazı paylaşmak ve %49,03'ü oyun oynamak için kullanmaktadır. Öğrencilerin %40,93'ü sosyal ağların yaygın olarak kullanılmasının üzerilerinde oluşturduğu etki sebebiyle, %38,37'si arkadaşlarının tavsiyesi ile %9,29'u kardeşlerinin yönlendirmesi ile sosyal ağları

kullanmaya başlamışlardır. Öğrencilerin %64,14'ü 1-3 saat, %15,98'i 4-6 saat ve %8,94'ü 7 saat ve üzeri sosyal ağ kullanmaktadırlar. Öğrencilerin %71,46'sı gerçek kimlikleriyle kullandıkları sosyal ağ sitelerine arkadaş eklerken gerçekte tanıdığı biri olmasına dikkat ettiğini belirtmiştir. 48 öğrenci ise gerçek kimliklerini yansıtmayan sosyal ağ sitesi hesabı açmıştır. Bunların 45'i bayan öğrencilerdir. Öğrenciler sıklık sırasına göre sosyal ağların kendileri için sosyalleşmek, yeni gelişmeleri takip edebilmek, ödevleri için, vakit geçirmek için, uzaktaki akrabaları ve arkadaşları ile iletişim için ve oyun oynamak için önemli olduğunu belirtmişlerdir. “Dersleriniz için öğretmenlerinizin sosyal ağlarda hesap açmasını ister misiniz?” sorusuna cevap veren 283 öğrencinin 150 tanesi evet, 133 tanesi “hayır” yanıtını vermiştir. “Hayır” yanıtını veren öğrenciler paylaşımlarını öğretmenlerinin görmesini istemediklerini ifade etmişlerdir.

Feyzioğlu (2016) “Eğitimde Sosyal Medyanın Kullanılmasına İlişkin Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Görüşleri” başlıklı yüksek lisans tezinde okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin eğitimde sosyal medya kullanılmasına ilişkin görüşleri incelenmiştir. Araştırma örneklemini 20 okul yöneticisi ve 130 öğretmen oluşturmaktadır. Okul yöneticileri ve öğretmenler sosyal medyanın eğitimde kullanılmasına yönelik olumlu düşünceleri bulunmaktadır. En yüksek ortalamalı anket maddeleri “Sınıf içi ve dışı ders materyallerine kolayca ulaşım sağlar”; “Ders ortamını zenginleştirmiş olur”; “Öğrencilere verilen eğitim düzeyini yükseltir” ve “Öğrencilerin motivasyonunu artırır” şeklinde sıralanmıştır. Öğretmen ve okul yöneticilerinin sosyal medya araçlarını oldukça az kullandıkları görülmüştür.

Toker (2016) “Kullanımlar ve Doyumlar Yaklaşımı Bağlamında Facebook Kullanımı: Selçuk Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir İnceleme” başlıklı yüksek lisans tezinde Facebook sosyal ağının kullanımı etkileyen motivasyon kaynakları ve Facebook sosyal ağ sitesinin kullanım durumu çeşitli değişkenlere göre incelenmiştir. Araştırma verileri çeşitli demografik bilgiler içeren anket formu ve araştırmacı tarafından geliştirilen Facebook Kullanım Amaçları Ölçeği ile toplanmıştır. Araştırma örneklemini 402 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Facebook günlük ortalama kullanım süresi 74,56 dakikadır. Facebook’a üyelik durumu cinsiyete göre anlamlı olarak değişmemektedir. Periscope kullanımı erkeklerde anlamlı olarak daha fazladır. Yaş değişkenine göre sadece Facebook sosyal ağı kullanımı değişmektedir. Facebook kullanımı yaş büyüdükçe artmaktadır. Öğrenciler sosyal ağlarda %86,8 oranıyla akıllı telefon aracılığıyla, %11,2 oranıyla bilgisayar ve %2 oranıyla tablet bilgisayarlardan bağlanmaktadırlar. Facebook kullanım süresi cinsiyete göre

değişmemektedir. Araştırma kapsamından geliştirilen Facebook Kullanım Amaçları Ölçeği kişisel doyum (7 madde), eğlence (5 madde) , bilgi edinme (4 madde), sosyal etkileşim, iletişim (4 madde), kendin ifade (3 madde), Tanıtım ve ekonomi (4 madde) alt faktörlerinden oluşmaktadır. Sadece kişisel doyum faktörü cinsiyete göre erkekler lehine değişmektedir. Kişisel doyum faktörü en düşük faktör ortalama puanına, iletişim faktörü ise en yüksek faktör ortama puanına sahiptir. Facebook'ta geçirilen süre ile kullanım motivasyonları ölçeğinin tüm boyutları pozitif yönde ilişki göstermektedir.

Tuğlu (2017) “Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Medyayı Kullanım Amaçları ve Sosyal Medya Kullanımlarına İlişkin Tutumları” başlıklı yüksek lisans tezinde ortaokul öğrencilerinin sosyal medyayı kullanım amaçlarını ve sosyal medyaya ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenlere göre değişimi belirlenmeye çalışılmıştır. Erkek öğrencilerin internet kullanım sıklıkları kız öğrencilere göre anlamlı olarak yüksektir fakat sosyal medya kullanım sıklığı cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak değişmemektedir. Başarısı yüksek okullarda öğrenim gören öğrencilerin, başarısı düşük okullarda öğrenim gören öğrencilere göre sosyal medya kullanım sıklıkları ve internet kullanım sıklıkları anlamlı olarak düşüktür. Kızlar ve erkeklerin sosyal medyayı kullanım sıklıkları arasında anlamlı fark bulunamamıştır. Sosyal medya ortamlarının tercih edilme sıklığı sırası %36,2 Facebook, %26,6 Youtube, %13 Instagram ve %15,6 Whatsapp olarak belirlenmiştir.

Başoğlu ve Yanar (2016) “Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Amaçlarının ve Alışkanlıklarının Belirlenmesi” başlıklı makalelerinde üniversite öğrencilerinin sosyal medyayı kullanım amaçları ve düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma tarama yöntemiyle yürütülmüştür. Araştırma örneklemini 423 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma verileri “Sosyal Medya Kullanım Amaçları” ölçeği ve sosyal medya kullanımına ilişkin bilgi formu ile toplanmıştır. Katılımcılar ortalama günde 1-2 saat sosyal medya kullanmaktadırlar. En yoğun kullanılan sosyal medya mecraları sırasıyla Facebook, Youtube, Instagram, Twitter, Whatsapp, Swarm ve Snapchat şeklindedir. Katılımcıların sosyal medya kullanma amaçlarının yoğunlukla iletişimi sürdürme ve araştırma yapmak olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Karaca ve Tamer (2017) “Development of a Scale to Determine High School Students’ Purposes for the Utilization of Social Networks via Smart Phones” başlıklı makalelerinde sosyal ağların cep telefonları aracılığıyla kullanım amaçlarını belirleyen bir ölçek geliştirilmesi amaçlanmıştır. Araştırma örnekleminin meslek lisesinde öğrenim gören 201

öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda beş faktörden oluşan ve 25 madde içeren bir ölçek geliştirilmiştir. Ölçeğin Faktörleri; (1) Bilgi Edinme (4 madde), (2) Problem Çözme (4 madde), (3) Sosyal İletişim (6 madde), (4) Sıradan İletişim (3 madde), (5) Paylaşım ve Eğlence (8 madde) şeklindedir.

Kalender (2016) “Fen Lisesi ve Sosyal Bilimler Lisesi Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıklarının İncelenmesi (Kütahya İl Örneği)” başlıklı yüksek lisans tezinde Fen Lisesi ve Sosyal Bilimler Lisesi Öğrencilerinin sosyal medya kullanım alışkanlıkları ve sosyal medya kullanım alışkanlıklarının çeşitli değişkenlere farklılaşması incelenmiştir. Katılımcıların %31,8’i Instagram, %22,9’u Facebook, %18,6’sı Youtube, %12’si Badoo ve %9,9’u Twitter sosyal ağlarını kullanmaktadır. Cinsiyete göre sosyal medya tutum ölçeği toplam puanı ve paylaşım ihtiyacı faktörü puanları anlamlı olarak değişmektedir ve kız öğrencilerin puanları anlamlı olarak erkek öğrencilerden yüksektir. Araştırmada öğrenciler sosyal medyaya yönelik yüksek düzeyde ve olumlu tutum sergilediği görülmüştür.

Çalışır (2015) “Kişilerarası İletişimde Kullanılan Bir Araç Olarak Sosyal Medya: Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma” başlıklı makalesinde sosyal medyanın bireylerin iletişim süreçlerine etkisi ve sosyal medyaya yönelik görüşleri incelenmiştir. Araştırma verileri öncelikle 100 öğrenciye anket uygulanarak toplanmıştır. Ardından 10 öğrenci ile yüz yüze derinlemesine görüşmeler yapılarak veri toplama süreci devam etmiştir. Öğrencilerin en çok zaman harcadıkları sosyal ağlar sıralandığında Facebook birinci, Twitter ikinci, üçüncü sırada ise Youtube bulunmaktadır. Katılımcıların %11 bir saatten az, %66 sı günde 1-3 saat, %15’i 4-6 saat, %7’si 7-8 saat sosyal medya kullanmaktadır. Öğrenciler sosyal ağları sırasıyla en çok bilgiye ulaşmak, eğlenmek, haber okuma, zaman geçirmek, arkadaşlarının ne yaptığını kontrol etmek için kullanmaktadırlar. Katılımcıların %7’si günde 1-3 arası, %28’i günde bir, %64’ü haftada bir paylaşımında bulunmaktadır. Katılımcıların %58’i sosyal medya aracılığı ile tanıştığı kişilerle yüzyüze görüşmüşlerdir. Sosyal ağların insanların uzaktaki görmediği arkadaşlarının yaşantılarından haberdar olunmasını kolaylaştırdığını bulgusuna ulaşılmıştır. Katılımcılar sosyal ağların iletişimi kolaylaştırdığı, zaman ve mekan kısıtlamasını kaldırdığı ve görüntülü konuşmayı sağlamasının iletişim süreçlerini kolaylaştırdığını ifade etmişlerdir. Sosyal ağların insanların sosyalleşmelerine katkı sağladığı, yeni arkadaşlar edinmelerine olanak sağladığını ve sosyal ağlarda insanların kendilerini gerçekte oldukları daha farklı ve iyi göstermeye çalıştıkları bulgularına ulaşılmıştır.

Akbuğa (2014) “Dijital Yerliler Kuşağı’nın Sosyal Ağları Kullanımı: ODTÜ Öğrencilerinin Facebook Kullanımı Özelinde Nitel Bir Çalışma” başlıklı yüksek lisans tezinde dijital yerlileri Facebook kullanmaya iten sebepler ve dijital yerliler için kimlik temsilinin öneminin araştırılması amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemiyle yürütülen araştırmada, üniversite birinci sınıf öğrencileri ile yüz yüze görüşmeler yapılarak araştırma verileri toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre Facebook’un temel kullanım amacı, sosyalleşme, iletişim, eğlenme ve bilgi paylaşımıdır. Kimlik temsilinin Facebook kullanımında önemli bir motivasyon kaynağı olduğu bulgusuna erişilmiştir. Kullanıcılar kendilerini gerçekte olduklarından daha iyi gösterme gayesindedirler ve kendilerini sosyal ağlarda günlük hayata göre daha iyi ifade edebilmektedirler.

Çiftçi (2016) “Facebook Kullanımı Hakkında Lise Öğretmeni Görüşleri: Öğretmen ve Öğrenci Boyutu” başlıklı makalesinde öğretmenlerin kişisel facebook kullanımlarına ve öğrencilerin kullanımlarına dair görüşleri incelenmiştir. Öğretmenler öncelikli olarak Facebook’u iletişim ve haberleşme, paylaşımlar yapmak ve paylaşımları takip etmek amacıyla kullanmaktadırlar. Mesleki açıdan öğrencileri tanıma ve öğrencilerle iletişim amacıyla kullandıkları fakat bu şekilde kullanımın düşük oranda olduğu görülmüştür. Kimi öğretmenler Facebook için yemek, su benzetmeleri yapsalar da büyük çoğunluğu kendileri için bir öneminin olmadığını ifade etmişlerdir. Öğretmen görüşlerine göre öğrenciler çok yoğun bir biçimde Facebook kullanmaktadırlar. Öğretmenler öğrencilerin eğlence dışında fayda elde etme kaygısında olmadıkları, öğrencilerin eğitsel amaçlarla kullanmadığını ifade etmişlerdir. Öğretmenler öğrencilerin Facebook’u kullanım sürelerinde azalma olduğu başka sosyal ağları kullanmaya başladıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin yüz yüze iletişim kurmak yerine sosyal ağlarda iletişim kurmayı tercih ettikleri düşünülmektedir. Öğretmenlere göre öğrencilerin Facebook kullanımlarının en önemli sebebi kabul görmedir. Bazıları ise bunun artık çağın bir gerekliliği olduğunu ifade etmişlerdir. Öğrenciler beğenilme çabası, bağımlılık, gerçek dünyadan uzaklaşma, argo kullanımı gibi olumsuz etkileri olduğunu ifade etmişlerdir. Olumlu olarak ise örgütlenme organize olma olduğunu belirtmişlerdir.

Erdem (2013) “Sosyal Ağların Kullanım Amaçları ve Etkilerine İlişkin Algılar” başlıklı makalesinde sosyal ağların kullanım amaçları, etkilerine ilişkin algıları ve kullanım amaçları ile etkilerine ilişkin algı arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırmada betimsel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma örneklemini 12-15 yaş grubu 149 kullanıcı üzerinde yürütülmüştür. Araştırma verileri araştırma sürecinde geliştirilen, sosyal ağ kullanım

amaçları ölçeği ve sosyal ağların etkilerine ilişkin algı ölçeği ile toplanmıştır. Sosyal ağ kullanım amaçları ölçeği 2 faktör (yen ilişkiler kurma ve mevcut ilişkileri sürdürme) ve 8 maddeden oluşmaktadır. Sosyal ağların etkilerine ilişkin kullanıcı algıları ölçeği 19 maddeden ve 3 alt boyuttan oluşan (akademik yeterlikler, sosyal ilişkiler, kişisel gelişim) bir ölçektir. Sosyal ağların yeni ilişkiler kurmaktan çok mevcut ilişkileri sürdürmek amacıyla kullanıldığı görülmüştür. Kullanıcıların %7,4'ü sosyal ağların akademik yeterlikleri etkilemediği, % 33,6'sı olumsuz etkilediğini, % 30,9'u ise olumlu etkilediğini, %17,4'ü ise sosyal ağların akademik yeterlikler açısından risk taşıdığını belirtmiştir.

Cemaloğlu ve Bıçak (2015) “Sosyal Ağlarda Öğretmen – Öğrenci Arkadaşlığına Yönelik Öğrenci Algıları” başlıklı makalelerinde resmi ortaokul ve liselerde öğrenim gören öğrencilerin sosyal ağlarda öğretmen-öğrenci arkadaşlığına yönelik algılarını araştırmıştır. Araştırma betimsel niteliktedir. Araştırma sonucunda öğrencilerin bilgi, beceri ve görüşlerinden yararlanmak ve dersleri ve ödevleri ile ilgili sorular yöneltmek amacıyla iletişim kurdukları sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerinin %59,5'inin sosyal ağlarda öğretmenleriyle arkadaş olmak istemektedirler. Öğrencilerin %37,5 'inin öğretmenlerin sosyal ağlarda öğrencileri ile arkadaş olmaları gerektiğini düşünmektedir. Öğrencilerin %48,5'inin öğretmenlerin toplumsal değerlere uygun paylaşımlar yaptığını düşünmektedir. Öğretmenlerle öğrencilerin sosyal ağlarda iletişim kurmalarının öğrencilerin okula yönelik ve derslerine yönelik tutumları üzerinde hiçbir etkisi bulunmadığı görülmüştür. Öğrenciler öğretmenleri ile sosyal ağlarda iletişim kurarken ölçü ve saygılı oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenciler öğretmenlerinin özel hayatlarının yansıtacak paylaşımlar yaptıkları ancak eğitici paylaşımlar yapmadıkları görüşündedirler.

Korucu ve Usta (2017) “Sosyal Medya Öğretmen - Öğrenci Etkileşimi Ölçeğinin Geliştirilmesi” başlıklı makalelerinde sosyal medya araçlarında öğretmen ve öğrenci etkileşim düzeyini belirleyen bir ölçek geliştirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini 400 öğretmen oluşturmaktadır. Geçerlilik güvenirlik çalışmaları sonucunda 6 faktörden oluşan beşli likert tipi 34 maddeden oluşan bir yapıya ulaşılmıştır. Ölçek faktörleri Sanal lider (13 madde), geleneksel öğretmen (7 madde) izleyen öğretmen (4 madde), Sanal aktiflik (4 madde) Sosyal paylaşımcılık(3 madde) ve Akademik Paylaşımcılık (3 madde)'dir.

Akay (2014) “Sosyal Ağlarda Öğrenci-Öğretmen Etkileşimi (Facebook Örneği)” başlıklı yüksek tezinde öğrenci ve öğretmenlerin birbirleriyle sosyal ağlarda arkadaşlık kurmaya

yönelik düşüncelerini araştırmıştır. Tarama modelinde yürütülen araştırmanın örneklemini ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında görevli 746 öğrenci ve 153 öğretmen oluşturmaktadır. Katılımcıların yarısına yakını öğretmenleri ile Facebook üzerinden arkadaşlık kurmayı olumlu görmektedirler. Ortaöğretim öğrencileri ilköğretim öğrencilerine göre ve erkek öğrenciler kız öğrencilere göre sosyal ağlarda öğretmenlerle arkadaşlık kurmaya daha olumlu bakmaktadırlar. İlköğretim öğrencilerinin Facebook’u eğitsel amaçlarla ortalama düzeyde, orta öğretim öğrencilerinin ise düşük düzeyde kullandığı bulgusuna erişmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunun, sosyal ağlarda öğrencileri ile arkadaşlık kurdukları bulgusuna ulaşılmıştır.

Mazer vd. (2007) “I’ll See You on “Facebook”: The Effects of Computer-Mediated Teacher Self-Disclosure on Student Motivation, Affective Learning, and Classroom Climate” başlıklı makalelerinde öğretmenlerin Facebook aracılığıyla kendilik sunumlarının, öğrencilerin motivasyon, sınıf iklimi ve duyuşsal öğrenmelerine etkisi araştırılmıştır. Araştırma deneysel desende yürütülmüştür. Üç ayrı grup oluşturulmuş öğretmenler kendileriyle ilgili az orta ve yüksek düzeyde paylaşımlar yapmışlardır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin yüksek düzeyde kişisel paylaşımlar yaptığı grupta motivasyon, duyuşsal öğrenme ve sınıf iklimi puanları anlamlı olarak yüksek çıkmıştır. Araştırmanın nitel verilerden profesyonellik, öğretmenler ile ilgili daha öğrenme arzusu ve öğretmenlerin hatalı yaklaşımları olmak üzere üç temaya ulaşılmıştır. Öğretmenlerin sosyal ağları kullanırken öğretmen imajını zedeleyecek kişisel paylaşımlar yapılabildiği bulgusuna erişilmiştir.

Nadkarni ve Hofmann (2012) “Why do people use facebook?” başlıklı makalelerinde sistematik içerik analizi yaparak Facebook kullanımına sebep olan motivasyonları araştırmışlardır. Araştırma sonucunda ait olma ihtiyacı ve öz sunumun Facebook kullanımı için en önemli iki motivasyon olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Öncel ve Tekin (2016) “Ortaöğretim Öğrencilerinin Facebook Bağımlılık Düzeyleri ve Kullanım Amaçlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi” başlıklı makalelerinde, ortaöğretim öğrencilerinin Facebook bağımlılık düzeyleri ve kullanım amaçlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonunda cinsiyet ve bir önceki dönem not ortalamaları ile Facebook bağımlılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Facebook kullanım amacı ölçeğinin alt faktörü olan Çalışmalara İlişkin Facebook Kullanım Faktörü cinsiyet açısından anlamlı olarak erkekler lehine farklılık göstermiştir. Sosyal ilişkiler ve Günlük Etkinlikler faktöründe ise cinsiyet açısından anlamlı

farklılık görülmemiştir. Okul türüne göre Facebook kullanım amaçları ölçeğinin alt boyutlarında anlamlı farklılıklar görülmüştür. Endüstri meslek lisesi öğrencilerinin sosyal ilişkiler faktör puanları diğer lise türlerine göre anlamlı olarak yüksektir. Endüstri meslek lisesi öğrencilerinin çalışmalara ilişkin faktör puanları fen lisesi öğrencilerine göre anlamlı olarak yüksektir. Anadolu lisesi öğrencilerinin Günlük Etkinlikler faktör puanları diğer lise türlerine göre anlamlı olarak düşüktür.

Ayğar ve Uzun (2018) “Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği’nin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları” başlıklı makalelerinde üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeylerini belirleyen bir ölçme aracı geliştirmişlerdir. Sosyal medya bağımlılığı ölçeğinin 26 madde ve 3 faktörden oluşan bir yapıya ulaşılmıştır. Ulaşılan faktörler işlevsellikte bozulma, kontrol güçlüğü ve yoksunluk, sosyal izolasyondur

Valenzuela vd. (2009) “Is There Social Capital in a Social Network Site? Facebook Use and College Students’ Life Satisfaction, Trust, and Participation” başlıklı makalelerinde Facebook kullanımı ile yaşam doyumu, sosyal güven, sivil katılım ve politik katılım arasındaki ilişki incelenmiştir. İlişkisel tarama deseninde yürütülen araştırmanın örneklemini 2603 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma verileri facebook kullanım yoğunluğu ölçeği, sivil ve politik katılım ölçeği, sosyal güven ölçeği, yaşam doyumu ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. Facebook kullanım yoğunluğu ile yaşam doyumu, sosyal güven, sivil ve politik katılım arasında pozitif korelasyon olduğu görülmüştür. Gençlerin sivil demokrasi ve sosyal sorumlulukları açısından sosyal ağ kullanmanın önem taşıdığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Oberst, Wegmann, Stodt, Brand ve Chamarro (2016) “Negative consequences from heavy social networking in adolescents: The mediating role of fear of missing out” başlıklı makalelerinde gelişmeleri kaçırma korkusu ve sosyal medya kullanım yoğunluğunun arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma örneklemini 1468 16-18 yaş aralığındaki ergen oluşturmaktadır. Sosyal ağ kullanım yoğunluğu ölçeği, anksiyete ve kaygı ölçeği, fomo ölçeği, sosyal ağ kullanımının negatif sonuçları ölçeği ile araştırma verileri toplanmıştır. Araştırma sonucunda fomo ve sosyal ağ kullanım ölçeği puanlarının, anksiyete ve depresyon ile ilişkili olduğu bulunmuştur.

Kuss ve Griff (2011) “Online Social Networking and Addiction Review of The Psychological Literature” başlıklı makalelerinde sosyal ağlar ve sosyal ağ bağımlılığı konulu makaleler üzerine alanyazın taraması yapmışlardır. Sosyal ağların günlük hayattaki sosyal

ilişkilerin ve arkadaşlıkların devam ettirilmesi amacıyla kullanıldığı bulgusuna erişmişlerdir. Dışadönük kişilik tipine sahip bireylerin sosyal ağları sosyal ve kişisel gelişim amacıyla, içe dönük kişilik tipine sahip kişilerin ise sosyal tatmin için kullandıkları görülmüştür. Sosyal ağ kullanımının günlük hayatta sosyal topluluklara katılma ve akademik başarı ile negatif korelasyon içinde olduğu görülmüştür. Sosyal hayattan izolasyon ve sosyal tatminin sosyal ağ bağımlılığının potansiyel sebepleri olabileceği bulgusuna ulaşılmıştır.

Ellison vd. (2007) “The Benefits of Facebook Friends: Social Capital and College Students’ Use of Online Social Network Sites” başlıklı makalelerinde sosyal ağ siteleri kullanımı ile sosyal kapital oluşturma ve sürdürme arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. İlişkisel tarama deseninde yürütülen araştırmada 286 üniversite öğrencisi araştırma örneklemini oluşturmuştur. Yapılan regresyon analizi sonucunda Facebook kullanımı ve sosyal kapital oluşturma ve sürdürme arasında olumlu bir ilişki olduğu görülmüştür. Facebook kullanımını psikolojik iyi oluşla ilişkili olduğu, düşük özgüven ve yaşam doyumuna sahip olanlar için sosyal ağların sosyal kapital oluşturmada fayda sağladığı belirtilmiştir.

Çakır ve Oğuz (2017) “Lise Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeyleri ile Akıllı Telefon Bağımlılığı Arasındaki İlişki” başlıklı makalelerinde yalnızlık düzeyi ile akıllı telefon bağımlılığı arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Araştırma sonucunda katılımcıların akıllı telefon bağımlılığı ve yalnızlık düzeylerinin orta düzeyde olduğu görülmüştür. Akıllı telefon bağımlılığı ile algılanan yalnızlık düzeyi arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu bulgusuna erişilmiştir. Kız öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı erkek öğrencilere göre daha yüksektir ve sosyalleşmelerini akıllı telefonlar aracılığıyla daha fazla sağladıkları görülmüştür. Erkek öğrencilerin yalnızlık düzeyleri kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu ve öğrencilerin yarısından fazlasının günde dört saatten fazla cep telefonu kullandığı görülmüştür. Günlük bir saat kullananların, üç ve dört saat kullananlara nazaran Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği sosyal ağ bağımlılığı faktör puanlarının anlamlı olarak düşük olduğu görülmüştür.

Güleç (2018) “Aile İlişkilerinin Sosyal Medya ile Birlikte Çöküşü” başlıklı makalesinde sosyal medyanın aile içi ilişkilere etkilerini incelenmiştir. Akıllı telefonların yaygınlaşması sonucu sosyal ağların kullanımı yaygınlaşmakta olduğu bulgusuna erişilmiştir. Sosyal medyada geçirilen zaman arttıkça aile ilişkilerinde sorunlar oluşturmaktadır ve ailelerin birlikte geçirdiği zaman sürelerinin azaldığı sonucuna ulaşmıştır. Sosyal medyada yapılan paylaşımlar, beğeniler aile içi çatışmalara sebebiyet verebileceği belirtilmiştir.

Demir (2016) “Sosyal Medya Kullanımı ve Aile İletişimi Çanakkale’de Lise Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma” başlıklı makalelerinde aile içi iletişim süreçlerine sosyal medya kullanımının etkisi incelenmiştir. Araştırma verileri sosyal medya kullanımına ilişkin bilgi formu ve araştırma kapsamında geliştirilen Sosyal Medya ve Aile İçi İletişim Ölçeği ile toplanmıştır. Geliştirilen ölçek toplam 18 maddeden ve dört faktörden oluşmaktadır. Araştırma sonucunda, sosyal medya kullanım süresi ve kullanım sıklığı ile aile içi iletişim puanları arasında anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır. Sosyal medya kullanım sıklığı ve süresi arttıkça aile içi iletişimin olumsuz etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Sümer (2017) “Sosyal Medya Kullanım Pratikleri Üzerine Ampirik Bir Araştırma” başlıklı makalesinde 1946-1964 yılları arasında doğan Baby Boomer kuşağının sosyal medya kullanım amaçları ve düzeyleri çeşitli değişkenler açısından incelemiştir. Araştırma tarama desenine yürütülmüştür. Amaçlı örneklem yöntemi ile seçilmiş 524 kişi araştırma örneklemini oluşturmuştur. Baby Boomer kuşağının en çok kullandıkları sosyal medyanın Facebook olduğu görülmüştür. Katılımcıların %81’inin sosyal medyada çocukları ile %32’sinin ise torunları ile arkadaş olduğu bulgusuna erişilmiştir.

Derin ve Yurttaş (2017) “Facebook Kullanmama Tercihinin Kendini Açma Biçimi ve Etkileşim Kaygısı Bağlamında İncelenmesi” başlıklı makalelerinde Facebook kullanmayan kişilerin Facebook kullanmama nedenleri, kendini açma biçimi ve etkileşim kaygısı bağlamında araştırmışlardır. Araştırma sonucunda Facebook kullanmayan katılımcıların Facebook sosyal ağının mahremiyeti engellediği ve Facebook kullanıcılarının kendilerini sergiledikleri bir ortam olduğunu düşündükleri, insanların kendilerini gerçekte olduğundan farklı gösterdiklerini düşündükleri bulgusuna erişmişlerdir. Katılımcıların sosyal ağlardaki iletişimi samimi bulmadıkları ve yüz yüze iletişimin daha uygun olduğu görüşünde oldukları, etkileşim kaygısı bağlamında günlük hayatlarında kendilerini rahatlıkla ifade ettikleri ve etkileşim kaygısı yaşamadıkları bulgusuna ulaşmışlardır.

Bozkur ve Gündoğdu (2015) “Ergenlerde Utangaçlık, Kendini Gizleme ve Sosyal Medya Tutumları İlişkisi” başlıklı makalelerinde lise öğrencilerinin sosyal medyaya yönelik tutumlarının, kendini gizleme ve utangaçlık davranışlarının yordayıcısı olup olmadığının araştırılmasını amaçlamışlardır. Araştırma örneklemini 241 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Öğretmenlerle iletişim faktör puanı ile utangaçlık ve kendini gizleme ölçeği puanları anlamlı olarak ilişkili olmadığı bulgusuna erişilmiştir. Sosyal ağ tutum ölçeğinin sosyal izolasyon ve sosyal yetkinlik alt boyutlarının utangaçlık ve kendini gizleme arasında anlamlı bir ilişki

olduğu görülmüştür. Öğrencilerin %28'inin sahte hesaplar kullandığı belirlenmiştir. Öğrencilerin %20,7' sinin bazen, %3,7' sinin ise sürekli olarak kendini farklı gösteren paylaşımlar yaptığı belirlenmiştir. Sosyal medyada sahte hesap kullanan ve kendini sosyal medya ortamlarında olduğundan farklı gösteren ergenlerin utangaçlık ve kendini gizleme puanlarının, sahte hesap kullanmadığını ve kendini farklı göstermediğini belirten ergenlerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Olçay (2018) “Sosyalleşmenin Dijitalleşmesi Olarak Sosyal Medya ve Resimler Arasında Kaybolma Bozukluğu: Photolurking” başlıklı makalesinde sosyal medya kullanımı ve problemli sosyal medya kullanım bozukluğu olan photolurking incelenmiştir. Araştırma verileri görüşme tekniği kullanılarak farklı yaş ve statülerde beş farklı bireyin Instagram uygulaması kullanımı incelenmiştir. Katılımcıların paylaşılan fotoğrafları uzun süreler inceledikleri ve bu durumun zaman kaybına yol açtığı bulgusuna erişilmiştir. Katılımcıların instagramda uzun süreler fotoğrafları incelediği için pişmanlık duydukları ve huzursuz oldukları görülmüştür. Katılımcılar 10-15-30 dakikada bir telefonlarında uygulamaları açıp kontrol etmekte oldukları ve bu durumun sorumlu oldukları işlerin yerine getirilmesinde aksamalara neden olduğu ve zihin dağınıklığından dolayı yapmaları gereken işe ve derslerine konsantre olamadıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Doğan ve Tosun (2016) “Lise Öğrencilerinde Problemli Akıllı Telefon Kullanımının Sosyal Kaygı ve Sosyal Ağların Kullanımına Aracılık Etkisi” başlıklı makalelerinde lise öğrencilerinin sosyal kaygı düzeyleri ve sosyal ağ sitelerini kullanımları ile problemli akıllı telefon kullanımları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır. Lise öğrencilerinin sosyal kaygı düzeyi puanları, sosyal ağ kullanım ölçeği puanları ve problemli internet kullanım puanları cinsiyete göre değişimi incelendiğinde kız öğrencilerinin sosyal kaygı ve problemli internet kullanımı puanlarının anlamlı olarak erkek öğrencilerden yüksek olduğu görülmüştür. Sosyal ağ kullanımı ölçeği puanları cinsiyete göre anlamlı olarak değişmemektedir. Sosyal ağ kullanımının problemli internet kullanımı ve sosyal kaygı ile pozitif korelasyona sahip olduğu görülmüştür. Lise öğrencilerinin sosyal kaygı düzeyleri arttıkça sosyal ağ kullanımlarının da yükseldiği, benzer şekilde sosyal kaygı düzeyleri arttıkça problemli akıllı telefon kullanım düzeylerinin de yükseldiği bulgusuna erişilmiştir.

Doğan ve Karakaş (2016) “Lise Öğrencilerinin Sosyal Ağ Siteleri Kullanımının Yordayıcısı Olarak Çok Boyutlu Yalnızlık” başlıklı makalelerinde lise öğrencilerinin sosyal ilişkilerinde,

aile ilişkilerinde ve duygusal ilişkilerinde yaşadıkları yalnızlık hissinin sosyal ağ kullanımını ne düzeyde yordadığını araştırmışlardır. Araştırma örneklemini 496 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma verileri sosyal ağ kullanımına ilişkin bilgi formu ve Sosyal Duygusal Yalnızlık Ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. Öğrencilerin günlük sosyal ağ kullanım süresi ortalaması 3,01 saattir. Romantik ilişkilerde yalnızlık ve aile ilişkilerinde yalnızlık ile sosyal ağların kullanımı arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Alemdar, İşbilen, Demirel ve Telli (2017) “Özçekim Davranışı Narsisizm Göstergesi Olabilir mi? Özçekim ve Narsisizm Arasındaki İlişkiyi Tanımlamaya Yönelik Nitel bir Araştırma” başlıklı makalelerinde sosyal ağ sitelerinde gerçekleştirilen özçekim davranışı ile narsizm arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma nitel araştırma yöntemiyle yürütülmüştür. Araştırmanın katılımcılarını sosyal ağlarda özçekim davranışını sergileyen bireyler oluşturmuştur. Özçekim davranışı sergileyen katılımcılarla derinlemesine görüşmeler yapılarak veriler toplanmıştır. Kendini seven ve beğenen katılımcıların özçekim yoluyla beğenilme arzusunu karşıladıkları, kendilerini gösterebilme ve ilgi odağı olabilme imkanı yakaladıkları görülmüştür. Katılımcıların özçekim yoluyla sosyal onay, kabul görme, kendini doğrulama hisselerine kapıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Katılımcıların özçekimlerine gelen tepkilere göre ruh hallerinin etkilendiği görülmüştür. Özçekimin, beğeni alma ve diğerlerinin hayranlığını elde etme gayesini taşıyan bir teknolojik davranış olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Atalay (2014) “Lise Öğrencilerinin Sosyal Medyaya İlişkin Tutumları İle Algıladıkları Sosyal Destek Düzeyleri Arasındaki İlişki (Bahçelievler İlçesi Örneği)” başlıklı yüksek lisans tezinde liselerde öğrenim gören öğrencilerin sosyal medyaya yönelik tutumları ve algıladıkları sosyal destek arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Tarama yöntemiyle yürütülen araştırmanın örneklemini 970 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Öğrencilerin sosyal medyaya yönelik tutumları sınıf, okul türü, takip edilen sosyal medya platformu, günlük ortalama kullanım süresi, sosyal medyayı destek aracı olarak kullanma, sosyal medyada üye olunan grup sayısı, sosyal medyanın kullanım amaçları değişkenlerine göre anlamlı olarak değişim göstermektedir. Algılanan sosyal desteği düşük öğrencilerin sosyal destek amacıyla sosyal ağları kullanabilecekleri görülmüştür.

Koşan, (2015) “Üniversite Öğrencilerinin Facebook Kullanımının Narsisizm ve Saldırganlık Düzeyleri ile İlişisinin İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde eğitim fakültesi

öğrencilerinin Facebook kullanım örüntüleri ile narsisizm ve saldırganlık davranışları arasındaki ilişki incelenmiştir. İlişkisel tarama deseninde yürütülen araştırmada 618 üniversite öğrencisinden veriler toplanmıştır. Facebook sosyal ağında arkadaş sayısı fazla olan katılımcıların narsisizm toplam, narsisizm teşhircilik ve narsisizm üstünlük puanlarının arkadaş sayısı az olanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Facebook davranışlarının narsisizm ve saldırganlık davranışları üzerinde etkili olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Mutlu (2014) “Lise Öğrencilerinin Facebook Kullanımı-Uygulamalarının Özsaygı ve Yalnızlık Düzeyleri ve İlişkisinin İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde Facebook kullanım yoğunluğu ve sıklığının özsaygı ve yalnızlık düzeylerine etkisi incelenmiştir. Araştırma örneklemini liselerde öğrenim gören 764 öğrenci oluşturmaktadır. Facebook’ta az vakit geçirenlerin öz-saygı düzeyi anlamlı olarak daha fazla vakit geçirenlerden yüksektir. Facebook ta arkadaş sayısı fazla olanların, arkadaş sayısı az olanlardan yalnızlık düzeyi düşüktür. Yalnızlık düzeyleri en yüksek çıkan grup Facebook durum güncellemeleri çok nadir yorum ve beğeni alanlar ile Facebook’ta müzik ve video paylaşımı yapanların olduğu görülmüştür. Araştırma sonucunda yalnızlık ve özsaygı düzeylerinin Facebook kullanımı ve Facebook’taki davranış örüntüleri üzerinde etkili olduğu görülmüştür.

Aydinoğlu (2013) “Finding Self on the Facebook: A Comparative Discourse Analysis of Online and Offline Self-representation” başlıklı yüksek lisans tezinde Facebook’ta yapılan benlik sunumu ve gerçek sosyal hayatta yüz yüze yapılan benlik sunumu arasındaki fark araştırılmıştır. Nitel araştırma yönteminde yürütülen araştırmada araştırma verileri söylem analizi tekniğiyle analiz edilmiştir. Araştırma verileri bir Facebook grubundan ve yüz yüze görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Araştırma sonucunda Facebook’ta bireylerin benlik sunumları daha benmerkezci ve kendileri ile ilgili çeşitli kişisel bilgileri paylaşarak gerçekleşirken, yüz yüze iletişimde daha kapalı ve kendilerini açmak istemeyen bir tutum içinde oldukları görülmüştür.

Kırcaburun (2017) “Üniversite Öğrencilerinde Instagram Bağımlılığı, Kişilik Özellikleri ve Kendini Sevme Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde instagram bağımlılığı ve kişilik özellikleri ve kendini sevme arasındaki ilişki ile instagram bağımlılık düzeyinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma örneklemini 752 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Instagram Bağımlılık Ölçeği, Kendini Sevme Ölçeği ve Beş Faktör Kişilik Ölçeği kullanılmıştır. Instagram bağımlılığının cinsiyet ve sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermediği

bulgusuna ulaşılmıştır. Instagram bağımlılığı ölçeği puanları ile kendini sevme ölçeği puanları, özdenetim ve yumuşak başlılık kişilik tipi puanları arasında negatif, nörotizm ve günlük internet kullanımı arasında pozitif korelasyon olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca Instagram bağımlılığını, kendini sevme ve yumuşak başlılık negatif, günlük internet kullanımı pozitif yordamaktadır.

Burrow ve Rainone (2017) “How many likes did I get? Purpose moderates links between positive social media feedback and self-esteem” başlıklı makalelerinde sosyal ağlarda beğeni almanın ve beğeni sayısının özğüven üzerindeki etkisini araştırmışlardır. Deneysel desende yürütölen araştırmada deney grubunda 300 öğrenci kontrol grubunda ise 142 öğrenci araştırma örneklemini oluşturmuştur. Araştırma sonucunda beğeni sayısının özğüveni artırıcı etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Gonzales ve Hancock (2011) “Mirror, Mirror on my Facebook Wall: Effects of Exposure to Facebook on Self-Esteem” başlıklı makalesinde Facebook sosyal ağının benlik saygısı üzerindeki etkisini araştırmışlardır. Deneysel desende yürütölen araştırmada bir grup öğrenci Facebook profillerini inceledikten sonra özsaygı ölçeğini doldurmuş, bir grup öğrenci ayna bulunan bir ortamda kendilerini aynadan görebilecekleri bir ortamda özsaygı ölçeğinin doldurmuş, bir grup öğrencide hiçbir deneysel işlemin olmadığı bir ortamda özsaygı ölçeğini doldurmuştur. Araştırma sonucunda Facebook sosyal ağının benlik algısını artırdığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Woods ve Scott (2016) “#Sleepyteens: Social media use in adolescence is associated with poor sleep quality, anxiety, depression and low self-esteem” başlıklı makalelerinde sosyal medya kullanımının, uyku kalitesi, benlik saygısı, anksiyete ve depresyon ile olan ilişkisini incelemişlerdir. Araştırma verileri uyku kalitesi ölçeği, anksiyete ve depresyon ölçeği, benlik saygısı ölçeği ve sosyal medya kullanımına dair bilgi formu aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma sonucunda sosyal medyayı genelde ve geceleri daha çok kullananlar daha düşük uyku kalitesi, düşük benlik algısı, yüksek anksiyete ve depresyon puanlarına sahip olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Best vd. (2014) “Online communication, social media and adolescent wellbeing: A systematic narrative review” başlıklı makalelerinde sistematik alanyazın taraması yaparak genç kullanıcılar üzerinde sosyal medya ve bilgi iletişim teknolojilerinin olumlu ve olumsuz etkilerini araştırmışlardır. Literatör taraması sonucunda 43 araştırma makalesi seçilmiştir. Olumlu etkilerin özsaygıda artış, algılanan sosyal destek unsuru olması, sosyal kapitali

artırması, kendini ifade ve açma için olanak sağlaması olduğu görülmüştür. Olumsuz etkilerinin sosyal izolasyonu, depresyonu ve siber zorbalığı artırması olduğu görülmüştür.

Sorokowski, Sorokowska, Oleszkiewicz, Frackowiaka, Huk ve Pisanski (2015) *Selfie posting behaviors are associated with narcissism among men* başlıklı makalelerinde sosyal ağlardaki selfie paylaşımları ve narsistik kişilik özellikleri arasındaki ilişki incelenmiştir. İlişkisel tarama deseninde yürütülen araştırmada araştırma örneklemini 1296 17-47 yaş arası birey oluşturmaktadır. Araştırma verileri narsistik kişilik envanteri aracılığıyla ve kullanıcıların sosyal ağlarda neler paylaştıkları, paylaştıkları fotoğraf ve selfie sayısı özelliklerine ulaşılarak toplanmıştır. Araştırma sonucunda narsistik kişilik özellikleriyle selfi paylaşımı arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Kadınlar erkeklerden daha fazla selfi paylaşmaktadırlar. Fakat erkeklerin selfi paylaşımı ve narsistik davranışları arasındaki ilişki kadınlarınkinden daha güçlüdür. Öz sunumun sosyal ağ kullanımı için en önemli motivasyon kaynağı olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Vries ve Kühne (2015) “Facebook and self-perception: Individual susceptibility to negative social comparison on Facebook” başlıklı makalelerinde Facebook kullanımı ile kişilerin kendilerini başkaları ile kıyaslama durumları araştırılmıştır. Araştırma verileri 18-25 yaş arası 231 bireyden toplanmıştır. Araştırma verileri kişisel bilgi formu, Facebook kullanım yoğunluğu ölçeği, negatif sosyal karşılaştırma ölçeği, yaşam doyumu ölçeği ve kendilik algısı ölçeği ile toplanmıştır. Facebook kullanımının sosyal kıyaslama ile ilişkili olduğu görülmüştür. Facebook kullanımı dolaylı olarak negatif kendilik algısı ile ilişkilidir. Facebook kullanımı mutsuz insanlar için daha fazla olumsuz sonuçlar doğurmaktadır.

Vogel, Rose, Okdie, Eckles ve Franz (2015) “Who compares and despairs? The effect of social comparison orientation on social media use and its outcomes” başlıklı makalelerinde Facebook kullanımı, sosyal kıyas arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Araştırma sonucunda yüksek sosyal kıyas puanına sahip olanların Facebook’u yoğun olarak kullandıkları ve Facebook arkadaşlarının profillerinden olumsuz olarak etkilendikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Gannon (2014) “Social Media And Self-Concept: Does Social Media Have an Effect on College Students’ Self-Concept?” başlıklı yüksek tezinde benlik algısı ve sosyal medya kullanım arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma verileri 150 üniversite öğrencisinden özgüven ölçeği ve sosyal medya kullanım amaçları ölçeği ile toplanmıştır. Düşük özgüvene sahip olanlar sosyal medyayı yeni insanlarla tanışmak için daha fazla kullanmaktadırlar ve insanlarla etkileşim kurarken kendilerini daha rahat hissetmektedirler. Düşük özgüvene

sahip olanlar onaylanma ihtiyacını sosyal ağlarda karşılamakta sosyal ağlar yoluyla özgüven kazanmaktadırlar. Erkekler kızlara göre eğlence, yeni insanlarla tanışma amacıyla daha fazla kullanmaktadırlar. Her iki cinsiyette de yüksek düzeyde olmasıyla birlikte, erkekler fazla sayıda beğeni aldıklarında daha fazla tatmin hissi yaşamaktadırlar.

Andreassen, Pallesen ve Griffiths (2017) “The relationship between addictive use of social media, narcissism, and self-esteem: Findings from a large national survey” başlıklı makalelerinde sosyal medya bağımlılığı, narsizm ve öz güven arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırma örneklemini 23.532 16-88 yaş arası Norveç vatandaşı sosyal medya kullanıcısı oluşturmaktadır. Bayan olmak, ilişkisi olmamak, öğrenci olmak, düşük eğitim düzeyi, düşük gelir düzeyi, düşük öz güven ve narsistik sosyal medya bağımlılığı ile ilişkili bulunmuştur. Sosyal medya kullanımının narsistik kişilik özellikleri ve kişinin kendine yönelik negatif algılarını bastırmak ile ilişkili olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Taylan vd. (2017) “Ortaokul Öğrencilerinin Sanal Zorba Olma Durumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi: Sakarya İli Örneği” başlıklı makalelerinde ortaokul öğrencilerinin sanal zorba olma durumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesini amaçlamışlardır. Tarama deseninde yürütülen araştırmanın örneklemini 412 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcıların günde ortalama 83,87 dakika sosyal ağ kullandıkları görülmüştür. Öğrencilerin %75’inin Facebook hesabı olduğu, %67,2’sinin Twitter hesabı olduğu ve %51’inin Instagram hesabı olduğu görülmüştür. Araştırma sonucunda siber zorbalık davranışının en çok sosyal paylaşım sitelerinde gerçekleştiği ve sosyal ağ kullanım süresi arttıkça siber zorba davranışlarının arttığı, Twitter kullanıcılarının Facebook kullanıcılarına göre siber zorbalık davranışı sergileme olasılıklarının daha yüksek olduğu görülmüştür.

Göldağ (2017) “Ortaöğretim Kurumlarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Siber Zorbalık ve Siber Mağduriyet Durumları” başlıklı makalesinde ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin siber zorbalık ve siber mağduriyet durumlarını incelemiştir. Öğrencilerin %76,7’sinin kişisel bilgisayarları olduğu, %76,7’sinin cep telefonu olduğu, %53,2’sinin ailelerinin internet kullanımlarını kontrol ettiği, %49,9’unun ailelerinin sosyal medya kullanımlarını kontrol ettiği bulgusuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin siber mağduriyet puanları cinsiyete göre değişmemektedir. Siber zorbalık davranışlarında ise erkek öğrencilerin puanları anlamlı olarak daha yüksektir. Siber zorbalık puanları sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Siber mağduriyet puanlarında ise 9. sınıf öğrencilerinin

puanları 11. sınıf öğrencilerine göre anlamlı olarak düşüktür. Siber mağduriyet puanları okul türüne göre incelendiğinde genel orta öğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin siber zorbalık ve siber mağduriyet ölçeği puanları mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin puanlarından yüksektir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, örnekleme, kullanılan veri toplama araçları ve verilerin çözümlenmesinde kullanılan yöntem ve teknikler açıklanmıştır.

3.1. Araştırma Modeli

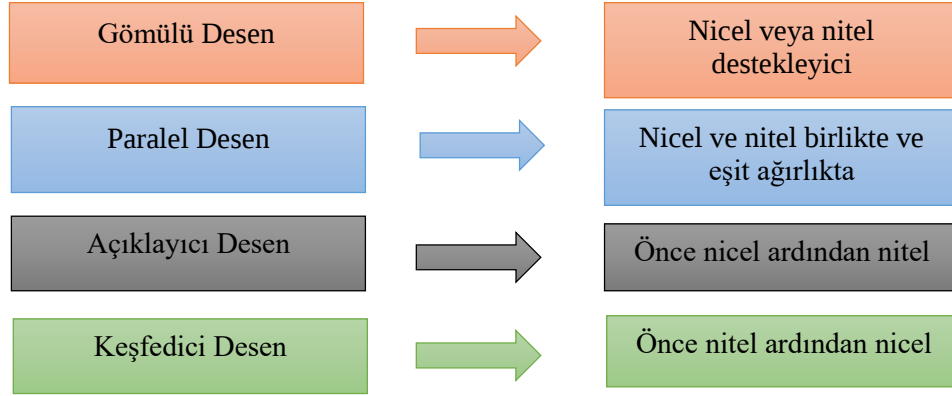
Bu araştırma keşfedici karma araştırma modeli ile yürütülmüştür. Karma araştırma yöntemi, araştırma problemlerinin derinlemesine incelenmesi ve anlaşılabilmesi için bir çalışmanın içerisinde hem nitel hem de nicel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanılmasını, analiz edilmesini ve bütünleştirilmesini amaçlayan bir araştırma yöntemidir (Creswell, 2013). Karma yöntem, araştırma sorularına cevap verebilmek için farklı araştırma metotlarının kullanılmasına olanak tanır (Creswell & Plano Clark, 2011; Teddlie & Tashakkori, 2009).

Birçok farklı araştırmacı karma araştırma yöntemini farklı şekillerde tanımlamışlardır. Alan yazında karma araştırma yöntemlerine ilişkin tanımlar incelendiğinde Leech ve Onwuegbuzie (2009)'ye göre karma araştırma, araştırılan olguya dair nicel ve nitel veriler toplamayı, toplanan verileri analiz etmeyi ve nitel ve nicel verileri birbirleriyle ilişkili olarak yorumlamayı kapsamaktadır. Johnson ve Christensen (2008)'nin tanımına göre ise karma yöntem araştırması, araştırmacının nitel ve nicel yaklaşımları ve teknikleri, tek bir çalışmanın içerisinde kaynaştırdığı ve birleştirdiği araştırmalardır. Creswell ve Plano Clark (2011)'a göre ise karma araştırma, belirli bir araştırmada nitel ve nicel verilerin toplanması analiz edilmesi ve bütünleştirilmesidir.

Creswell ve Plano Clark (2011)'a göre karma araştırma yönteminin temel özellikleri a) hem nitel hem de nicel verilerin toplanması ve bunların analiz edilmesi, b) kullanılan karma yöntem desenine göre nitel ve nicel verilerin bütünleştirilmesi c) araştırma tasarımının daha geniş felsefi ve teorik temele oturtulmasıdır.

Karma yöntem, araştırma sorularına daha kapsamlı ve ayrıntılı cevaplar bulmaya ve araştırma sorularına cevap verebilmek için farklı araştırma metotlarının kullanılmasına olanak sağlar (Creswell & Plano Clark, 2011; Teddlie & Tashakkori, 2009). Karma araştırma yönteminde temel varsayım, araştırma sorularının daha iyi anlaşılabilmesi için tek bir araştırma yönteminin kullanılması yerine, nitel ve nicel yöntemlerin beraber kullanılmasının daha faydalı olacağı yönündedir (Creswell & Plano Clark, 2011). Çünkü bir araştırmada sadece nitel araştırma yöntemi kullanıldığında, araştırma küçük bir örneklem üzerinde yürütüldüğü için araştırma sonuçları genellenemez ve de nitel araştırmanın doğası gereği subjektif özelliklere sahip olmasından dolayı araştırma sonuçlarının yanlı özellikler taşıması riski bulunmaktadır (Leedy & Ormrod, 2010). Bir araştırmada sadece nicel araştırma desenini kullanmak ise araştırılan fenomene yönelik katılımcıların yaşantılarını ve deneyimlerini belirlemede yetersiz kalabilir (Leedy & Ormrod, 2010). Karma araştırma yönteminde ise farklı veri tipleri toplanarak ve farklı felsefi temellere dayanan analiz yöntemleri kullanılarak, sadece nitel ya da sadece nicel araştırma metodolojilerinin kullanılmasının zayıf yönleri minimize edilmeye çalışılır (DeCuir-Gunby, 2008; & Johnson, 2006).

Creswell (2008) en sık kullanılan karma yöntem desenlerini, Paralel (çeşitleme) Desen (The Triangulation Design), Açıklayıcı Desen (The Explonatory Design), Keşfedici Desen (The Exploratory Design) ve Gömülü (Bütünleşik) Desen (Embedded Design) olmak üzere dört grupta kategorize etmiştir. Aşağıda Şekil 1'de Fırat, Kabakçı Yurdakul & Ersoy (2014) dikkate alınarak karma yöntem desenleri ve çeşitli özellikleri sunulmuştur.

Şekil 1 Karma yöntem desenleri

Gömülü karma desen araştırmalarında nicel ve nitel veriler eş zamanlı olarak toplanır fakat nicel veya nitel verilerden bir tanesi araştırmada daha baskındır, baskın olmayan veri biçimi baskın verileri desteklemek amacı ile kullanılır (Creswell, 2008). Paralel karma desende nitel ve nicel veriler eşit önemde-baskınlıkta eş zamanlı olarak toplanır (Fırat, Kabakçı Yurdakul, & Ersoy, 2014). Açıklayıcı karma desende ise önce nicel veriler toplanır ve analiz edilir. Ardından nitel veriler toplanır. Nitel safhanın amacı nicel verilerden elde edilen sonuçların olası sebeplerini belirlemek ve nicel verilerin sonuçlarını anlamlandırmaktır (Creswell & Plano Clark, 2011). Keşfedici karma desen araştırmalarında önce nitel ardından nicel veriler toplanır. Nicel safhanın amacı nitel safhanın sonuçlarına dayanılarak oluşturulan bir teoremin test edilmesi ya da bir ölçme aracının geliştirilmesi olabileceği gibi nitel safhanın sonuçlarının özel bir örneklemede genellenmesi de olabilir (Teddlie & Tashakkori, 2009).

Keşfedici karma araştırma deseninin en önemli özelliklerinden birisi nitel verilerden elde edilen sonuçların nicel bölüme dayanak oluşturmasıdır (Teddlie & Tashakkori, 2009). Araştırmanın nitel safhasının amacı, araştırılan fenomenle ilgili gizil değişkenlerin belirlenmesi, araştırılan olgunun derinlemesine ve ayrıntılı olarak araştırılması ve katılımcıların ilgili fenomenle ilgili yaşantılarının ve deneyimlerinin belirlenmesidir. (Creswell & Plano-Clark, 2011). Araştırmacının nicel safhasının amacı, araştırma probleminde göre nicel verilerin sonuçlarını kullanarak nitel bulguları geliştirmek, genellemek veya doğrulamaktır (Creswell, 2013; Gay, Mills & Airasian, 2006; Hesse-Biber, 2010).

Lise öğrencilerinin sosyal ağlara yönelik algılarının, görüşlerinin, deneyimlerinin ve sosyal ağ kullanımlarının öğrenim ve günlük yaşantılarına etkilerinin araştırıldığı bu araştırmada,

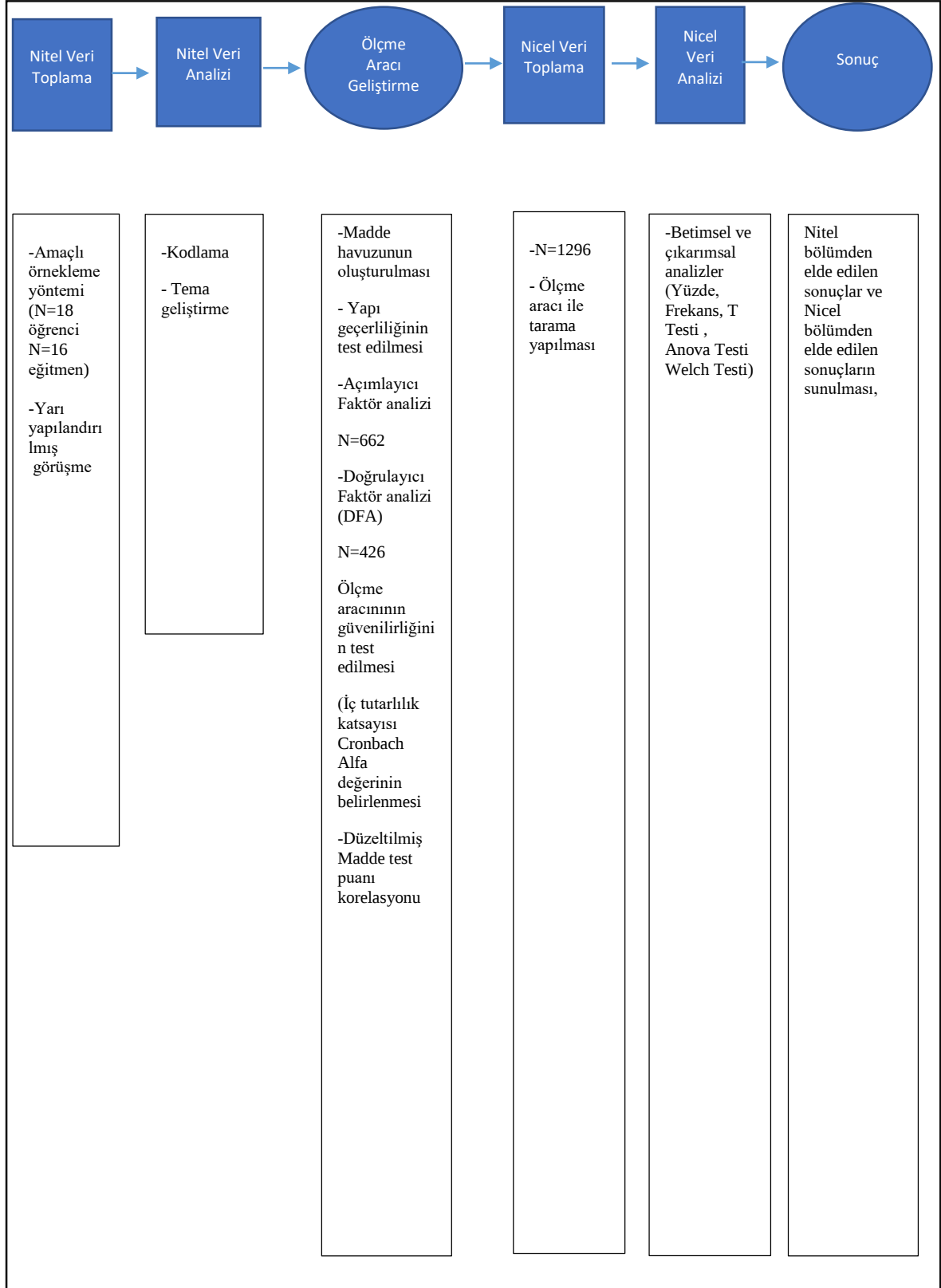
bir ölçme aracının geliştirilmek istenmesi ve nitel safhadan elde edilen sonuçların daha büyük bir örnek üzerindeki dağılımını belirlemek amaçlandığından keşfedici karma yöntem kullanılmasına karar verilmiştir.

3.2. Süreç

Araştırma sürecinde sıralı bir zamanlama takip edilmiştir. İlk aşamada katılımcıların sosyal ağlara yönelik algılarını belirlemek için nitel veriler toplanmıştır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme yöntemiyle toplanmıştır. Görüşme soruları alan yazın incelenerek oluşturulmuş ve uzman görüşü alınarak sorular üzerinde düzenlemeler yapılmıştır. Ardından gerekli izinler alınmıştır. Amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilen öğrenciler, öğretmenler ve okul yöneticileri araştırmanın nitel bölümünün örneklem grubunu oluşturmaktadır. Öğretmen ve okul yöneticileri ile görüşmeler yapılarak veriler toplanmasının amacı öğrencilerden toplanan verilerin inandırıcılığını, geçerliliğini ve güvenilirliğini artırmaktır. Ayrıca öğrencilerle yapılan görüşmelerin anlamlandırılmasını kolaylaştırmaktır. Görüşmeler sonucundan toplanan veriler, nitel içerik analizine tabi tutulmuştur. Sosyal ağ olgusuna yönelik öğrencilerin algılarını, görüşlerini ve deneyimlerini yansıtan kod ve temalar üretilmiştir.

İkinci aşamada ise birinci aşamada toplanan verilerden ulaşılan sonuçlardan yararlanılarak, kapsam geçerliliği yüksek bir ölçme aracı geliştirilmiştir. Geliştirilen ölçme aracının geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarının yapılması amacıyla nicel veriler toplanmıştır. Toplanan verilerle sırasıyla açıklayıcı faktör analizi, doğrulayıcı faktör analizi ve güvenilirlik analizleri yapılarak ölçme aracının nihai formu oluşturulmuştur.

Üçüncü aşamada geliştirilen nicel veri toplama aracıyla Malatya ilindeki liselerden seçkisiz rastgele örnekleme yöntemiyle veriler toplanmıştır. Veri toplama aracından elde edilen veriler üzerinde yüzde, frekans, ortalama, t, Anova ve Welch testleri yapılmıştır. Aşağıda Şekil 2’de Creswell ve Plano-Clark (2011), Myers ve Oetzel (2003) ve Karademir (2014) dikkate alınarak araştırma sürecinde gerçekleştirilen işlemler sunulmuştur.

Şekil 2 Araştırma süreci

3.3. Nitel Bölüm

Araştırmanın ilk aşaması keşfedici karma araştırma deseni tasarımına uygun olarak nitel araştırma yöntemiyle yürütülmüştür. “Nitel araştırma gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği, araştırma olarak tanımlanmaktadır” (Yıldırım & Şimşek, 2011, s. 39).

Nitel araştırma yaşantılar, deneyimler, düşünme süreçleri, bakış açıları ve duygular gibi belirlenmesi ve aktarılması güç olan olgularda geniş ve kapsamlı bilgilere ulaşılmasını sağlar (Strauss & Corbin, 1998). Denzin ve Lincoln (2005) araştırmacılar bir olgu hakkında derinlemesine bilgi edinmek istiyorlarsa nitel araştırma metodolojisini kullanmalarını önermiştir. Bu araştırmanın nitel bölümünün amacı sosyal ağ olgusuna yönelik lise öğrencilerinin algılarını belirlemek, yaşantılarını ve deneyimlerini derinlemesine incelemek ve sosyal ağların günlük ve akademik yaşantılarına etkilerini araştırmaktır. Bu amaçla öğrenci, öğretmen ve okul yöneticileri ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır.

3.3.1. Çalışma Grubu

Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme tekniğiyle katılımcılar seçilmiştir. Amaçlı örnekleme tekniğini rastgelelik olmadan, belirlenmiş amaçlar doğrultusunda belirli özellikteki birimleri, kişileri, dosyaları, evrakları veya vakaları seçerek örnekleme (Miles & Huberman, 1994). Amaçlı örneklem tekniğinin temel varsayımı araştırılan olguyu deneyimlemiş ya da hiç deneyimlememiş kişilere ulaşmaktır (Patton, 2014). Maksimum çeşitlilik örnekleme yönteminin seçilmesinin sebebi sosyal ağları kullanan ya da kullanmayan kişilere ulaşmaktır (Yıldırım & Şimşek, 2011).

Araştırma Malatya il merkezinde öğrenim gören lise öğrencileri üzerinde yürütülmüştür. Sosyal ağları aktif olarak kullanan ve kullanmayan öğrenciler ile görüşmeler yapılmıştır. Nitel araştırmalarda örneklem büyüklüğü genel olarak n=6-12 arası yeterli olarak görülmektedir. (Creswell, 2013; Guest, Bunce & Johnson, 2006; Morse vd., 2002). Fakat yürütülen araştırmada veri doyumuna ulaşılan kadar nitel veri toplama süreci sonlandırılmamıştır (Cropley, 2002). Veri doyumu katılımcıların benzer cevaplar vermeye başlaması olarak tanımlanabilir (Charmaz, 2006; Guest vd., 2006). Geçerlilik ve güvenilirliği artırmak için sadece öğrencilerle görüşülmemiş, öğretmenler ve idareciler ile de görüşmeler yapılmıştır. Aşağıda Tablo 2’de görüşme yapılan öğrencilerin çeşitli özellikleri sunulmuştur.

Tablo 2

Katılımcı Öğrencilerin Çeşitli Özellikleri

Katılımcı No	Cinsiyet	Sınıf	Sosyal Ağ Kullanım Durumu
Ö1	Erkek	9	Kullanıyor
Ö2	Erkek	9	Kullanıyor
Ö3	Kız	9	Kullanıyor
Ö4	Kız	9	Kullanmıyor
Ö5	Erkek	10	Kullanıyor
Ö6	Kız	10	Kullanıyor
Ö7	Kız	10	Kullanmıyor
Ö8	Erkek	10	Kullanmıyor
Ö9	Erkek	11	Kullanıyor
Ö10	Erkek	11	Kullanıyor
Ö11	Kız	11	Kullanıyor
Ö12	Kız	11	Kullanmıyor
Ö13	Kız	11	Kullanıyor
Ö14	Erkek	12	Kullanıyor
Ö15	Kız	12	Kullanıyor
Ö16	Kız	12	Kullanıyor
Ö17	Erkek	12	Kullanmıyor
Ö18	Erkek	12	Kullanmıyor

Tablo 2 incelendiğinde 18 katılımcının dokuz tanesi erkek, dokuz tanesi kızdır. Katılımcıların 12 tanesi sosyal ağ kullanmakta, altı tanesi ise kullanmamaktadır.

Aşağıda Tablo 3'te araştırmaya katılan öğretmen ve okul yöneticilerinin çeşitli özellikleri sunulmuştur.

Tablo 3

Katılımcı Öğretmen ve Okul Yöneticilerinin Çeşitli Özellikleri

Katılımcı No	Cinsiyet	Branş	Kullanılan Sos. Ağlar
Öğrt1	Erkek	Bilişim Tek.	Kullanıyor
Öğrt2	Erkek	Bilişim Tek.	Kullanıyor
Öğrt3	Erkek	Din. Kül. Ah. Bil.	Kullanmıyor
Öğrt4	Kız	İngilizce	Kullanıyor
Öğrt5	Kız	Edebiyat	Kullanmıyor
Öğrt6	Erkek	Matematik	Kullanıyor
Öğrt7	Erkek	Fizik	Kullanıyor
Öğrt8	Kız	İngilizce.	Kullanıyor
Öğrt9	Erkek	Beden Eğitimi	Kullanıyor
Öğrt10	Erkek	Rehber Öğretmen	Kullanıyor
Öğrt11	Kız	Rehber Öğretmen	Kullanıyor
Okulyön1	Erkek	Okul Yöneticisi	Kullanıyor
Okulyön2	Erkek	Okul Yöneticisi	Kullanıyor
Okulyön3	Erkek	Okul Yöneticisi	Kullanmıyor
Okulyön4	Kız	Okul Yöneticisi	Kullanmıyor
Okulyön5	Erkek	Okul Yöneticisi	Kullanıyor

Tablo 3 incelendiğinde 11 öğretmen ve beş okul yöneticisi ile görüşme yapılmıştır. Görüşme yapılan öğretmenlerin 11 tanesi erkek, beş tanesi kızdır. 12 tanesi sosyal ağ kullanmakta dört tanesi ise sosyal ağ kullanmamaktadır.

3.3.2. Verilerin Toplanması

Araştırmanın nitel aşamasında veriler, yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Bu teknikte, araştırmacı önceden sormayı planladığı sorularını hazırlar (Patton, 2014). Buna karşın araştırmacı mülakatın akışına bağlı olarak değişik sorular sorabilir veya sorduğu soruların sırasını değiştirebilir (Yıldırım & Şimşek, 2011). Eğer kişi mülakat esnasında belli soruların yanıtlarını başka soruların içerisinde yanıtlamış ise araştırmacı bu soruları sormayabilir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, hem standardize oluşu hem de esnekliğe sahip olması nedeni ile araştırmalarda daha uygun bir teknik görünümü vermektedir (Patton, 2014; Yıldırım & Şimşek, 2011). Öğrenciler, öğretmenler ve okul yöneticileri için farklı görüşme soruları hazırlanmıştır. Sorular hazırlanırken, soruların açık ve anlaşılır olmasına ayrıca yönlü olmamasına dikkat edilmiştir. Hazırlanan görüşme

soruları uygunluğu açısından sosyal ağlar konusunda araştırmalar yapmış üç farklı uzman tarafından değerlendirilmiş ve öneriler doğrultusunda düzenlemeler yapılmıştır. Üç pilot görüşme yapılmış ve görüşme soruları tekrar düzenlenmiştir.

Görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt edilip yazılı olarak dijital ortama aktarılmıştır. Katılımcıların özellikle vurguladığı noktalar araştırmacı tarafından önemli görülen noktalar ve araştırmacının veri analizinde kendisine faydalı olacağını düşündüğu hususlar not alınmıştır.

Görüşme öncesinde öğrenci, öğretmenler ve okul yöneticileri araştırmanın amacı ve kapsamı hakkında bilgilendirilmiştir. Görüşmeler gönüllük esasına göre yürütölmüş, görüşmek istemeyen hiç kimseye ısrar edilmemiştir. Katılımcılara görüşme kayıtlarının araştırma amacı dışında asla kullanılmayacağı, elde edilen bilgilerin sadece bilimsel amaçla kullanılacağı, kimliklerinin gizli tutulacağı, araştırma raporlarında hiçbir yerde gerçek adlarının veya kimliklerini ortaya çıkartacak bilgilerin yer almayacağı ifade edilmiştir.

Görüşmeler kendilerini rahat ve güvende hissedecekleri yerler olduğu düşünölen öğrenci ve öğretmenlerle okullardaki bilgisayar sınıflarında, idareciler ve rehber öğretmenleri ile makam odalarında yapılmıştır.

3.3.3. Veri Analizi

Nitel verilerin analizi, içerik analizi yöntemiyle yapılmıştır. İçerik analizinde araştırma verileri ayrıntılı ve derinlemesine analiz edilir (Yıldırım & şimşek, 2011). İçerik analizi yazılı metinlerin kodlamalar yapılarak, tema veya anlam örüntülerinin ortaya çıkartıldığı sistematik sınıflandırma olarak ifade edilebilir (Hsieh & Shannon, 2005). İçerik analizinde yapılan işlem, çeşitli yönlerden ortak noktaları olan kavramları belirli temalar altında toplamak ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir şekilde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım & şimşek, 2011).

Nitel veri analizi Nvivo nitel veri analizi programı yardımıyla yapılmıştır. Nvivo programının kullanılmasının amacı kodlamalar yapmayı, hatırlatıcı notlar oluşturmayı, verilerin tasnifini ve kodlardan temalar oluşturmayı kolaylaştırmasıdır (Silver & Fielding, 2008).

Görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınıp, dinlenerek dijital ortamda yazılı hale dönüştürölmüştür. Öncelikle, her bir görüşme formu öğrenciler için Ö1, Ö2... öğretmenler

için Öğrt1, Öğrt2.... ve Okul yöneticileri için Okulyön1, Okulyön2... şeklinde isimlendirilmiştir.

İçerik analizi Yıldırım ve Şimşek (2011)'in gerçekleştirilmesini belirttiği dört aşamaya göre yürütülmüştür. Bu dört aşama;

1-Verilerin kodlanması:

İlk olarak araştırma sürecinde veriler Nvivo programı yardımıyla araştırmacı ve bir başka akademisyen tarafından kodlanmıştır. Fikir ayrılıklarının olduğu noktalarda tartışmalar yapılarak ve tez danışmanının fikri alınarak ortak noktaya varılmıştır.

2-Temaların oluşturulması:

Kodlar ilgililikleri ve benzerliklerine göre belirli temalar altında gruplandırılmıştır. Oluşturulan kodlar ve temalar tez danışmanı ve tez üyelerince incelenmiş ve gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

3-Verilerin kodlara ve temalara göre düzenlenmesi ve tanımlanması

Veriler Nvivo ortamından alınarak tema ve kodlara göre bilgisayar (Word) ortamında tasnif edilmiştir.

4-Bulguların yorumlanması ve araştırma raporunun oluşturulması

Ulaşılan tema ve kodlara göre veriler yorumlanıp araştırmanın nitel bölümüne ilişkin rapor oluşturulmuştur.

3.3.4. Geçerlilik ve Güvenilirlik

Geçerlilik araştırma sonuçlarının doğruluğunu, güvenilirlik ise araştırma sonuçlarının tekrar edilebilirliği ile ilgilidir (Merriam, 2009). Geçerlilik iç ve dış geçerlilik olarak iki alt kavram altında incelenebilir (Yıldırım & Şimşek, 2011). İç geçerlilik araştırma sonuçlarına ulaşırken izlenen sürecin ulaşılmak istenen bilgileri ortaya çıkarabilme yeterliliği ile ilgilidir. Dış geçerlilik ise elde edilen sonuçların benzer ortamlara aktarılabilirliği ile ilgilidir.

Güvenilirlikte geçerlilik gibi iç güvenilirlik ve dış güvenilirlik olarak iki alt kavram altında incelenebilir (Yıldırım & Şimşek, 2011). Dış güvenilirlik araştırma sonuçlarının, benzer ortamlarda benzer sonuçların elde edilip edilememesi ile ilgilidir. İç güvenilirlik ise benzer araştırmacıların aynı veriyi kullanıp benzer sonuçlara ulaşabilme durumuna ilişkindir. Lincoln ve Guba (1985) nitel araştırmaların doğasına, güvenilirlik ve geçerlilik sağlama

süreçlerinin uygun olmadığını bu sebepten iç geçerlilik yerine inandırıcılığı, dış geçerlilik yerine aktarılabilirlik, iç güvenilirlik yerine tutarlılık ve dış güvenilirlik için teyit edilebilirlik kavramlarının kullanılmasının daha uygun olabileceğini ifade etmişlerdir

Araştırmanın geçerlilik ve güvenilirliğini sağlamak için aşağıdaki noktalara dikkat edilmiştir.

3.3.4.1. İnanđırıcılık

Görüşme soruları üç farklı uzman tarafından incelenmiş ve uygunluğuna karar verilmiştir. Öğrenci, öğretmen ve okul idarecileri ile pilot görüşmeler yapılmış görüşme sorularının uygunluğu incelenmiş ve görüşme soruları üzerinde değişiklikler yapılmıştır. Araştırma verileri toplanırken çeşitlendirmeye gidilmiştir. Sadece öğrencilerden değil, öğretmenler ve okul yöneticilerinden nitel veriler toplanmıştır. Sadece sosyal ağ kullanan kişilerle görüşmeler yapılmamış, sosyal ağ kullanmayan kişilerde örnekleme dâhil edilmiştir. Katılımcılar tamamen gönüllük esasına göre seçilmiştir. Görüşmelerden önce katılımcılara hiçbir suretle isimlerinin araştırma raporunun içinde geçmeyeceği ve kimliklerini ortaya çıkarabilecek bilgilerin paylaşılmayacağı, görüşme kayıtlarının gizli tutulacağı ifade edilmiştir. Görüşmeler katılımcılarla baş başa kendilerini rahat ve özgür hissedecekleri bir ortamda yapılmıştır.

3.3.4.2. Aktarılabilirlik

Dış geçerlilik araştırma sonuçlarının benzer gruplar ya da ortamlara aktarılabilirliği ile ilgilidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu doğrultuda, amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilen katılımcıların ifadeleri doğrudan alıntı yapılarak sunulmuş ve katılımcıların çeşitli özellikleri belirtilmiştir.

3.3.4.3. Tutarlılık

Kodlamalar tez danışmanın rehberliğinde araştırmacı ve başka bir akademisyen ile birlikte yapılmıştır. Kodlamalardaki farklılıklar fikir alış verişı yapılarak giderilmiştir. Kodlardan bir kod listesi oluşturulup birbirine benzer olanlar belirli temalar altında toplanmıştır. Fikir ayrılıkları tartışmalar yapılarak giderilmeye çalışılmıştır. Ardından kod listesi ve temalar tez

danışmanı ve tez izleme komitesi üyelerince incelenmiş, farklı düşünceler tartışılarak ortak bir noktaya ulaşılmış ve gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Araştırma raporunun araştırmanın katılımcısı üç öğrenci ve üç öğretmen tarafından düşünüldüklerini yansıtılıp yansıtılmadığını incelemeleri istenmiş ve yaptıkları inceleme sonucunda yansıtıldığını belirtmişlerdir.

3.3.4.4. Teyit Edilebilirlik

Veriler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Görüşmeler yapılırken önemli görülen noktalar görüşmeler bittikten sonra not alınmıştır. Veri analizi döngüsel olarak ilerlemiştir ve veri doyumuna ulaşılan kadar devam etmiştir. Veriler Nvivo programı kullanılarak analiz edilmiştir. Nvivo programı nitel analiz sürecini kolaylaştırmakta ve sistematik hale getirmektedir.

3.4. Nicel Ölçme Aracının Geliştirilmesi

Bu bölümde lise öğrencilerinin sosyal ağlara yönelik algı ve görüşlerinin belirlenmesi amacıyla geliştirilen Sosyal Ağ Algı Ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarında izlenen süreç ve uyulan kıstas değerler belirtilmiştir.

Sosyal Ağ Algı Ölçeğinin geliştirilmesi sürecinde ilk olarak nitel aşamada katılımcılarla görüşmeler sonucunda elde verilerin içerik analizine tabi tutulması sonucu elde edilen kodlardan ve öğrenci ifadelerinden 105 madde oluşturulmuştur Ardından ilgili alan yazın incelenip bazı maddelerde düzenlemeler yapılmıştır (Akçayır, 2014; Akdemir, 2013; Aladwani, 2014; Al-Rahmi & Othman, 2013; Akın, 2007; Akın, 2008; Aktürk, Çelik, Şahin & Deniz, 2014; Andreassen vd, 2012; Argın, 2013; Arıcak, Kınay & Tanrıku, 2012; Arslan & Kırık, 2014; Babacan, 2012; Cemaloğlu & Bıçak, 2015; Çemrek, Baykuş & Özaydın, 2014; Dağıtmaç, 2015; Ellison vd., 2007; Ellison, Steinfield & Lampe, 2011; Erdem, 2013; Eren, 2014; Gökler vd, 2016; İli, 2013; Jenkins-Guarnieri, Wright & Johnson, 2013; Karal & Kokoç, 2010; Kuşay, 2013; Kuzu, 2014; Mazman, 2009; Mazer vd., 2007; Mazer, Murphy & Simond 2009; Menteşe, 2013; Öztürk & Akgün, 2012; Peter, 2015; Polat & Eren, 2013; Przybylski, Murayama, Dehaan & Gladwell, 2013; Sánchez, Cortijo, & Javed, 2014; Sübaşı, 2003; Tınmaz, 2011; Türkyılmaz, 2015; Young, 1998). 105 maddelik taslak form beş öğretim üyesi ve 3 öğretmen tarafından anlaşılabilirliği, uygunluğu, önemi, benzerlik ve ilgililiği açısından incelenmiş ve form 82 maddeye indirilmiştir. Ardından 12 farklı öğretim üyesi

madde havuzunda yer alan maddeleri; olgusal durumları ifade edebilecek nitelikte olup olmadığı ve ifade ediliş biçimi, birbirlerine benzerliği, çalışmanın amacına uygunluğu ve kapsam geçerliği açısından değerlendirmiştir. Uzman görüşü alabilmek amacıyla maddeler, üçlü derecelendirme yapılmış ve uzmanlardan maddeleri “uygun”, “kısmen uygun” ve “uygun değil” şeklinde değerlendirmeleri istenmiştir. “Uygun değil” ve “kısmen uygun” şekilde görüş bildirilen maddeler, belirtilen değişiklikler doğrultusunda yeniden düzenlenmiştir. 82 madde 73 maddeye indirilmiş ve bazı maddeler üzerinde tekrar düzenlemeler yapılmıştır. Maddeler iki Türkçe dil uzmanı tarafından incelenmiş ve imla, anlam ve anlatım hususlarında getirdikleri önerilere göre maddeler üzerinde düzenlemeler yapılmıştır. Pilot uygulama öncesi, son halini alan denemelik madde havuzunda 73 madde bulunmaktadır. 73 maddelik pilot form 80 öğrenci üzerinde uygulanmış ve öğrencilerden maddelerin anlaşılabilirliği, birbirlerine benzerliği ile ilgili görüşlerini yazmaları istenmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda maddeler üzerinde değişiklikler yapılarak 8 madde silinmiş, form 65 maddeye indirilmiştir. 65 maddelik taslak form son olarak 5 farklı öğretim üyesi tarafından incelenmiş ve uygulanmasına karar kılınmıştır.

Eğitim alanında yürütülen araştırmalarda genellikle tek sayı ile biten dereceleme ölçeklerinin kullanıldığı ve beş dereceli likert tipi ölçeklerin çoğunlukla kullanıldığı görülmektedir (Tezbaşaran, 1997). Bu araştırmada da lise öğrencilerine 5’li likert tipi ölçeğin kullanılmasının daha uygun olacağı düşünülmüştür. Bu araştırmada ölçek derecelemesi şu şekilde yapılmıştır: “Tamamen Katılmıyorum: 1”, “Katılmıyorum: 2”, “Kararsızım: 3”, “Katılıyorum: 4” ve “Tamamen Katılıyorum: 5’tir.

3.4.1. Örneklem

Ölçek geliştirme araştırmalarında örneklem büyüklüğünün ne kadar olması gerektiği hususunda farklı düşünceler bulunmaktadır. Örneklem sayısının 100 kişiden fazla olmak şartıyla, analize dâhil edilen madde sayısının en az beş katı büyüklükte olması gerektiği ifade edilmektedir (Bryman & Cramer, 2002; Tavşancıl, 2002). Tabachnick ve Fidell (2007) açımlayıcı faktör analizi için 300 kişinin “iyi”, 500 kişinin “çok iyi” ve 1000 kişinin “mükemmel” olduğunu belirtmiştir. Örneklem büyüklüğünün ölçekteki madde sayısının 5-10 katı kadar olması gerektiğini belirten araştırmalarda mevcuttur (Kline, 1994; Tavşancıl, 2002). Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk (2010) faktör analizinde en az 300 örneklem sayısının uygun olduğunu belirtmiştir. Bu araştırmada 662 katılımcıdan veri toplanmasının

65 maddeli bir ölçek düşünüldüğünde 10 katına yakın değer olduğu görüleceğinden yeterli sayı olduğu kabul edilmiştir. DFA ile 426 katılımcı üzerinden, AFA sonucunda ulaşılan 12 faktörlü yapı test edilmiştir. Aşağıda Tablo 4'te DFA ve AFA'da verilerin toplandığı katılımcıların çeşitli özellikleri sunulmuştur.

Tablo 4

AFA ve DFA'da Verilerin Toplandığı Katılımcı Grubunun Çeşitli Demografik Özellikleri

			f	%
AFA	Cinsiyet	Erkek	345	52,8
		Kız	309	47,2
		Toplam	654	
	Sınıf Düzeyi	9. Sınıf	147	22,2
		10.Sınıf	187	28,2
		11. Sınıf	196	29,6
		12. Sınıf	132	19,9
		Toplam	662	
			f	%
DFA	Cinsiyet	Erkek	221	52,5
		Kız	200	47,5
		Toplam	421	
	Sınıf Düzeyi	9. Sınıf	81	19,0
		10.Sınıf	116	27,2
		11. Sınıf	118	27,7
		12. Sınıf	111	26,1
		Toplam	426	

3.4.2. Verilerin Analizi

Malatya'da liselerde öğrenim gören öğrencilerden veriler toplanmıştır. Hiç sosyal ağ kullanmamış ve ölçek formunun %10'undan fazlasını doldurmayanlar değerlendirmeye dahil edilmemiş ve 662 katılımcı ile analizler yapılmıştır. Araştırmada yapı geçerliliği belirlenmesi için açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi yapılmadan önce, öğrencilerden toplanan verilerin faktör analizine uygun olup olmadığı Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Bartlett küresellik testi ile incelenmiştir.

Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) çok sayıda bulunan değişkenlerin, birbirleriyle ilişkili olanlarını belirli faktörler altında toplamayı hedefleyen bir istatistiksel tekniktir (Costello &

Osborne, 2005; Henson & Roberts, 2006). Anket formu aracılığıyla toplanan veriler SPSS(21) programına aktararak analizler yapılmıştır. AFA sonucunda elde edilen yapının, doğrulanıp doğrulanmadığını ortaya koymak amacıyla DFA yapılmıştır (Kline, 2011). Verilerin dağılımı incelenmiş çarpıklık ve basıklık katsayılarının -2 ile +2 arasında olduğu görülmüştür. Cutting (2010) normal dağılım için çarpıklık ve basıklık değerinin +2, -2 aralığında olması gerektiğini belirtmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi Lisrel 8.80 paket programı ile yapılmıştır.

Güvenirlik çalışması için Cronbach Alpha iç tutarlılık puanları ve düzeltilmiş madde-toplam korelasyon puanları incelenmiştir.

3.5. Nicel bölüm

Bu bölümde geliştirilen Sosyal Ağ Algı Ölçeği büyük bir katılımcı grubu üzerinde uygulanmıştır. Nitel bölümde elde edilen bulguların daha geniş bir örneklem üzerindeki dağılımı belirlenmeye çalışılmıştır. Genel tarama ve ilişkisel tarama desenine göre yürütülen araştırmanın bu bölümünde betimleyici ve ilişkisel fark testleri yapılmıştır.

3.5.1. Örneklem

Veri toplama tekniği olarak seçkisiz rasgele örnekleme tekniği kullanılmıştır. Örneklem grubunu Malatya il merkezinden öğrenim gören 1296 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Aşağıda Tablo 5’de örneklem grubunun çeşitli özellikleri sunulmuştur.

Tablo 5

Sosyal Ağ Algı Ölçeğinin Uygulandığı Katılımcı Grubunun Çeşitli Demografik Özellikleri

		f	%
Cinsiyet	Erkek	549	43,0
	Kız	729	57,0
	Toplam	1278	100
		f	%
Sınıf Düzeyi	9.Sınıf	325	25,4
	10.Sınıf	302	23,6
	11.Sınıf	419	32,7
	12.Sınıf	235	18,3
	Toplam	1281	100
		f	%
Lise Türü	Anadolu Lisesi	520	40,1
	İmam Hatip Lisesi	238	18,3
	Meslek Lisesi	277	21,4
	Özel Anadolu Lisesi	132	10,2
	Fen Lisesi	129	10,0
	Toplam	1296	

Tablo 5 incelendiğinde katılımcıların %43'ünün erkek, 57'sinin ise kız olduğu görülmektedir. Sınıf düzeyine göre katılımcıların %25,4'ünün 9. sınıf, %23,6'sının 10. sınıf, %32,7'sinin 11. sınıf ve %18,3'ünün 12. sınıf öğrencisi olduğu, %40,1'inin Anadolu Lisesi, %18,3'ünün İmam Hatip Lisesi, %21,4'ünün Meslek Lisesi, %10,2'sinin Özel Anadolu Lisesi ve %10,0'ının Fen Lisesi öğrencisi olduğu görülmektedir. 18 öğrenci cinsiyetini, 15 öğrenci ise sınıf düzeyini belirtmemiş boş bırakmıştır.

3.5.2. Veri Toplama Aracı

Veriler araştırma kapsamında geliştirilen Bilgi formu ve Sosyal Ağ Algı Ölçeği ile toplanmıştır. Bilgi formu ile cinsiyet, sınıf düzeyi, lise türü, kullanılan sosyal ağlar, kullanılan sosyal ağların kullanım sıklıkları, öğretmenlerle sosyal ağlarda arkadaşlık-takipçilik durumları, okullarda cep telefonu kullanımının serbest olması hakkındaki fikirleri, derslerle ilgili sosyal ağlarda bulunan gruplara-sayfalara üyelik-takipçilik durumları ile

günlük sosyal ağ kullanım süreleri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma kapsamında geliştirilen Sosyal Ağ Algı Ölçeği 54 madde ve 12 faktörden oluşmaktadır.

3.5.3. Verilerin Analizi

Verilerin analizi için uygun istatistik tekniğini belirlemek için öncelikle verilerin normallik durumu test edilmiştir. Veri seti standardize edilmiş z puanlarına dönüştürülmüş ve -3, +3 aralığının dışında değer olup olmadığı kontrol edilmiştir ve bu sınırlar dışında veri olmadığı görülmüştür. Verilerin genel ve bağımlı değişkenlere ait puanlar bağımsız değişkenlerin alt birimlerindeki gözeneklerdeki dağılımı normallik sayıltısı açısından test edilmiştir. Basıklık ve çarpıklık değerleri -2 ve +2 arasında olup olmadığı incelenmiştir (Cutting, 2010). Yapılan analiz sonucunda çarpıklık değerlerinin -0.831 ile 0.662 arasında değiştiği, basıklık değerlerinin ise +0.837 ile -0.918 arasında değiştiği görülmüştür. Histogram eğrileri incelenmiş ve normallikten sapmalar olmadığı görülmüştür. Analizler sonucunda veri setinin normal dağıldığı varsayılmıştır. Araştırmanın alt problemlerine göre betimleyici analizler (yüzde ve frekans) ve t testi ve Anova ve Welch testleri yapılmıştır. Cinsiyet, Sosyal Ağlarda Öğretmenlerle Arkadaşlık-Takipçilik Durumu, Derslerle İlgili Sosyal Ağlardaki Grup ve Sayfalara Üyelik Takipçilik Durumu ve Akıllı Cep Telefonlarının Okullarda Serbest Olmasına Dair Görüşleri ile Sosyal Ağ Algı Ölçeği faktör puanları arasındaki farklılaşmayı belirlemek amacıyla bağımsız gruplar için t testi yapılmıştır. Sınıf Düzeyi, Okul Türü ve Günlük Sosyal Ağ Kullanım Süresine göre Sosyal Ağ Algı Ölçeği faktör puanlarının farklılaşmasını belirlemek amacıyla varyansların homojen dağıldığı durumlarda Tek Faktörlü Anova, dağılmadığı durumlarda Welch Testleri yapılmıştır. Anova testi sonucunda anlamlı farklılık bulunduğu durumlarda farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Sheeffe veya Tukey, Welch testi sonucunda anlamlı farklılıkların bulunduğu durumlarda ise farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Games-Howell testi yapılmıştır.

Sosyal Ağ Algı Ölçeği faktör puanları ve maddeler yorumlanırken puan aralıklarının belirlenmesi için “dizi genişliği/yapılacak grup sayısı” formülü esas alınmıştır (Tekin, 1996; Turgut & Baykul, 1992; Yenilmez, 2008). Beşli likert tipi ölçme aracıyla araştırma verileri toplandığından, aralık genişliği bu formüle göre $(5-1)/5=0,80$ 'dir. Buradan hareketle puan aralıkları aşağıdaki gibi kategorize edilmiştir.

$1.00 \leq \bar{X} \leq 1.79$ ise Tamamen katılmıyorum

$1.80 \leq \bar{X} \leq 2.59$ ise Katılmıyorum

$2.60 \leq \bar{X} \leq 3.39$ ise Kararsızım

$3.40 \leq \bar{X} \leq 4.19$ ise Katılıyorum

$4.20 \leq \bar{X} \leq 5.00$ ise Tamamen katılıyorum

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde araştırma sürecinde, analizler sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Birinci olarak nitel verilerin analizinden elde edilen bulgular, ikinci sırada Sosyal Ağ Algı Ölçeğinin geçerlilik ve güvenirliğine ilişkin bulgular, son olarak ise bilgi formu ve Sosyal Ağ Algı Ölçeği ile toplanan nicel verilerin analizinden elde edilen bulgular sunulmuştur.

4.1. Nitel Verilerin Analizinden Elde Edilen Bulgular

Bu aşamada öğrenciler ve öğretmenlerle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerin içerik analizinden elde edilen bulgular sunulmuştur. Analizler sonucu ulaşılan temalar, kodlar ve ilgili kodlara görüş bildiren öğrenci sayısı (f) değerleri aşağıdaki Tablo 6' da sunulmuştur.

Tablo 6

Ulaşılan Temalar, Kodlar ve Sıklık Değerleri

Tema	Kod	f
Genel Fayda	Eğlenceli Vakit Geçirmek	10
	İletişim Kolaylığı	14
	Güncel Olaylardan Haberdar Olmak	11
Eğitsel Fayda	Kesintisiz Öğrenme	8
	İşbirlikçi Öğrenme	5
	Akran Desteği	11
	Derslerle İlgili Duyuru ve Haber Paylaşımı	13
	Bireysel Öğrenme Ortamı	10
Bağımlılık	Takıntılı Aşırı Kullanım	13
	Kapatma İsteği Kapatamama	8
	Planladığından Fazla Zaman Harcama	10
	Kullanılmadığında Huzursuz Olma	9
	Sosyal Etkinliklere Yeterince Zaman Ayıramama	7
	Yüz Yüze İletişim Kurarken Sosyal Ağlara Girmek	9
	Sosyal Ağlar Asosyalleştiriyor	8
	Aile İçi Çatışma ve İletişimsizlik	13
	Dijital Takip	11
Akademik Başarıya Olumsuz Etki	Derslere Yönelik Güdülenmede Düşüş	11
	Zaman Yönetiminde Başarısızlık ve Ertelemecilik	14
	Ders Çalışırken Sosyal Ağlara Girmek	15
	Derste Sosyal Ağlara Girmek	10
	Kopya	5
	Fiziksel Unsurlar	11
Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı	Sosyal Zorunluluk	9
	Sohbet Ortamlarında Yabancı Kalırım	6
	Sosyal Ağ Kullanmamanın Yadırganması	4
	Benlik Sunumu	11
Paylaşımlar Yapararak Psikolojik Doyum Edinimi	Paylaşımlar Yapmaktan Mutlu Olmak	8
	Beğeni Almaktan Mutlu Olmak	11
	Aidiyet İhtiyacı ve Sevildiğini Düşünme	8
	Tanınırlık ve Saygınlık Kazanmak	12
	Paylaşımlarının Beğenilmesi Özgüvenimi Artırır	8
	Paylaşımlar Yapararak Olumlu İmaj Oluşturma	15
	Kendin Kıyas	5
	Etkileşim Kaygısında Düşüş	10
Disiplin Sorunlarını Artırma		12
Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum	İletişimde Artış ve Kolaylık	8
	Kendini Tanıtma	5
	Samimiyet ve İçtenlik	6
	Derslere Yönelik Motivasyon Artışı	5
Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum	Laubalilik	8
	Öğretmen İmajının Zedelenmesi	8
	Her Öğrenciye Eşit Davranılmaması	6
	Özgürlük Kısıtlanması	9
Sosyal Etki	İfade Özgürlüğü	10
	Sosyal Empati	5
	Sosyal Farkındalık	6
	Toplumsal Yozlaşma	8

4.1.1 Genel Fayda

Sosyal ağların zaman ve mekândan bağımsız olarak kullanılabilmesi, iletişim süreçlerini kolaylaştırıcı bir etki yapmakta, birçok çoklu ortam ögesiyle eğlenceli vakit geçirilmesini sağlayabilmektedir. Diğer medya türlerine göre hızlı güncellenebilmesi güncel olaylar hakkında bilgi edinimini hızlandırmakta ve kolaylaştırmaktadır. Bu tema altında eğlenceli vakit geçirmek, iletişim kolaylığı ve güncel olaylardan haberdar olmak kodlarına ulaşılmıştır.

4.1.1.1. Eğlenceli Vakit Geçirmek

Öğrenciler sosyal ağlarda vakit geçirmeyi eğlenceli bulmaktadırlar (f=10). Bu duruma ilişkin üç öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Ya bilmiyorum seviyorum eğlenceli geliyor. Videoları falan öyle. Ya farklı şeyler görüyordum hani farklı şeyler görüyorum ihtiyaç duyduğumdan değil ama hani işte kıyafet olsun başka ne bileyim hoşuna giden şeyler olsun işte hoşuma gidiyor. (Ö13)

Sosyal ağlar çok eğlenceli. Bilmem, ben çok eğleniyorum. Mesela videoları izlerim sürekli video izlerim. Ne bileyim bir şeyler okurum. Okurum derken, eğitici şeyler değil yanlış anlamayın. (Ö16)

Farklı şeyler falan şakalar falan hani şaka videoları onları izliyorsun eğlenceli oluyor hani. (Ö5)

Sosyal ağların eğlenceli özellikler taşıması sebebiyle öğrenciler sosyal ağları kullanarak stres atabilmektedirler (f=8). Bu durumla ilgili iki öğrencinin ifadeleri aşağıda sunulmuştur.

Stres atmama yarıyor yani, şey şey olduğum zaman yani üzgün ya da stresli olduğum zaman Instagram ya da Facebook'ta da gezdiğim zaman birkaç tane komik bir şey gördüğüm zaman stresimi atıyorum genellikle. (Ö9)

Çok stresimi alıyor. Mesela annemle kavga ediyorum, kulaklığı takıyorum müzik dinliyorum bir de Instagram' a bakıyorum ki birazcık şey olsun. Rahatlıyorum. (Ö13)

4.1.1.2 İletişim Kolaylığı

Öğrenciler sosyal ağların iletişim kurmayı kolaylaştırdığını belirtmişlerdir (f=14). Sosyal ağların zamandan ve mekândan bağımsız kullanılabilmesi ve diğer teknik özellikleri öğrencilerin iletişim kurmalarını kolaylaştırabilmektedir. Bu duruma ilişkin dört öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Gece yatakta sınıfta her yerde istediğim zaman insanlarla mesajlaşıyorum iletişim kuruyorum. İletişimi kolaylaştırıyor yani.(Ö2)

Yani çevremdeki insanlar, tanıdıklarım ve arkadaşlarımla işte ne bileyim herkesle iletişim kurmamı onlara ulaşabilmemi kolaylaştırıyor. (Ö9)

Başka şehirlerde olan ya da uzakta olan arkadaşlarımla ve akrabalarımla iletişimimi sağlıyor. Bu yönlerden çok yararlı hayatı kolaylaştırıyor yani. (Ö13)

Benim ablam Mardin'e atandı onunla mesela Facebook'ta mesajlaşabiliyorum. Fotoğraf falan paylaşıyoruz beraber mesela. Çok faydalı iletişim kurmak için. Uzakta olan insanlar onlar için özellikle. (Ö3)

Sosyal ağlar öğrencilerin daha hızlı iletişim kurmalarını ve zamandan tasarruf edebilmelerini sağlayabilmektedir (f=10). Bu durumla ilgili iki öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Nasıl desem. İstediğin zaman yazabiliyorsun. Grup var yani grubumuz falan var Whatsapp'dan kullanıyoruz yani. Şeye aramızdaki iletişimi kolaylaştırıyor. Hani genellikle. Bir kişiyle konuşmak yerine grupta 5 10 kişiyle konuşuyorsun hani aynı anda. Bu noktada yani şey çok işe yarıyor. Şey mesela hani bir yerde buluşacağız. Kısacası bir yerde buluşacağız. Diyoruz ki yarın saat 10.30 atıyorum on buçukta şurada buluşun şu x noktasında buluşalım diyoruz. Herkes zaten 10 buçuk 11 gibi yani orada görenler geliyor hani anlaştığımız kişiler geliyor oradan buluşuyoruz. (Ö9)

Sosyal ağlardan daha kısa sürede fazla kişiyle iletişim kurabiliyorum. Gruplar kurulabilmesi iletişimi hızlandırıyor bana göre. Zaman kazandırıyor hayatı hızlandırıyor. (Ö6)

Öğrenciler sosyal çevreleriyle sosyal ağlar vasıtasıyla daha yoğun ve sık olarak iletişim kurabilmektedirler (f=8). Yüz yüze görüşmeler dahi tanıdıklarıyla iletişimlerini kesintiye uğramadan devam edebilmektedir. Bu durumla ilgili üç öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Sosyal ağlar bana göre insanların birbirleriyle olan ilişkilerini artırmıştır. Mesala insanlar uzakta olan akrabalarıyla ya da arkadaşlarıyla belki haftada ya da ayda bir nadiren yani telefonda konuşurken sosyal ağlar sayesinde her gün görüşebilir yazışabilir bence. Yaşantılarından devamlı haberim oluyor tanıdıklarımın sosyal ağlar sayesinde. (Ö9)

Okul arkadaşlarımla daha sık iletişim kuruyorum mesajlaşıyoruz hep. Sosyal ağlar olmasa kuramazdım herhâlde. (Ö15)

Genel olarak komik videolar komik resimler falan onu paylaşıyorlar hani şey yapıyoruz mesela yazın, yaz olduğu zaman hani sonuçta ayrı olacaksın 3 ay boyunca oradan yani birbirimizden haber alabiliyoruz böyle. Kopma olmuyor genellikle. İletişimimiz devam ediyor tatil boyunca. (Ö14)

Bazı öğretmenler sosyal ağların iletişime ayrılan süreyi artırdığını belirtmişlerdir (f=5). Bu duruma ilişkin iki öğretmenin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Öğrenciler arkadaşlarıyla konuşup mesajlaşıp duruyorlar. Eskiden bu kadar iletişim kurduklarını düşünmüyorum. (Öğrt 8)

Aslına bakarsan ben çok fazla bir şeyin değiştiğini düşünmüyorum. İnsanlar hep uğraşacak bir şey buluyor. Yani nasıl desem kendi zamanımda sosyal ağlar diye bir şey yoktu ama telefonda saatlerce konuşurduk şimdi ise öğrenciler sosyal ağlar üzerinden konuşuyorlar. Bizde 5000 10000 sms falan gibi şeyler vardı bunlarda internet paketi gibi şeyler. Çok fark eden bir şey yok bence. Ancak şimdi sosyal ağlar ile aynı anda birçok arkadaşına rahatça ulaşabildikleri için belki eskiye nazaran iletişime ayırdıkları süre daha da artmıştır. Bence öyle yani. (Öğrt 11)

Öğrenciler sosyal ağlarda iletişim kurmanın diğer iletişim türlerine göre daha ucuz olduğunu belirtmişlerdir (f=10). Bu duruma ilişkin iki öğrencinin ifadeleri aşağıda sunulmuştur.

Yani daha kolay oluyor iletişim kurmak mesela hani. İnternet şimdi her evde var yani hemen hemen her evde var. Şimdi internet bulmakla hani kontör yüklemek arasında birazcık daha fark oluyor. Mesela internetten konuşmak daha kolay oluyor o yüzden. Mesela biz öğrenciyiz her zaman bizim kontörümüz olmuyor ama internet her evde olduğu için daha kolay haberleşebiliyoruz. (Ö5)

Yani şey olarak güzel tabi ki iletişim olarak çok iyi bir yöntem kullanması. Çünkü o kişiye ulaşabiliyorsun istediğin yer istediğin zaman ama yani bunu telefonda da yapabilirsin ama mesaj mesela Whatsapp internetini kullanır yani özel bir dakika harcamana gerek kalmıyor. Yani internetten hallediyorsun ki internette zaten bazı yerlerde bedava. Daha ucuz. (Ö14)

Sosyal ağlar öğrencilerin artık kendilerinden haber alamadıkları tanıdıklarını bulmalarını kolaylaştırabilmektedir (f=8). Bu durumla ilgili iki öğrencinin ifadeleri aşağıda sunulmuştur.

Uzaktaki arkadaşlarımla iletişime geçme fırsatım oldu face sayesinde şu an eski hocalarımla bile faceden konuşuyorum face olmasa belki görüşemez konuşamazdım ulaşamazdım onlara. (Ö11)

Eski arkadaşlarımı bulmamda sosyal ağlar yardımcı oluyor. (Ö9)

Sosyal ağlarda yapılan paylaşımların zamanla birikmesi, sosyal ağlara bir foto albüm ya da kişisel günlük özelliği kazandırabilmektedir (f=5). Bu durumla ilgili iki öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Fotoğraf albümüne benzetiyorum. Önceden herkes evine gittiğimizde bize albümünü gösterirdi. Şimdi bunun yerine sosyal ağlardan fotolarını paylaşıyor özel günlerini bildiriyor biz de görmüş oluyoruz. Hem artık fotoğraflar dijital ortamda sosyal hesaplar da bunları depolamamızı sağlıyor. (Ö13)

Twitterım'ı incelediğimde geçmişte neler yaşamışım neler yazmışım görüyorum. Hatıra defteri gibi. (Ö11)

4.1.1.3. Güncel Olaylardan Haberdar Olmak

Öğrenciler sosyal ağların güncel olaylardan haber almalarını kolaylaştırdığını belirtmişlerdir (f=11). Sosyal ağların hızlı güncellenebilmesi, zamandan ve mekandan bağımsız erişilebilmesi öğrencilerin güncel olaylardan haber alabilmesini hızlandırabilmekte ve kolaylaştırabilmektedir. Bu duruma ilişkin beş öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Evet mesela diyelim ki yani ben daha çok işte dediğim gibi yabancı grupları çok sevdiğimden dolayı onların mesela haberlerini görüyorum ya da diyelim ki dünyada ne olup bittiğini mesela şehit haberlerini falan onlardan alıyoruz. Sosyal ağlardaki paylaşımlardan alıyoruz haberleri. Sosyal ağ nasıl desem

mesela diyelim ki internetten sadece bir nokta da. Ama diyelim sosyal ağlardan bir haber yayıldı diyelim. Onunla altında yapılan yorumlar var doğru ya da yanlış ya da nasıl olduğunu falan da anlayabiliyoruz. Mesela yanlış ya da bir yönde doğru mesela bir haber çıkıyor internette ama normal internette onun altında yorumları göremiyoruz. (Ö16)

Yani güncel durumları her dakika öğrenmek için sosyal medya tabi ki önemli. Yani sosyal ağlarda sayfalar böyle şeyleri paylaşan, haberler. Anlık. Anlık haber. Bunlar tabi ki haber sitelerinden de öğrenilebilir ama sosyal ağlarda her iki işi aynı anda yapabilirsin. Mesela birinin ne bileyim profiline bakarken, aynı anda haberde öğrenebilirsin. Bu da önemli. Anlık sosyal medya. (Ö14)

Gündeme hani İşte size nasıl diyeyim, hani birkaç işte şu gazete bülteni falan onun bunun hep sosyal hesaplarında. Gazetelerin veya herhangi bir insanın oluşturduğu hesaplardan hani gündemi takip edebiliyorsun. En kisasından Hürriyet.com' un, Hürriyet'in kendi sosyal medya hesaplarından gündemi takip edebiliyorsun. Ya şey yaptığın zaman zaten kaldırdığın zaman, direk önüne gelir sosyal ağlarda hemen direk önüne geliyor. Hiç yani böyle şey yapmana gerek kalmıyor. Sitesine gitmeye gerek kalmıyor. (Ö10)

Ülkemiz ile dünyada olanlarla ilgili haberler yaşanan olaylar daha çabuk ve hızlı yayılıyor. Duyuluyor. O yüzden ben çok faydalı buluyorum. (Ö1)

Ya da dünyadan haberler ya da takip ettiklerimden haberlerden olaylardan haberim oluyor. Günlük hayatımda çevremde olan olayları öğreniyorum. Televizyondan daha etkili çünkü her zaman ulaşabiliyorsun. Televizyonu her yerden izleyemediğimiz için ama telefonda Twitter' da bütün olaylara anında çok daha kolaylıkla ulaşılabilir. Çünkü televizyonu her zaman her yerde izleme şansınız olmuyor. (Ö6)

4.1.2.Eğitsel Fayda

Öğrenciler ve öğretmenler formal öğrenme saatlerinin dışında sosyal ağları formal öğrenmenin devamı olarak kullanabilmektedirler. Sosyal ağlar işbirlikçi öğrenme için öğretmenler ve öğrencilerce bir ortam olarak kullanılabilir. Öğrenciler birbirlerine akran desteği sağlayabilmekte, derslerle ilgili haberleri paylaşabilmekte ve sosyal ağları

bireysel öğrenme ortamı olarak kullanabilmektedirler. Bu tema altında kesintisiz öğrenme, işbirlikçi öğrenme, akran desteği, derslerle ilgili haber ve bilgi paylaşımı, bireysel öğrenme ortamı kodlarına ulaşılmıştır.

4.1.2.1. Kesintisiz Öğrenme

Sosyal ağlar öğrencilerce hem formal hemde informal eğitim zamanlarında formal eğitimin devamı olarak kullanabilmektedirler (f=8). Bu duruma ilişkin üç öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Derslerimize faydalı yönleri oluyor bazen. Eve gittiğinde de konuşuyorsun hocanla mesela. Her anında konuşuyorsan zaten o kişiyle o kişi ile konuşman ya da o kişi ile iletişimini etkiler yani iyi. Mesela hocana sorarsın dersin hocam ben bu şeyi anlamadım bana işte anlatır mısınız dersin. Hoca onu ne bileyim işte fotoğrafını atar böyle işte hocam ben dün bunu almayı unutmuştum işte bu WhatsApp grubuna da yazdım onlar da yokmuş gibisinden onlarda da yokmuş alabilir miyim dersin. Hoca sana mesela fotoğrafını çeker atar bu da eğitsel olarak bu yönden iyi yani. İletişimi arttırır. (Ö11)

Benim gittiğim dershanede derslerin Whatsapp grupları var. Arkadaşlarım buraya anlamadıkları şeyleri ve çözemedikleri bazı soruları falan atıyorlar. Özellikle geometri dersinde çok işe yarıyor. Hem hoca hem de diğer arkadaşlar çözmeye çalışıyor. Yani dershanede de gösterebiliriz soruları ama herkesin sorusunu nasıl çözecek hoca. (Ö14)

Aklımıza takılan şeyleri ihtiyaç hissettiğimizde fotoğraf çekip ya da ekran görüntüsü alıp hocalarımıza sorabiliyoruz. (Ö9)

Öğretmenler sosyal ağlarda formal öğrenme saatleri dışında sosyal ağları formal eğitim kapsamında kullanabilmektedirler (f=5). Üç öğretmenin bu duruma ilişkin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Belirli ders saatleri dışında okulda olamıyoruz. Öğrencilerin bize ulaşmak bizimle iletişime geçmek için kullandıkları yollardan birisi de sosyal ağlar artık. Faydalı olduğunu düşünüyorum bu açıdan derslerle ilgili soru soruyorlar. (Öğrt6)

Öğrencilerin bizlerle iletişim kurmasını kolaylaştırıyor. Faceten Whatsapp'tan gruplar üzerinde iletişim kuruyorlar hem kendi aralarında hem bizlerle. Okul saatleri dışında kafalarına takılan şeyleri soruyorlar. (Öğrt8)

Öğrenci yazın bile faceten soru sorduğu oluyor. Tercihlerle ilgili falan. (Öğrt7)

4.1.2.2. İşbirlikli Öğrenme

Öğrenciler sosyal ağlarda işbirlikçi çalışmalar yapabilmektedirler (f=5). Bu duruma ilişkin üç öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Hocamızın olduğu grubumuz var Facebook'ta. İşte kim soru çözemezse, ya da her gün ödevimiz oluyor işte hoca 130 soru diyor. Çözememişti arkadaşlar mesela hemen o gruptan atıyor soruyu bunu çözebilen var mı? Hemen işte diğer arkadaşımız o soruyu çözüyor, onu atıyor. Çözümünü yazıyor zaten şekli mesela üçgen en basitinden şekli çiziyor, sonra soruyu cevabını yanına yazıyor işte bu nerden geldi falan diye soruyor oda, sonra o da işte bu buradan geliyor hani şu formülden şu yerden falan öyle. Öğretmenimiz bizi kontrol ediyor hata yaparsak uyarıyor ya da biz çözemezsek o çözüyor grupta. (Ö10)

Öğretmenimiz facete bir grup oluşturdu. Oraya sorular koyuyor. Çözmemizi istiyor. Düzeltmeler yapıyor. Bir sorunun birden çok çözüm yolunu görüyoruz.(Ö5)

Bizim edebiyat hocamız var bize mesela yazın bir grup açmıştı oradan şey yapıyorduk. Kitap analizi yapıyorduk işte bu hafta şu kitabı okuyoruz diyordu. O hafta o kitabı okuyorduk işte o hafta gruptan birisi o kitabı anlatıyordu işte her hafta birisi bir kitabı anlatıyordu hepimizin okuduğu kitabı öyle öyle yardımcı oluyor. (Ö6)

Sosyal ağlar öğretmenlerce öğrenme yönetim sistemi olarak kullanılabilmektedir (f=1). Bu durumla ilgili olarak bir öğretmenin belirttiği aşağıda sunulmuştur.

Biz öğrencilerle oluşturduğumuz grupta sadece İngilizce konuşma kuralı koyduk. Sınıfta da aynı kuralı uyguluyoruz, öğrenci kendi ifadelerini kuruyor bu şekilde kelime dağarcığını ölçmüş, yanlışlarını düzeltmesi için anında dönüt verme imkânımız oluyor. (Öğrt8)

4.1.2.3.Akran Desteği

Sosyal ağlar öğrencilerce dersleri için birbirlerine yardım ettikleri bir ortam olarak kullanılabilmektedir (f=11). Öğrenciler dersleri ile ilgili birbirlerine yapamadıkları ödevlerinde yardımcı olabilmekte ve fikir alışverişı yapabilmektedirler. Sosyal ağların iletişimi kolaylaştırması, sosyal ağlarda gruplar ve sayfalar oluşturulabilmesi ve dijital materyaller paylaşılabilmesi öğrencilerin eğitim hayatlarına faydası olabilmektedir. Bu durumla ilgili üç öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Ders ile ilgili bir grubumuz var. Soru grubu, mesela birisi bir soruyu çözemiyor hemen atıyor bu soruyu çözebilen var mı? Diğeri çözümlünü bir kâğıda yazıp resmini çekip atıyor böyle çözümlüyor falan nasıl diyor işte. (Ö11)

Destek oluyorum mesela birisi ben bu konuyu anlamadım ya da ben mesela diyelim matematiği yapamıyorum. Artık çok zor falan deyince işte yapabilirsin. Mesela ona göre kolay olduğunda, bana göre çok kolay ben yapabiliyorum çok çalışınca oluyor falan. Evet. Mesela yapamadığımız bir soru olduğunda gruba atıyoruz mesela işte ben bu soruyu yapamadım yapabilecek olan var mı? Diye yapanlar çıkıyor. Mesela yaptığında da bize işte atıyor gruptan fotoğrafını işte yapabildim falan anlatıyor mesela o konu da. (Ö14)

Derslerle ilgili birbirimize yardımcı oluyoruz. Derslerle ilgili notları arkadaşlarımızdan istiyoruz bizimle paylaşıyorlar. Ya da birinin çözemediği bir soru oluyor ona yardım ediyoruz veya işte nasıl yapıldığını bilmiyor veya bu formül nasıl yazılıyor, onların hepsini ona öğretiyoruz mesela. Yani bende yapıyorum. Başkası da benim anlamadığım şeyi anlatıyor. (Ö1)

Öğretmenler öğrencilerin sosyal ağlar vasıtasıyla birbirlerine dersleri ve ödevleri için yardım ettiklerini belirtmişlerdir (f=6). Bu duruma ilişkin iki öğretmenin ifadeleri aşağıda sunulmuştur.

Eğitim açısından bazı faydaları var. Mesela öğrenciler tuttukları notları falan sosyal ağlarda birbirleriyle paylaşıyorlar. Bazen tahtanın fotoğrafını çekiyorlar. Birbirlerine yardım ediyorlar gruplarda bazen bakıyorum. (Öğrt6)

Sosyal ağlarda derslerle ilgili haberleşiyorlar birbirlerine yardım ediyorlar. Bilgi ve materyal paylaşımında ve olmayanlara ulaştırılmasında faydalı yönleri olduğunu düşünüyorum. Çözemedikleri soruları çözdürüyorlar. (Öğrt 7)

4.1.2.4. Derslerle İlgili Haber ve Bilgi Paylaşımı

Öğrenciler dersleri ile ilgili haber ve bilgi paylaşımı amacıyla sosyal ağları kullanmaktadırlar. (f=13). Sosyal ağlarda gruplar kurulabilmesi, zaman ve mekândan bağımsız iletişim sağlaması, eğitim öğretim süreçleri açısından bilgi ve haber paylaşımı noktasında faydaları olabilmektedir. Bu duruma ilişkin dört öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Facebook gibi sosyal paylaşım siteleri okulu pek değiştirmede ama mesela bir ders sırasında olan bir olay veya bir sınav tarihi gibi olaylar daha hızlı şekilde yayılıyor (Ö17)

Whatsapp'da ve Facebook'ta sınıf grubumuz var. Instagram'ı hiç dersler için kullandığımız olmuyor. Hani grup falan oluyor, ödev açısından iyi oluyor. Şey nasıl diyeyim. Hani bir konu falan olduğu zaman ortak grup açtığımız zaman sınıfın grubunu ödev konusunu falan soruyoruz birbirimize yani yardımcı olabileceğimiz. Hani ders programı oluyor yarın ki ödevleri falan soruyoruz bilmeyince falan. Unuttuğumuzda ya da. Hangi gün hangi ders var ödev var gibi. (Ö16)

Sosyal ağlarda sınıf gruplarımız var. Mesela ödev mi var diye soruluyor, işte şu mesela Türkçe' den ne ödev vardı, ne biliyim Edebiyat' tan ne ödev var, Fizik' ten ne ödev var. Bunun gibi ödevleri hepsini orada söyleniyor zaten (Ö9)

Arkadaşlarımla konuşmamı kolaylaştırıyor. Mesela dediğim gibi Whatsapp'dan ya da faceten yazıyorum. Mesela diyorum yarın hani hangi ders var ya da yarın ödev var mıydı ben bilmiyorum? Falan o konuda şey yapıyorum. (Ö3)

Öğretmenler sosyal ağların derslerle ilgili duyuru ve haberlerin paylaşılmasını kolaylaştırdığını belirtmişlerdir (f=9). Bu duruma ilişkin iki öğretmenin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Artık herkes teknoloji ve sosyal ağları kullanıyor. Kullanmasa da bu büyük bir gelişme örneğin okullar kendi isimlerinde aile birlikleri olsun, etkinlikler olsun,

bunları veli öğrenci öğretmen herkesle paylaşabilmektedir. Öğrenciler okulları adına, ya da arkadaşları adına gruplar oluşturmakta, etkinliklerini, foto, video paylaşabilmekte, bu gruplarda öğretmenlerde yer almakta hatta okul gezisi ile birlikte gidilen bir yerdeki fotoğraflar mesela grubun sayfasına eklenip ve tüm öğrenciler bunu görüp paylaşabiliyor ya da okulun bir duyurusu, öğretmenler bir ödevi etkinlikleri sayfalarda paylaşılıp haberdar olunması sağlanıyor. (okulyön1)

Sınıf başkanına söylüyorum öğrencilere duyurulması gereken bir şey varsa ya da paylaşmam gereken bir dosya öğreniyor gruba paylaşıyor. Yani hepsi gelmiyor. 30 kişi gelip sorsa birisi diyecek ki hala bu neydi neydi diye. (Öğrt1)

4.1.2.5. Bireysel Öğrenme Ortamı

Öğrenciler sosyal ağları bireysel öğrenme ortamı olarak kullanabilmektedirler (f=10). Sosyal ağların birçok çoklu ortam ögesini barındırması, belirli alanlarla ilgili grup ve sayfalar oluşturulabilmesi öğrenciler tarafından bireysel öğrenme ortamı olarak kullanılabilmesini sağlamaktadır. Bu sayfalarda sorular çözmekte, soruların çözümünü incelemekte, birçok farklı çözüm yolu görmekte, çözümlerle ilgili olarak grup üyeleri fikir alışverişinde bulunmakta ve çeşitli öğretmenlerce hazırlanmış videoları izlemeyebilmektedirler. Öğrenciler sadece öğretmenlerinden dersleri ile ilgili bilgiler öğrenmek zorunda kalmamakta birçok farklı öğretmen ve akranlarından destek alabilmektedirler. Bu durumla ilgili dört öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Benim yazılı haftam bir sınavım var diyelim. Matematikte bilmediğim bir konu var hem de hiç bilmediğim. Hocalara da soramıyorum zaten burada hocalar çok meşgul soramıyorum da matematik hocalarına soruları. Sosyal ağlarda takıldığım anlamadığım konularda sosyal ağlardan bakabiliyorum. Mesela matematik konusunda fonksiyonları diyelim anlamadım ya da trigonometriyi anlamadım. Videolarını izliyorum. Yorumları okuyorum. İşte şu sorunun cevabı şu. Mesela o soruyor çözüyorum mesela doğru ya da yanlış cevabını bilmiyorum orada işte birkaç kişi yazıyor. Cevabı mesela cevap yanlış yapmışsam ya da anlamazsam sorduğumda anlatanlar oluyor. Şöyle şöyle olacak diye daha. (Ö10)

Facebook kullanırken hazır geliyor önüne gezinirken görüyorsun. Soru çözümleri oluyor genellikle, adı neydi akademi bir şey diye bir sayfa var facete öyle şeyler bunlar video hazırlıyorlar böyle konu anlatıyorlar genellikle çok yararlı da oluyor. Anlamadığım şeyleri soruyorum. Hocalar ya da diğer öğrenciler açıklıyor. Okulda öğrenemediğim birçok konuyu öğrendim bu sayfada. Eğitsel sayfalarda mesela her anda istediğimiz zamanda haber alıyorsun. Mesela formüller var formüllerin nasıl yapıldığını öğreniyorsun, videolar paylaşıyor. Örneğin fotoğraflar da bunlarla ilgili bilgiler veriliyor her şey var. Her istediğin zaman yapabilirsin. (Ö14)

Böyle üniversite sınavları için oluşturulmuş sayfalar var. Onları takip ediyorum. Soru çözüyorum. Çözemediğimi soruyorum. Çözümleri inceliyorum. Çok faydalı oluyor. (Ö5)

Sayısal derslerde çok başarılıyım. Face'te matematik ya da fizik ile ilgili oluşturulmuş sayfaları takip ediyorum. İnsanların çözemedikleri soruları çözüyorum. Yardımcı oluyorum. (Ö2)

Öğrenciler sosyal ağlarda derslerle ilgili motivasyon kazandırmaya yönelik paylaşımları incelemekte ve bu paylaşımları faydalı bulmaktadırlar (f=5). Bu duruma ilişkin iki öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Birçok hesap var. Daha çok ders değil de, ders motivasyonunu arttırmak için paylaşımlar yapılan. Mesela o insan, mesela ders çalışırken, şu kadar saat ders çalışın falan ya da işte zamanınızı daha çok derse ayırın. Hayalleriniz aklınıza gelsin. Bu gibi şeylerle ders motivasyonlarını arttıran sayfalar. (Ö9)

Ders rehberlik sayfaları var sosyal ağlarda. Mesela ders çalışmıyor musunuz falan böyle videolar atıyorlar ya ders çalışmıyor musunuz işte şu yayına başlayın sizin için iyi işte Matematiğiniz çok iyi değilse, temelinizi bu yayın ile atın falan öyle şeyler var. Faydalı oluyor. Motivasyon kazanmak için faydalı paylaşımlar var. (Ö11)

Bazı öğretmenler öğrencilerin sosyal ağlarda bireysel olarak öğrenme etkinlikleri gerçekleştirebildiklerini kendileri dışında sosyal ağlardaki eğitimcilerden yararlanabildiklerini belirtmişlerdir (f=7). Bu duruma ilişkin üç öğretmenin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Birçok ders anlatım videosu var sosyal ağlarda. Öğrenciler kendi kendilerine öğrenebiliyorlar. (Öğrt1)

Öğretmenler öğrenciler kadar teknolojiyi kullanmakta başarılı olmadığından, eskiden her şeyi öğretmen bilir sözü günümüzde geçerli değil. Eğitim ve öğretim sanal âleme de taşındı. (Öğrt4)

Eğitsel sayfalarda yardım alabilecekleri, videolar izleyebilecekleri ortamlar var. Öğrenciler kendilerini geliştiriyorlar. Farklı hocalardan dersler dinliyorlar. (Okulyön5)

4.1.3. Bağımlılık

Öğrenciler sosyal ağları sorumluluklarını aksatabilecek nitelikte yoğun bir şekilde kullanabilmekte veya sosyal ağ bağımlısı olabilmektedirler. Sosyal ağ bağımlılığı veya aşırı kullanım sonucu sosyal çevrelerinden izole olmakta ve asosyalleşe bilmektedirler. Aileleri bu durumdan rahatsız olmakta ve aile içi çatışmalar yaşanabilmektedir. Sosyal ağları kullanmadıklarında huzursuzluk yaşayabilmektedirler. Bu tema altında takıntılı-aşırı kullanım, kapatma isteği kapatamama, planlanandan fazla zaman harcama, kullanmadığımda huzursuz olurum, sosyal etkinliklere yeterince zaman ayıramama, yüz yüze iletişim kurarken sosyal ağlara girmek, sosyal ağlar beni asosyalleştiriyor ve aile içi çatışma ve iletişimsizlik kodlarına ulaşılmıştır.

4.1.3.1. Takıntılı-Aşırı Sosyal Ağ Kullanımı

Öğrenciler sosyal ağların aşırı şekilde kullanılabildiğini düşünmektedirler (f=13). Bu durumla ilgili dört öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Nasıl söyleyeyim. Hani bir süre sonra alışkanlık haline geliyor Instagram. Hani ona girmeyince falan kendini boşlukta hissediyorsun gibi yaptığım bir şey yok aslında ama bağımlı yapıyor git gide (Ö17)

Bağımlılık yapıyor. Ben kendimden söyleyeyim bağımlıyım. Birçok arkadaşım da bağımlısı. (Ö13)

Yani onları hani bir şeyler istiyor sürekli canın. Mesela bir şeye bağımlı olursun. Mesela sigara bağımlısı olursun. Hani sürekli sigara içmek istersin öyle bir şey, mutlu olursun sigara içince öyle bir şey benim için. (Ö9)

Yani büyük bir şey nasıl söyleyeyim. Benim sosyal medya kullanan arkadaşım var kullanmayan arkadaşım var. Kullanan arkadaşımın elinde 24 saat telefon var ellerinde ama kullanmayan arkadaşım hiçbir şey yok. Yani alıyor telefonuna bakıyor ve aynı şekilde geri yerine koyuyor. Hani hiçbir şeyle uğraşamayacağını bildiği için bir tek müzik var. Müzik de fazla bir zamanını almıyor zaten bir süre sonra bıkiyorsun bir kenara koyuyorsun ama sosyal ağ öyle değil çok zamanını alıyor, bırakamıyorsun istediğinde. (Ö12)

Öğretmenler sosyal ağların öğrenciler tarafından bağımlılık derecesinde aşırı şekilde kullanılabilirdiği görüşündedirler (f=14). Bu duruma ilişkin üç öğretmenin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Bağımlılık var bence ciddi şekilde sosyal ağlara. Günde en az üç dört saatlerini orada geçiriyorlar. Yani zaten çoğunda akıllı telefon var. Biz bu sene akıllı telefonu yasakladık. Hani bu durumlar yaşanmasın diye en azından okul içinde yaşanmasın diye derste. Normal tuşlu telefona geçelim dedik okul kararı alındı. Bu bile öğrencileri çok zorladı yani bu karar halen alışamayan öğrenciler var. İşte ben telefon yanımda olmadan yapamam. Tuşlu telefon getireceksin diyoruz hani telefonla işin varsa eğer o şekilde halledersin. İşte tamamen sosyal medya bağımlılığı olduğu için bunu kabullenemiyorlar. Halen telefonu yani tuşlu telefon olarak kabul etmiyor. Telefon denen şeyin akıllı telefon olup sosyal medya içermesini bekliyor çocuk. Yoksa diğer telefonu kullanmak bile istemiyor getirmiyor zaten. Geçen sene atıyorum 100 kişi akıllı telefon getiriyorsa bu sene tuşlu telefona geçildiğinden dolayı 10 kişi getirmiyordur yani. Gerek duymuyor telefona. Yani tamamen telefon ihtiyacı sosyal ağlarmış. Ciddi anlamda telefon ihtiyacı olan aileler tuşlu telefonu zaten çocuklarına sağladılar onları getiriyorlar. Ama çok az sayıda. (Okulyön 1)

Bağımlılık yapıyor. Yani çocuklar sadece sosyal ağları değil de bu tip şeylere aşırı bağımlılar. Çok önemsiyorlar sosyal ağlarda ki paylaşımları. Yani sürekli telefonları ellerinde, ya da çıkar çıkmaz hemen dersten çıkar çıkmaz açma işte ulaşma. (Öğrt8)

Aslında birazda bağımlılık yaptı bu sosyal ağlar öğrencilerde hiçbir şeye bu kadar bağımlı değillerdi daha önce bu kadar internette başka şeylerin yapıldığını bile unutma noktasına geldiler.(Öğrt1)

4.1.3.2. Kapatma İsteği Kapatamama

Öğrenciler aşırı derecede sosyal kullanabilmekte ve bu durumdan rahatsız olup kapatmak istediklerinde başarısız olabilmektedirler (f=8). Bu durumla ilgili olarak üç öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Kapatmak istedim ama yapamadım. Kapattım mesela geri yükledim. Çünkü nasıl desem onları kapatınca çok sıkıldım. Çünkü hiçbir şey yapmıyordum. Hayatım resmen onlarla geçiyormuş onu gördüm. Mesela kapattım hesaplarımı. Telefonu koydum kenara dedim hiçbir şey ile uğraşmayacağım artık ders çalışacağım diye boşluğa düştüm resmen yani ders çalışıyorduk dersten canım sıkılıyordu. Sonra dersten canım sıkıldığında her zaman telefonla ya da bilgisayar ile uğraşırdım. Ya da başka bir şey yapardım. O zaman telefonumu kapatıp kenara koyduğumda böyle oturuyordum. Televizyon da izlemiyordum zaten o zamanlar oturuyordum.(Ö6)

Bir bağımlılık seviyesine geldi ben mesela bu sene sınava çalışıyorum uzun süre dayanamıyorum ne kadar girmecem desem de olmuyor. Kapatıyorum tekrar açıyorum dayanamıyorum. (Ö14)

Yani şu an kapattım ama yani o kadar aslında o kadar şey yok nasıl diyeyim hani bir süre sonra alışırıyorsun ama x zaman zarfının içerisinde çok acayip bir yoğunlukta yani huzursuzluk hissi oluyor gireyim açayım veya sanki ne olacak gibisinden diyorsun ama açtığın zaman da zaten bırakamıyorsun. (Ö7)

4.1.3.3. Planlanandan Fazla Zaman Harcama

Öğrenciler kısa süreliğine sosyal ağlara girmeyi planlasalar bile ertelemecilik yaparak planladıklarından fazla zaman harcayabilmektedirler (f=10). Bu durumla ilgili olarak üç öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Yani beş dakika girip çıkacağım diye umduğum zamanlar iki üç saat sonra çıkabildiğim hani onunla o iş nasıl diyeyim Instagram'da geçirdiğim zamanla birlikte başka işlerde yapıyorum ama yine de Instagram'dan çıkmayı ihmal etmiyorum. (Ö13)

Bazen mesela bir yere gidecek oluyorsun 6:30'da gideceksin mesela. 06:00'da işte Facebook'a girdin, diyorsun 06:10'da bırakırım mesela. 20 dakika öncesinden de hazırlanırım diyorsun ama hazırlanmıyorsun. (Ö3)

Aslında planlayarak girmiyorum. Hani diyorum ki bir girip çıkarım diyorum ama hani ana sayfada falan geziyorsun sonra oyalanıyorsun, arkadaşımınla falan konuşuyorum o şekilde zaman kaybı oluyor. Beş dakika diye giriyorsun ama beş dakika da çıkamıyorsun. (Ö6)

Öğretmenlerde öğrencilerin sosyal ağlarda planladıkların fazla zaman geçirebildiklerini belirtmişlerdir (f=3). Bu duruma ilişkin iki öğretmen aşağıdakileri belirtmiştir.

Çok fazla zaman alan, zaman kaybettiren bir şey sosyal medya. Çocuklar gibi bizde çok vaktimizi harcıyoruz. Zaman birden akıp geçiyor. Fark edilmiyor. (Öğrt9)

Öğrenciler zaman yönetimini beceremiyorlar isteseler de. Telefonları hep yanlarında hep sosyal ağlara girmek istiyorlar. Bütünleşmişler telefonla. Üç beş dakika göz atayım dediklerinde bile uzun süreler saatlerce yani sosyal ağları kullanıyorlar. Bırakamıyorlar. Bu konuda bilinçlendirmeye çalışıyoruz öğrencilerimizi. (Öğrt11)

4.1.3.4. Kullanılmadığında Huzursuz Olma

Bazı öğrenciler sosyal ağlara girilmediğinde huzursuz olunabildiğini belirtmişlerdir (f=9). Öğrenciler sosyal ağlara girmediklerinde huzursuz olabilmekte, kaygı düzeyleri yükseltmekte, sinirlilik, baş ağrısı fizyolojik değişimler olabilmektedir. Bu durumla ilgili dört öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Bende olmuyor ama kimi arkadaşlarım var bir gün bile internet olmayınca sosyal ağlara girmeyince krize falan giriyorlar resmen. Hani internetim yok stres yapıyorlar internete giremedim, dün hiçbir şey yapamadım öyle. (Ö5)

Sosyal ağırlara girmeyince böyle boşlukta hissediyorum hani ihtiyaç duyuyorum gibi bir şey yani. Böyle huzursuz ediyor. (Ö6)

Bağımlı arkadaşlarım var. Sosyal ağı girmeyince yani böyle akis oluyolar böyle öfkeli, sinirli. (Ö18)

Bir boşluk oluyor girmedimde sosyal ağırlara. Mesela bazen telefonumu evde bırakıyorum. Yani okula gelirken değil. Mesela bakkala ineceğim ya da başka bir yere ineceğim. Bakkala giderken bile yanımda yoksa kendimi böyle bir boş hissediyorum. Sosyal ağırları merak ediyorum. Boşluk oluyor insanın içinde. (Ö16)

Öğretmenler sosyal ağırların bağımlılık yapabildiğini ve öğrencilerin sosyal ağırlara girmediklerinde huzursuz olabildiklerini belirtmişlerdir (f=4). Bir öğretmenin bu duruma ilişkin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Öğrenciler bağımlısı oluyor sosyal ağırların. Girmeyin dediğimde huzursuz oluyorum kendimi kötü hissediyorum diyorlar. Sinirli oluyolar. Bence çok ciddi bir sorun bu çok yaygın öğrenciler arasında (Öğrt10)

4.1.3.5. Sosyal Etkinliklere Yeterince Zaman Ayıramama

Öğrenciler sosyal ağırları aşırı kullanmaktan ötürü gerçek hayattaki sosyal aktivitelere katılmaya isteksiz davranabileceğini belirtmişlerdir (f=7). Bu duruma ilişkin dört öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Sosyalden çok asosyal yapıyor. Ya insan çünkü kendini hani bağımlı olanlar hani çok daima şeyi düşünüyor. Böyle arkadaşları çağırırsa da benim arkadaşlarımı da çağırıyordum gelin buluşalım diyordum. Diyordu yok. Oyun oynuyordu hani bilgisayarda oyun oynuyordu işte sosyal medyada geziyordu. Ne bileyim hani sevgilisiyle falan full konuşuyordu hani sevgilisiyle buluştular mı bilmiyorum? Sanal, sanal sevgili olayları falan vardı. Dışarı çıkmaya gerek duymuyordu. (Ö18)

Dışarı çıkalmı gezelim falan dendiğinde istemiyorum. Sosyal ağırlarda arkadaşlarımla konuşmayı daha çok seviyorum. (Ö10)

Mesela akrabana gidiyorsun en ufağından bir wifi varsa hemen bağlanıyorsun. Hiç onlardan bütün bağıni kesiyorsun wifi' ye giriyorsun hemen işte arkadaşların ile konuşma gereği duyuyorsun öyle. Yani bence oluyor çünkü hani zaten sosyal ağlardan her gün konuştuğun biri ile bence yüz yüze konuşma gereği duymazsın zaten gün boyu zaten akşama kadar onunla konuşuyorsun. Tekrardan ben buluşma isteği duymam yani. (Ö13)

Yüz yüze iletişimi azaltıyor. Çok azaltıyor hatta genellikle bitiriyor. Dışarı çıkıp arkadaşlarla konuşmak istemiyor insan. Çünkü hani sosyal medya konuşmak istediklerini yazabiliyorsun ona hiç yüz yüze konuşmana gerek kalmıyor. Yani istediğini yazarak da aktarabiliyorsun. Buluşmaya oturmaya gerek kalmıyor. (Ö9)

Öğretmenler öğrencilerin sosyal ağları yoğun kullanımları sebebiyle fiziksel ve sosyal aktiviteleri daha az gerçekleştirebildiklerini düşünmektedirler (f=10). Bu duruma ilişkin üç öğretmenin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Gençlerin bağımlılık seviyesinde sosyal ağları kullandıklarını düşünüyorum. Hiçbir sosyal aktiviteleri yok. Bizlerin küçükken oynadığı oyunlardan haberleri bile yok. (Öğrt2)

Teneffüslerde hepsini dışarı çıkartıyorum. Çıkmak istemiyorlar. Özellikle kız öğrenciler elinde telefon sırada oturup duruyorlar. (Öğrt 5)

Sosyal ağlar bağımlılık yapıyor. Ya çık top oyna falan teneffüste. Kilolu gençler bu sebepten biraz. (Öğrt9)

4.1.3.6. Yüz Yüze İletişim Kurarken Sosyal Ağlara Girmek

Öğrenciler yüz yüze iletişim kurmaları gereken yerlerde karşıdaki kişilerle iletişim kurmak yerine sosyal ağları kullanmayı tercih edebilmektedirler (f=9). Bu durumla ilgili üç öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Hem sosyalleştiriyor hem asosyalleştiriyor. Öyle. Asosyalleştirmesi çünkü çevreyle bir bağlantı kesiliyor ister istemez. Konuşmuyorsun, telefona yoğunlaşıyorsun biriyle mesela arkadaşımın yan yana geldik bana bir şey anlatıyor ama hı hı diyorum ama hiçbir şekilde dinleme yok ne dediğini bile bilmiyorsun. Gerek duymuyorsun konuşmaya karşıdaki ile. Ama nasıl söyleyeyim ister istemez bu azalıyor hani yan yana bile aynı evin içerisinde

birbirilerine sosyal ağlardan yazan insanları biliyorum. O kadar seslenmeye üşeniyorlar. (Ö12)

Arkadaşlarım var. Konuşamıyoruz. Duramıyor mesela yani. Hiç duramıyor. Dakika başı sosyal medyadan geldiği mesajları kontrol ediyor, bakıyor. Diyor ne mesaj gelmiş bakayım. Konuşmanın ortasında dalıyor düşünüyor diyor ki şunu mu yapsam bugün sosyal medyada işte şunun fotoğrafına mı baksam. Bunun gibi düşünceler var. (Ö7)

Konuşmamamız sohbet etmemiz gereken yerlerde elim telefona gidiyor. Sosyal ağlara giriyorum ondan sonra zaten konuşma ihtiyacı duymuyorum. Ayıp oluyor saygısızlık oluyor bazen ama fark etmiyorum. (Ö3)

Öğretmenler öğrencilerin yüz yüze iletişim kurmaktansa sosyal ağları kullanmayı tercih edebildiğini belirtmişlerdir (f=5). Bu duruma ilişkin bir öğretmenin ifadeleri aşağıda sunulmuştur.

Eskiden teneffüslerde muhabbet falan ederlerdi şimdi ellerinde telefona gömülmüşler sosyal ağlardalar çıt yok sınıfta. (Öğrt2)

4.1.3.7. Sosyal Ağlar Beni Asosyalleştiriyor

Bazı öğrenciler sosyal ağların asosyelleştirici etkisi olduğunu belirtmişlerdir (f=8). Sosyal ağlar öğrencileri kendisine bağımlı yaparak asosyelleştirmekte çevrelerinden izole hale getirebilmekte ve yalnızlaştırabilmektedir. Bu durumla ilgili iki öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

İçe kapanık yapar. Çünkü insan ne bileyim hani bir şey arıyor yani mesela bir arkadaşın ile bir yere gitmek var. Kimse ile konuşma isteği bile duymuyorsun. Yalnızlaştırıyor insanı. Şimdi mesela hiç görüşmediğin kişiler oluyor ama mesajlaştığın, sonra yakın bir arkadaşın oluyor görüştüğün, onunla tartışsan bile şey gibi hissediyorsun zaten ben onlarla konuşuyorum onlar bana yetiyor falan diyorsun hiç onları umursamıyorsun artık yani çevrende çok kişi olunca, artık o kişilerin değeri azalıyor gibi bir şey oluyor. Bu sefer hani görüştüğün kişilerden de uzaklaşıyorsun sadece orada ki kişilere yöneliyorsun ve git gide yalnızlaşıyorsun. Aynen sosyal ağda ki kişilere yöneliyorsun. Git gide sınıf arkadaşlarının, günlük hayattaki arkadaşlarının önemi gidiyor. Çünkü sürekli

oradaki ile konuşuyorsun sürekli oradaki ile görüşüyorsun. Hani onlara gerekli duymuyorsun artık bir süre sonra zaten sosyal medyada ki arkadaşlarım var diyorsun her gün konuştuğum ettiğim. (Ö6)

Sosyal medya insanı yalnızlaştırıyor. Ailenden dostlarından kopuyorsun uzaklaşıyorsun. Durmadan sosyal ağlarda konuşuyorsun ama yalnızlaşıyorsun da. Asosyalleşiyorsun.(Ö4)

Bazı öğrenciler sosyal ağların yeni arkadaş edinimini hızlandırabilmesi yönünden sosyalleşmelerine katkı sağlayabildiğini belirtmişlerdir (f=10). Bu duruma ilişkin dört öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Ya şimdi arkadaşlarına göre sosyalleştiriyor hani çünkü sosyalden bir sürü arkadaşın oluyor hani tanımadığın, ama ailene göre de asosyalleştiriyor. (Ö15)

Mesela diyelim ki, asosyalleştirir kısmına değinirsek, mesela diyelim ki, insanlarla konuşmaz mesela telefondaki, Whatsapp' ta önceden tanıştığı arkadaşıyla daha çok konuşmak cazip gelir. İnsanlarla yüz yüze konuşmayı engeller. Sosyallik kısmına gelirsek de değinirsek de diyelim ki bir arkadaş edindi ya da bir arkadaş edindi orda aynı okuldalar, ya da aynı şehirdeler. O zaman hani yüz yüze konuşup sosyalleşmeler de artar. Yani iki konuda da bence yardımcı olabilir diye düşünüyorum.(Ö2)

Tanımadığım insanlara arkadaşlık yolluyordum. Yada yolluyorlar artık sıkıldım. İşte öyle bir sürü yeni arkadaşı oluyor insanın. Bazısıyla samimiyet artıyor. Yüz yüze de görüşüyorum bazılarıyla. (Ö14)

Yeni insanlarla tanışmamı sağlıyor. Yani arkadaş ortamı yaratıyor. Çevren genişliyor (Ö5)

Bazı öğretmenler sosyal ağların sadece sanal ortamlarda sosyalleşme sağladığını belirtmişlerdir (f=4). Bu duruma ilişkin iki öğretmen aşağıdakileri belirtmiştir.

Yeni arkadaşlar bulmak yeni insanlarla arkadaş olmak için kullanıyorlar. Özellikle kız arkadaş. Ama sadece sosyal ağlarda aktif oluyorlar sosyal oluyorlar. Sınıfta okulda işte yaşantılarında ise asosyal oluyorlar. (Öğrt2)
Öğrenciler kendilerine sosyal ağlardan bir çevre oluşturuyor. Sosyal ağlarda yeni insanlarla tanışıyorlar dost arkadaş oluyorlar. Sanal ortamlarda sosyal

ağlarda yani sosyalleşiyorlar ama bunun doğru olduğunu düşünmüyorum. Bu seferde gerçek çevrelerinden hayattan arkadaşlarından kopuyorlar. (Öğrt11)

4.1.3.8. Aile İçi Çatışma ve İletişimsizlik

Öğrenciler sosyal ağ kullanmalarından dolayı aileleriyle yeterince iletişim kuramayabilmektedirler (f=13). Bu durum aile içi çatışmalara sebep olabilmektedir. Bu duruma ilişkin üç öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Mesela ben telefonla uğraştığımda eve direk geliyordum mesela bütün işlerimi hallettikten sonra direk telefonla sosyal ağlara giriyorum. Ne annemi görebiliyorum, ne kardeşimi, ne babamı hiçbirini göremiyorum içeriye tıklıp, odama tıklıp, kalıyorum. Annem babam çok kızıyor. Telefonumu almak istiyorlar kavga çıkıyor. Bundan dolayı işte huzursuzluk hissediyorum mutsuz oluyorum. Ama bırakamıyorum. Bağımlı olduğumu düşünüyorum. (Ö16)

Yani biraz, mesela dün sadece telefonla uğraştığımdan, annem bana kızdı. Hiç birşey yapmıyorsun. Bari birazcık ders çalış. Ders çalışmak istemiyorsan da gel birazcık da insanlarla sosyalleş annem de, babam da bundan şikâyetçi. Yani neden böylesin diye şikâyet ediyorlar. Kızıyorlar bana. Niye böylesin, neden bu kadar bağımlısın işte bırak artık, bizim zamanımızda böyle değildi. Bu zaman da neden insanlar böyle falan baya kızıyorlar. (Ö3)

Hani mesela ailemle falan açtığım zamanlar annem hep diyordu ki hani sen hep zamanını sosyal ağlarda geçiriyorsun hani gel bizimle sohbet et falan diyordu. Genelde de öyle mesela benim abim abilerimin de Instagram hesapları var. Onlar da mesela toplu bir şekilde oturduğumuz zaman herkes elinde telefonu ile oynuyor hiçbir şekilde sohbet ortamı kurulmuyor. Sohbet bitiyor yani aile muhabbeti falan bitiyor. Annem babam hani çok kullanma diyorlar yani onlarda biliyor fazla olduğunu çünkü abilerimde de var aynı olay. Tartışma olayı hani kullanma niye bu kadar kullanıyorsun falan. Hani ister istemez insanların aklına anne babaların farklı şeyler de geliyor en doğal hakları olarak ama. Aslında bir amaç olarak girmiyorsun yani amaç olarak girenlerde var tabi ki de ama hani nasıl söyleyeyim illa da bir şey olsun diye değil sadece gireyim hani öyle zamanım geçsin gibi. (Ö11)

Bazı öğretmenler sosyal ağların aile içi iletişimi azalttığı ve aile içi çatışmalara sebep olabileceğini belirtmiştir. Bu duruma ilişkin iki öğretmenin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Veliler çok kullandıklarını kendileriyle konuşmadıklarını belirtiyorlar. Çocuklar bağımlı olabiliyorlar. Aileleriyle konuşmak yerine sosyal ağları kullanıyorlar. (Öğrt10)

Veli toplantılarında velilerimiz sürekli şikâyet ediyorlar. Çocuklarının sürekli telefonlarıyla uğraştıklarını söylüyorlar. Telefonlarıyla uğraştıklarından bilgisayarın başından kalkmamalarından rahatsızlar. Aile içi ilişkilere zarar veriyor. Herkes telefonuyla sosyal ağlarda konuşuyor. Bu bizler içinde geçerli. (Öğrt8)

4.1.4. Dijital Takip

Öğrenciler sosyal ağlarda insanların paylaşımlarını beğenenler ve retweet yapanlar kimler, kimler yorum yazmış, kimlerle beraber fotoğraf paylaşmış vb. hususlarda ayrıntılı olarak incelemelerde bulunduklarını belirtmişlerdir (f=11). Bu durumla ilgili olarak dört öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Yok bilmiyorum yani. Belki can sıkıntısı bilmiyorum yani. Nedenini bilmiyorum. Yaparım ama sevmediğim kişilere yaparım. Mesela sevmediğim kişilerin fotoğrafını açıp mesela. Ya da ne bileyim eskiden sevdiğim ya da şu anda kavga ettiğim birilerinin de bakarım yani. O şekilde yaparım. Çok sık yaparım. Merak ediyorum. Mesela şu anda konuşmuyorum kavgalıyım. Ama merak ediyorum. Acaba ne yapıyor? Mesela fake hesaplarım var. Oradan bir ağ kurdum hepsini takip ediyorum. (Ö16)

Durmadan profiline girip kontrol ettiğim insanlar oluyor. Evet arası açılmış ne yapıyor kimle işte böyle yakın onu bunu merak ediyorum falan. SS alıyorum. Özlüyorum. Merak ediyorum eski kız arkadaşımı mesela. Sık sık giriyorum. (Ö2)

İşte kim ne yaptı ne etti İnsanların hayatından bilgi almak. Başka bir amacı yok zaten sosyal ağların. Haberleşmek aracılığıyla kullanılır ama zaten telefon aracılığı ile istediğimiz gibi haberleşebiliriz. Yani şu an nerede kim ne yapıyor gibi şeyler. Aslında düşününce saçma geliyor falan ama. Arkadaşlarımın tanıdıklarımın hayatlarını merak ediyorum. Hani mesela biri bir yere falan

gidiyor diyorsun kimle gitmiş veya ne yaptı? Sonra nasıl söyleyeyim bazıları nasıl söyleyeyim sosyal ağ hesaplarını falan kapatıyorlar kişisel olarak ailevi sorunlar yüzünden niye olduğunu falan merak ediyorsun. Yani günden sorunlardan kaynaklanan bir şey yani öyle belirli sebepler yok. Bence büyük bir sebep yani. Çünkü facebook'u mesela bazıları mesajlaşmak için kullanıyorlar hani whatsapp falan kullanmayanlar. Ama çoğu da hani nasıl diyeyim gündemde ne var ne yok onun için kullanıyor. (Ö15)

Arkadaşlarımın yeni paylaşımlarını tartıştığı biri beğeniyor mu falan inceliyorum, küstüler mi acaba diye. (Ö1)

Öğrenciler sosyal ağlarda insanların ne yaptıklarını incelediklerini ve bu durumun kendilerinde merak oluşturduğunu ve yapmadıklarında huzursuz olduklarını belirtmişlerdir (f=7). Bu duruma ilişkin iki öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Mesela merak ediyorum ne yapıyor diye. Ya da ne bileyim hani bir açığını bulursam falan benim açığımı kullanırsa falan diyorum hani onunkini de ben kullanayım gibi. Öyle şeyler yaptığım çok oluyor. Öyle oluyor. Sürekli yaptığım bir şey. Önemli bir unsurdur yani sosyal ağ kullanmamın bu. Ben zaten çok meraklı bir insanım o yüzden. Huzursuzluk veriyor yapmazsam. (Ö3)

Arkadaşlarımın hesaplarını inceliyorum yapmazsam huzursuzluk veriyor içimde boşluk gibi bir şey oluyor. Hani öyle içimden diyorum ne yapıyorlar falan filan öyle düşünüyorsun yani. Hep aklın orada kalıyor. Yani. (Ö10)

4.1.5. Akademik Başarıya Olumsuz Etki

Öğrenciler sosyal ağ bağımlısı olmaları ve sosyal ağları bilinçsizce yoğun kullanımlarından dolayı derslerine yeterince zaman ayıramamakta, derslerine yönelik motivasyonları düşebilmekte ve akademik başarıları olumsuz etkilenebilmektedir. Okulda derslerde veya ders çalışırken cep telefonlarına sosyal ağlardan gelen bildirimler öğrencilerin dikkatini dağıtmaktadır. Ders çalışırken devamlı olarak telefonlarını kontrol etmekte, ders çalışma ve sosyal ağları kullanmayı beraber yapabilmektedirler. Uyku saatlerinde sosyal ağlardan gelen bildirimler ve cep telefonlarını uyku saatlerinde kullanmaları geç uyumalarına neden olabilmekte sonuçta ertesi gün okulda uykusuzluk yaşayabilmektedirler. Bu tema altında derslere yönelik motivasyonda düşüş, zaman yönetiminde başarısızlık ve ertelemeçilik, ders

çalışırken sosyal ağlara girmek, derste sosyal ağlara girmek, kopya ve fiziksel unsurlar kodlarına ulaşılmıştır.

4.1.5.1. Derslere Yönelik Güdülenmede Düşüş

Öğrenciler derslerde veya ders çalışırken derslerine yoğunlaşamamakta ve sosyal ağları düşünebilmektedirler (f=11). Bu duruma ilişkin üç öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Yani o onu yapmaya çalıştım geçen sene yaptım ama hani aklın kalıyor bir şekilde. Sonrasında yavaş yavaş bırakmaya çalışıyorsun çünkü asıl hedefinin olduğu bir şeye yoğunlaşmak daha önemli. İster istemez hani için gitse de bırakmak zorundasın. Çok dikkat dağıtıyor. O yüzden telefonu kapatın demişti hatta Elif hoca, kapatıyordum. Ama aklım yine kalıyor acaba mesaj geldi mi acaba girsem ne olur. Yani belli bir amaç yok ama gerçekten aklın çok çok kalıyor. (Ö13)

Ben mesela telefonumu dolaba koyuyorum telefon dolabına hadi açılsın hadi açılsın artık açılsın ya da bazen yani koymuyorum. Dolaba koymuyorum yakalansa bir ay bir hafta falan gelmeyecek. Yani öyle bir şey oluyor giremiyorum acaba ne oldu mesaj attilar mı kim yazdı Instagram’da kim fotoğraf paylaştı? Öyle bir şey oluyor o yönden etkiliyor derslerimi. Yani derse motivasyonumu etkiliyor. Çünkü ben şey yapamıyorum ayrılamıyorum. Bağımlıyım galiba. Yaşasın Instagram.(Ö16)

Okulda benim sınıf arkadaşım var bir tane Meliha. O telefon dolapta olduğu sürede mesela derste benim hocalara diyor hocam diyor keşke son ders gelse de telefonumu olsa yanımda olduğunda kendimi huzurlu hissediyorum ama başka bir yerde olduğunda kendimi yalnız hissediyorum falan diyor. Dersleri dinleyemiyor. (Ö18)

Öğrenciler vakitlerinin büyük kısmını sosyal ağlarda geçirebilmekte ve ders çalışmak yerine sosyal ağları kullanabilmektedirler (f=11). Bu duruma ilişkin dört öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Sosyal ağlarda şeylerine bakılıyor. İşte profillere baka baka artık dersler unutuluyor. Dersleri hiçe sayıyor. İşte mesela kız arkadaş oluyor, erkek

arkadaşı oluyor erkek arkadaş olan kızlar var. Kendine insan erkek arkadaş veya kız arkadaş yapıyor veya işte sevgilisi oluyor veya çok yakın bir arkadaş oluyor. Sosyal ağların burada rolü şu, dakika başı onunla konuşma gibi bir hissiyatın oluyor. Sosyal ağlardan da durmadan iletişim kurabilirsin. Yani bu anda şimdi konuşmazsan onunla sıkıntı olur. Veya işte şu anda konuşmazsam olmaz, konuşmam gerekiyor gibi bir düşünce var. Mesela şöyle bir şey var. Daha çok yakın arkadaşların arasında bu iki dakika sonra mesaj yazıyorsun görüldü atıp çıkıyor mesela görüldü yazıyor orada. Mesaj geri gelmiyor, o zaman sinirlenebilir karşı taraf yani mesajı yazan kısım. Ama dediğim gibi önemli olan dersler veya işte hayatın akışı. Ama işte hep bir yazman iletişim kurman gerekiyor. Sonuçta ders çalışacak vakit kalmıyor. (Ö17)

Facebook, Twitter, Instagram yoğun olarak kullanıyorum. Derslerime ne kattı dersiniz aslında pek birşey katmadı sadece zaman kaybı. Bağımlıyım sanki. Okuldaki derslerime ilgimi azalttı. Yeteri derecede okula vakit ayıramaz hale geldim motivasyonum kayboldu. Notlarım düştü. (Ö16)

Hiçbir faydası yok. Dersler açısından sosyal ağların. Daha az değil, hiç çalışmamıza sebep oluyor neredeyse. (Ö12)

Yani çok vaktimizi alıyor. Mesela ben günde en az 5-6 saat Instagram'a ayırıyorum. O yüzden ders çalışmıyorum. O yüzden çok zararlı yönü oluyor. Kendimi engelleyemiyorum derken hani artık sıradan bir şeymiş gibi ihtiyaçmış gibi yani yemek yemek gibi, su içmek gibi bir ihtiyaçmış gibi hani giriyorsunuz devamlı. Alışkanlık gibi. (Ö13)

Sosyal ağlar öğrencilerin derslerine yönelik ilgi ve motivasyonları düşürebilmekte, ders çalışmak yerine sosyal ağları kullanmayı tercih edebilmekte, zihinlerinde aşırı yer tutmakta ve daha az ders çalışmalarına sebep olabilmektedir (f=14). Bu duruma ilişkin dört öğretmenin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Yani ders çalışma yerine sosyal ağlarda zaman geçiriyorlar. Oradan bir zaman kaybı oluyor bir kere. Şimdi orada şimdi sosyal ağlarda sürekli bir tartışma ortamı cevap bekleme, yazdığı yorumu takip etme, kim ne dedi buna öbürü ne dedi bu ne dedi okulda ne oldu bilmem ne oldu derken, bu bir beklenti içine giriyor takip içine giriyor yazdığı konuyla ilgili ya da takip ettiği olaylarla ilgili

güncel olayla ya ne kadar olay yaşıyorsa onu bağlıyor oraya. Derslerle ilgilenmemeye ders çalışmamaya başlıyorlar. (Öğrt1)

Sosyal ağların derslerdeki başarılarını kesinlikle düşürdüğünü düşünüyorum. Yani ben herhangi bir faydası olduğunu düşünmüyorum. Yani ben direk yüz yüze iletişimin daha etkili olduğunu düşünüyorum ve çocukların algılamalarını ve dikkatlerini zayıflattığını düşünüyorum çok fazla bu tip şeylerle uğraşmanın. Çünkü bir süre sonra sürekli merak oluşuyor. Bizde bile mesela sizde belki kendinizde de görmüşsünüzdür hocam. Yani ileride bir bakayım ya da ne var işte bir şey birisi bir şey beğenmiş mi gibi şeyler olunca bir merak oluyor ve sürekli bir dikkatimiz o yöne kayabiliyor bu tip şeylerde. En iyisi belli bir yaştan sonra çocukların sosyal alanda hesaplarının olmasını düşünüyorum ya da varsa da ailelerin mesela o akıllı telefonların internetlerini işte mesela haftanın bir saati açıp bakabilir gibi kısıtlandırmaları gerektiğini düşünüyorum. Motivasyonlarını düşürüyor ve kitap okumayı azalttığı için de başarılarını düşürüyor. Ders çalışmayıp sosyal ağları kullanıyorlar. Seviyorlar yani orada farklı kişileri takip ediyorlar daha hoşlarına gidiyor çocukların hani kitap okumaktansa, ders çalışmaktansa o daha cazip geliyor. (Öğrt4)

Biraz dersten kopardı tabi öğrencileri. Birazda bağımlılık yaptı. Dersleri geri planda kaldı akılları hep Facebook' ta, Snapchatte. 4-5 saatten fazla sosyal ağ kullanıyorlar bence. Ders çalışmaya zamanları kalmıyor dolayısı ile. (Öğrt2)

Çocuklara çok zararı var. Derslerine yoğunlaşamıyorlar. Kafa çünkü sürekli meşgul. Ona yanında olmayan birini takip etme fırsatı vermiş oluyorsunuz ya da bir olayı sonuçta sürekli onunla uğraşıyor. Sonuçta dersleri ile ilgisi kalmıyor. (Öğrt11)

4.1.5.2. Zaman Yönetiminde Başarısızlık ve Ertelemecilik

Öğrenciler sosyal ağ kullanımları sebebiyle zamanı kontrol edemeyebilmekte planladıklarından fazla süre harcayabilmekte, ders çalışmayı erteleyebilmektedirler (f=14). Sonuç olarak derslerine ayıracakları süreleri sosyal ağlarda gezinerek harcayabilmektedirler. Bu duruma ilişkin dört öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Mesela ders çalışıyorum. Diyelim bir plana uygun çalışmak istiyordum. Planıma mesela diyelim ki, bir saat ders çalıştıktan sonra, on dakika mola var diyelim. Diyorum ki işte on dakika bakacağım sonra bırakacağım. Bakıyordum elime alıyordum sonra saate bakıyorum ki bir saat geçmiş mesela farkına varmadan öyle geçiyordu. Planlandığından daha çok fazla zaman harcıyordum. (Ö2)

Mesela diyorsun ki, bugün eve gidip işte mesela ben kendi kendime dün diyorum işte bugün eve gidip felsefeyi tekrar edeceğim. Türkçe ödevini yapıp son konuyu tekrar edip testlerini çözeceğim. İşte birde diyorum yapabilirsem tarih yapacağım ama eve gidiyorum. Telefon ile bir saat falan uğraşıyorum Whatsapp' da sonra bakıyorum zaman geçmiş Matematik ödevini yapıyorum, Felsefe' ye biraz çalışıyorum mesela eğer sosyal medyaya bakmasaydım Tarih'i de yetiştirebilirdim. Ama ona baktığım için yapamıyorum sonra diyorum neyse diyorum artık bugün de geçti diyorum. Yarın yaparım diyorum böyle böyle kendimi oyalıyorum sürekli. Erteliyorum yani hep. (Ö14)

Ders çalışmayı erteliyorum hep. Bu açıdan çok zararlı sosyal ağlar. O nasıl oluyor şimdi diyorsun ki ders çalışmadan önce yarım saat bir sosyal ağlara bakayım hani ne var ne yok. Kim mesaj atmış ne olmuş falan sonra oraya giriyorsun oradan bir konu açılıyor oradan bir arkadaşım mesaj atıyor şöyle şöyle, oldu diye öyle öyle, derken akşam oluyor. Sonra diyorsun işte biraz içeride oturayım sonra biraz daha oturuyorsun. Sonra zaten gün bitiyor ders çalışmıyorsun. (Ö10)

Telefona girince giriyorsun iki üç dakika geçiyor. Sonra aklına ders geliyor hani neyse kapatayım diyorsun hemen derse geçiyorsun. Ama yine motivasyonun kayboluyor hani çünkü Facebook ya da Instagram'a bir kez girdin mi sonra yeniden girmek istiyor canın. Hani biraz bakayım diye diyorsun. Erteleniyor olay. Daha az ders çalışmama sebep oluyordu. Ya genellikle hep full sosyal ağları düşünüyordum. Ondan dolayı da derslerimi aksatıyordum. (Ö17)

Öğretmenleri de öğrencilerin sosyal ağlar sebebiyle ders çalışmayı ertelediklerini belirtmişlerdir (f=6). Bu duruma ilişkin bir öğretmenin ifadeleri aşağıda sunulmuştur.

Çok fazla zaman geçiriyorlar sosyal ağlarda. Zaman yönetimi yapamıyorlar. Yani bir profili bir beş on dakika incelese onun arkadaşı, onun sevgilisi, onun babası, onun amcasının kızı, onun dayısının oğlu diyene kadar bir aileyi

incelemek bir saat alıyor zaten. Yani on dakika, on dakika ki farkına varmıyorlar. Öğrencilerin hep söylediği bu zaten. Hocam, beş dakikalığına giriyorum bir bakıyorum bir saat olmuş. Sonra hani çok fazla zaman gittiği zaman genelde motivasyon düşüyor çünkü bu sefer çocuklarda panik başlıyor. İşte saat atıyorum akşam 10' a kadar telefon elindeyse çocuğun, saat 10' da ders çalışmaya başladığında bir panikle çalışıyor, hiçbir şey yetiştiremeyecek paniğiyle. Buda verimi de düşürüyor, motivasyonu da düşürüyor. (Öğrt10)

4.1.5.3. Ders Çalışırken Sosyal Ağlara Girmek

Öğrenciler ders çalışırken sosyal ağlardan gelen mesaj ve bildirimler dikkatlerini dağıtabilmekte ve bu durum ders çalışmalarını olumsuz etkileyebilmektedir (f=15). Bu duruma ilişkin dört öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Sosyal ağlar derslerimizi aksatıyor. Hoca derste bir bakıyorsun ding dong bir bakıyon mesaj. Ders çalışıyorsun. Kızlardan mesaj geliyor. Sevgilin kankan falan mesaj atıyor. Yararı 0 ders için. (Ö17)

Ders çalışırken dikkatimi dağıtıyor. Mesela diyelim ki, ders çalışıyorum o zaman diyelim Edebiyat testi çözüyorum mesela birden bire işte bildirim sesi geliyor. Diyorum ki ders mi çalışsam ona mı baksam ders mi çalışsam diyorum ki aman dersi çalışırım gidip hemencecik bakayım da o kişiye cevap vereyim sonra devam ederim. Cevap vereyim derken, başka bir uygulamaya geçiyorum. Oradan başka bir uygulama bakıyorum ki ders çalışmamışım gece geç olmuş uyumam gerekiyor. Öyle zaman gidiyor. (Ö11)

Hani tabi dikkat dağıtıyor. Hani mesela birisinden mesaj bekliyorsun Facebook'tan bildirim geliyor zannediyorsun ki o kişiden mesaj geldi. Giriyorsun bakıyorsun başka bir yerden bildirim gelmiş sonra diyorsun aa bu neymiş falan gibisinden olaylar oluyor hemen giriyorsun ona zaten ona girdikten sonra kopuyorsun artık daha sen. (Ö14)

Mesela tam derse başlayacaksın derse başlayacağın an bir bildirim sesi geliyor işte kim mesaj atmış hemen bakayım gibisinden bir düşünce oluyor. Bir bildirim geliyor gerisi de geliyor zaten. Dikkatin dağılıyor. Bir mesajı attın mı full sohbete giriyorsun. Full sohbete girdikten sonra işte sıkıntıda orada zaten. Yani bütün dersini unutuyorsun. Olan şeyleri bildirim gelince. (Ö9)

Öğretmenlerde öğrencilerin ders çalışırken sosyal ağlardan gelen bildirim ve mesajların öğrencilerin dikkatini dağıtabileceğini bildirmişlerdir (f=10). Bu duruma ilişkin bir öğretmen aşağıdakileri belirtmiştir.

Onlara çok ütopik geliyor telefondan ayrı yaşamak. Hani üçüncü el gibi onlar için. Biz nasıl başka odaya bırakalım diye şey yapıyorlar. Gelen mesajlar bildirimler derken dikkatleri dağılıyor. Yani onu zaten hep, bizim verimli ders çalışma tekniklerini anlatırken, ders çalışmadan çok telefondan nasıl uzaklaşabilecekleri konusunu konuşuyoruz. Yani şöyle uzaklaşma derken sosyal medyadan vs. işte Whatsapp' dan vs. Ama yapamadıklarını söylüyorlar. Çok sorun yaşıyorlar bundan dolayı. (Öğrt11)

Öğrenciler ders çalışırken ara ara sosyal ağlara girmek isteyebilmektedirler (f=10). Bu duruma ilişkin dört öğrenci aşağıdakileri belirtmiştir.

Bilmiyorum kopamıyorum. Yani öyle değil aslında bir saat kullanayım bakayım değil. Mesela bir 15 dakika bakıyorum atıyorum hemen çünkü hani canım sıkılıyor atıyorum bir kenara. Sonra bir 15 dakika sonra yine diyorum biraz daha kullanayım biraz daha kullanıyorum yine atıyorum. Yani öyle oluyor (Ö6).

Ben ders çalışırken telefonu kapatıyorum ama geçen sene kapatmıyordum. Geçen sene hani böyle telefon yan tarafımda şarj oluyordu böyle priz yan tarafında masamın böyle hani görünce insan diyor 2 dakika bir kopayım hani dersten gideyim bir Instagram'a gireyim, Facebook'a gireyim insanlar neler yapıyor falan gibisinden olaylar oluyor genellikle oluyordu yani. Şey direkt telefona kayıyor şeyin direk telefona kayıyor. Motive olamıyorsun. (Ö5)

Soru çözüyorum ara ara elim telefona gidiyor. Sosyal ağlara bir bakıyorum. Sonra tekrar çalışmaya devam ediyorum. Evet girmek istemiyorum daha iyi çalışırım hiç girmesem. Yapamıyorum işte. (Ö15)

Biraz sosyal ağlara bakayım biraz ders çalışayım gibi bir şey oluyor. Ders çalışırken ara ara telefona bakıyorum. İşte gelen mesajlara bildirimlere ders çalışmamı sürekli engelliyor. 2 soru çözüyorum bakıyorum twitterdayım hemen geri ders dönüyorum. Böyle aralıklı kullanıyorum. (Ö13)

Öğretmenler öğrencilerin hem ders çalışmakta hem de telefonlarıyla sosyal ağlarda uğraşabildiklerini düşünmektedirler (f=5). Bu duruma ilişkin bir öğretmen aşağıdakileri belirtmiştir.

Velilerle ve öğrencilerle konuştuğumda, öğrencilerin ders çalışırken devamlı sosyal ağlara girdiklerini söylüyorlar. Ders çalışırken motivasyonlarını düşürür bu durum. Odaklanamazlar. Telefonlarını yanlarında tutmamalılar. Veliler kontrol etmeli öğrencileri. (Öğrt2)

4.1.5.4. Derste Sosyal Ağlara Girmek

Öğrenciler ders esnasında sosyal ağlara girebilmekte veya sosyal ağlardan gelen bildirimler dikkatlerini dağıtabilmektedir (f=10). Bu duruma ilişkin dört öğrenci aşağıdakileri belirtmiştir.

Var var birkaç kişi var ya birkaç kişi demeyeyim de yani genellikle herkes yapıyor hani böyle altına koyuyor telefonu böyle yazışıyorlar hani. Genellikle yani bizim sınıfta değil sadece herkes. Sebepten dolayı tabi dikkatleri telefona geçtiği için hani ders kopuyor oradan sonra. Sonra, telefonu kapatıyorlar hani bakıyorlar ki ders ilerlemiş ders ilerlemiş bunlar da geride kaldıkları için dikkatleri de dağılıyor şey yapamıyorlar yani bir daha da onu toplayamıyorlar. Dersten kopuk ilerliyorlar hani bitene kadar ders bitene kadar bir şey de kapamıyorlar hani dersten. Mesajlaşma hoca genellikle fark etmiyor. Ama fark eden olursa hemen telefonu alıyor. Okullarda ya kısıtlama getirilmeli hani kısıtlama getirilmeli ama tamamen yasak olmamalı. (Ö5)

Derste sosyal ağa girdiğim oluyor. Ya biz zaten çok ders işlemiyoruz. 12. Sınıf olduğumuz için. Genelde test için bırakıyorlar bizi test çözmek için. Yani diyorum dur bir Instagram'a gireyim. Dur bir internetimi açayım belki mesaj gelmiştir internetimi açıyorum. Öyle yani. Yani hiç yakalatmadım. Profesyonel saklıyorum. Hiç yakalatmadım. (Ö16)

Yani kitabın içini kesip filmlerde silah koyarlar ya o şekilde kitabın içini kesip telefonunu koyanlar oluyor. Hem bizim dikkatimizi dağıtıyor hem kendisi ders dinlemiyor. Öğretmene söylesek olmaz ki yani ispitçi gibi (Ö14)

Yani tabii biraz saf bir hoca görünce, hani hoca mesela masasında oturuyor oda arka sırada oturuyor uyuyormuş gibi yapıyor mesela kafasını sıraya koyuyor ama aslında telefon ile uğraşıyor. Sosyal ağa giriyorlar işte (Ö7)

Öğretmenler öğrencilerin ders esnasında gizlice sosyal ağlara girmek isteyebildiklerini belirtmişlerdir. (f=8). Bu duruma ilişkin iki öğretmenin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Öğrencilerin okuldayken bile dersteyleken bile paylaşım yaptıklarını gördük hatta cezalandırdık o çocukları ailelerine bildirdik bu durumu. Ben okula akıllı telefon getirmelerinden yana değilim. Zaten yasaklandı. Çünkü çocuğun akli orada kalıyor ya da o an yaşanan bir olayın hemen fotoğrafını çekip paylaşmak istiyor. Okulda herhangi bir olay yaşandıysa veya başka birisi bir şey paylaştıysa onu takip etmek istiyor okulla ilgili veya başka kendi hayatı kendi sosyal ağıyla ilgili. Okul bence tamamen arındırılmalı yani sosyal medyadan. En azından okula akıllı telefon okul süresi içerisinde getirilmemeli. (Okulyön2)

Derste tabi yasak. Yakalayınca telefonlarını alıyoruz ama tabi ki bazen gizlice bu teşebbüslerde de bulunuyor çocuklar. (Öğrt8)

4.1.5.5. Kopya

Bazı öğrenciler sosyal ağların kopya çekmelerini kolaylaştırdığını belirtmişleridir (f=5). Bu duruma ilişkin iki öğrenci aşağıdakileri belirtmişlerdir.

Kopya açısından yani bazı hocalar iyi niyetli sosyal ağlar onların dersinde sınavlarda çok işe yarıyor. Yani kopya çekmek amacıyla kullandığımız oluyor. Çok kolay yapıyor yani kopya çekmeyi. Hoca soruları dağıtırken hızlıca fotoğrafını çekip yolluyoruz. (Ö14)

Kopyayı kolaylaştırdı. Hızlıca çek yolla yani soruları hepsi bu. Yani hoca soruları dağıtırken fotosunu çekip başka sınıflara yollayabiliyoruz. Onlar aynı sınavsa soruları almış oluyorlar. Cevaplarını bize yolluyorlar çözüp. (Ö10)

Bazı öğretmenler sosyal ağların kopya çekmeyi kolaylaştırdığı yönünde görüş bildirmişlerdir (f=5). Bu duruma ilişkin iki öğretmenin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Sınavlarda çok kopya olduğu için kelebekleme sistemine geçtik. Tüm okulu aynı anda sınav yapıyoruz. Sınıfları dağıtıyoruz. Önündeki mesela 9. Sınıf 10. sınıf sınavları bile farklı. Kopyayı engellemek için yaptık. (Öğrt6)

Artık bir sınıftan çıkıp diğerinin sınav yapmak bitti. Mecburen hepsini aynı saatte yapıyoruz. (Okulyön1)

Öğrenciler ödev yaparken bireysel olarak emek harcayarak ya da işbirliği halinde ödevlerini yapmak yerine birisinin yaptığı ödevi birbirleriyle paylaşabilmektedirler (f=5). Bu duruma ilişkin iki öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Hoca bir test ödevi verse. Cevap anahtarını atıyor çözen arkadaş mesela. Ödevlerde de mesela hani her hocanın klasik şeyidir ünite değerlendirme vermeyi ünite bittikten sonra, yapamadığımız sorular oluyor mesela, hani araştırıp bulmak yerine daha kolay oluyor gruba yazmak, gruba yazıyorsun işte şu soruyu yapabildiniz mi falan onlar hemen resmini çekip atıyor. Ya da işte diyor yarın sınıfta hemen alırsın öyle. (Ö13)

Hani mesela hepsini almıyorsun yani. Sadece yapamadığını alıyorsun o da yani hemen onu da yapayım aradan çıksın gibisinden. O soruları mesela soruyu yapamadığını soruyorsun hani sonuçta yapamamışsın onun cevabını alıyorsun ki ona göre evde test çözüyorsun diğer soruları da yapabilmen için. Ama mesela o grup olmasaydı belki arayamayacaktı da bir şekilde o günde test çözemeyecekti. Ama o gruba attı o soruyu orada soruyu anladı. Ona göre 3-4 tane daha onu haricinde soru çözebildi. (Ö2)

4.1.5.6. Fiziksel Unsurlar

Öğrenciler sosyal ağlardan dolayı geç uyuduklarını belirtmişlerdir (f=11). Öğrenciler uykularından feragat ederek, uyumaları gereken zaman dilimlerinde sosyal ağları kullanabilmektedirler. Ertesi gün okulda uykulu olmalarından dolayı derslerde uyumaya çalışabilmektedirler. Bu duruma ilişkin üç öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Nasıl söyleyeyim geç uyuyorsun çünkü sosyal ağlara giriyorum özellikle Twitter ve Whatsapp. Telefonu kafamın altına, yastığımın altına koyuyorum. Bir bakayım diyorum biraz daha durayım ama bakıyorsun zaman bayağı geçmiş oluyor. Zor oluyor, haliyle geç kalıyorsun bazen. Uykusuz olunca, bu sefer de

okulda uyuyorsun ders dinlemiyorsun. Kafanı masanın üstüne koyuyorsun uyuyorsun okulda. Yani bazen tam uyuyacaksın evet mesaj geliyor falan. Sonrasında hani yine sosyal medyaya giriyorsun. Uyurken yani uyumuyorsun aslen ama hani uzanırken falan elinde oynuyorsun. Telefonla yatağa girmekten dolayı işte bir yere bırakamıyorsun mesela ben kendim söyleyeyim telefonu başımın altından başka bir yere koyamam hani zararlı olduğunu da söylüyorlar bunun zararlı olduğunu bildiğim halde yine bırakamıyorum. (Ö16)

Derslerde arkadaşlarım falan hep vurur yatarlar ama ben uyumam genel olarak. Uykusuzlardır ondan. Sosyal ağ kullanmaktan oluyor. Çok sık olur okulda uyumak. Yani eskiden geçen yıl bizim sınıf uyuyan sınıf ilan edilmişti zaten. 10-D olarak. Hepsi sosyal ağ mağdurları. (Ö12)

Ya tam uyuyacaksın mesaj geliyor gruptan en basitinden hiçbir şey, önemli bir şey olmasa bile onu okuma isteği geliyor. Hani mesela bir ders çalışıp uyusan en azından hani beyin yorgunluğu derler ya yoruluyorsun ve hemen dalıyorsun uykuya. Ama bir telefonda sosyal ağlara takılınca artık kapatınca gözlerin falan ağrıyor uyuyamıyorsun da bir yarım saatte öyle oyalanıyorsun bu sefer sabah uyanamıyorsun zaten 12'den uyusan saat 6 'da uyanıyorsun 6 saat uyumuşsun sadece. Bu sefer uyanamıyorsun, geç kalıyorsun falan. Bu sefer okul da boş bir ders olmasa bile hani mesela hemen uyumaya çalışıyorsun hemen diyorsun kafamı koyup dinleyeyim dersi, bu sefer kafanı koyunca uykun geliyor psikolojikmen öyle. (Ö9)

Öğretmenler sosyal ağlar yüzünden öğrencilerin geç uyuyabildiklerini ve bu durumun derslerini olumsuz etkileyebileceğini düşünmektedirler (f=10). Bu duruma ilişkin iki öğretmenin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Ya hepsi gelip sınıfta uyuyor. Yaşadığım bir olayı anlatayım kışın montları yere yığılmış üç öğrenci üzerlerini de diğer montlarla örtmüşler uyumuşlar. Beden öğretmeniyim dışarıda yoklamaya gelmediler. Nerdeler dedim uyuyorlar dediler diğer öğrenciler. Gittim harbi uyuyorlar fark edilmeyecek şekilde duvarla sıraların arasında. Artık öğrenciler çok geç uyuyorlar ve kilolular. Bence sosyal ağlar çok etkili uykusuz gelmelerinde. Gece bazen bakıyorum onlinelar. (Öğrt9)

Genelde şey de oluyor o. İşte akşam anne-baba telefonu vermeyi yasaklıyor ders çalışsın diye, uyku vakti veriyor. Çocuk yorganın altında 2-3 saat sosyal ağlarda

takılıyor. Uykusunu da etkiliyor bu da yani. Geç uyuyor bu yüzden. Gecikenler, geç gelenler oluyor. Genelde hani akşam ne yapıyorsun dediğimizde şey internette takıldım. Oluyor yani. (Öğrt1)

4.1.6. Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı

Kullanımına yönelik sosyal baskı teması sosyal zorunluluk, sohbet ortamlarında yabancı kalırım ve sosyal ağ kullanmamanın yadırganması kodlarından oluşmaktadır.

4.1.6.1. Sosyal Zorunluluk

Sosyal ağların öğrencilerin çevreleri tarafından yoğun olarak kullanılması öğrencileri sosyal ağları kullanmaya mecbur kılabilmektedir (f=9). Bu duruma ilişkin iki öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Ben de bir Instagram açayım diyorsun. Çünkü ihtiyaç haline geliyor. Nasıl diyeyim ihtiyaç duyuyorsun kullanmak zorunda gibi oluyorsun. Herkes kullanıyor. İletişim kuramıyorsun kimseyle kullanmazsan. (Ö11)

Hani niye açmamışsın. Şeyden geri kalmışsın gibi. Instagram'ı herkes kullanıyor sen niye kullanmıyorsun. Mesela birine Instagram adını sorduğun zaman kullanmıyorum dese nasıl Instagram'ın yok herkesin var gibisinden cevaplar verebiliyoruz. (Ö16)

4.1.6.2. Sohbet Ortamlarında Yabancı Kalırım

Öğrenciler sosyal ağları kullanmazlarsa sohbet ortamlarında yabancı kalabileceklerini belirtmişlerdir (f=6). Bu duruma ilişkin iki öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Ya paylaşımları göremezse gündemden haberi olmazsa dışarda kalınıyor arkadaşlar arasında. Çünkü hani mesela beş kişi düşünün dört kişi bu konu hakkında konuşuyor ama sen bilmediğin için bir şey diyemiyorsun, yorum yapamadığın için biraz daha sessiz kalıyorsun ortam da. (Ö16)

Sosyal ağ kullanmayanların sohbet muhabbeti olmuyor. Bir arkadaşım var mesela. Herkes sosyal ağlardaki şeylerden bahsettiği için o biraz yabancı kalıyor. Mesela benim bir arkadaşım daha hani biz hep bazıları o konudan

bahsettiği için o Instagram'ı yoktu. Sonra o da ihtiyaç duydu acaba ne var gibisinden o da açtı bu sefer şimdi o da bağımlı yani o da bırakamıyor, aynı durumda. (Ö13)

Öğretmenler öğrencilerin kendi aralarında sosyal ağlarla ilgili konuları konuştuklarını ve öğrencilerin sosyal ağ kullanmaya zorunlu kaldığını düşünmektedirler (f=6). Bu duruma ilişkin iki öğretmenin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Muhabbet ortamında hep sosyal medyadaki şeyler dönüyor. Çocuk kendini yabancı hissediyor. Çünkü olayların ciddi anlamda büyük oranı sosyal medyada dönüyor zaten. Çocuk sosyal okulda da sosyal ağlarda yoksa gidip bütün ortamları gezmesi lazım ki her şeyden haberi olsun. Ya da kim kime ne demiş ne olmuş. Yani biraz böyle televizyon izlemek gibi bir şey. (Öğrt1)

Bir kere sosyal ağı olmayan öğrenci demek iyi bir telefonu olmayan öğrenci demektir. İyi bir telefonu olmayan öğrenci haliyle kendisini biraz ortamda çekingen duruyor yani kendini biraz eksik hissediyor çocuk. Gündemi bilmiyor. Sosyal ağda bulanamadığını her zaman giremediğini iyi bir telefonu olmadığını onlar gibi fotoğraf paylaşmadığını onun eksikliğini yaşayarak o ortamlarda bulunuyor. Bulunmaya çalışıyor. Bu da o çocukta bir eksiklik oluşturuyor. (Okulyön3)

4.1.6.3. Sosyal Ağ Kullanmamanın Yadırganması

Öğrenciler sosyal ağ kullanılmamasının çevrelerince kusurlu bir davranış gibi görüldüğünü ve yadırgana bilineceğini belirtmişlerdir (f=4). Bu durumla ilgili bir öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Sosyal ağ hesabının hiç olmaması evet bir olumsuz bir şey gibi görülıyor bazen. Neden yok diyorlar garipsiyor insanlar bazen. (Ö16)

4.1.7. Paylaşımlar Yaparak Psikolojik Doyum Edinimi

Öğrenciler duygu, düşünce ve yaşantılarını sosyal ağlarda fotoğraflar, videolar ve yazılarla paylaşmaktadırlar. Ayrıca sosyal ağlarda arkadaş ve takipçi olma yoluyla kendilerine arkadaş ve takipçi listeleri oluşturabilmektedirler. Paylaşımlar yaparak kendilerini istedikleri

şekilde ifade edebilmekte, kişiliklerini sunabilmek ve çeşitli psikolojik ihtiyaçlarının tatmini ve doyumu amacıyla sosyal ağları kullanabilmektedirler. Paylaşımlardan aldıkları tepkilerin yoğunluğuna, şekline ve takipçi arkadaş sayılarının miktarına göre mutluluk, özgüven artışı, saygınlık kazanma, sevildiğini hissetme vb. hisler yaşamaktadırlar. Bu tema altında benlik sunumu, paylaşımlar yapmaktan mutlu olmak, beğeni almaktan mutlu olma, aidiyet ihtiyacı ve sevildiğini düşünme, tanınırlık ve saygınlık kazanma, paylaşımlarımın beğenilmesi özgüvenimi artırır, paylaşımlar yaparak olumlu imaj oluşturma ve kendini kıyas kodlarına ulaşmıştır.

4.1.7.1. Benlik Sunumu

Sosyal ağlarda öğrenciler günlük yaşantılarında gerçekleştirdikleri etkinlikleri, duygu ve hislerini, kişisel özelliklerini fotoğraflar, videolar ve yazılar aracılığıyla sosyal ağlarda paylaşmaktadırlar (f=11). Sosyal ağlar kimliklerini ve kişilikleri yansıttıkları bir ortam haline dönüşebilmektedir. Bu duruma ilişkin üç öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Zaten sen bir paylaşım yaptın mı birinin görmesi için mutlaka yapmışsındır. Yani aklıma gelen ben onu hani mesela benim şu an ki durumumdan haberdar olsunlar gibi o ihtiyacı duyuyorum. Kendimi anlatmış gibi oluyorum. Yaptıklarımı, zevkimi ne bileyim kendimle ilgili şeyleri anlatmış oluyorum. İnsanlar beni merak ettiklerinde oraya bakıyorlar. Bilmiyorum hani bir süre sonra bunu yapmak zorundaymışım gibi hissediyorum. Elimden olan başka bir şey yokmuş gibi, yapayım atayım hani şu anda öyleyim. Paylaşım yapmayı seviyorum. Hoşuma gidiyor. Günde 5 tane fotoğraf paylaştığım oluyor. (Ö16)

İnsanlar bizleri tanımak istediğinde sosyal ağlarımıza bakıyor. Bizde kendimizle ilgili şeyleri sosyal ağlarda paylaşıyoruz. Bu açıdan önemli sosyal ağlar. Nasıl birisi olduğumuzu gösteriyoruz sosyal ağlarda. Kişiliğimiz zevklerimiz falan gibi. (Ö11)

Kendimi gösterebilme şansım doğuyor. Birçok kişiyle iletişime geçebiliyorum. Düşüncelerimi paylaşıyorum. Zevklerimi ilgi alanlarımı. Aslında nasıl birisi olduğumu gösterebiliyorum insanlara. (Ö14)

4.1.7.2. Paylaşımlar Yapmaktan Mutlu Olmak

Öğrenciler sosyal ağlarda paylaşımlar yapmaktan mutlu olmaktadır (f=8). Bu duruma ilişkin iki öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Ben seviyorum. Çok seviyorum paylaşım yapmayı. Yani günde bir muhakkak yaparım. Mutlu oluyorum. (Ö3)

İnsanlara kendimle ilgili şeyler paylaşmış oluyorum. Seviyorum mutlu oluyorum paylaşım yapmaktan. Instagram'da günde 7-8 foto paylaşıyorum. Eğlenceli bir şey. Gün içinde kesinlikle bir şey paylaşmam lazım alışkanlık gibi bir şey. (Ö15)

4.1.7.3. Beğeni Almaktan Mutlu Olma

Öğrenciler sosyal ağlardaki paylaşımlarının beğeni almasından mutlu olabilmektedirler (f=11). Öğrenciler paylaşım yaparken beğeni alıp almamasına dikkat etmekte ve paylaşımlarını yaparken beğeni alır mı düşüncesi davranışlarını yönlendirmektedir. Paylaşımlarının beğeni almaması öğrencilerin ruh hallerini olumsuz olarak etkilemekte yaptıkları paylaşımı kaldırabilmektedirler. Bu durumla ilgili olarak dört öğrenci aşağıdaki ifadeleri dile getirmişlerdir.

Tabi ki de beğeni almak önemli hani sonuçta. O insanın egosuna bağlı bir şey bence hani egosunu tatmin etmek amaçlı böyle daha fazla beğeni alması için her türlü yola baş koyan var yani. İşte yazıyor hani genellikle bende önceden çok oluyordu. Yazıyor işte son foto karşılıklı diyenlerden falan Facebook'ta ya da Messenger'da diyorlar son foto karşılıklı işte şey yapıyorlar. Duvarımı fulle ben de senin duvarını fulleyeyim gibisinden olaylar var. Hani karşılıklı beğen. Egosunu tatmin ettiriyor yani. Mutlu hissediyor. (Ö14)

Az beğeni geldi. Mesela dediğim gibi 1000 takipçim var sadece 100 beğeni geldi 200 beğeni geldi. Buna dersin ki niye bu kadar az geldi hani 1000 kişinin arasında niye sadece 100-200' ü beğendi? Tabi olur yani iyi bir fotoğraf atmak için uğraşıyorsun sen orada mesela. Tabi sallama bir fotoğraf atıyorsan bilemem ama bir fotoğraf atmak için çok uğraşman gerekiyor. Yani bir fotoğraf atmak için senin bayağı bir uğraşman gerekiyor çünkü önemli bir şey olması gerekiyor. Güzel fotoğraf atınca da yani fazla like beklersin fazla bir beğeni istersin ama alamayınca üzülebiliyorsun. (Ö1)

Beğeni almayınca paylaşımını kaldıran, beğen diye yazan yalvaran arkadaşlarım var. Kaldırıp günün daha işlek farklı saatlerinde tekrar paylaşıyorlar. (Ö3)

Çok beğenenim olmuşsa çok kişinin benim gibi düşündüğünü düşünüyorum. Paylaşımımın eğlenceli ya da zekice olduğunu düşünüyorum. Beğenilerimi bile sayıyorum oluyor ki. Beğenilmezse tam tersi oluyor. Sildiğim oluyor bazen. (Ö13)

4.1.7.4. Aidiyet İhtiyacı ve Sevildiğini Düşünme

Öğrenciler sosyal ağlarda çok beğeni ve yorum aldıklarında kendilerinin çevresindeki insanlarca önemsendiklerini düşünebilmekte ve kendilerini iyi hissedebilmektedirler (f=8). Bu duruma ilişkin dört öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Mesela diyelim beni hiç kimse önemsemez ya da hiç kimsenin umurunda olmam diye düşünüyorum. Bir de bakıyorum ki işte mesaj yağmuru, doğum günün kutlu olsun, iyi ki doğdun falan çok mutlu olurum. Sosyal ağlarda böyle herkes görüyor bir sürü beğeni yorum almışsın. Çok mutlu ediyor. Yalnız olmadığımı düşünürüm. İşte ne kadar sevildiğimi önemsendiğimi herkes görüyor beğeni yorum çok olunca. O açıdan daha güzel oluyor. (Ö11)

Mutlu oluyor yani insan diyor ki ben işte bu fotoğrafımı beğenmiş bu kişi ne bileyim bu fotoğrafı beğendiyse işte Bu insan benimle konuşur ya ne bileyim insan benimle sıcak olur. Beni önemsemiştir falan diyorum. (Ö2)

Çok hoşuma gider. Zaten genelde de oluyor yani Facebook'ta falan çok kişi kutluyor tanıdık, tanımadık. Ben de onlarınkini kutluyorum hani olduğu zaman. Ya sevmek gibi değil de saygı gördüğümü hissediyorum. Hani iki dakikalık bir şey oluyor böyle özgüven oluyor işte. Bi de daha çok kişinin görmesi daha da iyi bence. Yani daha da hoşuna gidiyor insanın genellikle sosyal ağlarda beğenilince çünkü bir sürü kişi görüyor çok kişinin beğendiğini yorum yaptığını. (Ö14)

Paylaşımların çok beğeni aldığında iyi bir his oluşturuyor insanın içinde. Hoşuna gidiyor. Mesela doğum günüm. İnsanın hani hiçbir hediye gelmese bile sanki onların hiçbirisi unutmamış gibi hissediyorsun. Hâlbuki oradan bildirim

geliyor yani doğum gününün olduğuna dair. Mutlu oluyorsun yine de. Yani sevildiği mi değil de, bir çevremen olduğunu hissettiriyor. Hani arkadaşlarım bana değer veriyormuş hani ne bileyim benim mutlu olmamı istiyormuş da bana mesaj atma gereği duymuş diye düşünürüm, sevinirim yani. (Ö5)

Öğretmenler öğrencilerin paylaşımlar yaparak çevrelerinden ilgi görmeye çalıştıklarını ifade etmişlerdir (f=6). Bu duruma ilişkin iki öğretmenin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Öyle insanlar beni görsün diye 10-15 tane fotoğraf atan öğrenciler oluyor. Çünkü ilgiye ihtiyaç duyuyorlar. Yani birazcık ilgi alayım işte biraz insanlar benim üstümde şey olsun ilgi alayım birazcık ilgili olayım yani. Yani insanlar beni önemsesin mantığı var. (Öğrt10)

Paylaşımlar yaparak çevrelerinden ilgi görmeye çalışıyorlar. Dikkat çekerek. Benimle ilgilenen gibi bir şey paylaşımlar yapmak bazı öğrenciler için. Ergenlik döneminde olmalarından dolayı oluyor. (Öğrt11)

4.1.7.5. Tanınırlık ve Saygınlık Kazanma

Öğrenciler sosyal ağlarda paylaşımlar yapılarak tanınırlık ve saygınlık kazanılabileceğini belirtmişlerdir (f=12). Sosyal ağlarda arkadaş ve takipçi sayısının fazla olmasına öğrencilerce önem verilmekte, sosyal ağlardaki paylaşımlarını tanınırlıklarını ve saygınlıklarını artırmak amacıyla bir araç olarak kullanmakta ve bu doğrultuda paylaşımlar yapabilmektedirler. Bu duruma ilişkin beş öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Özgüvenini tabii arttırıyor şimdi mesela okula geliyorsun işte sen şu kadar şu kadar takipçin var, dün bir resim atmışsın, şu kadar şu kadar beğenilmiş sonra işte hani çok fazla beğenilince okuldan çok fazla kişi beğenmiş oluyor. Yani okulun çoğu senin o resmini görmüş çoğu artık seni tanıyor. Hani kişilik olarak tanımasa da sosyal ağlardan oradan buradan yani senin tanıdığını biliyor. Bu sefer özgüven geliyor ona hani ben böyle resim attım herkes beğendi işte onlar diyor çünkü resmin çok güzeldi falan filan böyle bir ego geliyor insana. (Ö9)

Benim zaten beğenilerim çok. Ya zaten yani çok beğeni alan bir insanım ben. Hani bunun için şey yapmam hani yok beğeni alayım diye atayım diye falan demem. Ama kimi insan beğeni almak için mesela beğeni hileleri falan var facebook için onları kullananlar var. Ya da ne bileyim önüne gelene istek atan

var yani oluyor. Bunu yapınca popülerliği artıyor. Popüler oluyor. Öyle bir hava oluyor. Yani mesela bak ben beğeni alıyorum. Bak işte benim çok tanıdığım var gibi mesela. Yani öyle davranışlar var. Hani biri görürde der ki bak bu kız ne kadar popüler yani okulda tanımayan. Mesela dışarıda biri görsün de desin ki işte bak bu kız ne kadar popüler bir sürü beğenisi var. (Ö16)

Arkadaş sayısının fazla olması insana çok popülerlik katar mesela ben çok kişi tarafından biliniyorum diyorum. Öz güven yükselmesi falan oluyor. (Ö2)

Mesela Vine insanlar video yapmak için anne babasıyla dalga yapıp video ya çekiyor. Sigara içilmez yazısının altında fotoğraf çekmişler. Facebook koymuşlar olay olmuş. Maksat tanınırlığım artsın. Popüler olayım. Popülerlik herkes tanır beğenir sever öyle biridir. (Ö5)

Beğeni almak çok önemli. Beğeni almak için ne yapabilirim diye düşündüğüm oluyor. Çok beğeni alanlar popüler olur. Popüler olan daha daha karizmadır (Ö1)

Öğretmenler öğrencilerin sosyal ağları tanınırlık ve saygınlıklarını artıracak bir araç olarak kullandıklarını belirtmişlerdir (f=12). Öğretmenler öğrencilerin sosyal ağlarda saygınlıklarını ve tanınırlıklarını artırabilecek paylaşımlar yapabildiklerini ve arkadaş-takipçi ve beğeni sayısının öğrencilerce bir üstünlük olarak algılanabildiğini düşünmektedirler. Bu duruma ilişkin iki öğretmen aşağıdakileri ifade etmiştir.

Dikkat çekmek istiyor öğrenciler sosyal ağlarda. İlgi bekliyor ya da onun sonucundan kaynaklanan farklı beklentileri oluyor. Popülerlik yani okul ortamında popüler olmak istiyor çocuklar bunun için paylaşımlar yapıyorlar. Yaptığı paylaşımların beğenilmesi, işte arkadaş sayısı sosyal medyada ki egosunu okşuyor. Arkadaş ya da takipçi sayısının fazla olmasıyla gururlanan öğrenciler var. Bu onun bir nevi ölçüsü oluyor yani ölçüt diyebiliriz. Popülerlik ölçütünü eskiden çok ölçülebilir bir şey değildi ama yine de okulda kimin popüler olduğunu sorsanız söylerlerdi. Şimdi bu biraz da belgelenmiş gibi bir şey oluyor yani. Bir fotoğraf paylaşınca kaç kişi beğendi. İşte bir yazı yazınca kaç kişi bunu paylaştı. Bunlar artık belgelenmiş gibi bir şey oluyor popülerlik takip eden sayısı kaç kişi takip ediyor sizi gibi (Öğrt1)

Dikkat çekmek, popüler olmak için arkadaşları arasında paylaşımlar yapıyorlar. Çünkü bunu kullanmak ya da bir resim eklemek farklı bir selfie eklemek

amaçları, beğenilmek like hani o tıklanma like var ya o onu almak arkadaş sayılarını artırmak, popüler olmak sosyal ağlarda. İşte birçok kişi tarafından takip edilmek işte alkışlanmak, bravo denmek hoşlarına gidiyor çünkü ergenlik çağında oldukları için takdir edilme güdüsüyle bunu istiyorlar (Öğrt4)

4.1.7.6. Paylaşımlarımın Beğenilmesi Özgüvenimi Artırır

Öğrencilerin sosyal ağlardaki paylaşımlarının beğenilmesi özgüvenlerini artırabilmektedir (f=8). Ayrıca kendilerini değerli hissetmelerine sebep olabilmektedir. Bu duruma ilişkin dört öğrenci aşağıdakileri belirtmiştir.

Egoda artıyor, özgüvende artıyor. Paylaşımlar çok beğenilince. Kendini önemsemeye başlıyor artık insan. Hani daha da böyle yürüyüşü bile değişiyor diyeyim.(Ö16)

Bu insanlar benim çok fazla mesela, oturuyoruz arkadaş çevremle senin Instagram' da kaç takipçin var diyor mesela ben diyorum ki iki yüz takipçim var. Böyle duruyor diyor ki, benim de işte dört yüz tane var böyle bir kasıla, kasıla bende dört yüz tane takipçim var ben çok fenomen gibiyim falan öyle şeyler söylüyor özgüveni arttırıyor yani bence. (Ö13)

Genellikle öyle oluyor özgüvenleri de artıyor hani fazlasıyla artıyor yani özgüven patlaması yaşıyorlar bende de oluyor hani beğeni fazla olunca. Güzel bir foto attın mı böyle özgüven patlaması daha da fazla oluyor. Diyorsun kız düşürebilir miyim falan? (Ö14)

Beğeni çok fazla olunca tabii ki özgüven kazanıyoruz. Evet hoşuna gidiyor diyorsun insanlar benim fotoğrafımı beğenmiş ne bileyim işte bunu beğenmiş. O kadar fotoğraf için de bunu beğeniyorsa işte beğenmiştir gerçekten falan öyle düşünüyoruz. (Ö1)

Öğretmenlerde öğrencilerin sosyal ağlardaki paylaşımlarından aldıkları dönütlerin öz güvenlerini artırdığını düşünmektedirler (f=7). Bu duruma ilişkin bir öğretmenin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Bence çoğu için özgüven kazanma ve bir nevi içi dışa vurma noktası onlar için. Özellikle liseli ergen gençler içinde inişler çıkışlar yaşıyor, ailenin onları anlamadığını düşünüyor, anlatamıyor ama anlaşılmaq istiyor, birilerinin onları

dinlemesini, seyretmesini istiyor. İcini döküyor, paylaşımlar yaparak, kitlesi tarafından beğenildiğini görünce de özgüven kazanıyor diye düşünüyorum. (Öğrt 6)

4.1.7.7. Paylaşımlar Yapararak Olumlu İmaj Oluşturma

Bazı öğrenciler ise sosyal ağlarda insanların paylaşımlar yaparak kendilerini olduklarından farklı göstermeye çalıştıklarını ve kendileri hakkında insanlar üzerinde olumlu bir imaj oluşturmaya çalıştıklarını belirtmişlerdir (f=15). Bu duruma ilişkin beş öğrenci aşağıdakileri belirtmiştir.

Tabii ki mesela benim bazı arkadaşlarım var hani ben ailesini biliyorum çevresini biliyorum mesela işte gece sanki dışardaymış gibi resim atıyor. Ama ben biliyorum mesela onun ailesi yani imkânı yok ailesi gece dışarı çıkmasına izin vermez. Ama mesela gece dışarda resim atıyor yani ben biliyorum ki mutlaka bir şey olmuştur ya işte ailesi ile bir yere gidiyordur. Ya kuzeni ile bir yere gidiyordur ama o sanki tek başınaymış gibi işte video çekiyor atıyor altına güzel bir söz yazıyor falan hani öyle lanse ediyorlar dışarı. Farklı gösteriyor daha böyle sanki hayatı her şeyi onun elindeymiş gibi, ailesi hiçbir şeyine karışmıyormuş gibi. Kendisiyle ilgili bence hani arkadaş çevresi olsun diye daha hani özendiği kişilerin hayatıymış gibi göstermeye çalışıyor. Bence şimdi mesela ben yani sen neden mesela ailenin izin vermediği şekilde, mesela ailen senin dışarı çıkmaya izin vermiyor. Ama sen gece mesela bir yerde işte resim atıyorsun ya da dışarıyı çekip atıyorsun gece oradaymışsın gibi. O hani arkadaş çevresi de öyle, o sanki arkadaş çevresine uyum sağlar gibi sanki o da hep dışardaymış, ailesi bir şey demiyormuş işte aile içinde onun fikirleri her zaman doğru bulunuyormuş da yapıyormuş gibi göstermeye çalışıyor bence. (Ö6)

Olduğundan farklı görünmeye çalışıyorlar. Gördüm yani, daha önce gördüm. Mesela bir ton makyaj yapıyor normalde o kadar güzel değil. Bir ton makyaj yapıyor resim çekiyor atıyor mesela. Ya da nasıl söyleyeyim böyle cici kız ayaklarına yattıyor hâlbuki dışarıda hani ağzından küfür düşmeyen kavgacı bir insan. Ya öyle gösterenler var ben çok gördüm. (Ö11)

Kendini başka bir gösteriyor insanlar. Hani nasıl diyeyim. Gidiyor adam Lamborghini'nin önünde resim çekiyor Ama aslında arabası bile yok. Onun gibi

şey de var yani başkasının aracıyla resim çekip de işte kendi aracıymış gibi gösterme olayı da var hani genellikle. Ya karşı cinsi etkilemek için. Karşı cinsi etkilemek için genellikle oluyor. Hani böyle. Zenginmiş gibi kendi halinden başka hale büründürüyor kendisini. (Ö18)

Çünkü insanlar, işte daha çok insanların gözündeki aaa bu gerçekten işte bu çok iyi bir şeye zevke sahip ya da mesela diyelim ki, yediğini attı. Bu işte parası çok da buraya gitmiş mesela ya da giydiği şeyi mesela giyinip attığı şeyi attığında, bunun gerçekten stilini çok beğendim. Hemen takibe alayım gibi şeyler oluyor. Ya da yediği şeyler olunca bu gerçekten popüler bir insan falan diyorlar. Ondan sonra takip atılıyor. Kendini böyle iyi göstermek istiyorsun bu yüzden. (Ö10)

Normalde mesela nasıl söyleyeyim bazen bazı fotolar falan atıyorlar ama normalde mutsuz bir insan değil ama fotolarında çok acayip derecede mutsuz sözler, mutsuz fotoğraflar falan atıyor ama bu hani çevredekilere o duyguyu yansıtmak istediği için bence öyle. (Ö6)

Öğretmenler öğrencilerin kendilerini sosyal ağlarda olduklarından farklı göstermeye çalışabildiklerini belirtmişlerdir (f=9). Öğretmenler öğrencilerin sosyal ağlarda paylaşımlar yaparak hayal ettikleri, istedikleri şekilde kendilerini göstermeye çalıştıklarını ve kendileri ile ilgili olumlu bir imaj oluşturmaya çalıştıklarını düşünmektedirler. Bu duruma ilişkin iki öğretmen aşağıdakileri belirtmiştir.

İnsanların doğasında var bu yani. Sadece öğrencilerde değil bizlerde herkes de var yani birbirini takip etme merak. Şurada ne olmuş burada ne olmuş şu nasıl olmuş. Kendi kendini tatmin egosunu tatmin etme paylaşımlarıyla bir nevi dünyaya haykırma gibi bir şey yani insanlara bir şekilde kendini farklı gösterme. Yani ne dersiniz var bu işin içinde. Öğrenciler kendilerini daha yaşlarından büyük fotoğraflar çekerek, daha farklı bir kişilikmiş gibi daha havalı şekilde göstermeye çalışıyorlar. Daha böyle dikkat çekmeye çalışıyorlar. (Öğrt2)

Olmak istedikleri kimliklere bürünmek için, bir mesela çok sıkı aileler de olanlar çok otoriter aileler de olanlar çok farklı kimliklere bürünüyorlar, sosyal ağlar da gördüğümüz kadarı ile hani çok rahat bir yaşantıları varmış gibi ya da maddi durumu çok yetersiz olanlar, tam tersi bir hayat biçimi sürdürdüğünü gösteriyor. İsimler bile hatta istedikleri yani daha mesela geleneksel isim de olanlar daha

modern isimlere bile tercih ediyorlar Yani en temel sebep bu, ikincisi de arkadaş bulma, karşı cinse arkadaşlık imkânını yarattığı için. (Öğrt11)

4.1.7.8. Kendini Kıyas

Öğrenciler sosyal ağlarda başkalarının paylaşımlarını görüp kendilerini başkaları ile kıyaslayıp mutsuz olabilmektedirler (f=5). Bu duruma ilişkin iki öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Kötü özelliği de var hani. Diyorsun ki keşke diyorsun bu insan yerinde ben olsaydım hani gibisinden olaylar olabilir genellikle. Bende de olmuştur hani Cristiano Ronaldo'nun Instagram'ını takip ettiğim zaman böyle bakıyordum yani milyonluk bir hayat yaşıyordu. Hani böyle arabaları, evleri havuzun içinde yüzüyor böyle, böyle manzaraya karşı, diyordum ki keşke ben de böyle olsaydım hani Böyle bir kötü şeyi var. (Ö10)

Bu yaz çok fazla yapıldı. Yani Ben Gürcistan'a gittim. Ne bileyim ben işte Bulgaristan'a gittim görün. İşte ben Romanya' dayım. Ne bileyim İspanya' dayım. İşte siz hala Türkiye'desiniz falan ne bileyim böyle veya Ben Antep'teyim ne bileyim ben işte Ankara'dayım Siz hala Malatya'dasınız falan yani böyle gezdiği yerlere bağlı işte Sümela Manastır'ına gittim diyelim o kişi hala Malatya'da ama işte yani kıskanma olur o gidemeyen kişi için. (Ö1)

Öğrenciler sosyal ağlarda kendilerini iyi hissettirecek nispet amaçlı paylaşımlar yapabilmektedirler (f=9). Bu duruma ilişkin iki öğrenci aşağıdakileri belirtmişlerdir.

Kiminin erkek arkadaşı oluyor kendini beğendirmeye çalışıyor. Kiminin ne bileyim hani bir ego var egosunu tatmin etmeye çalışıyor. Başkalarına beğendirmek göstermek için yaşıyor her şeyi bazı tipler (Ö11)

İnsanlar başkaları için yaşamaya başlıyor. Bu fotoyu koydum bu görsünde uyuz olsun. Bu fotoda iyi çıkmışım (Ö12)

Bazı öğretmenler öğrencilerin arkadaşlarının paylaşımlarını görmelerinden dolayı olumsuz etkilenebildiklerini ve mutsuz olabildiklerini belirtmişleridir (f=4).

Ayrıca sosyal medyada insanların iyi anlarını paylaşmaları bireyde kendi hayatı konusunda sorgulamalara neden olarak mutsuzluğa itebilmektedir. (Öğrt7)

4.1.8. Etkileşim Kaygısında Düşüş

Öğrenciler insanların sosyal ağlarda gerçek hayatta yapamayacakları davranışları yapabildiklerini belirtmişlerdir (f=10). İletişim süreçlerinde yüz yüze iletişime göre daha düşük etkileşim kaygısı yaşayabilmektedirler. Bu duruma ilişkin beş öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Evet çünkü yüz yüze bakmıyor insanlar, ya da mesela diyelim ki, bir insan okulda ki arkadaşının yüzüne mesela kötü bir hata yaptı özür dilemiyor. Ama diyelim işte sosyal ağlardan ben senden özür dilerim diyor. Çünkü o insanın yüzüne bakmadığından dolayı utanmıyor, ya da sinirlenmiyor, ya da üzülüyor. Ondan dolayı işte yazıyor mesela içinden geleni yazıyor. Ondan dolayı. Yani dışarıya oranla daha cesur. Mesela ne bileyim dışarıda yapamayacağın şeyleri sosyal ağlarda yapabilirsin. (Ö11)

İcraat çok farklı bir şey. Mesela biriyle kavga ettiğin zaman o sözleri çok çabuk dile getiremez ama. Instagram üzerinden çok çabuk dile getirebiliyorsun. Hani kavga sırasında söylenebilecek sözleri yüzüne bazen yüzüne söyleyemezsin ama Instagram üzerinden çok çabuk söyleyebiliyorsun. Hani şiddetli laflar seni öldürürüm falan normalde o sözleri söyleyemiyorsun. Hani yapamayacağını karşıdaki bildiği için. Hani yanında olmadığı için temas olmadığı için rahat oluyorsun yani ister istemez. (Ö10)

Şu hani bordo klavye diye bir olay var. Mesela karşıdaki kişi işte tartıştığın zaman şey yapıyor işte bana numaranı ver falan adresini ver geleceğim diyor. Sonra bakıyorsun 13-14 yaşında çocuk hani. Gerçekte görsen hani tırsacak kaçacak senden ama genellikle sosyal medyadan istediğin gibi sövebiliyorsun. (Ö14)

Şimdi sen Malatya'dasın, adam İstanbul'da istediğin gibi sövebiliyorsun sonuçta seni bulamaz hani. Bir de hani fake hesaplar falan oluşturuluyor gerçek resmi konmuyor, gerçek ad yok. İsteddiği gibi sövebiliyor hani öyle bir ayrıcalığı var diyeyim sosyal medyanın. Daha rahat insanlar orada. Daha cesur oluyor. Zaten dediğiniz gibi bordo klavyeli olayı. Günlük hayatta söyleyemeyeceğini söyler Yani karşı karşıya gelsek söyleyemeyeceği olayı sosyal medyada rahatlıkla söylüyor. (Ö1)

Ya daha bir rahat kılıyor çünkü hani sosyal medya da mesela günlük hayatta, daha yeni de dediğim gibi yapamadığın şeyleri ailenin bilmediği gibi mesela sosyal hayatta yansıtabiliyorsun. Hani mesela normal de sende biliyorsun onu günlük hayatta sen hiç yapamazsın ama o sanaldan arkadaşlarınla konuşurken onu yapabilmişsin gibi anlatıyorsun. İşte ben yaparım ben ederim. İşte tartışmışlar mesela ben onunla karşı çıkabilirim, ben onunla kavga edebilirim gibi yansıtıyorsun cesurca daha umursamadan küfür edebiliyorlar mesela. (Ö6)

Öğrenciler günlük hayatta iletişim kurmakta zorlanılan, çekinilen kişilerle sosyal ağlarda daha rahat ve çekincesiz iletişim kurulabildiğini belirtmişlerdir (f=7). Bu duruma ilişkin dört öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Şimdi mesela diyelim ki, bir karşı cins düşünelim, şimdi mesela normal hayatta onun ona bakmayacağını biliyor ama mesela profiline farklı resimler atmış yani gerçek hayatta tanıdığın insanı mesela orada tanıyamıyorsun ki bu ben bazı arkadaşlarım var çok karşılaşıyorum. Gerçek hayattaki ile alakası yok ben bile tanıyamıyorum. Onun ona normal hayatta bakmayacağını bildiği için sosyal medya da çok daha farklı gösteriyor kendini ve onunla bir konuşabilme şeyine giriyor öyle yani. Evet daha rahat daha işte özgüven geliyor hani sonuçta yüz yüze değilsin hani sonuçta hiçbir şekilde o sosyal medya haricinde sana başka. Yüz yüze olsa diyemez konuşamaz. (Ö11)

Mesela benim de Facebook'um vardı. Ben mesela normalde çarşıda mesela yürüdüğüm zaman biri gelip bana merhaba dediğini hatırlamıyorum. Ama Facebook üzerinden tanımadığım insanların bana merhaba yazdığını, selam yazdığını görebiliyorum. Hiç tanımadığım insanların. Bu onları bir daha mı cesur mu gösteriyor onu bilmiyorum ama bence öyle yani, yazdıklarına göre. Söyleyemeyecekleri şeyleri söyleyebiliyorlar. (Ö12)

Ya günlük hayatta konuşsan çekineceksin belki. Nasıl diyeyim konuşmayı başlatabiliyorsun sosyal ağlarda. Daha rahat yazabiliyorsun sonuçta kaybedeceğin bir şey olmuyor. Hani yüz yüze konuştuğunda daha da farklı oluyor yani. Elin ayağın tutuluyor bir insanın. Daha cesur oluyor. Yani istediğin şekilde yazabiliyorsun ama normal hayatta görsem hani belki bir merhaba demeye bile hani dilin tutulur hani konuşamazsın. (Ö1)

Konuşmaya çekindiğin birini ekleyip yada o seni eklerse sosyal ağlarda daha rahat iletişim kurulabiliyor. Yüz yüze konuşmaya çekinebiliyorsun. Paylaşımını beğeniyor sen beğeniyorsun. Bir samimiyet muhabbet doğuyor. (Ö10)

Öğretmenler öğrencilerin sosyal ağlarda daha rahat olduklarını ve gerçek hayatta yapamadığı davranışları sergileyebildiklerini ifade etmişlerdir (f=9). Bunun sebebinin iletişimin yüz yüze kurulmaması olduğunu düşünmektedirler. Bu duruma ilişkin dört öğretmen aşağıdakileri belirtmiştir.

Kendi karakterlerini dış görünüşlerini hani daha çabuk gizleyebiliyor insanlar. Ya da istediği gibi davranabiliyor. Belki sizin yüz yüze söyleyemeyeceği şeyi orada daha rahat söyleyebiliyor çünkü sizin vereceğiniz tepki ne olursa olsun her şeyi söyleyebiliyor. Yani ya da bakarsanız bu sosyal medyada insanlar çok küfür edebiliyor. Ama yüz yüze bunu söylemesi mümkün mü değil. Ya da her şeyi eleştirebiliyor çok rahat bir şekilde. O yüzden tabi ki iletişimsel olarak daha rahatlar. (Öğrt4)

Daha cesur olduklarını düşünüyorum. Yüz yüze söyleyemedikleri şeyleri orada daha rahat söylediklerini düşünüyorum. Ya da hani belki düşünmedikleri ya da öyle düşünmese bile sırf dikkat çekmek için ya da insan karşı tarafı rahatsız etmek için de yorumlar yapabileceklerini düşünüyorum. (Öğrt8)

Sosyal medyada tamamen, yani klavyeden klavye cesuru dediğimiz davranışlar oluyor. Klavye kahramanlığı yapılıyor yani. Samimiyeti çok ileri götürmüyor ama negatif anlamda bence arkadaşlıklarını etkiliyordur. Çünkü birbirlerine söyleyemeyecekleri şeyleri söylüyorlar. (Okulyön2)

Evet daha cesurlar. Daha sessiz olanlar özellikle. Çok şaşırdığımız şeylerle karşılaşıyoruz. Hani bu bunu nasıl yazmış diye. Hani dışarıdan bakınca çok sessiz mesela bir bakıyoruz, sevmediği öğrenciye çok ağır küfürlü mesajlar atabiliyor. (Öğrt11)

4.1.9. Disiplin Sorunlarını Artırma

Öğrencilerin sosyal ağlardaki paylaşımları okulda öğrenciler arasında tartışma ve kavgaların başlamasına sebep olabilmektedir (f=12). Bu duruma ilişkin iki öğrenci aşağıdakileri belirtmiştir.

Ben çoğu kavgamı sosyal medyadan yapıyorum. Sonunda okul da patlıyor. Mesela birine çok uyuz oluyorum. Ama çok uyuz oluyorum. Ben çok dobra bir insanım yani düz giderim. Mesela bana geçenlerde Sultan diye bir kız isimde verdim ama işte bir kız bana istek atmıştı. Bende çok uyuz olduğum okulda çok uyuz olduğum bir kızdı. Bayağı bir kavga ettim yani oradan kavga ettim. Birazcık ta ağzımı da bozmuş olabilirim. İşte bayağı bir kavga ettim. Sonra şey okula yansıdı. Okulda geldi işte bir şeyler yaptı hani yanımda bir şeyler söyledi bana bende ona bir şeyler söyledim falan. Sonra geldiler beni hocaya söylediler. Sonra işte bayağı bir disiplin olayım olmuştu benim. Yani benim çok oluyor. Sosyal medyadan dolayı çok oluyor. (Ö16)

Sosyal ağlardan dolayı çok kavga çıkıyor. Mesela sosyal medyada bir şey oluyor bir şey paylaşıyor üstüne alınıyor geliyor kavga ediyor falan. Yani çok oluyor bu. Şey yapıyor mesela diyor ki sen şu lafı bana mı söyledin falan diye bir kavga çıkıyor. (Ö10)

Bazı öğretmenler okulda sosyal ağların öğrenciler arasında tartışma ve kavgaların başlamasına sebep olduğunu belirtmişlerdir. (f=11) Bu duruma ilişkin bir öğretmenin ifadeleri aşağıda sunulmuştur.

Ya birbirlerine mesaj atıyorlar ya da işte sen benim arkadaşımı ekledin niye ekledin işte benim beğendiğim çocuğu kırdı vs. gibi durumlar yaşanıyor. Herşeyi hepsi duyuyor. Genelde okulda çok oluyor. Sosyal ağlar fitilliyor çoğu şeyi. (Öğrt11)

Sosyal ağlarda öğrencilerinin birbirlerine olumsuz yazılar yazması veya arkadaşları ile yaşadıkları çatışma durumlarını yansıtan paylaşımlar yapmaları kırılganlıklara, tartışmalara ve kavgalara sebebiyet vermekte ve sürece dâhil olan kişi sayı artmaktadır (f=5). Bu duruma ilişkin iki öğrenci aşağıdakileri belirtmiştir.

Tartışmaların kavgaların yaygınlığını arttırıyor çünkü hani nasıl denir o yaygınlığını şöyle arttırıyor şimdi mesela takipçisiniz birbirinizle. Ona rağmen takip ediyorsunuz sonra en ufak bir şey de bir tartışma çıkıyor. Bu sefer kavgaların oluşmasına sebep veriyor. O diyor ben şu arkadaşımı çağırırım. O diyor ben şu arkadaşımı çağırırım falan öyle sürekli bir kavga oluşmasını sağlıyor. Kavgalar büyüyor orada tartışmalar çıkınca herkes görüyor duyuyor. Sosyal medya da daha fazla büyümesini sağlıyor. Çünkü o oradan hemen bir

arkadaşına söylüyor. O oradan bir arkadaşına söylüyor sonra onun sevmediği kişinin arkadaşı ona mesaj atıyor falan filan öyle taraflar birbirine giriyor. (Ö14)

Mesela diyelim ki, bir arkadaş diyelim başka bir arkadaşına, en iyi arkadaşına, kötü bir şey yazdı ya da ona işte hakaret etti diyelim öbür arkadaş geliyor. Sen benim arkadaşına nasıl hakaret edersin sosyal ağda diyelim ki, bir insan, diyelim diğerinin arkadaşına, en iyi arkadaşına hakaret ettiğinden, hakaret ediyor diyelim. Ondan sonra okula tekrar geldiğinde sen benim arkadaşına nasıl hakaret edersin diyor karşı taraf mesela, bundan dolayı çok kavgalar çıkabiliyor. Dahil olanlar artıyor. Mesela diyelim ki, o kişiye hakaret yemişse onun bir sürü arkadaş da oluyor mesela onun arkadaşları vardır onu tanıyan başka insanlar da vardır. Karşı tarafın daha çok büyüyor. İnsanlar daha çok duyuyor öyle. Yani ya da diyelim ki, bir paylaşım yaptı onun aksine bir paylaşım ya da ona dokunacak bir paylaşım yaptı. Arkadaşımız o bizim, hemen gidip ona hesap soralım. Sen nasıl bunu yaptın diye mesela daha çok arkadaşlara daha çok diyor. O insan da gidiyor daha çok insana yayılıyor bundan dolayı. (Ö11)

Bazı öğretmenler öğrenciler arasındaki problemlerin sosyal ağlarda paylaşılmasının, sosyal ağlardaki tartışmalara üçüncül kişiler ve velilerin dahil olmasına yol açtığını ve okulda yaşanan disiplin sorunlarının etkisini büyütebildiğini belirtmişlerdir (f=5). Bu duruma ilişkin üç öğretmenin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Bazen faceteki twitterdaki tartışmalara aileler başka arkadaşlar dahil oluyor. Okulumuzda velilerin bu sebepten kavga ettiği birkaç kere oldu. (Okulyön2)

Yorum yazma artıyor herkes birşey yazıyor kavgalar çıkıyor okulda kavgada olanlar sosyal ağlara taşıyor. Sonra iyice büyüyor tekrar ediyor durum bazen aileler bile giriyor olaylar büyüyor. (Öğrt2)

Şiddet olayları disiplin sorunları çıkarıyor. Çeşitli sataşmalar oluyor. Duyan öğrenen kişi sayısı artıyor. Müdahil olan kişi sayısı artıyor. Bu sebeple olaylar kapanmıyor. (Öğrt1)

Sosyal ağlarda kişiler hakkında yapılan olumsuz ya da eleştirel paylaşımlar birçok kişinin öğrenmesi sonucu daha kırılcı ve üzücü olabilmektedir (f=8). Bu duruma ilişkin üç öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Bir insan yaptığı bir şey karşı tarafın hoşuna gitmedi. Ya da onun yaptığı, diyelim ki şeyi beğenmedi yaptığı nasıl desem, paylaşımı beğenmediğinden dolayı ona işte sen iğrenç bir insansın, sen işte çok zevksizsin ya da sen işte hakarete çok uğruyor insanlar. Ondan dolayı çünkü o insanla karşıdaki insanın düşüncesine ya da onun zevkine uymadığından dolayı ona karşı olan saygısızlığı da artıyor. E tabi tüm sosyal ağlardaki arkadaşların görüyor bunu daha üzücü oluyor. (Ö6)

Mesela bir küfürlü bir şey paylaşıyorsun. Burada daha rencide olur bence yani daha çok etkili olur. Birçok kişi öğreniyor çünkü görüyor. Paylaşımı. (Ö16)

Arkadaşım istemediğim bir fotoğrafımı paylaşmıştı. Üzülmekten çok, yani çok sinirlendim. Sinirleniyorsun hani sonuçta ben sana güvendim diyorsun ama sen böyle bir şey yaptın. Herkes gördü duydu. İşte ondan dolayı yani dövüş kavga olayları çok oluyor. (Ö10)

Sosyal ağlarda yüz yüze iletişim kurulmaması ve etkileşim kaygısının düşük olması sebebiyle günlük hayatta yapamayacakları zorbalık davranışlarını öğrenciler sosyal ağlarda sanal zorba olarak gerçekleştirebilmektedirler (f=8). Bu duruma ilişkin üç öğretmen aşağıdakileri belirtmiştir.

Ya öğrenciler bordo klavyeli. Sosyal medyada gaza geliyor. Çok kırıncı kaba sözler söylüyorlar birbirlerine. Artistlik yapanlar falan. Kırıncı oluyor tabi. Birbirlerini rezil etmeye çalışıyorlar. Okul içinde böyle davranmaz çoğu öğrenci. Sosyal ağlarda dediğim gibi bordo klavyeli oluyorlar. (Öğrt1)

Daha çok filan öğrenci filan öğrenciyi seviyor bilmem işte onunla görüşüyor bilmem ne yapıyor. Bazen de hakaret içerecek şeyler konuşmalar. Birbirlerini Utandıracak şeyler paylaşıyorlar. Tabi bunları da herkese açık yapıyorlar yani. Normalde bu tarz konuşmaları yapamayacak öğrenci sosyal medyada bunu çok rahatlıkla hiç beklemediğiniz bir öğrenci bile yapabiliyor bu konuşmayı. Ayrıca sosyal medya da cesaret mi sosyal cesaret mi diyelim artık ne diyelim ona? Daha bir korkusuzlar. Yani ağzına geliyor sayıyor orada ama normalde dersiniz ki bu öğrenci böyle bir şey yapmaz. (Öğrt11)

Günlük hayatta yapamayacağı şeyleri sosyal ağlarda yapabiliyor öğrenciler. Çirkinleşiyorlar kabalaşıyorlar. Tabi kabalaşıyorlar küfürleşmeler hatta orada başlayan tartışma gerçek hayata yansıyor. Gerçek hayatta okul içerisinde

birbirlerini darp edecek seviyeye geliyorlar. Daha sonra problem nereden çıktı diye sorduğumuzda işte bana Facebook'tan ya da şuradan buradan hocam küfür etti şöyle dedi böyle dedi o ona şunu dedi bu buna şunu dedi derken işin içinden biz çıkamıyoruz yani. Okul idaresi de çıkamıyor artık ailelere yansıyor. Aileler savcılık seviyesine kadar gidiyorlar suç duyurusunda bulunuyorlar. Bu sosyal ağlar disiplin sorunlarını arttırıyor. Yani sosyal ağ olmasa en fazla bir iki öğrenci birbirine hakaret eder o problem orada çözülür gider. Ama sosyal ağda başlayan bir tartışmayı tüm okul duyuyor günlerce aylarca sürüyor. Çünkü o yazılar orada kalıyor mesajlar orada kalıyor delil olarak gösteriliyor. Başka insanlar müdahil oluyor. Mesela gerçek hayatta ki bir tartışma o an olur söner biter gider orada sönüp bitmiyor devam ediyor. Bir saat sonra gören de yazıyor on gün sonra gören de yazıyor altına yorum yazıyor kışkırtanlar oluyor. Olayların uzun sürmesine ve büyümesine neden oluyor. (Okulyön4)

Kız öğrencilere cinsel sapkınca mesajlar atılabilmekte ve sanal mağdur olabilmektedirler (f=6). Bu duruma ilişkin iki öğrenci aşağıdakileri belirtmişlerdir.

Ya erkekler devamlı sapık sapık mesajlar atıyorlar. Tanımadığımız kişiler oluyor genellikle bunlar. Engelliyorsun engelliyorsun bitmiyor. (Ö16)

Yani rahatsız edici mesajlar çok oluyor. Saçma saçma ayıp şeyler ayıp yolluyorlar yazıyorlar. Ayıp şeyler fotoğraf falan işte (Ö10)

Öğrenciler sosyal ağlarda sahte profiller açılarak öğrenciler arasında ifşa olarak adlandırılan birçok kişinin öğrenmesi amacıyla yapılan yalan, aşağılayıcı ve utandırıcı paylaşımlar yapılabildiğini belirtmişlerdir (f=10). Bu duruma ilişkin iki öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Mesela itiraf sayfaları falan var Malatya'nın o sayfalarda bir de şey açmışlardı Malatya'nın gizli gerçekleri diye bir sayfa vardı o sayfada mesela insanların bilinmeyen yönlerini veya insanların çok yanlış yaptığı şeyleri paylaşarak gündem haline getiriyorlardı. Mesela bu bununla şunu yapmış, şu bununla sevgiliymiş, bu bununla onu konuşmuş veya küfür etmiş, biri kavga etmiş orada paylaşıyorlardı ifşa ediyorlardı. Yani ifşa insanların özel hayatına dair şeyler saygınlığı azalsın diye rezil olsun diye yapılan şeyler. İnsanları rezil ediyorlar. Fake hesaplardan paylaşıyor kimin yaptığı bulunamıyor. (Ö16)

İnsanları rezil edecek şeyler paylaşılıyor bazen. Kimin yaptığı belli olmuyor mesela diyelim ki, biri hesap açtı. O kişinin adına bir hesap açtı. Mesela fake bir hesap açtı onu ifşa etmek için, diyelim bu daha kolay olur çünkü insanlar o olduğunu zannediyor. Nasıl olsa açan kişi belli değil, ya da açan kişiyi kimse bilmiyor. Bu ifşa olayları ya da o insanı ezme durumu daha çok kolay oluyor Facebook'ta ya da farklı bir sosyal medyada daha kolay oluyor bunlar. (Ö12)

Öğretmenler öğrencilerin sosyal ağlarda arkadaşlarının özel hayatlarına ilişkin onları utandıracak paylaşımları yapılabildiklerini belirtmişlerdir (f=7). Okuldaki disiplin sorunlarının sosyal ağlara yansması çözümünü zorlaştırabilmektedir. Bu duruma ilişkin üç öğretmen aşağıdakileri belirtmiştir.

Yani öğrencilerin çoğu orada yaptığı eylemlerin suç olduğunu bilmiyorlar. Yani suç teşkil eden eylemlerin suç olduğunun farkında değiller paylaşımların. Bunun farkında olmadıkları için haliyle yapamayacağı paylaşımları yapıyor yani. İfadeler de bulunuyor yani. İfşa sayfaları var. Bir olayı iki kişi duyacakken 2000 kişi duyuyor. Olay kapanacakken kötü bir olay da olabilir. Yani ifşa ediyorlar sonuçta bir öğrenciyi sonuçta o öğrenci düzeltilecek bir durumdayken olay kapatılacak bir durumdayken ona gerekli öğütler nasihatler verilip kendisini düzeltme imkânı verilecekken o kendisini düzeltme imkânı ortadan kaldırılıp onu o olayla anılmasını sağlıyor artık okulda. (Okulyön3)

Okulda ciddi anlamda disiplin problemi oluşturuyor. Hatta ailelerinde işin içine karıştığı hatta savcılığa bile yansıyan olaylar oluyor. Öğrenci yaptığının kanuni bir suç olduğunu bilmiyor. İşin temeli sosyal medya olduğu için ağırlıklı olarak kız-erkek ilişkilerine kayıyor problemler. Yani kim kimle görüştü kim kimi seviyor kim bilmem sevgilisi kim o ona ne dedi bu buna dedikodu boyutunda ilerliyor. Bu tabi git gide çirkinleşiyor. Okulumuzda yaşanan geçen seneki bir olay itiraf sayfaları oluşturuyor bazı düşük seviyeli öğrenciler. Birbirlerini tehdit etmeye başlıyorlar. İşte bu itiraf sayfasında ismini vermeyen birisi şunu itiraf ediyorum bunu itiraf ediyorum filan öğrenci şöyle yaptı şu şuna bunu dedi bu buna bunu dedi derken tamamen işin içinden çıkılamayacak bir sosyal problem toplumsal probleme dönüşüyor ve aileler işin içine giriyor. Hakaretler, kişilerin ahlaki boyutunu etkileyen sıkıntılar oluşuyor ailelere kadar ulaşan. Bu gerçekten çok sıkıntılı. (Okulyön4)

Okulda olanlar daha kalıcı oluyor herkes birbirinin profilini karıştırmayı çok seviyor yaşanan bir olay sosyal ağlarda paylaşıyor hızlıca herkes öğreniyor. Bir olay hakkında yapılan yorumlar arada bi tekrar tekrar okunuyor hatırlanıyor dalga konusu oluyor dolayısı ile unutulmuyor (Öğrt2)

Bazı öğretmenler öğrencilerin sosyal ağlarda tanıştıkları kişiler tarafından kaldırılabilildiğini ve sanal zorbalığa maruz kalabildiklerini belirtmiştir (f=8). Bu duruma ilişkin üç öğretmen aşağıdakileri belirtmiştir.

Gençlerin büyük çoğunluğu sosyal ortamlarda tanıştığı kişilerle yüz yüze görüşüyor ve kandırılabilir. Ailesine anlatmadığı sırlarını tanımadığı insanlara anlatabiliyor. (Öğrt4)

Kız öğrenciler kandırılabilir. Tanımadığı insanlarla konuşuyorlar. Karşıdaki kişi kendini farklı biriymiş gibi gösteriyor. Çeşitli önerilerde bulunabiliyorlar. Öğrenciler buna kanabilir. Veliler çocuklarının sosyal ağ şifrelerini bilmeliler. Evde yanında oturması güvende olduğu anlamına gelmez. Veliler kesinlikle sosyal ağlarda hesap açmalı çocukların takip etmeliler. (Öğrt1)

Kız öğrenciymiş gibi hesap açıp arkadaşlarını kandırıyorlar. Sonra dalga geçiyorlar alay ediyorlar. (okulyön1)

Öğrenciler sosyal ağları güvenli bir şekilde nasıl kullanacaklarını bilmemelerinden dolayı problemler yaşayabilmektedir (f=5). Bu duruma ilişkin iki öğretmen aşağıdakileri belirtmişleridir.

Sosyal ağlarda nelere dikkat etmeleri gerektiğini bilmiyorlar. Aralarındaki arkadaşlık ilişkilerini çok fazla seviyesizleştiriyor. Çocuklar özel hayatın sınırlarını net çizemiyor bu yüzden de paylaştıkları şeyler daha sonra sorun yaratabiliyor. (Öğrt7)

Çok küçük bir çocuğun bile şu an bir sosyal ağda hesabı var. Ben bunun doğru olduğunu düşünmüyorum. Sosyal ağlarında sosyal olması adı sosyal ama çocukları çok sosyalleştirdiğini de düşünmüyorum açıkçası. Ya da çok tehlikeli olduğunu düşünüyorum çocuklar için. Çünkü çocuklarımızı çok açık bir kapı olduğu için kontrol altında evet evimizin içinde belki gözetimimiz altında gibi düşünüyoruz ama eğer sosyal ağlar ve internet yoluyla her şeye ulaşabildikleri için işte biliyorsunuz duymuşsunuzdur çok farklı tehlikeli oyunlarla intihar eden çocuklar, başlarına kötü şeyler gelen, çok saçma sapan şeyler yapan öğrenciler

duymuşsunuzdur. O yüzden ben kesinlikle çok sıkı kontrol edemediğimiz için her dakika başında olamadığımız için ve çocuklarında bu ergenlik döneminde çok kolay bir şekilde sapabildikleri için kesinlikle ben faydalı olduğunu düşünmüyorum. Çünkü kontrol edemiyoruz ve çocuklar sosyal ağ ortamlarını nasıl kullanmaları gerektiğin bilmiyorlar. Yani çocuklar bu yaşta çoğu şeyin bunun bilincinde olamayabiliyor. Yani her dakika biz evet eline akıllı telefon veriyoruz çocuğun kontrolünü yapmıyoruz nereye gittiği ya da bizden çok kolay bir şekilde onlar saklamanın yolunu buluyorlar. O yüzden çok farklı yollara sapabildiği için ben kesinlikle faydalı olduğunu düşünmüyorum. Okullarda da akıllı cep telefonu ve sosyal ağ kullanımının yasaklanmasını gerekli görüyorum. (Öğrt5)

Bazı öğrenciler öğretmenlerinin siber zorbalık davranışlarına maruz kalabildiklerini belirtmişleridir (f=4). Bu duruma ilişkin bir öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Matematik dersinde halay çektik. Hocamızın nazı bize geçmiyor. 5-6 kişi halay çektik. Çöpü boşalltık dalbuka çalıyoz. Video çektik. Faceye koyduk. 10 dk 50 paylaşım aldı. Ben kaldırdım hemen sonra. Birine indirmiş Youtube'a koydu. Disiplinlik olduk.(Ö10)

Bazı öğretmenler öğrencilerin öğretmenlerine karşı siber zorbalık davranışları yapabildiklerini belirtmişlerdir (f=4). Bu duruma ilişkin bir öğretmenin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Bir öğretmenin başka bir sınıfta işlediği dersi, orada yaptığı bir espriyi ya da başka bir şeyi ya da bir dersle ilgili paylaşımı öğrenci oradan paylaşabiliyor yani. İyi ya da kötü anlamda. Hatta işin şeyini çıkarıyorlar bazen fotoğraf çekip paylaşıyorlar. Ders esnasında fotoğrafını çekiyorlar öğretmenin ya da sınıftaki diğer çocukların onu paylaşıyorlar bu da zaten yasak ama yapıyorlar. Öğretmenleri zor durumda bırakabiliyorlar. (Öğrt 2)

4.1.10. Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum

Öğrencilerin sosyal ağlarda öğretmenleriyle arkadaş takipçi olmaları, öğretmenleriyle iletişimlerini artırabilmekte ve kolaylaştırabilmektedir. Öğrenciler kendilerini öğretmenlerine tanıtabilme imkânı yakalayabilmekte, öğretmenlerde öğrencilerini tanıma ve

takip edebilme imkânına kavuşabilmektedir. Öğrenciler sosyal ağlarda öğretmenleriyle günlük hayattakine göre daha samimi ve içten bir şekilde etkileşime girebilmekte ve sosyal ağlarda arkadaş-takipçi oldukları öğretmenlerini kendilerine daha yakın görebilmektedirler. Öğrenciler sosyal ağlarda arkadaş takipçi oldukları öğretmenlerini daha çok sevebilmekte, derslere daha fazla katılmak isteyebilmektedirler. Bu tema altında İletişimde Artış ve Kolaylık, Kendini Tanıtma, Samimiyet ve İçtenlik ve Derslere Yönelik Motivasyon Artışı kodlarına ulaşılmıştır.

4.1.10.1. İletişimde Artış ve Kolaylık

Öğrenciler sosyal ağlarda öğretmenleriyle arkadaş-takipçi olmalarının öğretmenleriyle iletişim kurmalarını kolaylaştırdığını ifade etmişlerdir. (f=8). Bu duruma ilişkin üç öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Öğrencilerle öğretmenler sosyal ağlarda arkadaş olmalı çünkü yani sen nasıl mesela çoğu anne baba nasıl çocuklarıyla arkadaş gibi oluyorsa hocalar da olması gerekiyor. Çünkü hocaların yani öğrencilerine gereken değeri vermesi gerekiyor. Çünkü önemli bir şey yani öğrencin sonuçta o gelecek yani sonuçta İlerde o da senin yerine gelecek veya işte ileride çok üst yerlere gelecek senin ona yardım etmen gerekiyor. İletişim kurabilmeliyiz sosyal ağlardan çünkü daha kolay yapıyor iletişim kurmayı. (Ö2)

Hocalarımla iletişim kolaylaşıyor arkadaş olunca. Bana Facebook'tan yazdı staj ile ilgili acil bir durum vardı. Bir tanesi de benim tanıdığımdu işte ben ona yazdım falan haber verdim. O da gitmiş diğerine haber vermiş öyle geldiler stajla sınava girdiler, staj sınavına. Yoksa girmeseler stajları yanacaktı. Hani yeniden bir sene daha bekleyip sonra yeniden staj yapacaklardı. Faydalı yani haberleşmek için. Hocalarımıza daha kolay ulaşabiliyoruz bir sorun yaşadığımızda. Ya da bir şey sormamız gerektiğinde. (Ö9)

Sonra hocalarımız mesela hani yazıyorsun mesela işte hocam hangi kitapçıdan alayım, hangi yayını alayım ya da ilk hangi yayından başlayayım sizce bana göre hangisi iyi? Telefonla arayamazsın burası daha rahat. Hani bazı yayınlar çok ağır, bazı yayınlar çok hafif, çok kolay, o yüzden hocaları sürekli ulaşıyorsun hocalar sana destek oluyor işte alabileceğini söylüyorlar. Haberleşmemizi

kolaylaştırıyor. Okul saatleri dışında ya da tatillerde iletişim kurmamızı sağlıyor. (Ö11)

4.1.10.2. Kendini Tanıtma

Öğrenciler sosyal ağlarda öğretmenlerle arkadaş olunmasının, öğretmenlerinin kendilerini tanımlarını kolaylaştırabileceğini belirtmişlerdir (f=5). Bu duruma ilişkin bir öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Ya sosyal ağlarda öğretmeninle arkadaş olunca bizi daha iyi tanıyorlar. Paylaşmalarımız görüyorlar. Beğeniyorlar. Yani derste bazen bizi fark edemeyebilirler. (Ö11)

Bazı öğretmenler sosyal ağlarda öğrencilerle arkadaş takipçi olmanın öğrencileri tanımayı kolaylaştırabileceğini belirtmişlerdir (f=6). Öğretmenler sosyal ağlarda öğrenci davranışlarını görmekte ve onların iç dünyalarının tanımak ve öğrencileri kontrol etmek için sosyal ağları bir araç olarak kullanabilmektedirler. Bu durumla ilgili üç öğretmenin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Şimdi fiziksel bir hayat olduğu kadar bir de sosyal bir hayat var aslında. Eğer siz bir okul idarecisiyseniz ya da bir rehber öğretmenseniz aslında bunu da takip etmeniz gerekiyor. Yani okulda bazı söylenemeyecek konuşulamayacak ondan sonra cesaret edilemeyecek şeyler sosyal medyada dönüyor. Hem de okul saatleri içerisinde bile dönüyor yani bu. Birbirleri ile işte olan iletişimler, birbirlerine yaptıkları tehditler, işte sözlü münakaşalar hepsi küfürleşmeler, küfürleşmeye kadar gidiyor sosyal medyada biliniyor bunlar. Öğrenciler biliyorlar ama öğretmenlerin bundan haberi olmuyor mesela okul idaresinin, rehber öğretmenin ya da diğer sınıf öğretmenlerinin bu durumlardan haberi olmuyor. Okul aslında bir de sosyal ağlarda var. Orada akıyor okul. Yaşantı bir de orada akıyor ama öğretmenin bundan haberi yok bu ortamdan haberi yok. Öğrenciler okulda çok dillendirmedikleri konuları orada çok dillendiriyorlar. Öğrenci davranışlarını izleyen idareci olsun, rehber öğretmenler olsun bunlarında bunlardan haberi olmuyor. Bence onların bir şekilde oraya dahil olup onları izlemesi fayda sağlayacaktır. Öğrencinin yaşantısı hakkında. Hangi seviyede öğrenciyi yani ne yaşıyor günlük hayatında neler var bunlar oradan

takip edilebilir. Tabi her öğretmen bunu yapmak zorunda değil öğrenciyi tanımak isteyen öğretmen bunu yapsa oradan bir bilgi edinir. (Öğrt1)

Sosyal ağlarda hem veliler hem öğrenciler öğrencilerle arkadaş olmalı. Arkadaş olunması denetimi kolaylaştırıyor. Öğretmenler sosyal ortamlarda gördükleri iyi ya da kötü şeyleri okula yansıtabilir bilgi sahibi olacaktır. (Öğrt10)

Bir pdrci olarak öğrencileri takip, iç dünyalarını öğrenmek kolaylaşabiliyor. İçinde bulunduğu davranış problemlerinin tespiti kolaylaşıyor. Öğrenci kendini sosyal ağlarda kendini daha rahat serbestçe ifade edebiliyor. (Öğrt11)

4.1.10.3. Samimiyet ve İçtenlik

Öğrenciler sosyal ağlarda arkadaş oldukları öğretmenlerini kendilerine daha yakın hissedebilmekte ve öğretmenlerine karşı daha olumlu tutum içinde olabilmektedirler (f=6). Bu duruma ilişkin dört öğrenci aşağıdakileri belirtmişlerdir.

Evet yani mesela sosyal medyada benim fotoğrafımı beğendi şu hocam ben bu hocayı daha çok severim mesela çünkü hem senin fotoğrafını beğeniyor. Hem işte seninle konuşuyor seninle yakın, yani arkadaş gibi davranıyor sana bu da güzel bir şey. Beden öğretmenimi örnek verebilirim. (Ö1)

Yani samimi olursun tabii ki yani insanlarla samimi olmak iyi bir şey zaten. Sosyal ağlar bunu etkiler. Yani tamam okulda da görüşüyorsun ama okula gittiğin en fazla işte dediğim gibi 8 ders olabileceği işte sabahın 8'inden 3'üne 4'üne kadar 5'ine kadar en fazla hocanı görüyorsun. Ondan sonra eve gittiğinde uzun bir süre zaten hocandan ayrı olacaksın yani yine okul tamam hafta sonları yaz tatili var. Hocanla sosyal medyadan konuşmak mantıklı olur daha samimileşirsin daha iyi olur. (Ö2)

Hocamın beni eklemesi hoşuma gider. Çünkü öğretmen beni çok iyi tanıyorsa, ben de o öğretmeni çok iyi tanımak isterim. Hani, okul içinde öğretmen ile çok iyiyiz en basitinden bir tane İngilizce hocamız vardı kendi dedi bize Instagram hesabım bu beni işte ekleyin takip edelim falan, yani hoşuna gidiyor insanın bilmiyorum. Sevgim azalmaz çünkü neden azalsın herkesin görüşü kendine tam tersine ben mutlu olurum. Neden çünkü hocamı daha iyi tanıyorum sonuçta hani görüşlerini biliyorum, fikirlerini biliyorum. Hani en basitinden ne yapsak

hoşlanır, ne yapsak hoşlanmaz onu biliyorum öyle. Kendime daha yakın hissediyorum böyle hocaları (Ö11)

Yok bence hiç de öyle ciddiyesizleştirmiyor çünkü daha fazla bence hoca öğrenci ilişkisine daha kuvvetlendiriyor bence, mesela o sosyal ağlarda da konuştuğumuz gibi mesela o hocamın yeri çok daha farklıdır çünkü bize çok daha yardımcı olmuştur. İşte bir özel günde mesela bayramlar da faceten falan hocamıza mesaj atarız öyle. Modern, yok öyle gelmiyor da hani iletişimin daha fazla olunca, daha fazla kuvvetlenince, şimdi senin sadece okulda gelip ders dinlediğin hoca vardır bir de senin sadece dersinden çok sana hayatında da yardımcı olan hani normal okul dışında da hani şunu yap mesela şu kursa gidebilirsin. Şu dersane senin için iyi olabilir işte mesela lise bittikten sonra da şu bölümü seçsen senin için iyi olabilir yani. Sosyal ağlarda bunu sağlıyor yani iletişimin daha fazla artması bence hocayı daha fazla sevmeye neden oluyor.(Ö13)

4.1.10.4. Derslere Yönelik Motivasyon Artışı

Öğrenciler öğretmenleri ile sosyal ağlarda arkadaş-takipçi olduklarında derslerine yönelik motivasyonlarının artabileceğini belirtmişlerdir (f=5). Öğrenciler öğretmenleri ile sosyal ağlarda arkadaş takipçi olduklarında öğretmenlerine karşı olumlu tutum geliştirebilmekte, sosyal ağlarda arkadaş takipçi oldukları öğretmenlerinin derslerini daha çok sevmekte, derse daha fazla katılmak isteyebilmekte ve derslerine yönelik motivasyonları artabilmektedir. Bu duruma ilişkin iki öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Benimle günlük hayatta da konuşabilir sosyal ağlarda da konuşabilir. Ama sosyal ağlarda da bu daha önemli tabi hani sosyal medyada o mesajı görünce daha mutlu oluyorsun. Hani sosyal medyada da birazcık daha etkiler yani güzel motivasyon verir. Hocamın beni sevdiğini düşünürüm. Hocanla konuşmak sana motivasyon verir. Dersi daha çok severim o dersi beni tanıdığını önemsedğini düşünürüm hocamın. (Ö1)

Sosyal ağlarda tabi ki tabi ki etkiler yani motivasyonunu. Çünkü yani sonuçta birisi ile arkadaş oluyorsun veya birisi ile tanışıyorsun ve o kişi yani saygı veriyor Eklemez ise bu saygı duymadığını göstermez ama ekledi mesela sen sohbet başlattın veya konuştun tamam bu sefer olur. Ders motivasyonunu

arttırır. Beni sevdiğini düşünürüm hocamın. Derslere daha fazla katılmak isterim. (Ö2)

Bazı öğretmenler sosyal ağlarda öğrencilerle arkadaş olmanın öğrencilerin derslerine yönelik motivasyonunu artırabileceğini belirtmişlerdir (f=4). Bu duruma ilişkin iki öğretmenin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Gereksiz görebilir bazı hocalar; ama sosyal medya öğrencilerin hocalarını kendilerine yakın görmelerine dersleri sevmelerine yardımcı oluyor Bu belki kabul edilmez ama bence etkisi çok fazla. (Öğrt6)

Öğretmeniyle Facebook gibi paylaşım sitesinde gören öğrenci daha yakın davranıyor, dersi de daha fazla benimsiyor ayrıca dilin sadece bir ders olmaktan çıktığını okul dışında da etkileşim kurabildiğini gören öğrenci daha hayatla iç içe buluyor elbette okulda aktif katılım sağlıyor. (Öğrt8)

4.1.11. Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum

Öğrenciler sosyal ağlarda öğretmenleriyle arkadaş olduklarında öğretmen ve öğrenci arasındaki saygıya dayalı ilişkinin zedelenebilmesi gibi olumsuz durumların olabileceği görülmüştür. Öğretmenlerin sosyal ağlarda yaptıkları paylaşımlar ve davranışları mesleki imajlarının zedelenebilmesine ve öğrencilerinin öğretmenlerine karşı olumsuz tutumlar geliştirmesine sebep olabilmektedir. Öğretmenlerin sosyal ağlarda her öğrenciyi arkadaş takipçi olarak kabul etmemelerinin, arkadaşlık ya da takipçilik istekleri kabul edilmeyen öğrenciler üzerinde olumsuz etkileri olabilmektedir. Öğrenciler sosyal ağlarda özgürlüklerinin kısıtlanacağını düşünmelerinden dolayı öğretmenleriyle sosyal ağlarda arkadaş olmak istemeyebilmektedirler.

4.1.11.1. Laubalilik

Bazı öğrenciler öğretmenleriyle sosyal ağlarda etkileşim kurduklarında öğretmenlerine karşı ciddiyetsiz davranılabileceğini ve aralarındaki saygının zedelenebileceğini belirtmişlerdir. (f=8). Bu duruma ilişkin iki öğrenci aşağıdakileri belirtmişlerdir.

Yani ciddiyetsizlik olur. O yüzden işte bir sınır var o sınır aşılabılır. Çünkü yüz yüze değilsin. Ama eğer bir seviye varsa yine bir mesafe olması gerekiyor. (Ö18)

Yani genellikle böyle sosyal ağlarda garip konuşuluyor. Aradaki çizgi kayboluyor hoca ile. Yani tabi ki de hani bazen kayboluyor demeyeyim de o çizgi şey oluyor böyle biraz siliniyor hani. Böyle biraz şey yapıyorsun yani biraz laubali davranıyorsun ama dozunu kaçırmayarak davrandığında oluyor. (Ö14)

Öğretmenler, öğrencilerle sosyal ağlarda arkadaş olunduğunda, öğrencilerin ciddiyetsiz davranışlar sergileyebilmesi gibi olumsuz durumların olabileceğini belirtmişlerdir (f=9). Bu duruma ilişkin iki öğretmenin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Ben genelde şeye karşıyım yani kendi sosyal ağımdaki öğrencileri eklemeye karşıyım. Çünkü olur olmaz saatlerde çocuklar yazabiliyor ya da sizin yazdığınız şeyi anlayamayabiliyor çocuk o yüzden. Sizin yaptığınız bir paylaşım onun seviyesi üzerinde oluyor. Çocuk etkileniyor bundan. Faydalı bulmuyorum yani. Yani çok yönlü düşünebiliriz. Bir kere çocuk aradaki samimiyeti çok ilerlettiğini düşünüyor. İşte öğretmeni sosyal medyadan ekledik. Bütün hayatına dâhil oldum diye düşünüyor. Arkadaşı gibi davranmaya başlıyor. Sen mesela bir şey paylaşacaksın örnek veriyorum bir sosyal bir mesaj içeren bir yazı paylaşacaksın diyelim o onu farklı algılayabiliyor. Ya da hocam siz zaten, okulda mesela yansıtmadığınız bir kişiliğiniz varsa sosyal hayattaki davranışlarınızı o oraya taşıyor çocuk. Oradan alıyor getiriyor oraya taşıyor. Hocam şuraya gitmiştiniz şöyle yapmıştınız böyle yapmıştınız işte siz böyle bir şey paylaşmıştınız. Siz bunların mesela okulda konuşulmasını istemiyorsunuz çocuk ama taşıyor onu oraya kendisi de öyle davranmaya çalışıyor. Yani işle özel hayatı siz kendiniz ne kadar ayırmaya çalışsanız da eğer sosyal medyanızda bir öğrenci varsa bu onu getirip okula taşıyor. Mesela siz taşımazsınız ya da ağınızda bulunan iş arkadaşlarınız taşımaz belki yaş itibari ile kimsenin yapacağını zannetmiyorum ama öğrenci bunun ayrımını yapamadığı için özel hayatla iş hayatını size yakınlık duyduğundan dolayı gelip onun hakkında konuşmak istiyor veya diğer okuldaki öğrencilere anlatıyor, diğer öğretmenlere anlatıyor. Olumsuz ya da olumlu etkilemesinden ziyade rahatsız oluyorum yani. Bu sizin kendi hayatınız sonuçta. İş hayatı ile özel hayatı karıştırmak istemediğiniz yerler vardır. İş hayatındaki iş yerindeki her insanla samimi değilsinizdir her şeyinizi bilmenizi istemezsinizdir. Örnek veriyorum bir hobiniz vardır yapmaktan hoşlandığınız onunla ilgili fotoğraflar paylaşıyorsunuzdur. Okuldaki inşalarında buna dâhil olmasını istemediğiniz bilmesini istemediğiniz

kişiler varsa zaten sosyal ağınızda onlar yoktur ama bir şekilde onlara bu ulaşmış oluyor yani bu. (Öğrt4)

Tabi hepsini kesinlikle hepsi birbirini takip ediyor. Bana da şey yolluyorlar takip isteği ben tabi kabul etmiyorum Facebook'tan artık. Yani ciddiyetin kaybolacağını düşünüyorum. Bu sebepten artık kabul etmiyorum kesinlikle. Aradaki mesafeyi kaldırmış oluyorsun. Öğrenci okulda sadece seninle öğretmen-öğrenci ilişkisi varken sosyal medyada seni görünce, bu öğretmen-öğrenci ilişkisi daha böyle samimi işte abi-kardeş mi diyelim arkadaş mı diyelim artık öğrenci kendini nerede konumlandırırsa o seviyeye çekmiş oluyor. (Öğrt9)

4.1.11.2. Öğretmen İmajının Zedelenmesi

Öğrenciler, öğretmenlerinin sosyal ağlardaki davranışlarından ötürü imajlarının olumsuz etkilenebileceğini belirtmişlerdir (f=8). Bu duruma ilişkin iki öğrenci aşağıdakileri belirtmiştir.

Tabii ki azaltır mesela dediğin gibi siyasi veya işte ne bileyim öyle şeyler paylaşırsa ne bileyim mesela diyorsa işte şu doğru şu yanlış diyor ama sen onun yanlış dediğini doğru düşünüyorsan bir fikir ayrılığı varsa o zaman sempatin düşebilir ona. O dersi dinlemek istemezsin yani mesela en sevdiğin ders örnek veriyorum işte o dersten nefret edebilirsin. (Ö2)

Ben değilim de geçen bir arkadaşımız din öğretmeniyle arkadaştı hani. Onun paylaştığı fotoğrafları grubumuza atıyordu. Tabi biz de hani dalga geçiyoruz hani normal olarak. Ya bir resmi vardı. Değişik durmuştu hani. Arkadaşımızda bunu işte profilinde görmüş. Aynen, günlük hayattaki diyebiliriz. Günlük hayatta. İşte arkadaşımız bunu görmüştü attı işte bize herkes dalga geçmeye başladı hani grupta. Yok ama gördüğünüz zaman gülüyorsunuz hani öğretmeni gördüğün zaman gülüyorsunuz böyle nedense fotoğraf aklına geliyor. (Ö14)

Öğretmenler öğrencilerle sosyal ağlarda arkadaş olmanın öğretmen imajını zedeleyebileceğini belirtmişlerdir (f=9). Bu duruma ilişkin iki öğretmenin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Yani kesinlikle aşırı kullanıyorlar ve gereksiz kullandıklarını düşünüyorum. O yüzden de ben öğrencilerimle sosyal ağda herhangi bir paylaşımda

bulunmuyorum. Çünkü ben onların öğretmeniyim, benim arkadaşım değilim. O yüzden de sosyal ağlarda onları eğer tabi bu liseden mezun olup üniversitede erişkin çağındaysa bir tek onları kabul ediyorum. Onlarla hem güzel iletişimde bulunuyorum. Çünkü bir kısmı mezun olan öğrencilerin bir kısmı öğretmen ya da başka bir meslekter. Onlarla tabi ki görüşüyorum ama kendi şu an mevcut olarak okuttuğun öğrencilerimle kesinlikle sosyal ağlarda görüşmüyorum. Çok da doğru olduğunu düşünmüyorum. Çünkü onlar benim öğrencim. Ama mezun olduktan sonra belki benim arkadaşım olabilirler. Paylaştığım özel hayatımı ya da şeyimi görmelerini istemiyorum. Çünkü ben onların gözünde bir öğretmen olarak kalmalıyım. Çünkü Instagram ya da Facebook' ta herhangi bir şeyi de herhangi bulunduğumuz bir olayı da farklı şeyleri de paylaşıyoruz. Ama öğrencilerimin çok fazla benimle ilgili hani bu tip şeyleri öğrenmesini istemiyorum. Çünkü onlar benim öğrencim arkadaşım değil. Böyle düşündüğüm için de istemiyorum. Kesinlikle düşünmüyorum. Çünkü zaten beni seveceklerse dersteki yaptıklarımız aktivitelerimizle ya da illa ben onlara paylaşımda bulunacaksam bunu herhangi bir başka aktivite ile de paylaşabiliriz. İlla bu bir sosyal ağlardan olan iletişiminde zaten çok bir içsel olduğunu çok samimi olduğunu da düşünmüyorum her şeyin. Karşılıklı iletişimin yüz yüze iletişimin çocuklarla olan iletişimimi daha iyi arttırdığını düşünüyorum. (Okulyön2)

Öğrenci öğretmenin dersteki haline hareketine tavrına bakıyor bir de sosyal ağlardakine. Şimdi mesela birinde ciddi sert biri diğerinde farklı biri yani. Böyle olunca öğrenci öğretmenine sınıftaki kişiliği gerçek değil diye düşünüyor ve öğretmenini takmıyor ciddiye almıyor. Korkmuyor artık ondan. (Okulyön3)

4.1.11.3. Her Öğrenciye Eşit Davranılmaması

Öğrenciler, sosyal ağlarda öğretmenlerinin kendilerinin arkadaşlık takip isteklerini kabul etmiyorlarken; arkadaşlarınınkinin kabul edilmesinden olumsuz etkilenebileceklerini belirtmişlerdir (f=6). Öğrenciler, öğretmenlerinin bazı arkadaşlarıyla öğretmenlerin arkadaş-takipçi olmasının ama kendi isteklerinin kabul edilmeyişini normal görmemekte bazen arkadaşlarını kıskanmakta bazen ise öğretmenlerine karşı olumsuz tutumlar geliştirebilmektedirler. Bu duruma ilişkin üç öğrenci aşağıdakileri belirtmiştir.

Hocan yani sevdiğin bir hocan ise hele hele attığın kişi o senin isteğini kabul etmedi diyelim başkasınınkini kabul etti sevmediği bir hoca mesela o kişiyi sevmiyor derslerinde iyi olmayan bir öğrencininkini kabul etti. Senin dersler ona göre çok iyi o hoca da çok iyi seninkini kabul etmedi diyelim. Dersin bu işte bir iş var yani beni sevmiyor mu acaba benim davranışlarımı sevmiyor mu bunun gibi düşünürsün o yüzden. (Ö1)

Arkadaşlık önerisi geliyor, bir sürü arkadaşımla arkadaş ben ekledim kabul etmedi hoca. Çok üzüldüm. Beni sevmiyor diye düşündüm. (Ö3)

Arkadaşlarımı eklese ya da arkadaşlık isteklerini kabul etse benimkini etmese. Yani kızmam ama bir üzüntü oluşur. Çünkü ben de onun öğrencisiyim. Karşı taraf da onun öğrencisi ama benimkisini de takip etmesini beni de takip etmesini ya da benim takip isteğimi de kabul etmesini isterim. (Ö14)

Öğretmenler öğrencilerle sosyal ağlarda arkadaş olurken seçici olabilmektedirler (f=5). Bu duruma ilişkin üç öğretmen aşağıdakileri belirtmiştir.

Öğrencilerimi arkadaş olarak eklediğim oluyor. Ama herkesi eklemiyorum. Seçiyorum. Seçici davranıyorum. (Öğrt6)

Sevdiğim öğrencileri ekliyorum. Sevmediklerimi eklemiyorum. Aktif öğrencileri genelde eklemiyorum. Mezunlara ulaşmayı kolaylaştırıyor. Öğrencilerimizin gelecek hayatlarını takip edebiliyoruz. (Okulyön1)

Her öğrencinin arkadaşlık isteğini kabul etmiyorum. Akli başında bir öğrenciyse ancak kabul ediyorum. Sadece lafını sözünü bilen edepli öğrencileri ekliyorum sadece. (Öğrt1)

4.1.11.4. Özgürlük Kısıtlanması

Bazı öğrenciler sosyal ağlarda öğretmenleriyle arkadaş-takipçi olduklarında özgürlüklerinin kısıtlanabileceğini belirtmişlerdir (f=9). Öğrenciler özgürce istedikleri paylaşımları yapamayacakları ve öğretmenleri tarafından kontrol edilebileceklerini düşündükleri için sosyal ağlarda öğretmenleri ile arkadaş-takipçi olmak istemeyebilmektedirler. Bu duruma ilişkin dört öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Arkadaşlarım da oluyor mu yani dikkat edenler var mesela diyor ki dün diyor şu saatte şeydin sen onlinedın niye o saatte onlinedın falan ya bunun muhabbeti geçer. Bu sebepten dolayı arkadaş olmak istemeyenler var. (Ö16)

Öğrencinin ne paylaştığına bağlı, hani mesela benimkini kısıtlamaz. Sadece öyle merak ettiğim işte kıyafet sayfaları, işte bazı arkadaşlarım falan onlar için kullanırım başka da bence özgürlüğünü kısıtlamaz. Hoca ile arkadaş olmak istemiyor arkadaşlarım çünkü hocanın ailesine söyleyeceğini yani bir şeylerini görürse ailesine söyleyeceğini, söyleyebileceğini düşünüyorlar. Bundan dolayı hiçbir şekilde arkadaşlarına eklemiyorlar. Ya da sınıfta sürekli her türlü bir şey diyebileceğini düşünüp arkadaşlarına eklemek istemiyorlar.(Ö13)

Olmanın hiç anlamı yok hani sonuçta burası senin özel yerin hani istediğini atıyorsun öğretmen bir görse işte atıyorum hani içki hani içki içtiğin zaman onun masayı çektin böyle profilinde paylaştın. Hocalar görecektir laf kalabalığı yapacaklar işte seni yana şeye çecekler böyle köşeye işte neden şey yapıyorsun böyle falan filan. O yüzden hiç anlamı yok hani. İşte hoca mı görecektir acaba bu paylaşımı gibisinden hani. Böyle şey yaparım işte ya da bu fotoğrafı hocam mı görecektir diye böyle bir korku olur az da olsa. O yüzden eklemek istemiyorum. (Ö10)

Yani niye edeyim? Gerek yok ki. Hani hocalarımın beni görmesine ya da ben burada çok farklıyım dışarıda çok farklıyım, şimdi hocalar bana bir ton vaaz verecek. Hiç şey yapamam yani. Ben hani buradaki gibi değilim mesela. Mesela dışarıda makyaj yaparım, açık giyinirim. Ben hocalarımın hiç vaazlarını çekmem. Yani o yüzden kalsın eksik kalsın. (Ö15)

Öğretmenlerle öğrencilerin sosyal ağlardaki arkadaşlığı, sosyal ağlar üzerinde öğrencilerin kendini olduğundan farklı göstermesine ya da öğretmenlerin sürekli paylaşımlarını beğenerek öğretmeni ile daha iyi ilişkiler kurma gayesi gütmesine sebep olabilmektedir (f=2). Bu durumla ilgili bir öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Ya hocalar ne paylaşırsa beğeniyorum. Beğensem de beğenmesem de. Yani ne bileyim işte belki fazla not verir beni sever. Ya nasıl diyeyim öyle işte. (Ö2)

4.1.12. Sosyal Etki

Öğrenciler duygu ve düşüncelerini sosyal ağlarda daha özgürce ifade edebilmektedirler. Öğrenciler kendilerinden farklı yaşantılara ve düşüncelere sahip kişilerle sosyal ağlarda etkileşim kurabilmekte, sosyolojik farklılıkları görebilmektedirler. Öğrenciler sosyal ağlar sayesinde toplumsal meselelere yönelik farkındalıklarını artırabilmektedirler. Bu tema altında ifade özgürlüğü, sosyal empati, sosyal farkındalık ve toplumsal yozlaşma kodlarına ulaşılmıştır.

4.1.12.1. İfade Özgürlüğü

Sosyal ağlar kullanıcılarına duygu ve düşüncelerini ifade edebilmeleri için özgür bir ortam sunmaktadır (f=10). Bu duruma ilişkin iki öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Evet yani istediğin paylaşımı yapıyorsan bir şey demiyorlarsa sana yani kimse bir şey demiyor veya işte rahat yani. Sansürsüz yani istediğini yapabiliyorsan bu özgürlüktür. Sosyal medyada bir özgürlük kısıtlaması yok.(Ö2)

Akrabalarımı eklemiyorum. Çünkü çok özgürüm sosyal ağlarda. O yüzden bilmiyorum hani en azından bir akraba görürse aileye söyleme riski yok ya da senin kızın geçen gün şuradaymış resim atmış deme riski yok. (Ö13)

Öğretmenlerde sosyal ağlarda öğrencilerin kendilerini günlük yaşantılarına göre daha rahat ifade edebildiklerini ifade etmişlerdir (f=9). Bu duruma ilişkin bir öğretmen aşağıdakileri belirtmiştir.

Sosyal medyada öğrenci kendini daha özgür ifade fırsatı buldu kanımca. Sınıf ortamı, öğretmen öğrenci ilişkisi ister istemez bir baskı oluşturuyor ve çocuklar geriliyor ama Facebook gibi ortamlarda öğrenci baskıdan sıyrılmış, rahat bir şekilde dışarı vurabiliyor kendisini. Daha özgür hissediyor. Tabi bunlar olumlu yanları olumsuz yanları da var elbette. (Okulyön1)

4.1.12.2. Sosyal Empati

Sosyal ağlarda öğrenciler farklı düşünce ve kültürde insanları tanıma olanağına sahip olabilmektedirler (f=5). Öğrenciler kendilerinden farklı düşünen insanlara karşı sosyal ağlar sayesinde empati geliştirebilmektedir. Bu duruma ilişkin iki öğrenci aşağıdakileri belirtmiştir.

Mesela diyelim ki, kötü bir şey mi yaşadı o insan ya da benim düşüncemden farklı bir düşünceye girdi diyelim, ama benim tarafımda olan kişi de ona çok kötü şeyler söyledi ya da saygısızca konuştu. Ben düşünürüm ben onun yerinde olsam nasıl hissederdim. Ya da ben onun yerinde olsam nasıl davranırdım. Diye düşünüyorum düşündüğümde de, o empatiyi kurduğumda da, gerçekten üzüldüm. Ya da gerçekten benimde kalbim kırılırdı. Sonuçta bu benim düşüncem ve saygı duyulmasını isterdim. Bundan dolayı diyorum ki, bundan dolayı işte insanlara saygı duymayı ya da insanları düşüncesine göre yargılamamayı öğrenirim. (Ö13)

Ya da farklı görüşleri öğrenmiş oluyorsun hani. Farklı görüşleri hani şey yapıyorsun böyle bir harmanlaştırıyorsun içinde böyle bir karma bir şey ortaya çıkıyor hani genellikle. Senin gibi düşünmeyen insanları belki bilemeyecektik, göremeyecekti sosyal ağlar olmasa. Yani sonuçta hani o kendinin, herkes kendi düşüncesini savunur hani belki o düşüncenin içinde doğru olan şeylerde var, yanlış olan şeylerde var. O doğru olanla yanlış olanı ayırtabilmek önemli işte. (Ö14)

4.1.12.3. Sosyal Farkındalık

Bazı öğrenciler sosyal ağlar sayesinde toplumsal konularda farkındalıklarının arttığını belirtmişlerdir (f=6). Bu duruma dair bir öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Televizyonda öğrenemediğimiz şeyleri Tweeter’da öğrenebiliyoruz. Haberimiz oluyor her şeyden olaylardan. Sosyal medyada sansür yok çünkü. Tweet atıyorum bazen bende. (Ö13)

4.1.12.4. Toplumsal Yozlaşma

Öğrenciler sosyal ağların toplumsal yozlaşmaya sebep olabileceğini belirtmişlerdir (f=8). Bu duruma ilişkin dört öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Bozuyor bence mesela diyelim küçük bir çocuk düşünelim, o küçük çocuk Instagram’a geldiğinde argo kelimeler görüyor ya da kötü onun yaşına uygun olmayacak şeyler gördüğünde, onun tabi ki de ahlakına düşüncelerine,

gerçekten çok ama çok etkisi olur. Yani bu konuda sosyal medya çok kötü bir yönü yani bu sosyal medyanın (Ö16)

Sosyal medya olmasa insanlar daha ahlaklı olur. Çünkü sosyal medya da insanlar çok değişiyor. Ve hani istediği insan oluyor yani istediği gibi takılıyor. Ne bileyim işte istediğini yapıyor. İstedikini söylüyor. Ama gerçek hayat ta istediğini söyleyemiyor çünkü şu anda sosyal medya diye bir şey olmasaydı herkes istediğini söyleyemeseydi yani tamam söyleyeceksin istediğini ama yani bu kadar aşırıya kaçmasaydı o zaman şuanda çok ahlaklı bir toplum olabilirdi veya herhangi bir şey (Ö11)

Ahlakını kötüye götürür. Yani nasıl söyleyeyim hani o küfür açısından falan da çok çabuk uzlaşabiliyoruz. Mesela sosyal ağlardan arkadaşlarımla konuştuğum hitap cümleleri bazen ailem de mesela annemle falan konuşurken arkadaşım ile konuştuğum cümleleri anneme falan da söylüyorum. Yani bu çok çabuk sohbeti muhabbeti azaltıyor. Annemle arkadaşım ile konuşuyormuşum gibi konuşuyorum. Bu büyük bir zarar. Bu Instagram üzerinden çok. Küfürlü şeyleri hani, artık basitleşmiş gibi oluyor. Hani bir küfürü bazıları a küfür etti deyince çok büyük bir laf geliyor ama bazıları da çok büyük kelimeleri artık o kadar gündemde kullanıyorlar ki biri küfür ettiği zaman artık normal basit bir şeymiş gibi bakabiliyorsun duruma. (Ö13)

Ya 50 yaşındaki dayılar yani çok gördüm ben, çok yaşadım yani yaşadım derken fake hesaplardan çok yaşadım. 50 yaşındaki dayılar 18 yaşında ki kızlara yazıyor. Ya işte sapık sapık yazılar falan bende çok yaşadım hani fake hesaptan kendi hesabımdan değil ama. Fake hesap açıyordum bir sürü kişi yazıyordu mesela. Bir sürü yani bakıyordum hepsinin ismine 30, 40, 50 yaşındaki adamlar, evli barklı adamlar sana yazıyor yani. 18 yaşındaki kıza yazıyor. Hesabım fake idi. Kız ismiydi. (Ö14)

Bazı öğretmenler sosyal ağların öğrencilerin toplumsal normlara uymayan davranışlar sergilemelerine neden olabildiğini belirtmişlerdir (f=8). Bu duruma ilişkin üç öğretmen aşağıdakileri belirtmiştir.

Öğrencilerin ahlakını bozuyor. Ahlaki seviye düşüyor. Küfür zaten artık sınırsız küfür var yani. Küfrü had safhada kullanıyorlar. Bu da bir normalleştirme getiriyor. Yani küfürlü konuşmak artık normal gibi geliyor çocuğa. Bunu artık

normal hayatında da kullanmaya başlıyor aynı küfürleri. Hatta denk geldiğimiz zaman diyoruz sana yakışıyor mu böyle şeyler çocuk şaşıyor yani tepki verdiğimizize herkes kullanıyor falan diyor. (Öğrt1)

Eskiden dışarda yemek yemek bile ayıplanırdı. Şimdi insanlar yediklerini içtiklerini paylaşıyorlar. Sevgilim var. İlişkisi başladı gibi. Böyle şeyler ayıptı eskiden. Şimdi sıradanlaştı. Çocuklar yaşlarına uygun olmayan şeylerle karşılaşıyorlar. Zamanla bunlar normalleşiyor. Cinsel içerikli kötü şeylere rast geliyorlar küçük yaşlardan itibaren. Kız öğrencilerimizden duyduğum kocaman kocaman adamlar sapıkça mesajlar atıyorlar çocuklarımıza. Hatta sosyal medyanın 18 yaşına kadar kullanım yasak olmalı. (Okulyön2)

Cesaret patlaması oluyor. Pervasız. Hiç hayatta küfür etmeyecek öğrenci orada küfür yazıyor. Hatta küfürlerin kısaltmalarını yazmak artık orada olağan bir hala gelmiş. Her cümlenin sonuna bir iki üç harfli bir küfür kısaltması ekliyorlar. Kız öğrenciler de bunu yapıyorlar. Tamamen seviye kültür düşüyor orada. (Öğrt2)

Öğrenciler sosyal ağların toplumsal gerilimleri ve kutuplaşmaları artırabildiğini belirtmişlerdir (f=5). Bu duruma ilişkin iki öğrenci aşağıdakileri belirtmiştir.

Yani normalde mesela çok yakın bir arkadaşına dahi ben gidip siyasi, çok yakın arkadaşına gidebilirsin ama senin mesela sınıfta ben bu arkadaşımın siyasi görüşü şu diye gidip sormuşluğum yok ama sosyal üzerinden bunu paylaştığı zaman ben o arkadaşımı bilirim. Sonra sınıfta falan gelince aa aa bu onu tutuyor mesela diye benden farklı gibisinden ona karşı samimiyetim azalır. Hani benden farklı olduğu için bu. Yani onun yanlış olduğunu veya doğru olduğunu bildiğim için değil. Belki biz yanlışız ama onu tam olarak kabullenemiyoruz. (Ö9)

Yani tabi ki de her insanın kendi görüşü farklı ve de her insan kendi görüşünü şey yapmaya çalışıyor hani. İşte benim görüşüm daha iyi senin görüşün şey yani yanlış benim görüşüm doğru gibisinden insanlar arasında hani şey oluyor çatışma oluşuyor ve bu çatışmalar kutuplaşmaya yol açıyor genellikle. Gün yüzüne çıkıyor herkes kendi fikrinde şeyle paylaşıyor. Zaten hani belli ediyor hani İşte atıyorum A partisinin resmini atıyor işte diyor devam falan onun sloganını kullanıyor. Zaten oradan anlıyorsun diyorsun bu A partisini tutuyor gibisinden. Diğeri de B'yi atıyor. Şey B partisinin simgesini atıyor sembolünü

işte diyorsun bu B partisini tutuyor gibisinden şeyler oluyor hani. Sonra herkes kendi bildiğini okuyor. Gerilim, genellikle Facebook' ta yorumlarda falan hani bir şey paylaşıldığı zaman, A partisini tutan kişi hani kendi görüşünü yazıyor. B partisini tutan kişide o yorumu görüyor diyor senin görüşün yanlış işte onun şeyini tezini çökertmeye çalışıyor. Kendi tezini şey yapıyor, ortaya sürüyor. O A partisi yine buna karışıyor sonra B partisi birbirilerine giriyorlar yani genellikle. Sonra insanlar birbirine sevmemeye başlıyor. (Ö14)

Bazı öğrenciler ise sosyal ağların çeşitli konularda toplumsal birliktelik sağlayabildiğini belirtmişlerdir (f=6). Bu duruma ilişkin bir öğrencinin belirttikleri aşağıda sunulmuştur.

Bir olay oluyor. Sonra bütün insanlar işte kimsenin düşüncesine bakmadan nasıl diyeyim önemsemeden bir araya geliyorlar sosyal ağlar sayesinde (Ö14)

4.2.Sosyal Ağ Algı Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenirliğine İlişkin Bulgular

Bu bölümde Sosyal Ağ Algı Ölçeği'nin geçerlilik ve güvenilirliğinin belirmesine ilişkin yapılan çalışmalar sunulmuştur. Bu bölümün amacı araştırmanın nitel bölümünden ulaşılan bulgulara göre geliştirilen ölçeğin, geçerlik ve güvenilirlik durumunu belirlemektir. Bu kapsamda ölçme aracının geçerliliğini belirlemek amacıyla açımlayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Güvenilirlik durumunu belirlemek amacıyla Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı ve düzeltilmiş madde toplam korelasyonları incelenmiştir.

4.2.1. Sosyal Ağ Algı Ölçeğinin Geçerliliğine İlişkin Bulgular

Sosyal Ağ Algı Ölçeğinin geçerlilik durumunu belirlemek için öncelikle açımlayıcı faktör analizi ardından doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır.

4.2.1.1. Açımlayıcı Faktör Analizi

Öncelikle veri setinin açımlayıcı faktör analizi için uygunluğu incelenmiştir. Verilerin faktör analizi için uygun olup olmadığı KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) katsayısı ve Bartlett testi ile belirlenebilmektedir (Büyüköztürk, 2012). Bu çerçevede, Bartlett testi sonucunun anlamlı çıkması ve KMO değerinin 0,50'den büyük çıkması beklenmektedir. İlgili alanyazına göre KMO değeri 0,60 orta, 0,70 iyi, 0,80 çok iyi, 0,90 mükemmel olarak kabul edilmektedir (Bryman & Cramer, 2002; Pallant, 2011). Aşağıdaki Tablo 7'de Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) ve Bartlett testi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 7

Verilerin Faktör Analizi için Uygunluğunun İncelenmesi

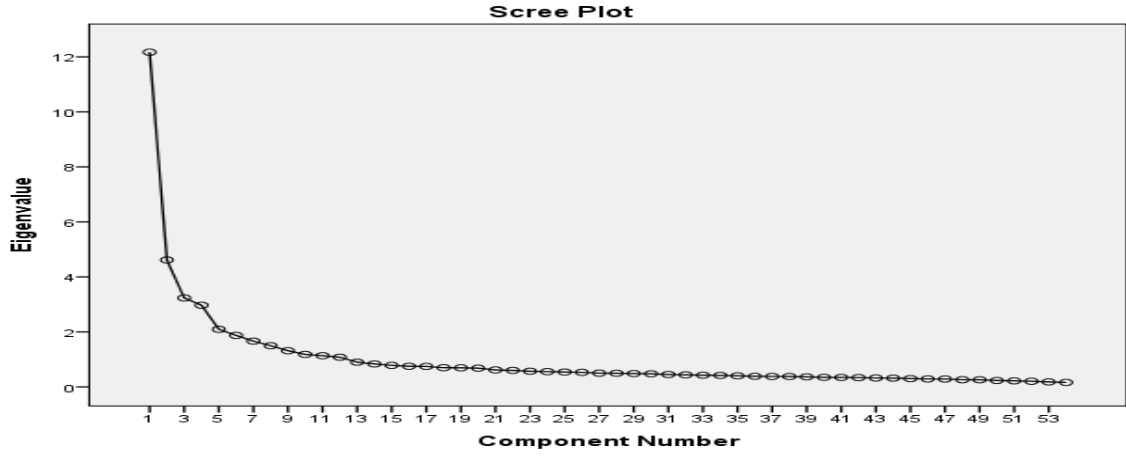
Kaiser-Mayer-Olkin (KMO)		0,92
Örnekleme Ölçüm Değer Yeterliği		
Bartlett Testi	Ki Kare Değeri	22787,597
	Sd	2080
	p<0,05	000

Tablo 7 incelendiğinde KMO katsayısının 0,92 çıkması örneklem büyüklüğünün mükemmel yakın olduğu görülmektedir (Pallant, 2011). Bartlett testi sonuçları ($p=,00$) verilerin açımlayıcı faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir (Kline, 1994). Bu

araştırmada açımlayıcı faktör analizi yapılırken, uygun olmayan maddelerin elenmesinde ve faktörleşme belirlenirken aşağıdaki değerler kıstas alınmıştır (Büyüköztürk, 2012; Pallant, 2011)

- a) Her bir madde için faktör ortak varyansının ,30'dan az olmaması
- b) Maddelerin bulundukları faktördeki yük değerinin ,30'dan az olmaması,
- c) Maddelerin belirli bir faktörde yüksek yük değerine sahip olması ve diğer faktörlerdeki yük değerlerinden en az ,10 yüksek olması,
- d) Her bir faktörün özdeğerinin 1 den az olmaması,
- e) Faktörlerin öz değerlerine göre çizilen çizgi grafiğinde yüksek ivmeli ve hızlı düşüşlerin yaşandığı faktör sayısı.
- f) Her bir faktöre yüklenen maddelerin anlam ve içerik açısından birbirleriyle tutarlı olması,
- g) Belirlenen faktörlerde açıklanan toplam varyans oranının %30'dan az olmaması

İlk olarak döndürme işlemi yapılmadan, açımlayıcı faktör analizine tabi tutulan 65 maddenin ilk analiz sonuçlarına bakıldığında maddelerin özdeğeri 1'den büyük 14 faktörde toplandığı görülmüştür.14 faktörün açıkladığı toplam varyans %64,75'tir. Veriler varimax dik döndürme tekniği uygulanarak; tek başına faktör oluşturan ve iki faktördeki yük değerleri farkı 0,10'dan az olan maddeler çıkarılarak döndürme işlemi yapılmıştır. Sonuçta 65 olan madde sayısı 54'e düşmüştür ve 12 faktörlük bir yapıya ulaşılmıştır. M4, M8, M12, M39 M40, M42, M47, M48, M59, M62, M64 maddeleri ölçekten çıkarılmıştır. Aşağıdaki Şekil 3'te Faktör yük değerlerine ait düşüşü gösteren eğri grafiği, Tablo 8'de ise Sosyal Ağ Algı Ölçeğinin faktör isimleri, faktörlerde yer alan maddeler, faktör ortak varyansı ve döndürülmüş faktör yük değerleri sunulmuştur.

Şekil 3 Eğri grafiği

Tablo 8

Sosyal Ağ Algı Ölçeğini Oluşturan Maddelerin Faktör Ortak Varyans Değerleri ve Döndürülmüş Faktör Yük Değerleri

	Madde	Faktör Ortak Varyansı	Döndürülmüş Faktör Yük Değerleri
Genel Fayda	M1	,652	,738
	M2	,681	,779
	M3	,511	,479
	M5	,519	,524
	M6	,497	,445
Eğitsel Fayda	M7	,686	,808
	M9	,675	,806
	M10	,694	,826
	M11	,489	,656
	M13	,608	,765
Bağımlılık	M14	,489	,566
	M15	,606	,599
	M16	,589	,515
	M17	,635	,706
	M18	,629	,681
Dijital Takip	M19	,557	,659
	M20	,511	,546
	M21	,800	,798
	M22	,829	,822
	M23	,691	,693
Akademik Başarıya Olumsuz Etki	M24	,678	,778
	M25	,829	,873
	M26	,703	,780
	M27	,766	,822
	M28	,633	,585
	M29	,650	,621

Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı	M30	,710	,759
	M31	,457	,538
	M32	,483	,643
	M33	,590	,724
Paylaşımlar Yaparak Psikolojik Doyum Edinimi	M34	,623	,747
	M35	,702	,781
	M36	,651	,748
	M37	,694	,783
	M38	,653	,763
	M41	,536	,633
Etkileşim Kaygısında Düşüş	M43	,616	,643
	M44	,688	,710
	M45	,812	,818
	M46	,762	,770
Disiplin Sorunlarında Artış	M49	,676	,757
	M50	,708	,804
	M51	,612	,711
	M52	,734	,817
Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum	M53	,780	,828
	M54	,732	,811
	M55	,557	,637
Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum	M56	,675	,775
	M57	,779	,850
	M58	,546	,629
	M60	,580	,647
Sosyal Etki	M61	,675	,766
	M63	,587	,690
	M65	,603	,738

Tablo 8 incelendiğinde Sosyal Ağ Algı ölçeğinin 12 faktörden oluştuğu görülmektedir. Maddelerin faktör ortak varyansları incelendiğinde 0,457 ile 0,829 arasında değişim gösterdiği görülmektedir. Maddelerin döndürülmüş faktör yük değerleri ise 0,445 ile 0,873 arasında değişmektedir.

Aşağıda Tablo 9’da faktörlerde bulunan madde sayısı, faktörlerin öz (aigen) değeri, her bir faktörün açıkladığı ve tüm faktörlerin açıkladığı toplam varyans sunulmuştur.

Tablo 9

Sosyal Ağ Algı Ölçeği Faktörlerinin Öz Değerleri ve Açıkladıkları Varyans Değerleri

Faktör	Madde Sayısı	Öz (Aigen) Değeri	Açıklanan Varyans	Birikimli Varyans Değer
Paylaşımlar Yapararak Psikolojik Doyum Edinimi	9	5,845	10,82	10,82
Eğitsel Fayda	6	3,737	6,92	17,74
Akademik Başarıya Olumsuz Etki	4	3,256	6,03	23,77
Bağımlılık	6	3,139	5,81	29,58
Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum	4	2,764	5,11	34,70
Sosyal Etki	4	2,673	4,95	39,65
Etkileşim Kaygısında Düşüş	4	2,649	4,90	44,56
Dijital Takip	3	2,526	4,67	49,23
Genel Fayda	5	2,358	4,36	53,60
Disiplin Sorunlarında Artış	3	2,131	3,94	57,55
Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum	3	1,974	3,65	61,20
Kullanıma Yönelik Sosyal Baskı	3	1,774	3,28	64,49
Toplam	54		64,49	

Tablo 9’da görüldüğü gibi Paylaşımlar Yapararak Psikolojik Doyum Edinimi (9 madde) faktörü toplam varyansın %10,82’ini, Eğitsel Fayda (6 Madde) faktörü toplam varyansın 6,92’ini, Akademik Başarıya Olumsuz Etki (4 madde) faktörü toplam varyansın 6,03’ünü, Bağımlılık (6 Madde) faktörü toplam varyansın 5,81’ini, Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum (4 Madde) faktörü toplam varyansın 5,11’ini, Sosyal Etki (4 Madde) faktörü toplam varyansın %4,95’ini, Etkileşim Kaygısında Düşüş (4 Madde) faktörü toplam varyansın 4,90’ını, Dijital Takip (3 Madde) faktörü toplam varyansın %4,67’sini, Genel Fayda (5 Madde) faktörü toplam varyansın 4,36’ını, Disiplin Sorunlarında Artış (3 Madde) faktörü toplam varyansın 3,94’ünü, Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum (3 Madde) faktörü 3,65’ini, Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı (3 madde) faktörü toplam varyansın 3,28’ini açıklamaktadır. Ölçeğin 12 boyutu toplam varyansın %64,49’unu açıklamaktadır. Bu değerler yeterli düzeyde olduğu söylenebilir (Büyüköztürk, 2012). Pallant (2011)’e göre, açıklanan toplam varyansın %40 ile %60 arasında olması yeterli görülmektedir.

4.2.1.2. Doğrulayıcı Faktör Analizi

AFA analizi sonucunda elde edilen desenin, doğrulanıp doğrulanmadığını ortaya koymak amacıyla DFA yapılmıştır (Kline, 2011). Öncelikle 426 öğrenciden toplanan verilerin çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmıştır. Çarpıklık değerinin 2'den, basıklık değerinin ise 2'den küçük olduğu görülmüştür (Cutting, 2010). DFA farklı veri seti üzerinden 426 katılımcı üzerinden, 12 faktörlü yapı için gerçekleştirilmiştir. Modele ilişkin yol diyagramı ve uyum iyiliği değerleri üretilmiştir. 12 faktör ve 54 maddeden oluşan modelin yapısına ilişkin olarak $X^2=2227,84$, $df=1311$ ve $p<,05$ değerine ulaşılmıştır. t değerlerinin 1,96 dan standardize edilmiş faktör yüklerinin ise ,05'ten büyük olduğu gözlemlenmiştir (Hair, Anderson, Tatham & Black, 1998). Kline (2011) p değerinin manidar olması durumunda Ki-kare değerinin serbestlik derecesine bölümden elde edilen değerin dikkate alınmasını belirtmiştir. Bu çalışmada $X^2/df=1,69$ olarak bulunmuştur. Bu değerin iki veya altında olması mükemmel uyum, 5 veya altında olması ise iyi uyum olarak kabul edilmektedir (Kline, 2011). Aşağıdaki Tablo 10'da uyum indislerinin kabulü için kıstas alınan kesme noktaları sunulmuştur (Anderson & Gerbing, 1984; Bentler, 1992; Brown, 2006; Hair, vd. 1998; Kline, 2011; Marsh, Balla, & McDonald, 1988; Raykov & Marcoulides, 2006; Sümer, 2000).

Tablo 10

Uyum İndisleri Değerleri ve Aralıkları

Uyum İndisleri	Mükemmel (M)	Kabul Edilebilir (K)	Modeldeki Değerler
X^2/df	≤ 2	2-5	1,69 (M)
RMSEA	$\leq ,05$	$\leq ,10$	,042 (M)
SRMR	$\leq ,05$	$\leq ,08$	,058 (K)
GFI	$\geq ,95$	$\geq ,90$	,89
AGFI	$\geq ,90$	$\geq ,80$	,86 (K)
CFI	$\geq ,95$	$\geq ,90$	,97 (M)
RFI	$\geq ,95$	$\geq ,90$	,92 (K)
NFI	$\geq ,95$	$\geq ,90$	,92 (K)
NNFI	$\geq ,95$	$\geq ,90$	,97 (M)
IFI	$\geq ,95$	$\geq ,90$	,97 (M)

Yapılan ilk analizde GFI haricinde deki tüm uyum indislerin kabul edilebilir (K) ya da mükemmel (M) uyum gösterdiği görülmektedir. Bu aşamadan sonra modifikasyon önerileri incelenmiştir. Öneriler doğrultusunda uzman görüşü alınarak ve modifikasyon yapılan maddelerin aynı faktörde olmasına dikkat edilerek, m1- m2, m29-m30, m39-m40 maddeleri

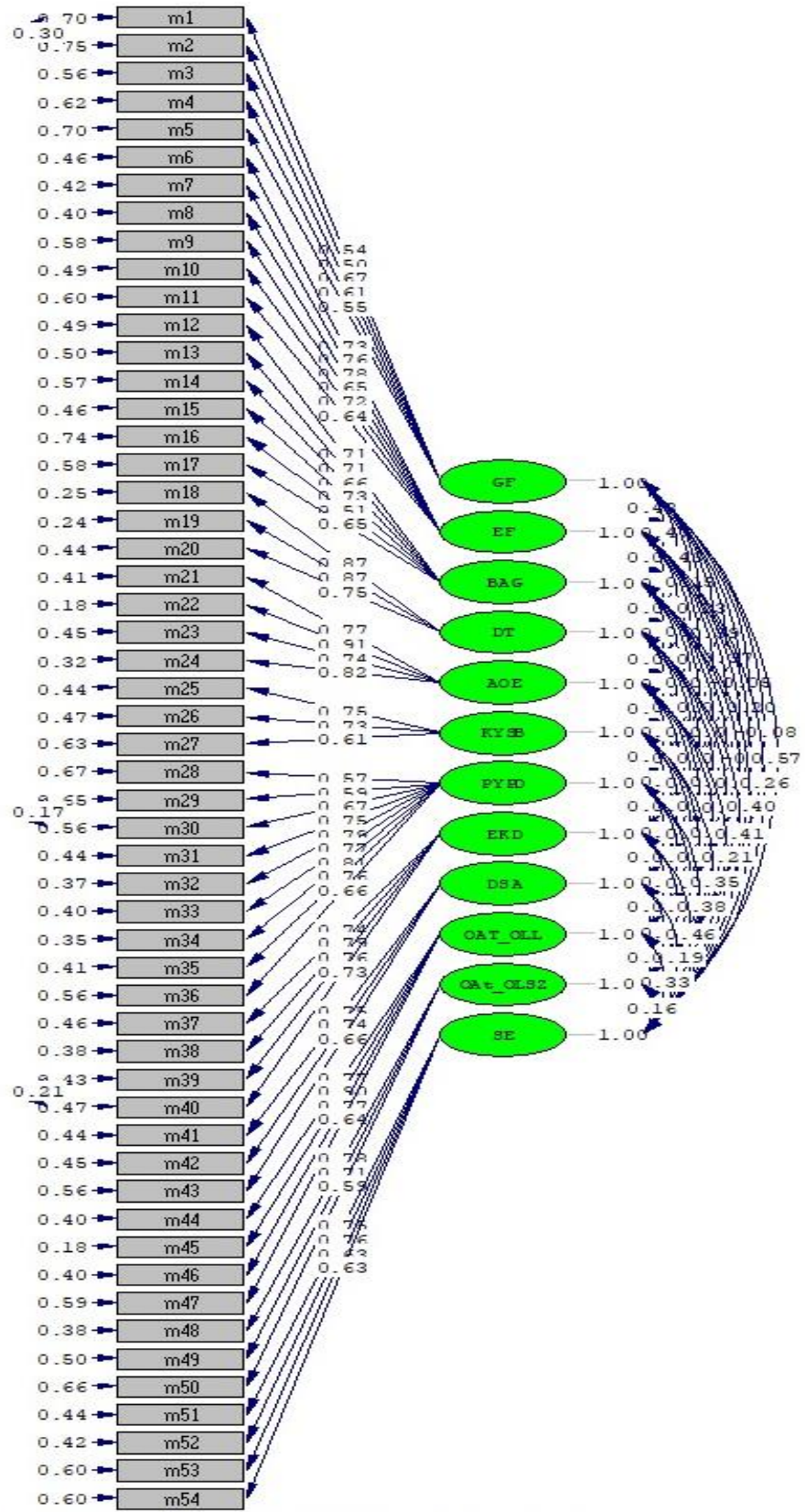
arasında modifikasyon işlemleri yapılmıştır. Yapılan modifikasyon işlemi sonrası ulaşılan uyum indisi değerleri aşağıda Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11

Modifikasyon Sonrası Ulaşılan Uyum İndisleri

Uyum İndisleri	Mükemmel (M)	Kabul Edilebilir (K)	Modeldeki Değer
X^2/df	≤ 2	2-5	1,60 (M)
RMSEA	$\leq ,05$	$\leq ,10$	,038 (M)
SRMR	$\leq ,05$	$\leq ,10$	,056 (K)
GFI	$\geq ,95$	$\geq ,90$	,90 (K)
AGFI	$\geq ,90$	$\geq ,80$	,87 (K)
CFI	$\geq ,95$	$\geq ,90$	,97 (M)
RFI	$\geq ,95$	$\geq ,90$	,93 (K)
NFI	$\geq ,95$	$\geq ,90$	,93 (K)
NNFI	$\geq ,95$	$\geq ,90$	,97 (M)
IFI	$\geq ,95$	$\geq ,90$	,97 (M)

Tablo 11 incelendiğinde modifikasyon sonrası $X^2=2100,95$, $df=1306$ ve $p<,05$ değerine ulaşılmıştır. Modifikasyon sonrası X^2 değerinde anlamlı düzeyde düşüş olduğu görülmüştür. Modifikasyon sonrasında model için ulaşılan uyum iyiliği değerlerinin mükemmel ($X^2/df=1,60$, RMSEA= ,038, CFI= ,97, NNFI=,97, IFI=,97) ya da kabul edilebilir (SRMR= ,056, GFI= ,90, AGFI=,87, RFI= ,93, NFI=,93) olduğu görülmüştür. Bu değerlerden modifikasyon sonrası test edilen modelin yeterli düzeyde doğrulandığı söylenebilir. Ulaşılan modele ait yol diyagramı aşağıdaki Şekil 4’de sunulmuştur.

Chi-Square=2100.95, df=1306, P-value=0.00000, RMSEA=0.038

Şekil 4 Yol diyagramı

4.2.2. Sosyal Ağ Algı Ölçeğinin Güvenirliğine İlişkin Bulgular

Sosyal Ağ Algı Ölçeğinin güvenirliliğinin incelenmesinde iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa), düzeltilmiş madde toplam korelasyonları ve madde çıkarıldığında Cronbach Alfa güvenirlilik katsayısı hesaplanmıştır. Aşağıdaki Tablo 12’de bu değerlere ilişkin bilgiler sunulmuştur.

Tablo 12

SAAÖ Cronbach Alfa, Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonları ve Madde Çıkarıldığında Cronbach Alpha Güvenirlilik Katsayısı

Faktörler ve Maddeler	Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonları	Madde Çıkarıldığında Cronbach Alpha Güvenirlilik Katsayısı
Faktör 1: Genel fayda (Cronbach $\alpha=0.726$)		
M1	,542	,657
M2	,520	,666
M3	,469	,686
M4	,486	,680
M5	,415	,706
Faktör 2: Eğitsel Fayda (Cronbach $\alpha=0.854$)		
M6	,683	,822
M7	,692	,820
M8	,715	,815
M9	,570	,842
M10	,649	,828
M11	,533	,849
Faktör 3: Bağımlılık (Cronbach $\alpha=0.822$)		
M12	,617	,787
M13	,597	,791
M14	,621	,787
M15	,667	,776
M16	,463	,818
M17	,567	,798
Faktör 4: Dijital Takip (Cronbach $\alpha=0.868$)		
M18	,772	,793
M19	,802	,765
M20	,745	,779
Faktör 5: Akademik Başarıya Olumsuz Etki (Cronbach $\alpha=0.884$)		
M21	,684	,866
M22	,822	,822
M23	,716	,864
M24	,771	,842
Faktör 6: Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı (Cronbach $\alpha=0.763$)		
M25	,581	,697
M26	,618	,654
M27	,584	,693
Faktör 7: Paylaşımlar Yapararak Psikolojik Doyum Edinimi		

(Cronbach α =0.924)		
M28	,548	,903
M29	,599	,900
M30	,684	,893
M31	,708	,891
M32	,750	,888
M33	,721	,891
M34	,751	,888
M35	,725	,890
M36	,622	,898
Faktör 8: Etkileşim Kaygısında Düşüş (Cronbach α =0.860)		
M37	,637	,850
M38	,691	,828
M39	,767	,795
M40	,732	,811
Faktör 9: Disiplin Sorunlarında Artış (Cronbach α =0.763)		
M41	,590	,660
M42	,611	,636
M43	,544	,712
Faktör 10: Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum (Cronbach α =0.842)		
M44	,698	,791
M45	,751	,766
M46	,713	,784
M47	,552	,833
Faktör 11: Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum (Cronbach α =0.705)		
M48	,534	,600
M49	,634	,479
M50	,413	,644
Faktör 12: Sosyal Empati (Cronbach α =0.776)		
M51	,572	,727
M52	,646	,689
M53	,565	,730
M54	,544	,744

Cronbach alfa güvenirlik katsayısı 0,60 ve üstünde olan ölçekler oldukça güvenilir, 0,80 ve üstünde olan ölçekler ise yüksek düzeyde güvenilir ölçekler olarak kabul edilmektedir (Tabachnick & Fidel, 2007). Yukarıdaki Tablo 12 incelendiğinde tüm faktörlerin Cronbach Alfa değerlerinin ,705 ile ,924 arasında değiştiği görülmektedir. Madde Toplam Korelasyonlarının yeterli düzeyde olduğu görülmektedir (Büyüköztürk, 2012). Bu sonuçlardan 12 faktörlü bu modelde yer alan 54 madde ile yeterli duyarlılıkta güvenilir ölçmeler yapılabileceği söylenebilir.

Geliştirilen ölçeğin faktörleri, faktörlerde bulunan maddeler ve maddelerin ortalama ve standart sapma değerleri aşağıdaki Tablo 13’de sunulmuştur.

Tablo 13

SAAÖ Faktörler, Maddeler ve Maddelerin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Faktör Adı	Maddeler	$\bar{X}$	SS
Genel Fayda	1 Sosyal ağlar sayesinde kısa sürede daha fazla kişiyle iletişim kurarım.	3,60	1,14
	2 Sosyal ağlar, zaman ve mekân kısıtlaması olmadan iletişim kurmamı kolaylaştırır.	3,83	1,03
	3 Sosyal ağlarda, vakit geçirmek eğlencelidir.	3,88	1,02
	4 Sosyal ağlar, tanıdıklarımın yaşantılarından haberdar olmamı kolaylaştırır.	3,94	0,97
	5 Sosyal ağlar, güncel olaylardan haber almamı kolaylaştırır.	4,16	0,95
Eğitsel Fayda	6 Sosyal ağları kullanarak, derslerim ile ilgili duyurulardan daha kolay haberdar olurum.	3,16	1,23
	7 Sosyal ağlar, derslerim ile ilgili fikir alışverişi yapabileceğim insanlara ulaşmamı kolaylaştırır.	3,38	1,25
	8 Sosyal ağları kullanarak, derslerim ile ilgili kaynaklara (slayt, ders notu vb.) daha kolay ulaşırım.	3,34	1,33
	9 Sosyal ağlar kendi ilgi alanlarıma uygun öğrenme faaliyetlerine katılmama imkan sağlar.	3,42	1,19
	10 Sosyal ağlar, ödevlerimde sınıf arkadaşlarımdan yardım almamı kolaylaştırır	3,35	1,24
Bağımlılık	11 Sosyal ağlar, birçok çoklu ortam (video, fotoğraf vb.) ögesiyle zengin bir öğrenme ortamı sunar.	3,70	1,19
	12 Sosyal ağlarda planladığımdan daha fazla zaman harcarım.	3,39	1,36
	13 Sosyal ağlardaki hesaplarımı kontrol etmediğimde huzursuz olurum.	3,07	1,41
	14 Sosyal ağ siteleri yüzünden sosyal aktivitelere (yüz yüze) yeterince zaman ayıramam.	2,38	1,29
	15 İnsanlarla yüz yüze iletişim kurarken bile sosyal ağlara girmekten kendimi alıkoyamıyorum (engelleyemiyorum).	2,40	1,36
Dijital Takip	16 Sosyal ağlar, beni asosyalleştiriyor.	2,27	1,33
	17 Ailem, sosyal ağlarda çok fazla vakit geçirdiğimi düşünüyor.	3,10	1,45
	18 Sürekli bazı kişilerin profil sayfasını kontrol etmek istiyorum.	2,87	1,45
	19 Merak ettiğim insanların profil sayfalarını incelemekten kendimi alıkoyamıyorum (Engelleyemiyorum).	2,93	1,41
	20 Sosyal ağlarda benim için önemli kişilerin paylaşımlarını incelemesem (ne paylaşmış, kimler beğenmiş, ne yorumlar yazılmış) huzursuz oluyorum.	2,60	1,39
Akademik Başarıya	21 Sosyal ağlar, derslerime yönelik motivasyonumu düşürür.	2,71	1,22
	22 Sosyal ağlar, daha az ders çalışmama sebep olur.	2,95	1,27
Olumsuz Etki	23 Sosyal ağlardan gelen bildirimler, ders çalışırken dikkatimi dağıtır.	3,12	1,33
	24 Sosyal ağlar, derslerdeki başarıyı düşürür.	2,71	1,28
Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı	25 Arkadaşlarımdan, sosyal ağları yaygın olarak kullanması sosyal ağları kullanmama yönelik bir baskı oluşturuyor	2,52	1,28
	26 Sosyal ağları kullanmazsam sohbet ortamlarında yabancı kalırım.	2,55	1,28
	27 Sosyal ağları kullanmamak arkadaşlarım arasında bir eksiklik (kusur) olarak düşünülüyor	2,10	1,22
Paylaşımlar Yaparak	28 Sosyal ağlarda kendime ait kişisel şeyler (fotoğraf, video vb.) paylaşmaktan mutlu oluyorum.	2,89	1,29
Psikolojik Doyum	29 Sosyal ağlarda beğeni almayacağını düşündüğüm paylaşımları yapmam.	2,76	1,45
Edinimi	30 Sosyal ağlarda, gerçek hayatta popülerliğimi artıracak paylaşımlar yaparım.	2,44	1,36
	31 Sosyal ağlarda paylaşımlar yaparak kendim ile ilgili olumlu bir imaj oluşturmaya çalışırım	2,60	1,34

Etkileşim Kaygısında Düşüş	32	Sosyal ağlarda paylaşımlarımın beğenilmesi veya başkaları tarafından paylaşılması özgüvenimi artırır.	2,89	1,33
	33	Sosyal ağlar, narsist eğilimler (daha fazla beğenilme isteği, daha önemli olduğumu düşünme) göstermeme neden olur.	2,41	1,28
	34	Sosyal ağlarda takipçi ve arkadaş sayımın fazla olması benim için prestij (saygınlık, gurur) kaynağıdır.	2,49	1,32
	35	Sosyal ağlarda paylaşımlarımın beğenilmesi, bana değerli olduğumu hissettirir.	2,79	1,30
	36	Sosyal ağlarda paylaşımlarımı beğenen arkadaşlarıma olan sevgim artar.	2,45	1,33
	37	Sosyal ağlar üzerinden duygu ve düşüncelerimi gerçek hayattakinden (yüz yüze) daha rahat ifade ederim.	2,92	1,41
	38	Sosyal ağlarda bir konu hakkında eleştiri yapmam, gerçek hayattakine (yüz yüze iletişime) kıyasla daha kolaydır.	2,96	1,33
	39	Yüz yüze iletişim kurarken söyleyemeyeceğim şeyleri sosyal ağlarda rahatlıkla yazabilirim.	3,00	1,46
	40	Sosyal ağlar, yüz yüze iletişim kurmakta çekindiğim insanlarla daha rahat iletişim kurmamı sağlar.	3,11	1,39
	41	Sosyal ağlar, okuldaki tartışma ve kavgaların büyümesine neden olur.	2,78	1,40
Disiplin Sorunlarında Artış	42	Sınıf arkadaşlarımda sosyal ağlardaki davranışları, birbirlerine duydukları saygıyı azaltır.	2,52	1,32
	43	Sosyal ağlar sınıf ve okul içi disiplin sorunlarını artırır.	2,67	1,35
Öğretmenler Arkadaşlığa Olumlu Tutum	44	Sosyal ağlarda öğretmenlerle arkadaş olmak, öğretmenlerimize olan sevgimizi artırır.	2,25	1,23
	45	Sosyal ağlarda öğretmenlerle arkadaş olmak onlarla olan iletişimimizi artırır.	2,49	1,27
	46	Sosyal ağlarda öğretmenlerle arkadaş olmak, derslerimize yönelik motivasyonumuzu artırır.	2,23	1,21
	47	Sosyal ağlarda öğretmenlerimizle arkadaş olmak onların kişisel özelliklerini öğrenmemizi kolaylaştırır.	2,64	1,26
Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum	48	Sosyal ağlarda öğretmenlerle öğrencilerin arkadaş olması öğrenci davranışlarını ciddiye almazlaştırır.	2,36	1,36
	49	Sosyal ağlarda öğretmen öğrenci arkadaşlığı öğretmen imajını sarsar.	2,00	1,23
	50	Sosyal ağlarda öğretmenlerle arkadaş olmak, sosyal ağlardaki özgürlüğümü kısıtlar.	2,30	1,30
Sosyal Etki	51	Sosyal ağlar, farklı bakış açılarını görmemi sağlar.	3,20	1,23
	52	Sosyal ağlar, sayesinde, içinde yaşadığım toplumu daha iyi tanırım.	3,38	1,21
	53	Sosyal ağlar, toplumsal meselelere yönelik farkındalığımı artırır.	3,16	1,22
	54	Sosyal ağlar, toplumsal olaylarda ve meselelerde benim gibi düşünmeyen insanları anlamamı (empati yapmamı) sağlar.	3,36	1,35

4.3. Nicel Verilerin Analizinden Ulaşılan Bulgular

Bu bölümde araştırma kapsamında Bilgi Formu ve Sosyal Ağ Algı Ölçeği ile toplanan veriler üzerinde yüzde, frekans, t, Anova ve Welch testleri yapılarak ulaşılan bulgular sunulmuştur.

4.3.1. Sosyal Ağ Kullanımına İlişkin Çeşitli Özelliklerin Dağılımına İlişkin Bulgular

Bu bölümde katılımcıların Sosyal Ağlardaki Hesap Durumlarının, Kullandıkları Sosyal Ağları Kullanım Sıklıklarının, Öğretmenleriyle Sosyal Ağlarda Arkadaşlık Takipçilik Durumlarının, Dersleri ile İlgili Sosyal Ağlarda Bulunan Gruplara ve Sayfalara Üyelik Takipçilik Durumlarının ve Günlük Sosyal Ağ Kullanım Sürelerinin dağılıma ilişkin bulgular sunulmuştur.

Aşağıdaki Tablo 14’de katılımcıların sosyal ağlardaki hesap durumuna ilişkin yüzde (%) analizlerine bulgular sunulmuştur.

Tablo 14

Katılımcıların Sosyal Ağlardaki Hesap Durumu

Kullanım Durumu	Hesabım Var	Hesabımı Kapattım	Hiç Kullanmadım
Facebook	%74,4	%21,9	%3,7
Twitter	%30,0	%21,2	%48,8
Instagram	%74,7	%6,6	%18,7
Whatsapp	%81,1	%5,7	%13,2
Snapchat	%28,5	%9,8	%61,7
Tumblr	%13,7	%8,5	%77,8
Swarm	%12,5	%6,8	%80,7
Periscope	%12,1	%5,9	%82,0

Tablo 14 incelendiğinde katılımcıların %74,4’ünün Facebook hesabı olduğu, %21,9’unun Facebook hesabını kapattığı, %3,7’sinin ise Facebook’u hiç kullanmadıkları görülmektedir. Katılımcıların %30’unun Twitter hesabı olduğu, %21,2’sinin Twitter hesabını kapattığı ve %48,8’inin ise Twitter’ı hiç kullanmadıkları görülmektedir. Katılımcıların %74,7’sinin Instagram hesabı olduğu, %6,6’sının Instagram hesabını kapattığı ve %18,7’sinin Instagram’ı hiç kullanmadıkları görülmektedir. Katılımcıların % 81,1’inin Whatsapp hesabı olduğu, %5,7’sinin Whatsapp hesabını kapattığı ve %13,2’sinin hiç Whatsapp kullanmadığı görülmektedir. Katılımcıların %28,5’inin Snapchat hesabı olduğu, %9,8’inin Snapchat hesabını kapattığı ve %61,7’sinin hiç Snapchat hiç kullanmadığı görülmektedir.

Katılımcıların %13,7'sinin Tumblr hesabı olduğu, %8,5'inin Tumblr hesabını kapattığı ve %77,8'inin Tumblr'ı hiç kullanmadığı görülmektedir. Katılımcıların %12,5'inin Swarm hesabı olduğu, %6,8'inin hesabını kapattığı ve %80,7'sinin Swarm'ı hiç kullanmadığı görülmüştür. Katılımcıların %12,1'inin Periscope hesabı olduğu, %5,9'unun Periscope hesabını kapattığı ve %82'inin Periscope'u hiç kullanmadığı görülmüştür.

Katılımcıların hesaplarının bulunduğu sosyal ağların, kullanım sıklıklarının dağılımına ilişkin bulgular aşağıda Tablo 15'de gösterilmiştir.

Tablo 15

Sosyal Ağların Kullanım Sıklıkları

Kullanım Durumu	Çok Nadir	Nadiren	Arasıra	Sıklıkla	Çok Sık
Facebook	%15,3	%9,7	%28,2	%23,3	%23,5
Twitter	%50,1	%12,7	%16,4	%10,6	%10,2
Instagram	%10,3	%7,4	%18,2	%27,8	%36,3
Whatsapp	%7,2	%4,0	%13,8	%24,9	%50,1
Snapchat	%46,4	%13,5	%15,2	%10,3	%14,6
Tumblr	%68,4	%7,5	%10,0	%6	%8,1
Swarm	%71,3	%7,2	%10,5	%4,8	%6,2
Periscope	%70,7	%8,3	%13,2	%2,9	%4,9

Tablo 15 incelendiğinde Facebook sosyal ağını çok nadir kullananların oranının %15,3, nadiren kullananların oranının %9,7, ara sıra kullananların oranının %28,2, sıklıkla kullananların oranının %23,3 ve çok sık kullananların oranının %23,5 olduğu görülmektedir. Twitter sosyal ağını çok nadir kullananların oranının %50,1, nadiren kullananların oranının %12,7, ara sıra kullananların oranının %16,4, sıklıkla kullananların oranının %10,6, çok sık kullananların oranının %10,2 olduğu görülmektedir. Instagram sosyal ağını çok nadir kullananların oranının %10,3, nadiren kullananların oranının %7,4, ara sıra kullananların oranının %18,2, sıklıkla kullananların oranının %27,8, çok sık kullananların oranının %36,3 olduğu görülmektedir. Whatsapp sosyal ağını çok nadir kullananların oranının %7,2, nadiren kullananların oranı %4,0, ara sıra kullananların oranının %13,8, sıklıkla kullananların oranının %24,9, çok sık kullananların oranının %50,1 olduğu görülmektedir. Snapchat sosyal ağını çok nadir kullananların oranının %46,4, nadiren kullananların oranının %13,5, arasıra kullananların oranının %15,2, sıklıkla kullananların oranının %10,3, çok sık kullananların oranının %14,6 olduğu görülmektedir. Tumblr sosyal ağını çok nadir kullananların oranının %68,4, nadiren kullananların oranının %7,5, ara sıra kullananların

oranının %10, sıklıkla kullananların oranının %6, çok sık kullananların oranının %8,1 olduğu görülmektedir. Swarm sosyal ağını çok nadir kullananların oranının %71,3, nadiren kullananların oranının %7,2, Ara sıra kullananların oranının %10,5, sıklıkla kullananların oranının %4,8, çok sık kullananların oranının %6,2 olduğu görülmektedir. Periscope sosyal ağını çok nadir kullananların oranının %70,7, nadiren kullananların oranının %8,3, ara sıra kullananların oranının %13,2, sıklıkla kullananların oranının %2,9, çok sık oranının %4,9 olduğu görülmektedir.

Katılımcıların öğretmenleriyle sosyal ağlarda arkadaş veya takipçi olma durumuna göre yüzde ve sıklık değerlerinin dağılımlarına ilişkin bulgular aşağıda Tablo 16’da gösterilmiştir.

Tablo 16

Öğrencilerin Öğretmenleriyle Sosyal Ağlarda Arkadaşlık- Takipçilik Durumu Frekans ve Yüzde Dağılımı

Arkadaşlık Durumu	f	%
Evet	552	43
Hayır	733	57
Toplam	1285	100

Tablo 16 incelendiğinde katılımcıların %43’ünün Öğretmenleriyle sosyal ağlarda arkadaş veya takipçi olduğu, %57’sinin sosyal ağlarda öğretmenleriyle sosyal ağlarda arkadaş ya da takipçi olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların okullarda akıllı cep telefonu kullanımının serbest olup olmamasına ilişkin görüşlerinin dağılımlarına dair yüzde ve frekans değerleri aşağıda Tablo 17’de belirtilmiştir.

Tablo 17

Katılımcıların Okullarda Akıllı Cep Telefonu Kullanımının Serbest Olup Olmaması Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı

	f	%
Evet	996	77
Hayır	298	23
Toplam	1294	100

Tablo 17 incelendiğinde “Okullarda Akıllı Cep Telefonu Kullanımı Serbest Olmalı mıdır?” sorusuna katılımcıların %77’si Evet yanıtını, %23’ünün ise Hayır yanıtını verdikleri görülmektedir.

Katılımcıların sosyal ağlarda bulunan Dersleri İle İlgili Gruplara veya Sayfalara Üyelik-Takipçilik durumunun dağılımına dair yüzde ve frekans değerleri aşağıda Tablo 18’de belirtilmiştir.

Tablo 18

Sosyal Ağlarda Bulunan Derslerle İlgili Gruplara veya Sayfalara Üyelik-Takipçilik Durumu

Üyelik Durumu	f	%
Evet	666	52
Hayır	616	48
Toplam	1282	100

Tablo 18 incelendiğinde katılımcıların %52’sinin sosyal ağlarda bulunan dersleri ile ilgili gruplara veya sayfalara üye-takipçi olduğu, %48’inin ise sosyal ağlarda bulunan dersleri ile ilgili gruplara veya sayfalara üye-takipçi olmadığı gözükmemektedir.

Katılımcıların günlük sosyal ağ kullanım sürelerinin dağılımlarına ilişkin yüzde ve frekans değerleri aşağıda Tablo 19’da gösterilmiştir.

Tablo 19

Katılımcıların Günlük Sosyal Ağ Kullanım Süresinin Dağılımı

Süre	f	%
Yaklaşık yarım saat	199	15,5
Yaklaşık 1 saat	255	19,9
Yaklaşık 2 saat	269	21
Yaklaşık 3 saat	209	16,3
Yaklaşık 4 saat	135	10,5
4 saatten fazla	214	16,7
Toplam	1281	100

Tablo 19 incelendiğinde katılımcıların %15,5’inin yaklaşık yarım saat, %19,9’unun yaklaşık 1 saat, %21’inin yaklaşık 2 saat, %16,3’ünün yaklaşık 3 saat, %10,5’inin yaklaşık 4 saat ve 16,7’sinin 4 saatten fazla gün içerisinde sosyal ağ kullandığı görülmektedir.

4.3.2. Sosyal Ağ Algı Ölçeği Faktör Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerlerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde Sosyal Ağ Algı Ölçeği Faktörlerinin Ortalama ($\bar{X}$) ve Standart Sapma (SS) değerlerine ilişkin bulgular sunulmuştur.

Katılımcıların Sosyal Ağ Algı Ölçeği Genel Fayda faktöründe aldıkları puanların ortalama ($\bar{X}$) ve Standart Sapma (SS) değerleri aşağıdaki Tablo 20’de gösterilmiştir.

Tablo 20

Sosyal Ağ Algı Ölçeği Genel Fayda Faktörü Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Faktör	$\bar{X}$	SS	Düzye
Genel Sosyal ağlar sayesinde kısa sürede daha fazla kişiyle iletişim kurarım.	3,61	1,24	Katılıyorum
Fayda Sosyal ağlar, zaman ve mekân kısıtlaması olmadan iletişim kurmamı kolaylaştırır.	3,71	1,14	Katılıyorum
Sosyal ağlarda vakit geçirmek eğlencelidir.	3,81	1,09	Katılıyorum
Sosyal ağlar, tanıdıklarımın yaşantılarından haberdar olmamı kolaylaştırır.	3,92	1,08	Katılıyorum
Sosyal ağlar, güncel olaylardan haber almamı kolaylaştırır.	4,20	0,98	Tamamen Katılıyorum
Genel Ortalama	3,85	0,81	Katılıyorum

Yukarıdaki Tablo 20’de katılımcıların Genel Fayda faktöründen aldıkları puanların genel ortalaması ($\bar{X}$ =3,85) Katılıyorum düzeyindedir. Bu faktördeki en yüksek ortalamalı madde $\bar{X}$ =4,20 değeriyle “*Sosyal ağlar, güncel olaylardan haber almamı kolaylaştırır*” maddesidir. En düşük ortalamalı madde ise $\bar{X}$ =3,61 değeriyle “*Sosyal ağlar sayesinde kısa sürede daha fazla kişiyle iletişim kurarım*” maddesidir.

Katılımcıların Sosyal Ağ Algı Ölçeği Eğitsel Fayda Faktöründen aldıkları puanların ortalama ve standart sapma değerleri aşağıdaki Tablo 21’de gösterilmiştir.

Tablo 21

Sosyal Ağ Algı Ölçeği Eğitsel Fayda Faktörü Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Faktör		$\bar{X}$	SS	Düzy
Eğitsel Fayda	Sosyal ağları kullanarak, derslerim ile ilgili duyurulardan daha kolay haberdar olurum.	3,43	1,27	Katılıyorum
	Sosyal ağlar, derslerim ile ilgili fikir alışverişi yapabileceğim insanlara ulaşmamı kolaylaştırır.	3,68	1,19	Katılıyorum
	Sosyal ağları kullanarak, derslerim ile ilgili kaynaklara (slayt, ders notu vb.) daha kolay ulaşırım.	3,85	1,18	Katılıyorum
	Sosyal ağlar kendi ilgi alanlarıma uygun öğrenme faaliyetlerine katılmama imkan sağlar.	3,57	1,17	Katılıyorum
	Sosyal ağlar, ödevlerimde sınıf arkadaşlarımdan yardım almamı kolaylaştırır	3,75	1,18	Katılıyorum
	Sosyal ağlar, birçok çoklu ortam (video, fotoğraf vb.) ögesiyle zengin bir öğrenme ortamı sunar.	3,80	1,17	Katılıyorum
Genel Ortalama		3,68	0,89	Katılıyorum

Yukarıdaki Tablo 21’de Katılımcıların Eğitsel Fayda Faktöründen aldıkları puanların genel ortalaması ($\bar{X}$ =3,68) katılıyorum düzeyindedir. Bu faktördeki en yüksek ortalama sahip madde $\bar{X}$ =3,85 değeriyle “*Sosyal ağları kullanarak, derslerim ile ilgili kaynaklara (slayt, ders notu vb.) daha kolay ulaşırım*” iken en düşük ortalama sahip madde $\bar{X}$ = 3,43 değeriyle “*Sosyal ağları kullanarak, derslerim ile ilgili duyurulardan daha kolay haberdar olurum*” maddesidir.

Katılımcıların Sosyal Ağ Algı Ölçeği Bağımlılık Faktöründen aldıkları puanların ortalama ve standart sapma değerleri aşağıdaki Tablo 22’de gösterilmiştir

Tablo 22

Sosyal Ağ Algı Ölçeği Bağımlılık Faktörü Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Faktör		$\bar{X}$	SS	Düzy
Bağımlılık	Sosyal ağlarda planladığımdan daha fazla zaman harcarım.	3,29	1,32	Kararsızım
	Sosyal ağlardaki hesaplarımı kontrol etmediğimde huzursuz olurum.	3,04	1,36	Kararsızım
	Sosyal ağ siteleri yüzünden sosyal aktivitelere (yüz yüze) yeterince zaman ayıramam.	2,42	1,22	Katılmıyorum
	İnsanlarla yüz yüze iletişim kurarken bile sosyal ağlara girmekten kendimi alıkoyamıyorum (engelleyemiyorum).	2,32	1,33	Katılmıyorum
	Sosyal ağlar, beni asosyalleştiriyor.	2,34	1,28	Katılmıyorum
	Ailem, sosyal ağlarda çok fazla vakit geçirdiğimi düşünüyor.	2,89	1,42	Kararsızım
Genel Ortalama		2,72	0,92	Kararsızım

Yukarıdaki Tablo 22’de katılımcıların Bağımlılık Faktöründen aldıkları puanların genel ortalaması ($\bar{X}$ =2,72) kararsızım düzeyindedir. Bu faktördeki yüksek ortalamalı madde $\bar{X}$ =3,29 değer ile “*Sosyal ağlarda planladığımdan daha fazla zaman harcarım*” maddesidir. En düşük ortalamaya sahip madde ise $\bar{X}$ =2,32 değeriyle “*İnsanlarla yüz yüze iletişim kurarken bile sosyal ağlara girmekten kendimi alıkoyamıyorum (engelleyemiyorum)*” maddesidir.

Katılımcıların Sosyal Ağ Algı Ölçeği Dijital Takip Faktöründen aldıkları puanların ortalama ve standart sapma değerleri aşağıdaki Tablo 23’de gösterilmiştir.

Tablo 23

Sosyal Ağ Algı Ölçeği Dijital Takip Faktörü Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Faktör		$\bar{X}$	SS	Düzye
Dijital Takip	Sürekli bazı kişilerin profil sayfasını kontrol etmek istiyorum.	2,69	1,44	Kararsızım
	Merak ettiğim insanların profil sayfasını incelemekten kendimi alıkoyamıyorum.(engelleyemiyorum)	2,78	1,42	Kararsızım
	Sosyal ağlarda benim için önemli kişilerin paylaşımlarını incelemesem (ne paylaşmış, kimler beğenmiş, ne yorumlar yazılmış vb.) huzursuz oluyorum.	2,57	1,38	Katılmıyorum
Genel Ortalama		2,68	1,22	Kararsızım

Yukarıdaki Tablo 23’de Katılımcıların Dijital Takip Faktöründen aldıkları puanların genel ortalaması ($\bar{X}$ =2,68) kararsızım düzeyindedir. Bu faktördeki en yüksek ortalamalı madde $\bar{X}$ =2,78 değeriyle “*Merak ettiğim insanların profil sayfasını incelemekten kendimi alıkoyamıyorum(engelleyemiyorum)*” dur. En düşük ortalamalı madde ise $\bar{X}$ =2,57 değeriyle “*Sosyal ağlarda benim için önemli kişilerin paylaşımlarını incelemesem (ne paylaşmış, kimler beğenmiş, ne yorumlar yazılmış vb.) huzursuz oluyorum*” maddesidir.

Katılımcıların Sosyal Ağ Algı Ölçeği Akademik Başarıya Olumsuz Etki Faktöründen aldıkları puanların ortalama ve standart sapma değerleri aşağıdaki Tablo 24’de gösterilmiştir.

Tablo 24

Sosyal Ağ Algı Ölçeği Akademik Başarıya Olumsuz Etki Faktörü Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Faktör		$\bar{X}$	SS	Düzy
Akademik Başarıya Olumsuz Etki	Sosyal ağlar, derslerime yönelik motivasyonumu düşürür.	2,71	1,26	Kararsızım
	Sosyal ağlar, daha az ders çalışmama sebep olur.	2,90	1,31	Kararsızım
	Sosyal ağlardan gelen bildirimler, ders çalışırken dikkatimi dağıtır.	3,11	1,36	Kararsızım
	Sosyal ağlar, derslerdeki başarıyı düşürür.	2,78	1,31	Kararsızım
Genel Ortalama		2,87	1,12	Kararsızım

Yukarıdaki Tablo 24’de Katılımcıların Akademik Başarıya Olumsuz Etki Faktöründen aldıkları puanların genel ortalaması ($\bar{X}$ =2,87) kararsızım düzeyindedir. Bu faktördeki $\bar{X}$ =3,11 ortalamasıyla “*Sosyal ağlardan gelen bildirimler, ders çalışırken dikkatimi dağıtır*” maddesi en yüksek ortalama değere sahiptir. En düşük ortalama değere sahip madde ise $\bar{X}$ =2,71 değeri ile “*Sosyal ağlar, derslerime yönelik motivasyonumu düşürür*” maddesidir.

Katılımcıların Sosyal Ağ Algı Ölçeği Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı Faktöründen aldıkları puanların ortalama ve standart sapma değerleri aşağıdaki Tablo 25’de gösterilmiştir.

Tablo 25

Sosyal Ağ Algı Ölçeği Kul. Sosyal Baskı Faktörü Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Faktör		$\bar{X}$	SS	Düzy
Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı	Arkadaşımlarımın, sosyal ağları yaygın olarak kullanması sosyal ağları kullanmama yönelik bir baskı oluşturuyor.	2,46	1,29	Katılmıyorum
	Sosyal ağları kullanmazsam sohbet ortamlarında yabancı kalırım.	2,47	1,29	Katılmıyorum
	Sosyal ağları kullanmamak arkadaşlarım arasında bir eksiklik (kusur) olarak düşünülüyor	2,06	1,22	Katılmıyorum
Genel Ortalama		2,33	1,04	Katılmıyorum

Yukarıdaki Tablo 25’de Katılımcıların Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı Faktöründen aldıkları puanların genel ortalaması ($\bar{X}$ =2,33) katılmıyorum düzeyindedir. Bu faktördeki en yüksek ortalama madde $\bar{X}$ =2,47 değeriyle “*Sosyal ağları kullanmazsam sohbet ortamlarında yabancı kalırım*” maddesidir. En düşük ortalama madde $\bar{X}$ =2,06 değeri ile “*Sosyal ağları kullanmamak arkadaşlarım arasında bir eksiklik (kusur) olarak düşünülüyor.*” maddesidir.

Katılımcıların Sosyal Ağ Algı Ölçeği Paylaşımlar Yapararak Psikolojik Doyum Edinimi Faktöründen aldıkları puanların ortalama ve standart sapma değerleri aşağıdaki Tablo 26’da gösterilmiştir.

Tablo 26

Sosyal Ağ Algı Ölçeği Paylaşımlar Yapararak Psikolojik Doyum Edinimi Faktörü Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Faktör		$\bar{X}$	SS	Düzey
Paylaşımlar Yapararak Psikolojik Doyum Edinimi	Sosyal ağlarda kendime ait kişisel şeyler (fotoğraf, video vb.) paylaşmaktan mutlu oluyorum.	2,90	1,32	Kararsızım
	Sosyal ağlarda beğeni almayacağını düşündüğüm paylaşımları yapmam.	2,85	1,46	Kararsızım
	Sosyal ağlarda, gerçek hayatta popülerliğimi artıracak paylaşımlar yaparım.	2,47	1,38	Katılmıyorum
	Sosyal ağlarda paylaşımlar yaparak kendim ile ilgili olumlu bir imaj oluşturmaya çalışırım	2,49	1,33	Katılmıyorum
	Sosyal ağlarda paylaşımlarımın beğenilmesi veya başkaları tarafından paylaşılması özgüvenimi artırır.	2,81	1,35	Kararsızım
	Sosyal ağlar, narsist eğilimler (daha fazla beğenilme isteği, daha önemli olduğumu düşünme) göstermeme neden olur.	2,37	1,27	Katılmıyorum
	Sosyal ağlarda takipçi ve arkadaş sayımın fazla olması benim için prestij (saygınlık, gurur) kaynağıdır.	2,39	1,30	Katılmıyorum
	Sosyal ağlarda paylaşımlarımın beğenilmesi, bana değerli olduğumu hissettirir.	2,77	1,34	Kararsızım
	Sosyal ağlarda paylaşımlarımı beğenen arkadaşlarıma olan sevgim artar.	2,42	1,33	Katılmıyorum
Genel Ortalama		2,61	0,99	Kararsızım

Yukarıdaki Tablo 26’da katılımcıların Paylaşımlar Yapararak Psikolojik Doyum Edinimi faktöründen aldıkları puanların genel ortalaması ($\bar{X}$ =2,61) kararsızım düzeyindedir. Bu faktördeki en düşük ortalamalı madde $\bar{X}$ =2,37 değeri ise “*Sosyal ağlar, narsist eğilimler (daha fazla beğenilme isteği, daha önemli olduğumu düşünme) göstermeme neden olur*” maddesidir. Ortalama değere en yakın madde $\bar{X}$ = 2,49 değer ile “*Sosyal ağlarda paylaşımlar yaparak kendim ile ilgili olumlu bir imaj oluşturmaya çalışırım*” maddesidir. Ortalaması en yüksek madde ise “*Sosyal ağlarda kendime ait kişisel şeyler (fotoğraf, video vb.) paylaşmaktan mutlu oluyorum*” maddesidir.

Katılımcıların Sosyal Ağ Algı Ölçeği Etkileşim Kaygısında Düşüş faktöründen aldıkları puanların ortalama ve standart sapma değerleri aşağıdaki Tablo 27’de gösterilmiştir.

Tablo 27

Sosyal Ağ Algı Ölçeği Etkileşim Kaygısında Düşüş Faktörü Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Faktör		$\bar{X}$	SS	Düzey
Etkileşim Kaygısında Düşüş	Sosyal ağlar üzerinden duygu ve düşüncelerimi gerçek hayattakinden (yüz yüze) daha rahat ifade ederim.	2,78	1,38	Kararsızım
	Sosyal ağlarda bir konu hakkında eleştiri yapmam, gerçek hayattakine(yüz yüze iletişime) kıyasla daha kolaydır.	2,83	1,34	Kararsızım
	Yüz yüze iletişim kurarken söyleyemeyeceğim şeyleri sosyal ağlarda rahatlıkla yazabilirim.	2,87	1,46	Kararsızım
	Sosyal ağlar, yüz yüze iletişim kurmakta çekindiğim insanlarla daha rahat iletişim kurmamı sağlar.	3,10	1,40	Kararsızım
Genel Ortalama		2,90	1,13	Kararsızım

Yukarıdaki Tablo 27’de Katılımcıların Etkileşim Kaygısında Düşüş Faktöründen aldıkları puanların genel ortalaması ($\bar{X}$ =2,90) kararsızım düzeyindedir Bu faktördeki en yüksek ortalamalı madde $\bar{X}$ =3,10 değeriyle “*Sosyal ağlar, yüz yüze iletişim kurmakta çekindiğim insanlarla daha rahat iletişim kurmamı sağlar*” maddesidir. En düşük ortalamalı madde $\bar{X}$ =2,78 değeriyle “*Sosyal ağlar üzerinden duygu ve düşüncelerimi gerçek hayattakinden (yüz yüze) daha rahat ifade ederim.*” maddesidir.

Katılımcıların Sosyal Ağ Algı Ölçeği Disiplin Sorunlarında Artış Faktöründen aldıkları puanların ortalama ve standart sapma değerleri aşağıdaki Tablo 28’de gösterilmiştir.

Tablo 28

Sosyal Ağ Algı Ölçeği Disiplin Sorunlarında Artış Faktörü Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Faktör		$\bar{X}$	SS	Düzey
Disiplin Sorunlarında Artış	Sosyal ağlar, okuldaki tartışma ve kavgaların büyümesine neden olur.	2,83	1,38	Kararsızım
	Sınıf arkadaşlarımla sosyal ağlardaki davranışları, birbirlerine duydukları saygıyı azaltır.	2,58	1,27	Katılmıyorum
	Sosyal ağlar sınıf ve okul içi disiplin sorunlarını artırır.	2,56	1,33	Katılmıyorum
Genel Ortalama		2,66	1,05	Kararsızım

Yukarıdaki Tablo 28’de katılımcıların Disiplin Sorunlarında Artış faktöründen aldıkları puanların genel ortalaması ($\bar{X}$ =2,66) kararsızım düzeyindedir. Bu faktördeki en yüksek ortalamalı madde $\bar{X}$ =2,83 değeriyle “*Sosyal ağlar, okuldaki tartışma ve kavgaların*

büyümesine neden olur.” maddesidir. En düşük ortalamalı madde ise $\bar{X}=2,56$ değeriyle *Sosyal ağlar sınıf ve okul içi disiplin sorunlarını artırır* maddesidir.

Katılımcıların Sosyal Ağ Algı Ölçeği Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum faktöründen aldıkları puanların ortalama ve standart sapma değerleri aşağıdaki Tablo 29’da gösterilmiştir.

Tablo 29

Sosyal Ağ Algı Ölçeği Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum Faktörü Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Faktör		$\bar{X}$	SS	Düzy
Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum	Sosyal ağlarda öğretmenlerle arkadaş olmak, öğretmenlerimize olan sevgimizi artırır.	2,40	1,26	Katılmıyorum
	Sosyal ağlarda öğretmenlerle arkadaş olmak onlarla olan iletişimimizi artırır.	2,69	1,31	Kararsızım
	Sosyal ağlarda öğretmenlerle arkadaş olmak, derslerimize yönelik motivasyonumuzu artırır.	2,47	1,31	Katılmıyorum
	Sosyal ağlarda öğretmenlerimizle arkadaş olmak onların kişisel özelliklerini öğrenmemizi kolaylaştırır.	2,73	1,30	Kararsızım
Genel Ortalama		2,57	1,07	Katılmıyorum

Yukarıdaki Tablo 29’da katılımcıların Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum faktöründen aldıkları puanların genel ortalaması ($\bar{X}=2,57$) katılmıyorum düzeyindedir. Bu faktördeki en yüksek ortalamalı madde $\bar{X}=2,73$ değeriyle “*Sosyal ağlarda öğretmenlerimizle arkadaş olmak onların kişisel özelliklerini öğrenmemizi kolaylaştırır*” maddesidir. “*Sosyal ağlarda öğretmenlerle arkadaş olmak, öğretmenlerimize olan sevgimizi artırır*” maddesi ise $\bar{X}=2,40$ değeriyle en düşük ortalamalı maddedir.

Katılımcıların Sosyal Ağ Algı Ölçeği Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum faktöründen aldıkları puanların ortalama ve standart sapma değerleri aşağıdaki Tablo 30’da gösterilmiştir.

Tablo 30

Sosyal Ağ Algı Ölçeği Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum Faktörü Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Faktör		$\bar{X}$	SS	Düzey
Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum	Sosyal ağlarda öğretmenlerle öğrencilerin arkadaş olması öğrenci davranışlarını ciddiyeleştirir.	2,51	1,41	Katılmıyorum
	Sosyal ağlarda öğretmen öğrenci arkadaşlığı öğretmen imajını sarsar.	2,22	1,30	Katılmıyorum
	Sosyal ağlarda öğretmenlerle arkadaş olmak, sosyal ağlardaki özgürlüğümü kısıtlar.	2,49	1,34	Katılmıyorum
Genel Ortalama		2,41	1,08	Katılmıyorum

Yukarıdaki Tablo 30’da katılımcıların Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum faktöründen aldıkları puanların genel ortalaması ($\bar{X}$ =2,41) katılmıyorum düzeyindedir. Bu faktördeki en yüksek ortalamalı madde $\bar{X}$ =2,51 değeriyle “*Sosyal ağlarda öğretmenlerle öğrencilerin arkadaş olması öğrenci davranışlarını ciddiyeleştirir*” maddesidir. En düşük ortalama madde $\bar{X}$ =2,22 değeri ile “*Sosyal ağlarda öğretmen öğrenci arkadaşlığı öğretmen imajını sarsar.*” maddesidir.

Katılımcıların Sosyal Ağ Algı Ölçeği Sosyal Etki faktöründen aldıkları puanların ortalama ve standart sapma değerleri aşağıdaki Tablo 31’de gösterilmiştir.

Tablo 31

Sosyal Ağ Algı Ölçeği Sosyal Etki Faktörü Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Faktör		$\bar{X}$	SS	Düzey
Sosyal Etki	Sosyal ağlar, farklı bakış açılarını görmemi sağlar.	3,07	1,21	Kararsızım
	Sosyal ağlar, sayesinde, içinde yaşadığım toplumu daha iyi tanırım.	3,29	1,23	Kararsızım
	Sosyal ağlar, toplumsal meselelere yönelik farkındalığımı artırır.	3,14	1,21	Kararsızım
	Sosyal ağlar, toplumsal olaylarda ve meselelerde benim gibi düşünmeyen insanları anlamamı (empati yapmamı) sağlar.	3,18	1,29	Kararsızım
Genel Ortalama		3,17	0,94	Kararsızım

Yukarıdaki Tablo 31’de katılımcıların Sosyal Etki faktöründen aldıkları puanların genel ortalaması ($\bar{X}$ =3,17) kararsızım düzeyindedir. Bu faktördeki en yüksek ortalamalı madde $\bar{X}$ =3,29 değeriyle “*Sosyal ağlar, sayesinde, içinde yaşadığım toplumu daha iyi tanırım*” maddesidir. En düşük ortalamalı madde ise madde $\bar{X}$ =3,07 ortalama değeriyle “*Sosyal ağlar, farklı bakış açılarını görmemi sağlar*” maddesidir.

4.3.3. Sosyal Ağ Algı Ölçeği Faktör Puanlarının Çeşitli Değişkenlere Göre Değişiminin İncelenmesine Dair Bulgular

Bu bölümde Sosyal Ağ Algı Ölçeği faktör puanlarının cinsiyete, sınıf düzeyine, öğrenim görülen lise türüne, öğretmenleri ile sosyal ağlarda arkadaşlık takipçilik durumuna, katılımcıların okullarda akıllı cep telefonu kullanımının serbest olup olmamasına dair görüşlerine, sosyal ağlarda dersleri ile ilgili bulunan gruplara ve sayfalara üyelik-takipçilik durumuna ve günlük sosyal ağ kullanım süresine göre farklılaşmasını belirlemek amacıyla yapılan testlerden ulaşılan bulgular sunulmuştur.

4.3.3.1. Sosyal Ağ Algı Ölçeği Faktör Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Değişiminin İncelenmesine Dair Bulgular

Sosyal Ağ Algı Ölçeği faktör puanlarının cinsiyet değişkenine göre *t testi* analizi sonuçlarına dair bulgular aşağıdaki Tablo 32’de gösterilmiştir.

Tablo 32

Sosyal Ağ Algı Ölçeği Faktör Puanlarının Cinsiyete göre Değerlendirilmesine Yönelik t Testi Sonuçları

Faktör	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	T	sd	p
Genel Fayda	Erkek	549	3,86	0,78	,364	1276	,71
	Kız	729	3,84	0,83			
Eğitsel Fayda	Erkek	549	3,63	0,87	-1,658	1276	,09
	Kız	729	3,71	0,90			
Bağımlılık	Erkek	549	2,60	0,89	-3,724	1276	,00
	Kız	729	2,80	0,94			
Dijital Takip	Erkek	549	2,45	1,15	-5,847	1221,21	,00
	Kız	729	2,84	1,24			
Akademik Başarıya Olumsuz Etki	Erkek	549	2,71	1,08	-4,640	1276	,00
	Kız	729	3,00	1,13			
Kul. Yönelik Sosyal Baskı	Erkek	549	2,34	1,06	,268	1276	,78
	Kız	729	2,33	1,02			
Paylaşımlar Yapararak Psi. Doyum Edinimi	Erkek	549	2,65	1,03	1,435	1131,67	,15
	Kız	729	2,57	0,96			
Etkileşim Kaygısında Düşüş	Erkek	549	3,00	1,10	2,857	1276	,00
	Kız	729	2,82	1,14			
Disiplin Sorunların Artış	Erkek	549	2,67	1,06	,324	1276	,74
	Kız	729	2,65	1,05			
Öğretmenlerle Ark. Olumlu Tutum	Erkek	549	2,62	1,11	1,428	1276	,15
	Kız	729	2,54	1,05			
Öğretmenlerle Ark. Olumsuz Tutum	Erkek	549	2,48	1,12	2,049	1132,44	,04
	Kız	729	2,35	1,04			
Sosyal Etki	Erkek	549	3,16	0,96	-,133	1276	,89
	Kız	729	3,17	0,93			

p<,05

Yukarıdaki Tablo 32 incelendiğinde Sosyal Ağ Algı Ölçeği faktör puanlarının cinsiyete göre Bağımlılık, Dijital Takip, Akademik Başarıya Olumsuz Etki, Etkileşim Kaygısında Düşüş ve Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum faktörlerinde anlamlı değişim gösterdiği görülmektedir. Bağımlılık faktörü puanları incelendiğinde cinsiyete göre anlamlı farklılıklar olduğu [$t_{(1276)}=-3,724$, $p<,05$] görülmektedir. Kız öğrencilerin bağımlılık faktörü puanının ($\bar{X}=2,80$) erkek öğrencilerin faktör puanlarından ($\bar{X}=2,60$) anlamlı olarak yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum kız öğrencilerin erkek öğrencilere nispeten daha fazla sosyal ağ

bağımlılığı problemi yaşadıkları şeklinde yorumlanabilir. Dijital Takip faktörü puanlarının cinsiyete göre değişimi incelendiğinde kız öğrencilerin faktör puanlarının ($\bar{X} = 2,84$) erkek öğrencilerin faktör puanlarından ($\bar{X} = 2,45$) anlamlı olarak [$t_{(1221,21)} = -5,847$, $p < ,05$] yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum kız öğrencilerin dijital takip davranışlarını daha fazla sergiledikleri şeklinde yorumlanabilir. Akademik Başarıya Olumsuz Etki faktör puanlarının cinsiyete göre değişimi incelendiğinde, kız öğrencilerin faktör puanlarının ($\bar{X} = 3,00$) erkek öğrencilerin faktör puanlarından ($\bar{X} = 2,71$) anlamlı olarak [$t_{(1276)} = -4,640$, $p < ,05$] daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulgu kız öğrencilerinin akademik yaşantılarını sosyal ağların erkek öğrencilere göre nispeten daha fazla olumsuz etkilediği şeklinde yorumlanabilir. Etkileşim Kaygısında Düşüş faktörü puanlarının cinsiyete göre değişimi incelendiğinde, erkek öğrencilerin faktör puanlarının ($\bar{X} = 3,00$), kız öğrencilerin faktör puanlarından ($\bar{X} = 2,82$) anlamlı olarak [$t_{(1276)} = 2,857$, $p < ,05$] yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulgu erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre sosyal ağlarda daha düşük etkileşim kaygısı yaşadıkları ve günlük yaşantılarında yapamayacakları davranışları sosyal ağlarda yapabilecekleri şeklinde yorumlanabilir. Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum faktör puanlarının cinsiyete göre değişimi incelendiğinde, erkek öğrencilerin faktör puanlarının ($\bar{X} = 2,48$) kız öğrencilerin faktör puanlarından ($\bar{X} = 2,35$) anlamlı [$t_{(1132,44)} = 2,049$, $p < ,05$] olarak daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.3.3.2. Sosyal Ağ Algı Ölçeği Faktör Puanlarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre İncelenmesine Dair Bulgular

Sosyal Ağ Algı Ölçeği Faktör puanlarının sınıf düzeyine göre değişimini incelemek için yapılan Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizlerinden ulaşılan bulgular aşağıda sunulmuştur. Genel Fayda faktörü puanlarının sınıf düzeyine göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları aşağıdaki Tablo 33’de sunulmuştur.

Tablo 33

Genel Fayda Faktör Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Faktör	Düzye	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark (Sheffe)
Genel Fayda	9. Sınıf	3,87	0,81	Gruplar arası	1,340	3	,447	,677	,56	
	10.Sınıf	3,85	0,77							
	11.Sınıf	3,81	0,82	Gruplar içi	842,481	1277	,660			
	12.Sınıf	3,90	0,83							
	Toplam	3,85	0,81	Toplam	843,821	1280				

Yukarıdaki Tablo 33’ deki varyans analizi sonuçlarına göre Genel Fayda faktörü puanlarının sınıf düzeyine göre anlamlı olarak [$F_{(3-1277)}=,677, p>,05$] farklılaşmadığı görülmüştür.

Eğitsel Fayda faktörü puanlarının sınıf düzeyine göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları aşağıdaki Tablo 34’ de sunulmuştur.

Tablo 34

Eğitsel Fayda Faktör Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Faktör	Düzye	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark (Sheffe)
Eğitsel Fayda	9. Sınıf	3,71	0,85	Gruplar arası	4,073	3	1,358	1,728	,15	
	10.Sınıf	3,74	0,81							
	11.Sınıf	3,60	0,92	Gruplar içi	1003,677	1277	,786			
	12.Sınıf	3,70	0,95							
	Toplam	3,68	0,88	Toplam	1007,750	1280				

Yukarıdaki Tablo 34’teki varyans analizi sonuçlarına göre Eğitsel Fayda faktörü puanlarının sınıf düzeyine göre anlamlı olarak [$F_{(3-1277)}=1,728 p>,05$] değişmediği görülmüştür.

Bağımlılık faktörü puanlarının sınıf düzeyine göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları aşağıdaki Tablo 35’de sunulmuştur.

Tablo 35

Bağımlılık Faktör Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Faktör	Düzy	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark (Sheffe)
Bağımlılık	9. Sınıf	2,66	0,94	Gruplar arası	1,252	3	,417	,487	,69	
	10.Sınıf	2,74	0,91							
	11.Sınıf	2,73	0,92	Gruplar içi	1093,367	1277	,856			
	12.Sınıf	2,72	0,91							
	Toplam	2,72	0,92	Toplam	1094,619	1280				

Yukarıdaki Tablo 35’deki varyans analizi sonuçlarına göre Bağımlılık faktörü puanlarının sınıf düzeyine göre anlamlı olarak [$F_{(3-1277)} = ,487, p > ,05$] değişmediği görülmüştür.

Dijital Takip faktörü puanlarının sınıf düzeyine göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları aşağıdaki Tablo 36’da sunulmuştur.

Tablo 36

Dijital Takip Faktör Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Faktör	Düzy	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark (Sheffe)
Dijital Takip	9. Sınıf	2,66	1,27	Gruplar arası	5,564	3	1,855	1,232	,29	
	10.Sınıf	2,79	1,24							
	11.Sınıf	2,65	1,17	Gruplar içi	1923,095	1277	1,506			
	12.Sınıf	2,60	1,23							
	Toplam	2,67	1,22	Toplam	1928,659	1280				

Yukarıdaki Tablo 36’deki varyans analizi sonuçlarına göre Dijital Takip faktörü puanlarının sınıf düzeyine göre anlamlı olarak [$F_{(3-1277)} = 1,232 p > ,05$] değişmediği görülmüştür.

Akademik Başarıya Olumsuz Etki faktörü puanlarının sınıf düzeyine göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları aşağıdaki Tablo 37’de sunulmuştur.

Tablo 37

Akademik Başarıya Olumsuz Etki Faktör Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Faktör	Düzyey	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark (Sheffe)
Akademik B. Olumsuz Etki	9. Sınıf	2,78	1,18	Gruplar arası	4,499	3	1,500	1,188	,31	
	10.Sınıf	2,94	1,07							
	11.Sınıf	2,88	1,11	Gruplar içi	1612,689	1277	1,263			
	12.Sınıf	2,91	1,11							
	Toplam	2,87	1,12	Toplam	1617,188	1280				

Yukarıdaki Tablo 37’deki varyans analizi sonuçlarına göre Akademik Başarıya Olumsuz Etki faktörü puanlarının sınıf düzeyine göre anlamlı olarak [$F_{(3-1277)}=1,188$, $p>,05$] değişmediği görülmüştür.

Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı faktörü puanlarının sınıf düzeyine göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları aşağıdaki Tablo 38’de sunulmuştur.

Tablo 38

Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı Faktör Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Faktör	Düzyey	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark (Sheffe)
Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı	9. Sınıf	2,24	1,00	Gruplar arası	6,063	3	2,021	1,867	,13	
	10.Sınıf	2,43	1,07							
	11.Sınıf	2,32	1,04	Gruplar içi	1382,243	1277	1,082			
	12.Sınıf	2,33	1,05							
	Toplam	2,33	1,04		1388,306	1280				

Yukarıdaki Tablo 38’deki varyans analizi sonuçlarına göre Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı faktörü puanlarının sınıf düzeyine göre anlamlı olarak [$F_{(3-1277)}=1,867$, $p>,05$] değişmediği görülmüştür.

Paylaşımlar Yapararak Psikolojik Doyum Edinimi faktörü puanlarının sınıf düzeyine göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları aşağıdaki Tablo 39’da sunulmuştur.

Tablo 39

Paylaşımlar Yaparak Psikolojik Doyum Edinimi Faktör Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Faktör	Düzy	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark (Scheffe)
Paylaşımlar Yaparak P. Doyum Edinimi	9.Sınıf	2,60	0,96	Gruplar arası	1,604	3	,535	,539	,65	
	10.Sınıf	2,66	0,98							
	11.Sınıf	2,58	1,00	Gruplar içi	1267,411	1277	,992			
	12.Sınıf	2,57	1,03							
	Toplam	2,60	0,99	Toplam	1269,014	1280				

Yukarıdaki Tablo 39'daki varyans analizi sonuçlarına göre Paylaşımlar Yaparak Psikolojik Doyum Edinimi faktörü puanlarının sınıf düzeyine göre anlamlı olarak [$F_{(3-1277)}=,539$, $p>,05$] değişmediği görülmüştür.

Etkileşim Kaygısında Düşüş faktörü puanlarının sınıf düzeyine göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları aşağıdaki Tablo 40'da sunulmuştur.

Tablo 40

Etkileşim Kaygısında Düşüş Faktör Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Faktör		Düzyey	$\overline{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark (Scheffe)
Etkileşim Kaygısında Düşüş	9.Sınıf	2,88	1,13	Gruplar arası	10,548	3	3,516	2,753	,04	10-11	
	10.Sınıf	3,06	1,07								
	11.Sınıf	2,83	1,16	Gruplar içi	1630,872	1277	1,277				
	12.Sınıf	2,83	1,13								
	Toplam	2,90	1,13	Toplam	1641,420	1280					

$p<,05$

Yukarıdaki Tablo 40 incelendiğinde, varyans analizi sonuçlarına göre sınıf düzeyine göre Etkileşim Kaygısında Düşüş faktörü puanlarında anlamlı bir farklılık olduğu [$F_{(3-1277)}=2,753$, $p<,05$] görülmektedir. Sınıf düzeyine göre hangi gruplar arasında anlamlı farklılık olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testi sonuçları incelendiğinde, 10 sınıfta öğrenim gören öğrencilerin puanlarının ($\bar{X}=3,06$), 11. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin puanlarından ($\bar{X}=2,83$) anlamlı olarak daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Disiplin Sorunlarında Artış faktörü puanlarının sınıf düzeyine göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları aşağıdaki Tablo 41'de sunulmuştur.

Tablo 41

Disiplin Sorunlarında Artış Faktör Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Faktör	Düzye	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark (Scheffe)
Disiplin Sor. Artış	9. Sınıf	2,60	1,02	Gruplar arası	3,314	3	1,105	,988	,39	
	10.Sınıf	2,74	1,06							
	11.Sınıf	2,66	1,05	Gruplar içi	1427,457	1277	1,118			
	12.Sınıf	2,65	1,08							
	Toplam	2,66	1,05	Toplam	1430,771	1280				

Yukarıdaki Tablo 41’deki varyans analiz sonuçlarına göre sınıf düzeyi değişkenine göre Disiplin Sorunlarında Artış faktöründen alınan puanlar arasında anlamlı farklılık [$F_{(3,1277)}=,988, p>,05$] görülmemektedir.

Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum faktörü puanlarının sınıf düzeyine göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları aşağıdaki Tablo 42’de sunulmuştur.

Tablo 42

Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum Faktör Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Faktör	Düzye	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark (Scheffe)
Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum	9. Sınıf	2,55	1,06	Gruplar arası	,853	3	,284	,245	,86	
	10.Sınıf	2,59	1,11							
	11.Sınıf	2,55	1,04	Gruplar içi	1484,871	1277	1,163			
	12.Sınıf	2,61	1,12							
	Toplam	2,57	1,07	Toplam	1485,724	1280				

Yukarıdaki Tablo 42’deki varyans analiz sonuçlarına göre sınıf düzeyi değişkenine göre Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum faktöründen alınan puanlar arasında anlamlı farklılık [$F_{(3,1277)}=,245, p>,05$] görülmemektedir.

Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum faktörü puanlarının sınıf düzeyine göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları aşağıdaki Tablo 43’de sunulmuştur.

Tablo 43

Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum Faktör Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Faktör	Düzy	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark (Sheffe)
Ö.A. Olumsuz Tutum	9. Sınıf	2,29	1,00	Gruplar arası	6,871	3	2,290	1,973	,11	
	10.Sınıf	2,46	1,08							
	11.Sınıf	2,46	1,12	Gruplar içi	1482,456	1277	1,161			
	12.Sınıf	2,38	1,08							
	Toplam	2,40	1,07	Toplam	1489,327	1280				

Yukarıdaki Tablo 43'deki varyans analiz sonuçlarına göre sınıf düzeyi değişkenine göre Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum faktöründen alınan puanlar arasında anlamlı farklılık [$F_{(3,1277)}=1,973$, $p>,05$] görülmemektedir.

Sosyal Etki faktörü puanlarının sınıf düzeyine göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları aşağıdaki Tablo 44'de sunulmuştur.

Tablo 44

Sosyal Etki Faktör Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Faktör	Sınıf	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark (sheffe)
Sosyal Etki	9. Sınıf	3,22	0,94	Gruplar arası	2,598	3	,866	,959	,41	
	10. Sınıf	3,20	0,95							
	11. Sınıf	3,12	0,92	Gruplar içi	1153,135	1277	,903			
	12. Sınıf	3,13	0,99							
	Toplam	3,17	0,95	Toplam	1155,734					

Yukarıdaki Tablo 44'deki varyans analiz sonuçlarına göre sınıf düzeyine göre Sosyal Etki faktör puanlarında anlamlı farklılık [$F_{(3,1277)}=,959$, $p>,05$] bulunmamaktadır

4.3.3.3. Sosyal Ağ Algı Ölçeği Faktör Puanlarının Lise Türü Değişkenine Göre İncelenmesine Dair Bulgular

Bu bölümde Sosyal Ağ Algı Ölçeği faktör puanlarının öğrenim görülen lise türüne göre farklılaşmasını belirlemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) testlerine ilişkin bulgular sunulmuştur.

Aşağıdaki Tablo 45’de Sosyal Ağ Algı Ölçeği Genel Fayda faktörü puanlarının lise türüne göre incelenmesine dair tek yönlü varyans analizi (Anova) sonuçları sunulmuştur.

Tablo 45

Genel Fayda Faktör Puanlarının Lise Türüne Göre Anova Testi Sonuçları

	Lise Türü	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark (Scheffe)
Genel Fayda	1-Anadolu	3,91	0,79	Gruplar arası	8,466	4	2,117	3,198	,01	1-2
	2-İmam Hatip	3,73	0,89							
	3-Meslek Lisesi	3,78	0,81	Gruplar içi	854,314	1291	,662			
	4-Özel Anadolu	3,88	0,76							
	5- Fen	3,94	0,75	Toplam	862,780	1295				
	Toplam	3,85	0,81							

p<,05

Yukarıdaki Tablo 45’deki Anova testi sonuçları incelendiğinde Sosyal Ağ Algı Ölçeği Genel Fayda faktör puanlarının lise türüne göre anlamlı olarak [$F_{(4-1291)}=3,198$, $p<,05$] farklılaşmakta olduğu bulgusuna erişilmiştir. Hangi okul türleri arasında farklılık olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testi sonucunda Anadolu Lisesi öğrencilerinin Genel Fayda faktörü puanlarının ($\bar{X}=3,91$) anlamlı olarak İmam Hatip Lisesi öğrencilerinin genel fayda faktörü puanlarından ($\bar{X}=3,73$) yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Aşağıdaki Tablo 46’da Sosyal Ağ Algı Ölçeği Eğitsel Fayda faktörü puanlarının lise türüne göre incelemesine dair Welch Testi sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 46

Eğitsel Fayda Faktör Puanlarının Lise Türüne Göre Welch Testi Sonuçları

Faktör	Lise Türü	$\bar{X}$	SS	Sd1	Sd2	Welch's F	p	Fark- Games Howel
Eğitsel Fayda	1-Anadolu	3,72	0,87	4	446,841	6,532	.00	1-5, 2-5, 3-5, 4-5
	2-İmam Hatip	3,59	0,95					
	3-Meslek Lisesi	3,61	0,91					
	4-Özel Anadolu	3,58	0,91					
	5- Fen	3,96	0,70					
	Toplam	3,68	0,89					

p<0,5

Yukarıdaki Tablo 46'daki Welch Testi sonuçlarına bakıldığında Eğitsel Fayda faktörü puanlarının lise türüne göre anlamlı olarak [Welch's $F_{(4-446,841)}=6,532$, $p<,05$] değiştiği görülmektedir. Farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Games Howel testi sonuçlarına göre Fen Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin Eğitsel Fayda faktörü puanları ($\bar{X}=3,96$), Anadolu Lisesi ($\bar{X}=3,72$), İmam Hatip Lisesi ($\bar{X}=3,59$), Meslek Lisesi ($\bar{X}=3,61$) ve Özel Anadolu Lisesi öğrencilerinin ($\bar{X}=3,58$) faktör puanlarından anlamlı olarak yüksektir.

Aşağıdaki Tablo 47'de Sosyal Ağ Algı Ölçeği Bağımlılık Faktörü puanlarının lise türüne göre incelemesine dair Welch Testi sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 47

Bağımlılık Faktör Puanlarının Lise Türüne Göre Welch Testi Sonuçları

Faktör	Lise Türü	$\bar{X}$	SS	Sd1	Sd2	Welch's F	p	Fark- (Games Howel)
Bağımlılık	1-Anadolu	2,74	0,94	4	446,430	4,212	,00	1-5, 2-5, 3-5, 4-5
	2-İmam Hatip	2,77	0,98					
	3-Meslek Lisesi	2,71	0,89					
	4-Özel Anadolu	2,82	0,93					
	5- Fen	2,45	0,78					
	Toplam	2,72	0,92					

p<,05

Yukarıdaki Tablo 47'deki Welch Testi sonuçlarına bakıldığında Bağımlılık Faktörü puanlarının lise türüne göre anlamlı olarak [Welch's $F_{(4-446,430)}=4,212$ $p<,05$] değiştiği görülmektedir. Farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Games Howel testi sonuçlarına göre Fen Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin Bağımlılık Faktör puanları ($\bar{X}=2,45$), Anadolu Lisesi ($\bar{X}=2,74$), İmam Hatip Lisesi ($\bar{X}=2,77$), Meslek Lisesi

($\bar{X}$ =2,71) ve Özel Anadolu Lisesi ($\bar{X}$ =2,82) öğrencilerinin faktör puanlarından anlamlı olarak düşüktür.

Aşağıdaki Tablo 48’de Sosyal Ağ Algı Ölçeği Dijital Takip Faktörü puanlarının lise türüne göre incelemesine dair tek yönlü varyans analizi (Anova) sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 48

Dijital Takip Faktör Puanlarının Lise Türüne Göre Anova Testi Sonuçları

	Lise Türü	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark (Scheffe)
Dijital Takip	1-Anadolu	2,75	1,27	Gruplar arası	37,833	4	9,458	6,356	,00	1-5, 2-5, 4-5
	2-İmam Hatip	2,76	1,22							
	3-Meslek Lisesi	2,57	1,19							
	4-Özel Anadolu	2,90	1,19	Gruplar içi	1921,076	1291	1,488			
	5- Fen	2,25	1,08	Toplam	1958,909	1295				
	Toplam	2,68	1,22							

p<,05

Yukarıdaki Tablo 48’deki varyans analizi (Anova) sonuçlarına bakıldığında Dijital Takip Faktörü puanları lise türüne göre anlamlı olarak [$F_{(4-1291)}=6,356$, $p<,05$] değiştiği görülmektedir. Farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Scheffe testi sonuçlarına göre Fen lisesinde öğrenim gören öğrencilerin Dijital Takip Faktör puanları ($\bar{X}$ =2,25), Anadolu Lisesi ($\bar{X}$ =2,75), İmam Hatip Lisesi ($\bar{X}$ =2,76) ve Özel Anadolu Lisesi ($\bar{X}$ =2,90) öğrencilerinin faktör puanlarından anlamlı olarak düşüktür.

Aşağıdaki Tablo 49’da Sosyal Ağ Algı Ölçeği Akademik Başarıya Olumsuz Etki faktörü puanlarının lise türüne göre incelemesine dair tek yönlü varyans analizi (Anova) sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 49

Akademik Başarıya Olumsuz Etki Faktör Puanlarının Lise Türüne Göre Anova Testi Sonuçları

	Lise Türü	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark (Tukey)
Akademik B. Olumsuz Etki	1-Anadolu	2,91	1,10	Gruplar arası	22,917	4	5,729	4,591	,00	2-3, 2-5, 3-4, 4-5
	2-İmam Hatip	3,02	1,16							
	3-Meslek Lisesi	2,70	1,15							
	4-Özel Anadolu	3,03	1,11	Gruplar içi	1611,081	1291	1,248			
	5- Fen	2,66	0,98	Toplam	1633,998	1295				
	Toplam	2,87	1,12							

p<,05

Yukarıdaki Tablo 49'daki tek yönlü varyans analizi (Anova) sonuçlarına bakıldığında Akademik Başarıya Olumsuz Etki Faktörü puanlarının lise türüne göre anlamlı olarak [$F_{(4-1291)}=4,591$, $p<,05$] değiştiği görülmektedir. Farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Tukey testi sonuçlarına göre İmam Hatip ($\bar{X}=3,02$) ve Özel Anadolu Lisesinde ($\bar{X}=3,03$) öğrenim gören öğrencilerin Akademik Başarıya Olumsuz Etki faktör puanları Meslek Lisesi ($\bar{X}=2,70$) ve Fen Lisesi ($\bar{X}=2,66$) öğrencilerinin faktör puanlarından anlamlı olarak yüksektir.

Aşağıdaki Tablo 50'de Sosyal Ağ Algı Ölçeği Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı faktörü puanlarının lise türüne göre incelemesine dair tek yönlü varyans analizi (Anova) sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 50

Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı Faktör Puanlarının Lise Türüne Göre Anova Testi Sonuçları

	Lise Türü	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark (Scheffe)
Kullanımına Y. Sosyal Baskı	1-Anadolu	2,41	1,05	Gruplar arası	19,907	4	4,977	4,623	,00	3-4
	2-İmam Hatip	2,24	1,06							
	3-Meslek Lisesi	2,19	0,97							
	4-Özel Anadolu	2,58	1,11	Gruplar içi	1389,729	1291	1,076			
	5- Fen	2,23	0,97	Toplam	1409,636					
	Toplam	2,33	1,04							

Yukarıdaki Tablo 50'deki Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) sonuçlarına bakıldığında Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı faktörü puanlarının lise türüne göre anlamlı olarak [$F_{(4-1291)}=4,623$, $p<,05$] değiştiği görülmektedir. Farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Scheffe testi sonuçlarına göre Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı faktör puanları ($\bar{X}=2,19$), Özel Anadolu Lisesi ($\bar{X}=2,58$) öğrencilerinin faktör puanlarından anlamlı olarak düşüktür.

Aşağıdaki Tablo 51'de Sosyal Ağ Algı Ölçeği Paylaşımlar Yapararak Psikolojik Doyum Edinimi faktörü puanlarının Lise türüne göre incelemesine dair Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 51

Paylaşımlar Yapararak Psikolojik Doyum Edinimi Faktör Puanlarının Lise Türüne Göre Anova Testi Sonuçları

	Lise Türü	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark (Scheffe)
Paylaşımlar Yapararak Psikolojik Doyum Edinimi	1-Anadolu	2,66	0,99	Gruplar arası	25,411	4	6,353	6,514	,00	1-5, 2-5, 3-5, 4-5
	2-İmam Hatip	2,56	1,00							
	3-Meslek Lisesi	2,69	1,00							
	4-Özel Anadolu	2,71	0,98	Gruplar içi	1259,106	1291	,975			
	5- Fen	2,21	0,89	Toplam	1284,517	1295				
	Toplam	2,61	0,99							

$p<0,5$

Yukarıdaki Tablo 51'deki Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) sonuçlarına bakıldığında Paylaşımlar Yapararak Psikolojik Doyum Edinimi faktörü puanlarının Lise türüne göre anlamlı olarak [$F_{(4-1291)}=6,514$, $p<,05$] değiştiği görülmektedir. Farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Scheffe testi sonucuna göre Fen lisesinde öğrenim gören öğrencilerin Paylaşımlar Yapararak Psikolojik Doyum Edinimi faktör puanları ($\bar{X}=2,21$), Anadolu Lisesi ($\bar{X}=2,66$), İmam Hatip Lisesi ($\bar{X}=2,56$), Meslek Lisesi ($\bar{X}=2,69$) ve Özel Anadolu Lisesi ($\bar{X}=2,71$) öğrencilerinin faktör puanlarından anlamlı olarak düşüktür.

Aşağıdaki Tablo 52’de Sosyal Ağ Algı Ölçeği Etkileşim Kaygısında Düşüş faktörü puanlarının lise türüne göre incelemesine dair Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 52

Etkileşim Kaygısında Düşüş Faktör Puanlarının Lise Türüne Göre Anova Testi

Sonuçları

	Lise Türü	$\overline{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark (Tukey)
Etkileşim Kaygısında Düşüş	1-Anadolu	2,93	1,17	Gruplar arası	13,744	4	3,444	2,708	,02	1-5, 3-5,
	2-İmam Hatip	2,84	1,13							
	3-Meslek Lisesi	2,98	1,10	Gruplar içi	1641,937	1291	1,272			
	4-Özel Anadolu	2,95	1,04							
	5- Fen	2,62	1,07	Toplam	1655,711	1295				
	Toplam	2,90	1,13							

p<0,5

Yukarıdaki Tablo 52’deki Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) sonuçlarına bakıldığında Etkileşim Kaygısında Düşüş faktörü puanlarının lise türüne göre anlamlı olarak [$F_{(4-1291)}=2,708$, $p<,05$] değiştiği görülmektedir. Farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Tukey testi sonuçlarına göre Fen lisesinde öğrenim gören öğrencilerin Etkileşim Kaygısında Düşüş faktör puanları ($\bar{X}=2,62$), Anadolu Lisesi ($\bar{X}=2,93$) ve Meslek Lisesi ($\bar{X}=2,98$) öğrencilerinin faktör puanlarından anlamlı olarak düşüktür.

Aşağıdaki Tablo 53’de Sosyal Ağ Algı Ölçeği Disiplin Sorunlarında Artış faktörü puanlarının Lise türüne göre incelemesine dair tek yönlü varyans analizi (Anova) sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 53

Disiplin Sorunlarında Artış Faktör Puanlarının Lise Türüne Göre Anova Testi Sonuçları

	Lise Türü	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark (Scheffe)
Disiplin Sorunlarında Artış	1-Anadolu	2,70	1,08	Gruplar arası	7,373	4	1,843	1,651	,15	
	2-İmam Hatip	2,67	1,07							
	3-Meslek Lisesi	2,57	1,02	Gruplar içi	1441,359	1291	1,116			
	4-Özel Anadolu	2,77	1,09							
	5- Fen	2,51	0,92	Toplam	1448,732	1295				
	Toplam	2,66	1,05							

Yukarıdaki Tablo 53'deki Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) sonuçlarına bakıldığında Disiplin Sorunlarında Artış faktörü puanları lise türüne göre anlamlı olarak [$F_{(4-1291)}=1,651$, $p>,05$] değişmemektedir.

Aşağıdaki Tablo 54'de Sosyal Ağ Algı Ölçeği Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum faktörü puanlarının lise türüne göre incelemesine dair Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 54

Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum Faktör Puanlarının Lise Türüne Göre Anova Testi Sonuçları

	Lise Türü	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark (Scheffe)
Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum	1-Anadolu	2,53	1,04	Gruplar arası	17,011	4	4,253	3,687	,00	
	2-İmam Hatip	2,59	1,11							
	3-Meslek	2,72	1,13	Gruplar içi	1489,233	1291	1,154			3-5
	4-Özel Anadolu	2,66	1,00							
	5- Fen	2,31	1,04	Toplam	1506,244	1295				
	Toplam	2,57	1,07							

$p<,05$

Yukarıdaki Tablo 54'deki Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) sonuçlarına bakıldığında Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum faktörü puanlarının lise türüne göre anlamlı olarak [$F_{(4-1291)}=3,687$, $p<,05$] değiştiği görülmektedir. Farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Scheffe testi sonuçlarına göre Fen lisesinde öğrenim gören

öğrencilerin Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum faktör puanları ($\bar{X}$ =2,31) Meslek lisesi ($\bar{X}$ =2,72) öğrencilerinin faktör puanlarından anlamlı olarak düşüktür.

Aşağıdaki Tablo 55’de Sosyal Ağ Algı Ölçeği Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum faktörü puanlarının lise türüne göre incelemesine dair tek yönlü varyans analizi (Anova) sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 55

Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum Faktör Puanlarının Lise Türüne Göre Anova Testi Sonuçları

	Lise Türü	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark (Tukey)
Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum	1-Anadolu	2,42	1,09	Gruplar arası	12,035	4	3,009	2,569	,03	4-5
	2-İmam Hatip	2,47	1,13							
	3-Meslek Lisesi	2,35	1,06							
	4-Özel Anadolu	2,58	1,11	Gruplar içi	1511,937	1291	1,171			
	5- Fen	2,18	0,95	Toplam	1523,972	1295				
	Toplam	2,41	1,08							

p<,05

Yukarıdaki Tablo 55’deki varyans analizi (Anova) sonuçlarına bakıldığında Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum faktörü puanlarının Lise türüne göre anlamlı olarak [$F_{(4-1291)}=2,569$, $p<,05$] değiştiği görülmektedir. Farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Tukey testi sonuçlarına göre Fen lisesinde öğrenim gören öğrencilerin Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum faktör puanları ($\bar{X}$ =2,18) Özel Anadolu Lisesi ($\bar{X}$ =2,58) öğrencilerinin faktör puanlarından anlamlı olarak düşüktür.

Aşağıdaki Tablo 56’da Sosyal Ağ Algı Ölçeği Sosyal Etki faktörü puanlarının lise türüne göre incelemesine dair Welch testi sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 56

Sosyal Etki Faktör Puanlarının Lise Türüne göre Welch Testi Sonuçları

Faktör	Lise Türü	$\bar{X}$	S	Sd1	Sd2	Welch's F	p	Fark- (Games Howell)
Sosyal Etki	1-Anadolu	3,25	0,89	4	439,271	4,907	,00	1-2, 2-5, 3-5,
	2-İmam Hatip	3,01	0,99					
	3-Meslek Lisesi	3,06	1,03					
	4-Özel Anadolu	3,16	0,95					
	5- Fen	3,35	0,82					
	Toplam	3,17	0,94					

p<,05

Yukarıdaki Tablo 56'daki Welch testi sonuçlarına bakıldığında Sosyal Etki faktörü puanlarının lise türüne göre anlamlı olarak [Welch's $F_{(4-439,271)}=4,907$ p<,05] değiştiği görülmektedir. Farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Games Howell testi sonuçlarına göre Fen lisesinde öğrenim gören öğrencilerin Sosyal Etki faktör puanları ($\bar{X}=3,35$), İmam Hatip Lisesi ($\bar{X}=3,01$) ve Meslek Lisesi ($\bar{X}=3,06$) öğrencilerinin faktör puanlarından anlamlı olarak yüksektir. Anadolu Lisesi öğrencilerinin faktör puanları ($\bar{X}=3,25$) ise İmam Hatip Lisesi öğrencilerinin faktör puanlarından anlamlı olarak yüksektir.

4.3.3.4. Sosyal Ağ Algı Ölçeği Faktör Puanlarının Sosyal Ağlarda Öğretmenlerle Arkadaş-Takipçi Olma Durumuna Göre İncelenmesine Dair Bulgular

Aşağıdaki Tablo 57'de Sosyal Ağ Algı Ölçeği faktör puanlarının sosyal ağlarda öğretmenlerle arkadaş-takipçi olma durumuna göre incelenmesine dair t testi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 57

Sosyal Ağ Algı Ölçeği Faktör Puanlarının Öğretmenlerle Sosyal Ağlarda Arkadaş-Takipçi Olma Durumuna göre Değerlendirilmesine Yönelik t Testi Sonuçları

Boyut	Öğretmenlerle Arkadaşlık	N	$\bar{X}$	SS	t	sd	p
Genel Fayda	Evet	552	3,94	0,76	3,31	1283	,00
	Hayır	733	3,79	0,83			
Eğitsel Fayda	Evet	552	3,81	0,86	4,35	1283	,00
	Hayır	733	3,59	0,89			
Bağımlılık	Evet	552	2,70	0,93	-,840	1283	,40
	Hayır	733	2,74	0,92			
Dijital Takip	Evet	552	2,64	1,23	-1,064	1283	,28
	Hayır	733	2,72	1,22			
Akademik Başarıya Olumsuz Etki	Evet	552	2,81	1,14	-1,693	1283	,09
	Hayır	733	2,92	1,11			
Kul. Yönelik Sosyal Baskı	Evet	552	2,24	1,02	-2,584	1283	,01
	Hayır	733	2,39	1,05			
Paylaşımlar Yapararak Psikolojik Doyum Edinimi	Evet	552	2,58	0,98	-,893	1283	,37
	Hayır	733	2,63	1,00			
Etkileşim Kaygısında Düşüş	Evet	552	2,83	1,14	-2,12	1283	,03
	Hayır	733	2,96	1,11			
Disiplin Sorunlarında Artış	Evet	552	2,62	1,08	-1,056	1283	,29
	Hayır	733	2,69	1,04			
Öğretmenlerle Ark. Olumlu Tutum	Evet	552	2,86	1,03	8,54	1283	,00
	Hayır	733	2,36	1,06			
Öğretmenlerle Ark. Olumsuz Tutum	Evet	552	2,19	1,02	-6,65	1221,35	,00
	Hayır	733	2,58	1,09			
Sosyal Etki	Evet	552	3,19	0,93	,416	1283	,67
	Hayır	733	3,16	0,94			

p<,05

Yukarıdaki Tablo 57 incelendiğinde t testi sonuçlarına göre sosyal ağlarda öğretmenlerle arkadaş-takipçi olma durumuna göre Genel Fayda, Eğitsel Fayda, Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı, Etkileşim Kaygısında Düşüş, Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum, Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum faktör puanları anlamlı olarak değişmektedir. Bağımlılık, Dijital Takip, Akademik Başarıya Olumsuz Etki, Paylaşımlar Yapararak

Psikolojik Doyum Edinimi, Disiplin Sorunlarında Artış, Sosyal Etki faktörlerinde ise sosyal ağlarda öğretmenlerle arkadaş-takipçi olma durumuna göre anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Genel Fayda faktöründe öğretmenleriyle sosyal ağlarda arkadaş-takipçi olan öğrencilerin faktör puanları ($\bar{X}=3,94$) öğretmenleriyle arkadaş-takipçi olmayanların faktör puanlarından ($\bar{X}=3,79$) anlamlı olarak [$t_{(1283)}=3,31, p<,05$] yüksektir. Eğitsel Fayda faktöründe sosyal ağlarda öğretmenleriyle arkadaş-takipçi olan öğrencilerin puanları ($\bar{X}=3,81$) öğretmenleriyle arkadaş-takipçi olmayanların faktör puanlarından ($\bar{X}=3,59$) anlamlı olarak [$t_{(1283)}=4,35, p<,05$] yüksektir. Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı faktöründe öğretmenleriyle sosyal ağlarda arkadaş-takipçi olan öğrencilerin faktör puanları ($\bar{X}=2,24$) öğretmenleriyle sosyal ağlarda arkadaş-takipçi olmayanların faktör puanlarından ($\bar{X}=2,39$) anlamlı olarak [$t_{(1283)}=-2,584, p<,05$] düşüktür. Etkileşim Kaygısında Düşüş faktöründe öğretmenleriyle sosyal ağlarda arkadaş-takipçi olan öğrencilerin puanları ($\bar{X}=2,83$) öğretmenleriyle sosyal ağlarda arkadaş-takipçi olmayanların faktör puanlarından ($\bar{X}=2,96$) anlamlı olarak [$t_{(1283)}=-2,12, p<,05$] düşüktür. Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum faktöründe sosyal ağlarda öğretmenleriyle arkadaş-takipçi olan öğrencilerin faktör puanları ($\bar{X}=2,86$) öğretmenleriyle sosyal ağlarda arkadaş-takipçi olmayanların faktör puanlarından ($\bar{X}=2,36$) anlamlı olarak [$t_{(1283)}=8,54, p<,05$] yüksektir. Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum faktöründe öğretmenleriyle sosyal ağlarda arkadaş-takipçi olan öğrencilerin faktör puanları ($\bar{X}=2,19$) öğretmenleriyle sosyal ağlarda arkadaş-takipçi olmayanların faktör puanlarından ($\bar{X}=2,58$) anlamlı olarak [$t_{(1221,35)}=-6,65, p<,05$] düşüktür.

4.3.3.5. Sosyal Ağ Algı Ölçeği Faktör Puanlarının Katılımcıların Okullarda Akıllı Cep Telefonunu Kullanımının Serbestliğine Dair Görüşlerine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

Aşağıdaki Tablo 58’de Sosyal Ağ Algı Ölçeği faktör puanlarının katılımcıların okullarda akıllı cep telefonu kullanımının serbest olmasına dair görüşlerine göre t testi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 58

Sosyal Ağ Algı Ölçeği Faktör Puanlarının Katılımcıların Okullarda Akıllı Cep Telefonu Kullanımının Serbest Olmasına Dair Görüşlerine Göre Değerlendirmesine Yönelik t Testi Sonuçları

Faktör	Akıllı Cep telefonu serbest olmalıdır	N	$\bar{X}$	SS	t	sd	p
Genel Fayda	Evet	996	3,95	0,78	7,767	1292	,00
	Hayır	298	3,54	0,81			
Eğitsel Fayda	Evet	996	3,72	0,89	3,309	1292	,00
	Hayır	298	3,53	0,85			
Bağımlılık	Evet	996	2,76	0,92	3,071	1292	,00
	Hayır	298	2,57	0,92			
Dijital Takip	Evet	996	2,75	1,24	3,887	518,70	,00
	Hayır	298	2,45	1,14			
Akademik Başarıya Olumsuz Etki	Evet	996	2,84	1,10	-1,86	1292	,06
	Hayır	298	2,98	1,17			
Kul. Yönelik Sosyal Baskı	Evet	996	2,37	1,04	2,612	1292	,00
	Hayır	298	2,19	1,02			
Paylaşımlar Yapararak Psikolojik Doyum Edinimi	Evet	996	2,68	1,00	5,522	529,63	,00
	Hayır	298	2,34	0,90			
Etkileşim Kaygısında Düşüş	Evet	996	2,95	1,14	2,940	512,60	,00
	Hayır	298	2,74	1,06			
Disiplin Sorunlarında Artış	Evet	996	2,60	1,05	-3,282	1292	,00
	Hayır	298	2,83	1,04			
Öğretmenlerle Ark. Olumlu Tutum	Evet	996	2,59	1,09	1,185	520,84	,23
	Hayır	298	2,51	1,00			
Öğretmenlerle Ark. Olumsuz Tutum	Evet	996	2,39	1,10	-,879	1292	,38
	Hayır	298	2,46	1,03			
Sosyal Etki	Evet	996	3,22	0,95	3,524	1292	,000
	Hayır	298	3,00	0,91			

p<0,5

Yukarıdaki Tablo 58'deki t testi sonuçlarına göre katılımcıların akıllı cep telefonlarının okullarda serbestliğine ilişkin görüşlerine göre Genel Fayda, Eğitsel Fayda, Bağımlılık, Dijital Takip, Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı, Paylaşımlar Yapararak Psikolojik Doyum Edinimi, Etkileşim Kaygısında Düşüş, Disiplin Sorunlarında Artış ve Sosyal Etki faktör

puanları anlamlı olarak değişmektedir. Genel Fayda faktörü puanları incelendiğinde akıllı cep telefonu kullanımı okullarda serbest olmalıdır ifadesine evet cevabı veren öğrencilerin faktör puanları ($\bar{X}$ =3,95) hayır cevabı verenlerin faktör puanlarından ($\bar{X}$ =3,54) anlamlı olarak [$t_{(1292)}=7,767$, $p<,05$] yüksektir. Eğitsel Fayda faktörü puanları incelendiğinde akıllı cep telefonu kullanımı okullarda serbest olmalıdır ifadesine evet cevabı verenlerin faktör puanları ($\bar{X}$ =3,72) hayır cevabı verenlerin faktör puanlarından ($\bar{X}$ =3,53) anlamlı olarak [$t_{(1292)}=3,309$, $p<,05$] yüksektir. Bağımlılık faktörü puanları incelendiğinde akıllı cep telefonu kullanımı okullarda serbest olmalıdır ifadesine evet cevabı verenlerin faktör puanları ($\bar{X}$ =2,76) hayır cevabı verenlerin faktör puanlarından ($\bar{X}$ =2,57) anlamlı olarak [$t_{(1292)}=3,071$, $p<,05$] yüksektir. Dijital Takip faktörü puanları incelendiğinde akıllı cep telefonu kullanımı okullarda serbest olmalıdır ifadesine evet cevabı verenlerin faktör puanları ($\bar{X}$ =2,75) hayır cevabı verenlerin faktör puanlarından ($\bar{X}$ =2,45) anlamlı olarak [$t_{(518,70)}=3,887$, $p<,05$] yüksektir. Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı faktörü puanları incelendiğinde akıllı cep telefonu kullanımı okullarda serbest olmalıdır ifadesine evet cevabı verenlerin faktör puanları ($\bar{X}$ =2,37) hayır cevabı verenlerin faktör puanlarından ($\bar{X}$ =2,19) anlamlı olarak [$t_{(1292)}=2,612$, $p<,05$] yüksektir. Paylaşımlar Yapararak Psikolojik Doyum Edinimi faktörü puanları incelendiğinde akıllı cep telefonu kullanımı okullarda serbest olmalıdır ifadesine evet cevabı verenlerin faktör puanları ($\bar{X}$ =2,68) hayır cevabı verenlerin faktör puanlarından ($\bar{X}$ =2,34) anlamlı olarak [$t_{(529,63)}=5,522$, $p<,05$] yüksektir. Etkileşim Kaygısında Düşüş faktörü puanları incelendiğinde akıllı cep telefonu kullanımı okullarda serbest olmalıdır ifadesine evet cevabı verenlerin faktör puanları ($\bar{X}$ =2,95) hayır cevabı verenlerin faktör puanlarından ($\bar{X}$ =2,74) anlamlı olarak [$t_{(512,60)}=2,940$, $p<,05$] yüksektir. Disiplin Sorunlarında Artış faktör puanları incelendiğinde akıllı cep telefonu kullanımı okullarda serbest olmalıdır ifadesine evet cevabı verenlerin puanları ($\bar{X}$ =2,60) hayır cevabı verenlerin faktör puanlarından ($\bar{X}$ =2,83) anlamlı olarak [$t_{(1292)}=-3,282$, $p<,05$] düşüktür. Sosyal Etki faktörü puanları incelendiğinde akıllı cep telefonu kullanımı okullarda serbest olmalıdır ifadesine evet cevabı verenlerin puanları ($\bar{X}$ =3,22) hayır cevabı verenlerin faktör puanlarından ($\bar{X}$ =3,00) anlamlı olarak [$t_{(1292)}=3,524$, $p<,05$] yüksektir. Akademik Başarıya Olumsuz Etki, Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum ve Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz faktörlerinde anlamlı farklılık olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

4.3.3.6. Sosyal Ağ Algı Ölçeği Faktör Puanlarının Derslerle İlgili Gruplara-Sayfalara Üyelik-Takipçilik Durumuna Göre İncelenmesine Dair Bulgular

Aşağıdaki Tablo 59’da Sosyal Ağ Algı Ölçeği faktör puanlarının derslerle ilgili gruplara-sayfalara üyelik –takipçilik durumuna göre t testi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 59

Sosyal Ağ Algı Ölçeği Faktör Puanlarının Derslerle İlgili Gruplara-Sayfalara Üyelik – Takipçilik Durumuna Göre Değerlendirilmesine Yönelik t Testi Sonuçları

Faktör	Dersle ilgili gruplara üyelik	N	$\bar{X}$	SS	t	sd	p
Genel Fayda	Evet	666	3,91	0,81	2,542	1280	,01
	Hayır	616	3,80	0,80			
Eğitsel Fayda	Evet	666	3,90	0,82	9,343	1236,62	,00
	Hayır	616	3,45	0,90			
Bağımlılık	Evet	666	2,66	0,91	-2,194	1280	,02
	Hayır	616	2,78	0,93			
Dijital Takip	Evet	666	2,64	1,23	-1,093	1280	,27
	Hayır	616	2,72	1,23			
Akademik Başarıya Olumsuz Etki	Evet	666	2,83	1,11	-1,521	1280	,12
	Hayır	616	2,92	1,12			
Kul. Yönelik Sosyal Baskı	Evet	666	2,28	1,00	-1,525	1242,67	,12
	Hayır	616	2,37	1,08			
Paylaşımlar Yaparak Psikolojik Doyum Edinimi	Evet	666	2,55	0,99	-1,857	1280	,06
	Hayır	616	2,66	0,99			
Etkileşim Kaygısında Düşüş	Evet	666	2,83	1,14	-2,123	1280	,03
	Hayır	616	2,97	1,10			
Disiplin Sorunlarında Artış	Evet	666	2,61	1,05	-1,379	1280	,16
	Hayır	616	2,70	1,06			
Öğretmenlerle Ark. Olumlu Tutum	Evet	666	2,61	1,07	1,487	1280	,13
	Hayır	616	2,52	1,07			
Öğretmenlerle Ark. Olumsuz Tutum	Evet	666	2,37	1,08	-1,222	1280	,22
	Hayır	616	2,45	1,08			
Sosyal Etki	Evet	666	3,22	0,91	2,068	1280	,03
	Hayır	616	3,11	0,97			

p<0,5

Yukarıdaki Tablo 59’daki t testi sonuçları incelendiğinde Genel Fayda, Eğitsel Fayda, Bağımlılık, Etkileşim Kaygısında Düşüş ve Sosyal Etki faktörlerinde sosyal ağlarda dersleri

ile ilgili gruplara-sayfalara üye-takipçi olup olmama durumuna göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Genel Fayda faktörü puanları incelendiğinde dersleri ile ilgili sosyal ağlarda bulunan gruplara-sayfalara üye-takipçi olan öğrencilerin faktör puanları ($\bar{X} = 3,91$) üye-takipçi olmayan öğrencilerin faktör puanlarından ($\bar{X} = 3,80$) anlamlı olarak [$t_{(1280)} = 2,542$, $p < ,05$] yüksektir. Eğitsel Fayda faktörü puanları incelendiğinde dersleri ile ilgili sosyal ağlarda bulunan gruplara-sayfalara üye-takipçi olan öğrencilerin faktör puanları ($\bar{X} = 3,90$) üye-takipçi olmayan öğrencilerin faktör puanlarından ($\bar{X} = 3,45$) anlamlı olarak [$t_{(1236,62)} = 9,343$ $p < ,05$] yüksektir. Bağımlılık faktörü puanları incelendiğinde dersleri ile ilgili sosyal ağlarda bulunan gruplara-sayfalara üye-takipçi olan öğrencilerin faktör puanları ($\bar{X} = 2,66$) dersleri ile ilgili sosyal ağlarda bulunan gruplara üye olmayan öğrencilerin faktör puanlarından ($\bar{X} = 2,78$) anlamlı olarak [$t_{(1280)} = -2,194$ $p < ,05$] düşüktür. Etkileşim Kaygısında Düşüş faktörü puanları incelendiğinde dersleri ile ilgili sosyal ağlarda bulunan gruplara-sayfalara üye-takipçi olan öğrencilerin faktör puanları ($\bar{X} = 2,83$) üye-takipçi olmayan öğrencilerin faktör puanlarından ($\bar{X} = 2,97$) anlamlı olarak [$t_{(1280)} = -2,123$ $p < ,05$] düşüktür. Sosyal Etki faktörü puanları incelendiğinde dersleri ile ilgili sosyal ağlarda bulunan gruplara-sayfalara üye-takipçi olan öğrencilerin faktör puanları ($\bar{X} = 3,22$) üye-takipçi olmayan öğrencilerin faktör puanlarından ($\bar{X} = 3,11$) anlamlı olarak [$t_{(1280)} = 2,068$ $p < ,05$] yüksektir. Dijital Takip, Akademik Başarıya Olumsuz Etki, Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı, Paylaşımlar Yapararak Psikolojik Doyum Edinimi, Disiplin Sorunlarında Artış, Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum ve Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum faktörlerinde sosyal ağlarda dersleri ile ilgili gruplara-sayfalara üye-takipçi olup olmama durumuna göre t testi sonuçlarında anlamlı farklılık bulunamamıştır.

4.3.3.7. Sosyal Ağ Algı Ölçeği Faktör Puanlarının Günlük Sosyal Ağ Kullanım Süresine Göre Değişiminin İncelenmesine Dair Bulgular

Bu bölümde Sosyal Ağ Algı Ölçeğinin faktörlerinden alınan puanların günlük sosyal ağ kullanım süresinde göre değişimi incelenmiştir.

Genel fayda faktörü puanlarının günlük sosyal ağ kullanım süresine göre Welch testi sonuçları aşağıdaki Tablo 60'da sunulmuştur.

Tablo 60

Genel Fayda Faktör Puanlarının Günlük Sosyal Ağ Kullanım Süresine Göre Welch Testi Sonuçları

Faktör	Süre	$\bar{X}$	SS	Sd1	Sd2	Welch's F	p	Fark- (Games - Howell)
Genel Fayda	1- Yarım Saat	3,36	0,86	5	548,095	30,141	,00	1-2, 1-3, 1-4, 1-5, 1-6, 2-3, 2-4, 2-5, 2-6, 3-6,
	2- 1 saat	3,68	0,73					
	3- 2 saat	3,92	0,69					
	4- 3 saat	4,03	0,72					
	5- 4 saat	3,99	0,83					
	6- 4 saatten fazla	4,23	0,73					
	Toplam	3,86	0,80					

p<0,5

Yukarıdaki Tablo 60'daki Welch Testi sonuçlarına bakıldığında Genel Fayda faktörü puanlarının günlük sosyal ağ kullanım süresine göre anlamlı olarak [Welch's $F_{(5-548,095)}=30,141$, $p<,05$] değiştiği görülmektedir. Farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Games-Howell testi sonuçlarına göre günde yaklaşık yarım saat sosyal ağ sitelerini kullananların faktör puanları ($\bar{X}=3,36$), yaklaşık 1 saat kullananların ($\bar{X}=3,68$), yaklaşık 2 saat kullananların ($\bar{X}=3,92$), yaklaşık 3 saat kullananların ($\bar{X}=4,03$), yaklaşık 4 saat kullananların ($\bar{X}=3,99$) ve 4 saatten fazla kullananların ($\bar{X}=4,23$) faktör puanlarından anlamlı olarak daha düşüktür. Günde yaklaşık bir saat sosyal ağ kullananların faktör puanları ($\bar{X}=3,68$), yaklaşık 2 saat sosyal ağ kullananlardan ($\bar{X}=3,92$), yaklaşık 3 saat sosyal ağ kullananlardan ($\bar{X}=4,03$), yaklaşık 4 saat kullananlardan ($\bar{X}=3,99$) ve 4 saatten fazla kullananlardan ($\bar{X}=4,23$) anlamlı olarak düşüktür. Günde yaklaşık 2 saat sosyal ağ kullananların faktör puanları ($\bar{X}=3,92$), 4 saatten fazla kullananların faktör puanlarından ($\bar{X}=4,23$) anlamlı olarak düşüktür.

Eğitsel Fayda faktörü puanlarının günlük sosyal ağ kullanım süresine göre Welch testi sonuçları aşağıdaki Tablo 61'de sunulmuştur.

Tablo 61

Eğitsel Fayda Faktör Puanlarının Günlük Sosyal Ağ Kullanım Süresine Göre Welch Testi Sonuçları

Faktör	Süre	$\bar{X}$	SS	Sd1	Sd2	Welch's F	p	Fark- (Games - Howell)
Eğitsel Fayda	1-Yarım Saat	3,28	0,92	5	546,384	11,967	,00	1-2, 1-3, 1-4, 1-5, 1-6, 2-6
	2- 1 saat	3,62	0,74					
	3- 2 saat	3,72	0,84					
	4- 3 saat	3,81	0,83					
	5- 4 saat	3,85	0,99					
	6- 4 saatten fazla	3,90	0,91					
	Toplam	3,69	0,88					

$p < 0,05$

Yukarıdaki Tablo 61'deki Welch testi sonuçlarına bakıldığında Eğitsel Fayda faktörü puanlarının günlük sosyal ağ kullanım süresine göre anlamlı olarak [Welch's $F_{(5-546,384)}=11,967$, $p < ,05$] değiştiği görülmektedir. Farklılıkların hangi gruplar arası olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Games-Howell testi sonuçlarına göre günde yaklaşık yarım saat sosyal ağ sitelerini kullananların faktör puanları ($\bar{X}=3,28$), günde yaklaşık 1 saat kullananlardan ($\bar{X}=3,62$), günde yaklaşık 2 saat kullananlardan ($\bar{X}=3,72$), günde yaklaşık 3 saat kullananlardan ($\bar{X}=3,81$), günde yaklaşık 4 saat kullananlardan ($\bar{X}=3,85$) ve günde 4 saatten fazla kullananlardan ($\bar{X}=3,90$) anlamlı olarak düşüktür. Günde yaklaşık bir saat sosyal ağ kullananların faktör puanları ($\bar{X}=3,62$) günde 4 saatten fazla kullananların faktör puanlarından ($\bar{X}=3,90$) anlamlı olarak düşüktür.

Bağımlılık faktörü puanlarının günlük sosyal ağ kullanım süresine göre Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) testi sonuçları aşağıdaki Tablo 62'de sunulmuştur.

Tablo 62

Bağımlılık Faktör Puanlarının Günlük Sosyal Ağ Kullanım Süresine Göre Anova Testi Sonuçları

	Süre	$\overline{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark (Sheffe)
Bağımlılık	1-Yarım saat	2,14	0,88	Gruplar arası	209,617	5	41,923	60,175	,00	1-2, 1-3, 1-4, 1-5, 1-6, 2-4, 2-5, 2-6, 3-4, 3-5, 3-6, 4-6,
	2- 1 saat	2,46	0,80							
	3- 2 saat	2,56	0,76							
	4- 3 saat	2,91	0,83	Gruplar içi	888,278	1275	,697			
	5- 4 saat	3,10	0,93	Toplam	1097,895	1280				
	6- 4 saatten fazla	3,37	0,84							
	Toplam	2,72	0,92							

p<0,5

Yukarıdaki Tablo 62'deki Anova Testi sonuçlarına göre Bağımlılık faktörü puanlarının günlük sosyal ağ kullanım süresine göre anlamlı olarak ($F_{(5-1275)} = 60,175$, $p < ,05$] değiştiği görülmektedir. Farklılıkların hangi gruplar arası olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Sheffe testi sonuçlarına göre günde yaklaşık yarım saat sosyal ağ sitelerini kullananların faktör puanları ($\bar{X} = 2,14$), yaklaşık 1 saat kullananların ($\bar{X} = 2,46$), yaklaşık 2 saat kullananların ($\bar{X} = 2,56$), yaklaşık 3 saat kullananların ($\bar{X} = 2,91$), yaklaşık 4 saat kullananların ($\bar{X} = 3,10$) ve 4 saatten fazla kullananların ($\bar{X} = 3,37$) faktör puanlarından anlamlı olarak düşüktür. Günde yaklaşık bir saat sosyal ağ kullananların faktör puanları ($\bar{X} = 2,46$), yaklaşık 3 saat kullananların ($\bar{X} = 2,91$), yaklaşık 4 saat kullananların ($\bar{X} = 3,10$) ve 4 saatten fazla kullananların ($\bar{X} = 3,37$) faktör puanlarından anlamlı olarak düşüktür. Günde yaklaşık 2 saat sosyal ağ kullananların faktör puanları ($\bar{X} = 2,56$), günde yaklaşık 3 saat kullananların ($\bar{X} = 2,91$), yaklaşık 4 saat kullananların ($\bar{X} = 3,10$) ve 4 saatten fazla kullananların ($\bar{X} = 3,37$) faktör puanlarından anlamlı olarak düşüktür. Günde yaklaşık 3 saat kullananların faktör puanları ($\bar{X} = 2,91$) günde 4 saatten fazla kullananların faktör puanlarından ($\bar{X} = 3,37$) anlamlı olarak düşüktür.

Dijital Takip faktörü puanlarının günlük sosyal ağ kullanım süresine göre Welch testi sonuçları aşağıdaki Tablo 63'de sunulmuştur.

Tablo 63

Dijital Takip Faktör Puanlarının Günlük Sosyal Ağ Kullanım Süresine Göre Welch Testi Sonuçları

Faktör	Süre	$\bar{X}$	SS	Sd1	Sd2	Welch's F	p	Fark (Games - Howell)
Dijital takip	1-Yarım Saat	2,04	1,05	5	551,724	28,310	,00	1-2, 1-3,
	2- 1 saat	2,43	1,09					1-4, 1-5,
	3- 2 saat	2,68	1,14					1-6, 2-4,
	4- 3 saat	2,79	1,19					2-5, 2-6,
	5- 4 saat	2,93	1,21					3-6, 4-6,
	6- 4 saatten fazla	3,33	1,32					5-6
	Toplam	2,68	1,23					

p<,05

Yukarıdaki Tablo 63'deki Welch testi sonuçlarına bakıldığında Dijital Takip faktörü puanlarının günlük sosyal ağ kullanım süresine göre anlamlı olarak [Welch's $F_{(5-551,724)}=28,310$, $p<,05$] değiştiği görülmektedir. Farklılıkların hangi gruplar arası olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Games-Howell testi sonuçlarına göre günde yaklaşık yarım saat sosyal ağ sitelerini kullananların faktör puanları ($\bar{X}=2,04$), yaklaşık 1 saat kullananların ($\bar{X}=2,43$), yaklaşık 2 saat kullananların ($\bar{X}=2,68$), yaklaşık 3 saat kullananların ($\bar{X}=2,79$), yaklaşık 4 saat kullananların ($\bar{X}=2,93$) ve 4 saatten fazla kullananların ($\bar{X}=3,33$) faktör puanlarından anlamlı olarak düşüktür. Günde yaklaşık bir saat sosyal ağ kullananların faktör puanları ($\bar{X}=2,43$), yaklaşık 3 saat kullananların ($\bar{X}=2,79$), yaklaşık 4 saat kullananların ($\bar{X}=2,93$) ve 4 saatten fazla kullananların ($\bar{X}=3,33$) faktör puanlarından anlamlı olarak düşüktür. Günde yaklaşık 2 saat sosyal ağ kullananların faktör puanları ($\bar{X}=2,68$) günde 4 saatten fazla kullananların ($\bar{X}=3,33$) faktör puanlarından anlamlı olarak düşüktür. Günde yaklaşık 3 saat sosyal ağ kullananların faktör puanları ($\bar{X}=2,79$) günde 4 saatten fazla kullananların faktör puanlarından ($\bar{X}=3,33$) anlamlı olarak düşüktür. Günde yaklaşık 4 saat sosyal ağ kullananların faktör puanları ($\bar{X}=2,93$) günde 4 saatten fazla kullananların ($\bar{X}=3,33$) faktör puanlarından anlamlı olarak düşüktür.

Akademik Başarıya Olumsuz Etki faktörü puanlarının günlük sosyal ağ kullanım süresine göre Welch testi sonuçları aşağıdaki Tablo 64'de sunulmuştur.

Tablo 64

Akademik Başarıya Olumsuz Etki Faktör Puanlarının Günlük Sosyal Ağ Kullanım Süresine Göre Welch Testi Sonuçları

Faktör	Süre	$\bar{X}$	SS	Sd1	Sd2	Welch's F	p	Fark (Games-Howell)
Akademik Başarıya Olumsuz Etki	1- Yarım saat	2,55	1,18	5	552,011	10,642	,00	1-4, 1-5, 1-6, 2-4, 2-5, 2-6, 3-4, 3-6
	2- 1 saat	2,67	1,05					
	3- 2 saat	2,78	1,03					
	4- 3 saat	3,08	1,08					
	5- 4 saat	3,05	1,07					
	6- 4 saatten fazla	3,19	1,16					
	Toplam	2,87	1,12					

p<0,5

Yukarıdaki Tablo 64'deki Welch testi sonuçlarına bakıldığında Akademik Başarıya Olumsuz Etki faktörü puanlarının günlük sosyal ağ kullanım süresine göre anlamlı olarak [Welch's $F_{(5-552,011)}=10,642$, $p<,05$] değiştiği görülmektedir. Farklılıkların hangi gruplar arası olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Games-Howell testi sonuçlarına göre günde yaklaşık yarım saat sosyal ağ sitelerini kullananların faktör puanları ($\bar{X}=2,55$), günde yaklaşık 3 saat kullananlardan ($\bar{X}=3,08$), günde yaklaşık 4 saat kullananlardan ($\bar{X}=3,05$) ve 4 saatten fazla kullananlardan ($\bar{X}=3,19$) anlamlı olarak düşüktür. Günde yaklaşık bir saat sosyal ağ kullananların faktör puanları ($\bar{X}=2,67$), günde yaklaşık 3 saat sosyal ağ kullananlardan ($\bar{X}=3,08$), günde yaklaşık 4 saat kullananlardan ($\bar{X}=3,05$) ve günde 4 saatten fazla kullananlardan ($\bar{X}=3,19$) anlamlı olarak düşüktür. Günde yaklaşık 2 saat kullananların faktör puanları ($\bar{X}=2,78$) günde yaklaşık 3 kullananlardan ($\bar{X}=3,08$) ve günde 4 saatten fazla kullananlardan ($\bar{X}=3,19$) anlamlı olarak düşüktür.

Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı faktörü puanlarının günlük sosyal ağ kullanım süresine göre Welch testi sonuçları aşağıdaki Tablo 65'de sunulmuştur.

Tablo 65

Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı Faktör Puanlarının Günlük Sosyal Ağ Kullanım Süresine Göre Welch Testi Sonuçları

Faktör	Süre	$\bar{X}$	SS	Sd1	Sd2	Welch' F	p	Fark (Games - Howell)
Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı	1- Yarım Saat	2,04	0,98	5	547,508	7,245	,00	1-4, 1-5, 1-6, 2-6, 3-6,
	2- 1 saat	2,24	0,94					
	3- 2 saat	2,27	0,93					
	4- 3 saat	2,37	1,04					
	5- 4 saat	2,49	1,13					
	6- 4 saatten fazla	2,62	1,15					
	Toplam	2,33	1,03					

p<0,5

Yukarıdaki Tablo 65'deki Welch testi sonuçlarına bakıldığında Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı faktörü puanlarının günlük sosyal ağ kullanım süresine göre anlamlı olarak [Welch's $F_{(5-547,508)}=7,245$, $p<,05$] değiştiği görülmektedir. Farklılıkların hangi gruplar arası olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Games-Howell testi sonuçlarına göre günde yaklaşık yarım saat sosyal ağ sitelerini kullananların faktör puanları ($\bar{X}=2,04$), günde yaklaşık 3 saat kullananlardan ($\bar{X}=2,37$), günde yaklaşık 4 saat kullananlardan ($\bar{X}=2,49$) ve 4 saatten fazla kullananlardan ($\bar{X}=2,62$) anlamlı olarak düşüktür. Günde yaklaşık bir saat sosyal ağ kullananların faktör puanları ($\bar{X}=2,24$), günde 4 saatten fazla kullananlardan ($\bar{X}=2,62$) anlamlı olarak düşüktür. Günde yaklaşık 2 saat sosyal ağ kullananların faktör puanları ($\bar{X}=2,27$) günde 4 saatten fazla kullananlardan ($\bar{X}=2,62$) anlamlı olarak düşüktür.

Paylaşımlar Yapararak Psikolojik Doyum Edinimi faktörü puanlarının günlük sosyal ağ kullanım süresine göre Welch testi sonuçları aşağıdaki Tablo 66'da sunulmuştur.

Tablo 66

Paylaşımlar Yaparak Psikolojik Doyum Edinimi Faktör Puanlarının Günlük Sosyal Ağ Kullanım Süresine Göre Welch Testi Sonuçları

Faktör	Süre	$\bar{X}$	SS	Sd1	Sd2	Welch's F	p	Fark (Games - Howell)
Paylaşımlar Yaparak Psikolojik Doyum Edinimi	1-Yarım Saat	2,29	0,90	5	552,081	13,788	,00	1-2, 1-5, 1-6, 2-6, 3-5, 3-6, 4-6
	2- 1 saat	2,57	0,94					
	3- 2 saat	2,51	0,93					
	4- 3 saat	2,52	0,96					
	5- 4 saat	2,82	1,00					
	6- 4 saatten fazla	3,03	1,06					
	Toplam	2,61	0,99					

p<,05

Yukarıdaki Tablo 66'daki Welch testi sonuçlarına bakıldığında Paylaşımlar Yaparak Psikolojik Doyum Edinimi faktörü puanlarının günlük sosyal ağ kullanım süresine göre anlamlı olarak [Welch's $F_{(5-552,081)}=13,788$, $p<,05$] değiştiği görülmektedir. Farklılıkların hangi gruplar arası olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Games-Howell testi sonuçlarına göre günde yaklaşık yarım saat sosyal ağ sitelerini kullananların faktör puanları ($\bar{X}=2,29$), günde yaklaşık 1 saat kullananlardan ($\bar{X}=2,57$), günde yaklaşık 4 saat kullananlardan ($\bar{X}=2,82$) ve 4 saatten fazla kullananlardan ($\bar{X}=3,03$) anlamlı olarak düşüktür. Günde yaklaşık bir saat sosyal ağ kullananların faktör puanları ($\bar{X}=2,57$) günde 4 saatten fazla kullananlardan ($\bar{X}=3,03$) anlamlı olarak düşüktür. Günde yaklaşık 2 saat sosyal ağ kullananların faktör puanları ($\bar{X}=2,51$) günde yaklaşık 4 saat kullananlardan ($\bar{X}=2,82$) ve 4 saatten fazla kullananlardan ($\bar{X}=3,03$) anlamlı olarak düşüktür. Günde yaklaşık 3 saat sosyal ağ kullananların faktör puanları ($\bar{X}=2,52$) günde 4 saatten fazla kullananlardan ($\bar{X}=3,03$) anlamlı olarak düşüktür.

Etkileşim Kaygısında Düşüş faktörü puanlarının günlük sosyal ağ kullanım süresine göre Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) sonuçları aşağıdaki Tablo 67'de sunulmuştur.

Tablo 67

Etkileşim Kaygısında Düşüş Faktör Puanlarının Günlük Sosyal Ağ Kullanım Süresine Göre Anova Testi Sonuçları

	Süre	$\overline{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark (Sheffe)
Etkileşim Kaygısında Düşüş	1-Yarım saat	2,55	1,07	Gruplar arası	66,223	5	13,245	10,785	,00	1-5, 1-6, 2-5, 2-6, 3-6
	2- 1 saat	2,79	1,08							
	3- 2 saat	2,83	1,06	Gruplar içi	1565,791	1275	1,228			
	4- 3 saat	2,91	1,07							
	5- 4 saat	3,18	1,18	Toplam	1632,014	1280				
	6- 4 saatten fazla	3,26	1,19							
	Toplam	2,90	1,12							

p<,05

Yukarıdaki Tablo 67’deki Anova testi sonuçlarına bakıldığında Etkileşim Kaygısında Düşüş faktörü puanlarının günlük sosyal ağ kullanım süresine göre anlamlı olarak [$F_{(5-1275)}=10,875$, $p<,05$] değiştiği görülmektedir. Farklılıkların hangi gruplar arası olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Sheffe testi sonuçlarına göre günde yaklaşık yarım saat sosyal ağ sitelerini kullananların faktör puanları ($\bar{X}=2,55$) günde yaklaşık 4 saat kullananlardan ($\bar{X}=3,18$) ve günde 4 saatten fazla kullananlardan ($\bar{X}=3,26$) anlamlı olarak düşüktür. Günde yaklaşık bir saat sosyal ağ kullananların faktör puanları ($\bar{X}=2,79$) günde yaklaşık 4 saat kullananlardan ($\bar{X}=3,18$) ve günde 4 saatten fazla kullananlardan ($\bar{X}=3,26$) anlamlı olarak daha düşüktür. Günde yaklaşık 2 saat sosyal ağ kullananların faktör puanları ($\bar{X}=2,83$) günde 4 saatten fazla kullananlardan ($\bar{X}=3,26$) anlamlı olarak düşüktür.

Disiplin Sorunlarında Artış faktörü puanlarının günlük sosyal ağ kullanım süresine göre Welch testi sonuçları aşağıdaki Tablo 68’de sunulmuştur.

Tablo 68

Disiplin Sorunlarında Artış Faktör Puanlarının Günlük Sosyal Ağ Kullanım Süresine Göre Welch Testi Sonuçları

Faktör	Süre	$\bar{X}$	SS	Sd1	Sd2	Welch's F	p	Fark (Games Howell)
Disiplin Sorunlarında Artış	1-Yarım Saat	2,63	1,10	5	548,814	1,029	,39	
	2-1 saat	2,61	1,02					
	3-2 saat	2,56	0,97					
	4-3 saat	2,67	1,02					
	5-4 saat	2,69	1,15					
	6-4 saatten fazla	2,77	1,12					
	Toplam	2,65	1,05					

p<0,5

Yukarıdaki Tablo 68'deki Welch testi sonuçlarına göre Disiplin Sorunlarında Artış faktörü puanlarının günlük sosyal ağ kullanım süresine göre anlamlı olarak [Welch's $F_{(5-548,814)}=1,029$, $p>,05$] değişmediği görülmektedir.

Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum faktör puanlarının günlük sosyal ağ kullanım süresine göre Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) sonuçları aşağıdaki Tablo 69'da sunulmuştur.

Tablo 69

Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum Faktör Puanlarının Günlük Sosyal Ağ Kullanım Süresine Göre Anova Testi Sonuçları

	Süre	$\overline{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark (LSD)
Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum	1-Yarım saat	2,42	1,09	Gruplar arası	15,718	5	3,144	2,726	,01	1-2, 1-5, 2-4, 4-5,
	2-1 saat	2,69	1,04							
	3-2 saat	2,56	1,02	Gruplar içi	1470,225	1275	1,153			
	4-3- saat	2,43	1,06							
	5-4 saat	2,72	1,11	Toplam	1485,942	1280				
	6-4 saatten fazla	2,62	1,12							
	Toplam	2,57	1,07							

p<0,5

Yukarıdaki Tablo 69'daki Anova testi sonuçlarına göre Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum faktör puanları günlük sosyal ağ kullanım süresine göre anlamlı olarak [$F_{(5-1275)}=2,726$, $p<,05$] değişmektedir. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek

amacıyla yapılan LSD testi sonucuna göre günlük yaklaşık yarım saat sosyal ağ kullananların faktör puanları ($\bar{X}=2,42$) günlük yaklaşık bir saat sosyal ağ kullananlardan ($\bar{X}=2,69$) ve günlük yaklaşık 4 saat sosyal ağ kullananlardan ($\bar{X}=2,72$) anlamlı olarak düşüktür. Günlük yaklaşık üç saat sosyal ağ kullananların faktör puanları ($\bar{X}=2,43$) günlük yaklaşık 1 saat kullananlardan ($\bar{X}=2,69$) ve günlük yaklaşık dört saat kullananlardan ($\bar{X}=2,72$) anlamlı olarak düşüktür.

Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum faktör puanlarının günlük sosyal ağ kullanım süresine göre Welch Testi sonuçları aşağıdaki Tablo 70’de sunulmuştur.

Tablo 70

Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum Faktör Puanlarının Günlük Sosyal Ağ Kullanım Süresine Göre Welch Testi Sonuçları

Faktör	$\bar{X}$	SS	Sd1	Sd2	Welch’s F	p	Fark (Games Howell)
Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum	1-Yarım Saat	2,33	1,08				
	2-1 saat	2,41	1,02				
	3-2 saat	2,32	1,02				
	4-3 saat	2,40	1,05	5	549,425		
	5-4 saat	2,44	1,17				
	6-4 saatten fazla	2,55	1,18				
	Toplam	2,40	1,06				

$p<,05$

Yukarıdaki Tablo 70’deki Welch testi sonuçlarına göre Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum faktör puanlarının günlük sosyal ağ kullanım süresine göre anlamlı olarak [Welch’s $F_{(5-549,425)}=1,258$ $p>,05$] değişmediği görülmektedir.

Sosyal Etki faktör puanlarının günlük sosyal ağ kullanım süresine göre incelenmesine dair Welch Testi sonuçları aşağıdaki Tablo 71’de sunulmuştur.

Tablo 71

Sosyal Etki Faktör Puanlarının Günlük Sosyal Ağ Kullanım Süresine Göre Welch Testi Sonuçları

Faktör	$\bar{X}$	SS	Sd1	Sd2	Welch's F	p	Fark (Games Howell)
Sosyal Etki	1-Yarım Saat	2,71	0,99				
	2-1 saat	3,14	0,85		13,419	,00	
	3-2 saat	3,18	0,82				1-2, 1-3,
	4-3 saat	3,25	0,88	5	548,190		1-4, 1-5,
	5-4 saat	3,33	0,96				1-6, 2-6,
	6-4 saatten fazla	3,48	1,01				3-6,
	Toplam	3,17	0,94				

p<,05

Yukarıdaki Tabloda 71'deki Welch testi sonuçlarına göre Sosyal Etki faktör puanları günlük sosyal ağ kullanım süresine göre anlamlı olarak [Welch's $F_{(5-548,190)}=13,419$, $p<,05$] değişmektedir. Farklılıkların hangi gruplar arası olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Games-Howell testi sonuçlarına göre günde yaklaşık yarım saat sosyal ağ sitelerini kullananların faktör puanları ($\bar{X}=2,71$), günde yaklaşık 1 saat kullananların ($\bar{X}=3,14$), günde yaklaşık 2 saat kullananların ($\bar{X}=3,18$), günde yaklaşık 3 saat kullananların ($\bar{X}=3,25$), günde yaklaşık 4 saat kullananların ($\bar{X}=3,33$) ve günde 4 saatten fazla kullananların ($\bar{X}=3,48$) faktör puanlarından anlamlı olarak daha düşüktür. Günde yaklaşık bir saat sosyal ağ kullananların faktör puanları ($\bar{X}=3,14$), günde 4 saatten fazla kullananlardan ($\bar{X}=3,48$) anlamlı olarak daha düşüktür. Günde yaklaşık 2 saat sosyal ağ kullananların faktör puanları ($\bar{X}=3,18$) günde 4 saatten fazla kullananlardan ($\bar{X}=3,48$) anlamlı olarak daha düşüktür.

BÖLÜM V

SONUÇ TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgulara dayanılarak varılan sonuç ve tartışmalar sunulmuştur. Araştırma sonuçları doğrultusunda çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

5.1 Sonuç ve Tartışma

Keşfedici karma desende yürütülen araştırmada, sonuç ve tartışmalar araştırma safhalarına göre sırasıyla sunulmuştur.

5.1.1. Araştırmanın Nitel Boyutuna İlişkin Sonuç ve Tartışmalar

Nitel veri analizi sonucunda 12 temaya ulaşılmıştır. Bu temalar Genel Fayda, Eğitsel Fayda, Bağımlılık, Dijital Takip, Akademik Başarıya Olumsuz Etki, Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı, Paylaşımlar Yaparak Psikolojik Doyum Edinimi, Etkileşim Kaygısında Düşüş, Disiplin Sorunlarında Artış, Öğretmen Öğrenci Arkadaşlığına Olumlu Tutum, Öğretmen Öğrenci Arkadaşlığına Olumsuz Tutum ve Sosyal Etkidir.

Genel fayda teması eğlenceli vakit geçirmek, iletişim kolaylığı, güncel olaylardan haberdar olmak kodlarından oluşmaktadır. Öğrenciler sosyal ağlarda vakit geçirmeyi eğlenceli buldukları ve sosyal ağları kullanarak stres attıklarını belirtmişlerdir. Kaya ve Bicen (2016) bu araştırma ile benzer olarak lise öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada öğrencilerin sosyal ağ kullanmalarının eğlenceli vakit geçirmelerini ve günlük hayatın sıkıntılarından uzaklaşmalarını sağladığı bulgusuna ulaşmıştır. Vural ve Bat (2010), Gülnar, Balcı ve Çakır

(2010) ve Köseoğlu (2012) ise eğlenceli vakit geçirmenin sosyal ağ kullanımının en önemli nedenlerinden birisi olduğu bulgusuna ulaşmışlardır. Babacan (2012) ise yaptığı araştırmada öğrencilerin %60'ının sosyal ağlarda vakit geçirmeyi eğlenceli bulduklarını belirtmiştir. GSB (2013) yurt genelinde yaptığı araştırmada gençlerin %60'ının sosyal medyayı eğlence amaçlı kullandığını belirtmiştir.

Sosyal ağların zaman ve mekandan bağımsız kullanılabilmesi ve sahip olduğu teknik özelliklerin, iletişim süreçlerine kolaylaştırıcı ve hızlandırıcı bir etki yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal ağlarda iletişim kurmanın, diğer iletişim araçlarına göre daha ucuz olması sebebiyle öğrencilerin iletişim kurarken sosyal ağları tercih ettiği bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca sosyal ağların insanları daha ulaşılır kıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Toğay, Akdur, Yetişken ve Bilici (2013) ile Köseoğlu (2012) yaptıkları araştırmalarda sosyal ağlarda iletişimin kolay, hızlı, ücretsiz oluşu ve insanlara kolaylıkla erişilebilmesinin sosyal ağların en önemli kullanım sebeplerinden biri olduğu bulgusuna ulaşmışlardır. GSB (2013)'e göre gençlerin yaklaşık yarısı için sosyal medya serbest zaman geçirme, iletişim kurma, gündemi takip etme/gündem yaratma anlamına gelmektedir. Çalışır (2015) bu araştırma sonuçlarına benzer olarak sosyal ağların ucuz ve kullanımının kolay olması, zaman ve mekan sınırlaması olmadan kullanılmasının insanların birbirleriyle iletişim kurmasını kolaylaştırdığını belirtmiştir. Sosyal ağların grup kurma, görüntülü konuşma, dijital materyal paylaşımına olanak sağlaması, zaman ve mekândan bağımsız kullanılabilmesi sebebiyle iletişim noktasında daha işlevsel olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrenciler sosyal ağları kullanmaları sebebiyle tanıdıklarıyla daha yoğun ve sık iletişim kurduklarını belirtmişlerdir. Bazı öğretmenler ise sosyal ağlar sebebiyle iletişime ayrılan sürenin arttığını ifade etmişlerdir. Deniz (2012)'de yaptığı araştırmada bu araştırmayla benzer olarak sosyal ağlar sayesinde lise öğrencilerinin tanıdıklarıyla sürekli iletişim halinde oldukları bulgusuna ulaşmıştır. Öğrenciler sosyal ağlar sayesinde iletişim bilgilerini kaybettikleri kişilerle veya kendilerinden mekânsal olarak uzaktaki tanıdıklarıyla, iletişimlerini sürdürebilmekte ve yaşantılarından haberdar olabilmektedirler.

Öğrenciler sosyal ağlar aracılığıyla dünyada ve günlük hayattaki haberlere daha hızlı ulaştıklarını belirtmişlerdir. Hazar (2011) yaptığı araştırmada katılımcıların sosyal ağları en çok bilgi edinmek amacıyla kullandıklarını, GSB (2013) ise gençlerin %59'unun bilgi alma/sağlama amacıyla kullandıklarını belirtmiştir.

Eğitsel Fayda teması kesintisiz öğrenme, işbirlikçi öğrenme, akran desteği, derslerle ilgili haber ve bilgi paylaşımı ve bireysel öğrenme ortamı kodlarından oluşmaktadır. Öğrencilerin formal eğitim saatlerinin dışında sosyal ağlarda öğretmenleriyle iletişim kurarak formal öğrenmenin devamı niteliğinde sosyal ağları kullandıkları ve okul saatleri dışında eğitsel amaçlarla sosyal ağları kullandıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Şad, İlhan ve Poçan (2016) ile Buzzetto-More (2012) sosyal ağların formal öğrenmenin devamı olarak informal öğrenme zaman dilimlerinde de kullanılabileceğini belirtmiştir.

Öğretmenler sosyal ağları ÖYS olarak kullanarak işbirlikçi öğrenme etkinlikleri yapabilmektedirler. Öğrenciler ise sosyal ağların bu şekilde kullanılmasını dersleri için faydalı görmektedirler. Kirschner ve Karpinski (2010), Mazer vd.(2007) ve Ekici ve Kıyıcı (2012) bu araştırmanın sonuçlarına benzer olarak sosyal ağların işbirlikçi çalışmalar yapmak için uygun bir ortam sağladığını belirtmişlerdir.

Sosyal ağlarda öğrenciler birbirleriyle dersleri ile ilgili iletişim kurabilmekte, dersleri ile ilgili materyalleri paylaşabilmekte ve birbirlerine ödevlerinde zorlandıkları noktalarda yardım edebilmektedirler. Öğrencilerin sosyal ağları kullanarak birbirlerine akran desteği sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal ağlarda öğrenciler gruplar oluşturarak derslerle ilgili haber ve duyuruların paylaşılmasını sağladıklarını ve sosyal ağların duyuru ve ilanların paylaşılmasını kolaylaştırdığını belirtmişlerdir. Alan yazında bu bulguları destekleyecek araştırmalar bulunmaktadır (Akçayır, 2014; Mazman & Usluel, 2010; Şahin, 2017 ve Işık, 2013).

Öğrencilerin ilgi, yeterlilik ve istekleri doğrultusunda sosyal ağlarda bulunan sayfa ve gruplarda; soru çözme, video izleme, farklı eğitimcilerden, uzmanlardan ve öğrencilerden yardım alma-etme gibi eğitsel etkinlikler yaparak sosyal ağları bireysel öğrenme ortamı olarak kullanılabildiği sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenciler sosyal ağların dersleri ile ilgili materyallere ulaşabilmeleri kolaylaştırdığını ve kendilerine derslerinde destek sağladığını ifade etmişlerdir. Alkan ve Bardakçı (2017), Sánchez vd. (2014) ve Zaidieh (2012) bu bulguları destekleyen sonuçlara ulaşmışlardır. Dabbagh ve Kitsantas (2012) sosyal ağların öğrenciler için faydalı bir bireysel öğrenme ortamı olduğunu fakat sadece öz-denetimi yüksek öğrencilerin bu amaçlarla kullandığını belirtmiştir. Bowers-Campbell (2008) ise sosyal ağların öğrencilerin öz düzenlemeli öğrenme becerilerini artırabileceğini belirtmiştir. Sosyal ağların bireysel öğrenme ortamı olarak öğrencilerce kullanılmasının sebepleri; kendi bireysel öğrenme hızlarına göre öğrenme etkinlikleri yapabilmeleri, zaman ve mekandan

bağımsız esnek kullanımı, birçok çoklu ortam ögesine kolaylıkla erişebilmesi ve öğrencilerin diğer sosyal ağ kullanıcılarıyla etkileşim kurabilmesi olduğu düşünülebilir. Ayrıca sosyal ağlardaki bu ortamlarda diğer öğrencilere yardım ederek tanınırlık ve saygınlıklarını artırabilmelerinin, derslerine yönelik motivasyonlarını artırabileceği kanısına varılabilir.

Bağımlılık temasında aşırı-takıntılı sosyal ağ kullanımı, kapatma isteği kapatamama, planlanandan fazla zaman harcama, kullanılmadığında huzursuz olma, sosyal etkinliklere yeterince zaman ayıramama, yüz yüze iletişim kurarken sosyal ağlara girmek, sosyal ağlar beni asosyelleştiriyor ve aile içi çatışma ve iletişimsizlik kodlarına ulaşılmıştır. Sosyal ağların öğrencilerce bağımlılık derecesinde takıntılı bir şekilde kullanılabildiği görülmüştür. Öğrencilerin sosyal ağları kullanmadıklarında huzursuzluk hissettikleri, kapatmak istediklerinde başarısız oldukları, planladıklarından fazla zaman harcadıkları ve geceleri geç saatlere kadar kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu öncüllerden yola çıkarak öğrencilerin sosyal ağlar sebebiyle sorumluluklarını erteledikleri ve bundan dolayı gündelik yaşantılarının olumsuz etkilendiği söylenebilir. Öğrencilerin planladıklarından fazla vakit harcamalarının sebeplerinden birisi öğrencilerin sorumluluklarını erteleyerek, günlük hayatın stresinden ve sorumluluklarından kaçmak olabilir. Gece uyumadan önce gelen bildirimler ve yatağa cep telefonu ile girmeleri geç uyumalarına sebep olmaktadır. Sosyal ağlarındaki hesaplarını kapatmak istemelerine rağmen başarısız olmaları yüksek düzeyde bağımlı olmalarından, sosyal ağların gündelik hayat içinde zorunluluk haline gelmesi veya sosyal ağlara girmediklerinde yaşadıkları yoğun kaygı ve boşluk hissinden kaynaklanıyor olabilir.

Öğrenciler sosyal ağların yoğun kullanımından dolayı sosyal çevrelerinden izole olma, sosyal etkinliklere yeterince vakit ayıramama, yüz yüze iletişim kurarken sosyal ağları kullanmayı engelleyememe gibi olumsuz durumlar yaşayabilmektedirler. Ayrıca öğrencilerin dışarı çıkmak yerine sosyal ağları kullanmayı tercih edebildikleri görülmüştür. Baran (2014), İli (2013), Polat (2017), Yengin (2016) ve Yıldırım ve Kışioğlu (2018) bu sonuçları destekleyen bulgulara ulaşmışlardır.

Bazı öğrenciler sosyal ağların insanları içe kapanık, dış dünyadan izole edici ve asosyalleştirici etkisi olduğunu belirtmiştir. Bazı öğrenciler ise sosyal ağların yeni insanlarla tanışmalarını ve iletişim kurmalarını sağlayarak sosyalleşmelerine katkı sağladığını belirtmişlerdir. Sosyal ağlarda öğrenciler yüz yüze iletişime gerek duymadan yeni insanlarla tanışmakta ve mevcut arkadaşlarıyla etkileşim ve iletişim içinde bulunabilmektedirler. Vural

ve Bat (2010), Akçay (2011) ve Park, Kee ve Valenzula (2009) yaptığı araştırmada üniversite öğrencilerinin sosyal ağları en önemli kullanım nedeninin sosyalleşme amacı ve yeni arkadaş edinimi olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Bozkur ve Gündoğdu (2015) lise öğrencilerinin utangaçlık düzeyi ve kendini gizleme davranışları artıkça sosyal ağ kullanımlarının arttığını ve sosyal ağları kullanarak daha çok sosyalleşmeye çalıştıklarını belirtmiştir.

Öğrencilerin bir kısmının sosyal ağların sosyalleştirici, bir kısmının ise asosyalleştirici etki yaptığını düşünmeleri, sosyal ağlardaki sosyalleşme süreçlerinin günlük hayattakinden farklı işliyor olmasından kaynaklandığını bize düşündürmektedir. Aslında öğrencilerin günlük hayattaki sosyalleşme gereksinimlerini sosyal ağlar gibi ortamlarda gerçekleştirmeye çalıştıkları söylenebilir. Bu bulgulardan hareketle sosyal ilişkilerinde sorunlar yaşayan, yüz yüze iletişim kurmakta çekinen bireylerin sosyal ağlarda iletişim kurmayı yüz yüze iletişim kurmaya tercih edebileceği kanısına varılabilir.

Öğrencilerin sosyal ağları yoğun olarak kullanmalarından dolayı aileleri ile birlikte daha az zaman geçirebildiği görülmüştür. Ayrıca ebeveynlerin çocuklarının sosyal ağları yoğun kullanmalarından rahatsız olduğu ve bu durumdan ötürü aile içi çatışmaların yaşandığı bulgusuna ulaşılmıştır. Demir (2016) lise öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada sosyal medya kullanım süresi artıkça aile içi iletişime ayrılan sürenin azaldığı bulgusuna ulaşmıştır. Hazar (2011), sosyal medya bağımlılığının insanların ailesi ve arkadaşlarıyla yüz yüze iletişim kurmasını engelleyebileceğini belirtmiştir. Güleç (2018) ise sosyal ağ kullanımından dolayı aile içi iletişimsizlik ve çatışmaların arttığını belirtmiştir. Bu duruma Kırık (2014) karşıt olarak ebeveynlerin öğrencilerin internet ve sosyal medya kullanımını kendilerine zaman ayırmak için fırsat olarak gördüğünü belirtmiştir.

Dijital takip temasında öğrencilerin başka insanların profil sayfalarını sık sık inceleyebildikleri, bu davranışı yapmadıklarında huzursuz olabildikleri ve merak içinde kaldıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Öğrenciler merak ettikleri kişilerin hayatları ile ilgili bilgi edinmenin en önemli sosyal ağ kullanım sebeplerinden birisi olduğunu belirtmişleridir. Bu araştırma bulgularını destekler nitelikte Vural ve Bat (2010) ve Joinson (2008) ise yaptığı araştırmada arkadaşlarının ne yaptığını kontrol etmenin sosyal medyanın en önemli kullanım nedenleri arasında olduğu sonucuna ulaşmışlardır. GSB (2013)'ye göre ise gençlerin %76'sı takip etmeyi düşündükleri kişilerin profil sayfalarını incelemektedir.

Akademik başarıya olumsuz etki temasında derslere yönelik güdülenmede düşüş, zaman yönetiminde başarısızlık ve ertelemecilik, ders çalışırken sosyal ağlara girmek, derste sosyal ağlara girmek, kopya ve fiziksel unsurlar kodlarına ulaşılmıştır. Sosyal ağların öğrencilerin çok fazla zamanını alabildiği ve daha az ders çalışmalarına sebep olabileceği bulgusuna ulaşılmıştır. Sosyal ağlar öğrencilerin zihinlerinde çok yer kaplayabilmekte ve öğrencilerin derslerine yönelik motivasyonlarını ve akademik başarılarını düşürebilmektedir. Öğretmenlerin çok büyük kısmı sosyal ağların öğrencilerin akademik yaşantılarını olumsuz etkilediğine dair görüş bildirmişlerdir. Tariq, Mehboob, Khan ve Ullah (2012) ve Şahin (2017) sosyal ağların öğrencilerin akademik yaşantılarını olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Hew (2011) ve Selwyn (2009) Facebook'u öğrencilerin öğrenme ortamından ziyade sosyalleşme ve iletişim aracı olarak gördükleri bulgusuna ulaşmıştır. Balcı ve Gölcü (2013), Selwyn (2009), Yu, Tian, Vogel ve Kwok (2010) sosyal ağların öğrencilerin derslerine yönelik motivasyonlarını düşürdüğünü belirtmiştir. Kirschner ve Karpinski (2010) ise sosyal ağ kullanan öğrencilerin daha az ders çalıştığı ve ders notlarının daha düşük olduğu bulgusuna erişmiştir. Menteşe (2013) ise yaptığı araştırmada sosyal medyanın eğitimde kullanılmasının öğrencilerin motivasyonunu arttıracaklarını belirtmiştir. Bu araştırmalardan farklı olarak Imlawi vd. (2015), Goertler (2009) ve Mazer vd. (2007) ise sosyal ağların dersleri destekler nitelikte kullanıldığında öğrencilerin derslerine yönelik motivasyonlarını arttırabileceğini belirtmiştir. Pasek ve Hargittai (2009) ise sosyal ağların pedagojik bilgilere dayanılarak bilinçli bir şekilde kullanılırsa öğrenci başarısını arttırabileceğini belirtmiştir. Öğrencilerin ve öğretmenlerin, sosyal ağların derslere yönelik motivasyonu düşürdüğü ve daha az ders çalışılmasına sebep olduğunu düşünmelerinden, öğrencilerin yeterli düzeyde medya okuryazarlığı bilgisine sahip olmadıkları ve sosyal ağları eğitsel olarak bilinçli bir şekilde kullanmadıkları sonucuna ulaşılabilir.

Öğrenciler sosyal ağlar yüzünden zamanlarını etkili ve verimli kullanamamakta ve sık sık ertelemecilik yaparak ders çalışmamaktadırlar. Gürültü (2016) sosyal medyada hesapları bulunan lise öğrencilerinin daha fazla akademik ertelemecilik yaptıklarını belirtmiştir. Öğrencilerin sosyal ağlara mobil teknolojilerle zamandan ve mekândan bağımsız ulaşabilmeleri, sık sık gelen bildirimleri kontrol etmeleri, sosyal ağ bağımlısı olmaları ve bu ortamlarda vakit geçirmenin eğlenceli oluşu öğrencilerin ertelemecilik yapmasına yol açtığı düşünülebilir.

Sosyal ağlardan gelen bildirimlerin öğrencilerin okulda ders esnasında veya evde ders çalışırken dikkatlerini dağıtabildiği, öğrencilerin derslerde öğretmenlerine yakalanmadan

cep telefonlarıyla sosyal ağlara girmeye çalışabildikleri bulgularına ulaşılmıştır. Öğrencilerin sık sık ders çalışmaya ara verip sosyal ağlara girebildiği ve ders çalışırken sosyal ağları da kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Baran (2014) yaptığı araştırmada öğrencilerin %33'ünün ders esnasında sosyal ağlar üzerinden mesajlaştıklarını belirtmiştir. Bu durumun sosyal ağlar sebebiyle iletişime ayrılan sürenin artması, öğrencilerin öz denetimlerinin ve teknoloji okuryazarlıklarının düşük olmasından kaynaklandığı savunulabilir.

Öğrenciler uyumadan önce sosyal ağ kullanmalarının uykularını kaçırdığını ve gelen bildirimlerin geç uyumalarına neden olabildiğini belirtmişlerdir. Öğrenciler bu sebeplerden geç saatlerde uyumamakta ve ertesi gün okula uykusuz gelmektedirler. Bu bulguları destekler nitelikte Eroğlu ve Yıldırım (2017) yaptıkları araştırmada sosyal ağ kullanımı artıkça uyku kalitesinin ve miktarının olumsuz etkilenebildiği bulgusuna ulaşmışlardır.

Kullanımına yönelik sosyal baskı temasında öğrencilerin sosyal ağlardaki paylaşımları günlük yaşantılarında ki konuşmalarında yoğun olarak kullandıkları, sosyal ağ kullanmadıklarında sohbet ortamlarında yabancı kalabilecekleri, sosyal ağ kullanmanın çevreleriyle iletişim kurabilmeleri için bir zorunluluk haline geldiğini düşündükleri ve sosyal ağ kullanmamanın olumsuz olarak yadırganabildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonucu destekler nitelikte Çiftçi (2016) öğrencilerin arkadaşları arasında kabul görmek amacıyla sosyal ağ kullandıkları ve sosyal ağ kullanımını çağın gerekliliği olarak gördüklerini belirtmiştir. Tosun (2016) ise bu araştırmaya paralel şekilde sosyal ağların yoğun olarak kullanılmasının öğrenciler üzerinde sosyal ağ kullanmaya yönelik baskı oluşturduğunu belirtmiştir. Tınmaz (2011) ise sosyal ağ kullanıcılarının sosyal ağ kullanmaya yönelik sosyal baskı altında kalabildiklerini belirtmiştir.

Paylaşımlar Yapararak Psikolojik Doyum Edinimi temasında benlik sunumu, paylaşımlar yapmaktan mutlu olmak, beğeni almaktan mutlu olma, aidiyet ihtiyacı ve sevildiğini düşünme, tanınırlık ve saygınlık kazanma, paylaşımların beğenilmesi özgüvenimi artırır, paylaşımlar yaparak olumlu imaj oluşturma ve kendini kıyas kodlarına ulaşılmıştır. Öğrencilerin sosyal ağlarda dikkat çekici teşhirci paylaşımlar yapabildikleri, paylaşımlar yaparak kendileri ile ilgili olumlu bir imaj oluşturmaya çalışabildikleri ve kendilerini olduklarından farklı gösterebildikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenciler, kendilerini daha iyi, daha güzel, daha mutlu gösterecek ve insanlar üzerinde olumlu bir imaj oluşturacak paylaşımlar yapmak istemektedirler. Ayrıca diğer kullanıcılarca takip edildiklerini

düşünmeleri sebebiyle kendilerini daha olumlu yönde sergilemek isteyebilmektedirler. Öğretmenler, öğrencilerin sosyal ağlarda narsistik davranışlar sergilediğini, kendilerini olduklarından farklı göstermeye çalıştıklarını ve daha çok beğenilme, dikkat çekme amacıyla uygunsuz ve dikkat çekici paylaşımlar yaptıklarını belirtmişlerdir. Araştırma sonuçlarına benzer nitelikte Karl ve Peluchette (2011) öğrencilerin, arkadaşlarının dikkatini çekmek için uygunsuz ve teşhirci paylaşımlar yapabildiklerini, Kaya ve Bicen (2016) sosyal ağ kullanımının öğrenci davranışlarına etkisini araştırdığı çalışmada; sosyal ağ kullanımının amaç ve şekillerinin narsizm belirtileri gösterebildiği, Gülnar, Balcı ve Çakır (2010) ile Mäntymäki ve Islam (2016) ise yaptıkları araştırmada benlik sunumunun sosyal ağ sitelerinin kullanımında en önemli motivasyon kaynaklarından birisi olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Pearse (2012) ise daha fazla narsistik kişilik özellikleri gösteren kişilerin Facebook sosyal ağında daha fazla arkadaşı olduğu ve daha fazla paylaşım yaptıklarını belirtmiştir. Bu bulgular ışığında sosyal ağ kullanımının önemli motivasyon kaynaklarından birisinin istendik benlik sunumunun olabileceği kanısına varılabilir. Derin ve Yurttaş (2017) sosyal ağ kullanmayan kişiler üzerinde yaptığı araştırmada, katılımcıların sosyal ağların mahremiyeti engellediği, Facebook’u insanların kendilerini sergiledikleri bir ortam olarak gördükleri ve kişilerin kendilerini olduklarından farklı gösterdikleri düşüncesinde olduğunu belirtmiştir. Sosyal ağlarda kullanıcıların istedikleri şekilde profil sayfaları oluşturabilmeleri, kişisel isteklerine ve zevklerine göre paylaşımlar yapabilmeleri, günlük hayatta ifade edemedikleri ve sergileyemedikleri kişilikleri sosyal ağlarda sergileyebilmelerine olanak sağlıyor olabilir. Kendilerini günlük hayatta ifade edemeyen çekingen veya utangaç öğrencilerin sosyal ağları benlik sunumu amacıyla kullanabileceği kanısına varılabilir.

Öğrencilerin sosyal ağları tanınırlıklarını arttırmak ve saygınlık kazanmak için kullanabildiği sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin paylaşımlarının beğenilmesinin ve yorum yapılmasının, arkadaş takipçi sayılarının fazla olmasının kendilerini mutlu hissetmelerine, kendilerine değer verildiğini ve sevildiklerini düşünmelerine, yalnız olmadıklarını hissetmelerine ve özgüvenlerinin artışına yol açabileceği görülmüştür. Öğrenciler daha güzel göründükleri, daha dikkat çekici paylaşımlar yaparak daha fazla beğeni almak isteyebilmektedirler. Ayrıca bazı öğrencilerin beğeni almayacağını düşündüğü paylaşımı yapmaktan kaçınması dikkat çekicidir. Öğrenciler sosyal ağlarda yapılan paylaşımlardan, kendilerini paylaşımları yapan kişilerle kıyaslayarak mutsuz olabilmektedirler. Burrow ve Rainone (2017) sosyal ağlarda alınan beğeni sayısının sosyal ağ kullanıcılarının

özgüvenlerini arttırdığını belirtmiştir. Deniz (2012) ve Krasnova, Hildebrand, Guenther, Kovrigin ve Nowobilksa (2008) yapmış olduğu araştırmada bu araştırmayla benzer olarak öğrencilerin güzel göründükleri, başkalarının beğeneceği fotoğrafları paylaşma eğiliminde oldukları ve fotoğraflarının beğenilmesinin yorum yapılmasının kendilerine değeri verildiğinin ve kendilerini daha iyi hissetmelerine sebep olduğu bulgusuna ulaşmışlardır. Atalay (2014) sosyal çevrelerinden sosyal destek alamadıklarını düşünen öğrencilerin, sosyal ağları sosyal destek almak için kullandıklarını belirtmiştir. Kaya ve Bicen (2016) ile Tobi, Ma'on ve Ghazali (2013) de yaptıkları araştırmalarda öğrencilerin paylaşımlarına yapılan olumlu yorumların özgüvenlerini arttırdığı bulgusuna ulaşmışlardır. Krasnova vd. (2008) ile Seidman (2013) sosyal ağların ait olma ihtiyacını karşıladığını belirtmiştir. Alemdar vd. (2017) kendini seven ve beğenen katılımcıların öz çekim yoluyla beğenilme arzusunu karşıladıkları, kendilerini gösterebilme, sosyal onay, kabul görme ve ilgi odağı olabilme imkânı yakaladıklarını, gelen tepkilere göre ruh hallerinin etkilendiğini belirtmiştir. Doğan ve Çolak (2016) yalnızlık ve sosyal görünüş kaygısı ile sosyal ağ kullanım yoğunluğu arasında ilişki olduğunu belirtmiştir. Paylaşım temasından ulaşılan bulgulara göre öğrenciler sosyal ağlarda kendilerini zihinlerinde idealize ettikleri kişi olarak sergileyebilmekte; arkadaş-takipçilerinden aldıkları dönütlere göre özgüvenleri artabilmekte ve bu sayede öğrencilerin kendilerini daha iyi hissettikleri düşünölebilir. Öğrencilerin arkadaş ve takipçi sayısının ve paylaşımlarına aldıkları dönütlerin fazla olmasının kendilerine saygınlık katabileceğini düşünmeleri dikkat çekici istenmedik paylaşımlar yapmalarının nedeni olabilir ve bu durumu artırabilir. Çevrelerinden yeterince ilgi ve sevgi görmeyen, kendilerini yalnız hisseden öğrencilerin bu ihtiyaçlarını sosyal ağlarda gidermeyi deneyebileceği kanısına varılabilir.

Etkileşim kaygısı temasında öğrencilerin sosyal ağlarda, daha rahat ve cesur davranışlar sergileyebildikleri, günlük hayatta iletişim kurmakta çekindikleri kişilerle daha rahat iletişim kurabilecekleri ve günlük hayatta söylemeyecekleri şeyleri söyleyebildikleri bulgularına ulaşılmıştır. Öğrencilerin günlük hayatta samimi olmadıkları veya iletişim kurmaya çekindikleri kişilerle çekinmeden sosyal ağlarda iletişim kurabildikleri görölmüştür. Bu araştırmaya benzer şekilde, Derin ve Yurttaş (2017) ile Hazar (2011) yaptıkları araştırmalarda; öğrencilerin, sosyal ağlarda iletişim kurarken daha rahat ve cesur davranabildiği ve günlük hayatta iletişim kurmaya çekindikleri kişilerle daha rahat iletişim kurabildiklerini belirtmiştir. Pempek, Yermolayeva ve Calvert (2009) yaptığı araştırmada da sosyal ağ kullanıcılarının yüz yüze iletişime göre sosyal ağlarda iletişim kurarken daha

düşük iletişim kaygısı yaşadıklarını belirtmiştir. Sosyal ağlarda iletişimin yüz yüze olmaması sebebiyle günlük hayatta yaşadıkları sosyal kaygı ve çekinceleri sosyal ağlarda yaşamamaları, öğrencilerin sosyal ağlarda daha cesur ve rahat davranışlar sergileyebilmelerinin sebebi olabilir. Odabaşı, Kabakçı ve Çoklar (2007) yüz yüze iletişim kuramayan öğrencilerin sosyal ağlarda daha rahat davrandığını belirtmiştir. Günlük hayatta kendini ifade edemeyen utangaç bireylerin bu sebeplerden ötürü yüz yüze iletişim yerine sosyal ağları tercih edebileceği düşünülebilir.

Disiplin sorunlarında artış temasında öğrencilerin sosyal ağlarda siber mağduriyetler yaşadıkları, sosyal ağlarda yapılan eleştirilerin ve olumsuz paylaşımların birçok kişi tarafından görüldüğü için daha incitici olabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal ağlarda yapılan tartışma ve yazılı atışmalara ikincil kişilerin dâhil olabildiği ve bunun tartışma ve kavgaları büyüttüğü ve ailelerin de bu durumlara dâhil olabildikleri bulgularına ulaşılmıştır. Akıllı cep telefonları ile sosyal ağların okullarda kullanılabilmesinin öğretmenlerin, öğrencileri tarafından siber mağduriyete uğratılabilmelerine neden olabileceği görülmüştür. Best vd. (2014) sosyal ağların siber zorbalık davranışlarını artırdığını belirtmiştir. Taylan vd. (2017) siber zorbalık davranışının en çok sosyal paylaşım sitelerinde gerçekleştiği ve sosyal ağ kullanım süresi arttıkça siber zorba davranışlarının arttığını belirtmiştir. GSB (2013) 15-29 yaş arası gençlerin %50'sinin en az bir kere sosyal medya ortamlarında diğer kullanıcılarla polemiğe girmekte olduğunu ve bu oranın lise öğrencileri arasında yükseldiğini belirtmiştir. Öğrencilerin teknoloji ve medya okuryazarlığı seviyelerinin düşük olması siber mağduriyetlere maruz kalmalarının sebebi olabilir. Ayrıca öğrencilerin sosyal ağlarda günlük hayattan daha cesur davranışlar sergileyebilmeleri, günlük hayatta ve yüz yüze iletişimde yapamayacakları davranışları sergileyebilmeleri, sosyal ağların siber zorbalık davranışlarını arttırmasının sebebi olabilir.

Öğretmenlerle arkadaşlığa olumlu tutum temasında; iletişimde artış ve kolaylık, kendini tanıtmaya, samimiyet ve içtenlik ve derslere yönelik motivasyonda artışı kodlarına ulaşılmıştır. Öğrencilerin öğretmenlerle sosyal ağlarda arkadaş-takipçi olmalarının, öğretmenleri ile iletişim kurmalarını kolaylaştırabileceği ve ders saatleri dışında da iletişim kurmalarını sağladığı bulgusuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin, sosyal ağlarda öğretmenleriyle arkadaş-takipçi olduklarında öğretmenlerini daha iyi tanıyabildikleri, daha samimi ve içten bir iletişim kurabildikleri, öğretmenlerini daha çok sevebildikleri ve derslerine yönelik motivasyonlarının artabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenciler sosyal ağlarda arkadaş takipçi oldukları öğretmenlerini kendilerine daha yakın hissedebilmekte ve derslerine daha

fazla katılmak isteyebilmektedir. Sosyal ağlarda öğrencilerin öğretmenlerinin paylaşımlarını görmeleri, öğretmenlerini daha iyi tanımalarına, günlük yaşantıları ve kişisel özellikleri hakkında bilgi sahibi olmalarına imkan tanımaktadır. Bu bulguları destekler nitelikte Imlawi vd. (2015) sosyal ağların ders saatleri dışında da iletişim imkanı sağladığını belirtmiştir. Mazer, vd. (2007) ise öğretmenler sosyal ağ kullandığında ve öğrencileriyle sosyal ağlarda arkadaş olduklarında, sınıf ikliminin ve duyuşsal öğrenmenin olumlu etkilendiği, öğrencilerin öğretmenlerine daha olumlu tutumlar geliştirebildiği, öğretmenlerine daha kolay ulaşabildiği ve öğretmenlerine daha çok güvenebildikleri bulgusuna erişmiştir. Jaasma ve Koper (1999) yaptığı araştırmada ders saatleri dışında öğretmenlerin öğrencilerle iletişim kurmasının öğrencilerin derslerine yönelik motivasyonlarına ve öğretmenlerine yönelik tutumlarına olumlu etkisi olduğunu belirtmiştir. Öğretmenler açısından ise sosyal ağlarda öğrencilerle arkadaş olmanın, öğrencileri tanımalarını, rehberlik ve takip edebilmelerini kolaylaştırabileceği görülmüştür. Öğrencilerin sosyal ağlarda öğretmenleriyle arkadaş-takipçi olduklarında iletişim kurabilmelerinin önündeki zaman ve mekân kısıtlamalarının kalkması, öğretmenleriyle iletişimlerini güçlendirmesinde etkili olduğu düşünülebilir. Bu bulguları destekler nitelikte Akgün (2015) sosyal ağların öğrencilerin sosyal ağlarda ruh hallerini yansıttığı, öğrencileri tanımayı kolaylaştırdığı ve onlara danışmanlık ve rehberlik yapmak için fırsat sağladığını belirtmiştir.

Öğretmenlerle arkadaşlığa olumsuz tutum temasında; öğretmen imajının zedelenmesi, laubalilik, her öğrenciye eşit davranılmaması ve özgürlük kısıtlanması kodlarına ulaşılmıştır. Öğrencilerin sosyal ağlarda öğretmenleri ile arkadaş-takipçi olduklarında ciddiyetsiz davranışlar sergileyebilecekleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenciler ve öğretmenler sosyal ağlarda arkadaş-takipçi olunmasının aradaki saygının zedelenmesine sebep olabileceğini belirtmişlerdir. Sosyal ağlarda öğrencilerin daha rahat olmaları ve günlük hayatta yapamayacakları davranışları sergileyebilmeleri, söyleyemeyecekleri şeyleri yazabilmeleri öğretmenlerine karşı ciddiyetsiz davranışlar sergileyebilmelerinin sebebi olabilir. Öğrencilerin sosyal ağlarda daha düşük etkileşim kaygısı yaşamalarının; öğretmenleri ile sosyal ağlarda etkileşim içinde bulunurken istemeyen davranışlar sergileyebilmelerine neden olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Öğretmenlerin sosyal ağlardaki paylaşımları öğrenciler arasında alay konusu olabilmekte ve öğrenciler öğretmenlerinin çeşitli konulardaki taraflı paylaşımları sebebiyle öğretmenlerine karşı olumsuz tutumlar geliştirebilmektedirler. Mazer vd. (2007) öğretmenlerin sosyal ağlarda öğrencileriyle arkadaş olduklarında, özel hayatlarını içeren paylaşımları yoğun yaptıklarında öğrenciler

arasında saygınlıklarını yitirebileceklerini belirtmiştir. Kılıç ve Kocabaş (2018) ise öğretmenlerin öğrencileriyle sosyal ağlarda arkadaş-takipçi olup olmama durumlarının mesleki sorumluluk, mesleki kimlik ve okul algısıyla ilişkili olmadığını belirtmiştir. Öğretmenlerin yanlı paylaşım ve davranışları sonucu, eğer öğrenciler ve öğretmenler benzer düşüncelerde ise öğrencilerin öğretmenlerine karşı olumlu; karşı düşüncedeysen olumsuz tutumlar geliştirebileceği düşünülebilir. Sosyal ağlarda öğretmenlerin öğrenciler için rol model olduğunun farkında olmadan, özel hayatlarını sosyal ağlarda paylaşmaları; öğretmenlerin öğrencilerin gözünde küçük düşmesine, alay konusu olmasına ve öğrencilerin öğretmenlerine duydukları saygıyı kaybetmelerine sebep olabilmektedir.

Öğrencilerin öğretmenlerinin kendilerini sevmesi ya da tanınması amacıyla öğretmenlerinin paylaşımlarını beğenebildikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin öğrencileri ile sosyal ağlarda arkadaş takipçi olurken seçici davranışları ve her öğrenciyi arkadaş-takipçi olarak kabul etmemeleri, kabul edilmeyen öğrencilerin öğretmenlerine karşı olumsuz tutum içine girmelerine neden olabileceği görülmüştür. Öğrenciler sosyal ağlarda öğretmenleriyle arkadaş-takipçi olduklarında sosyal ağlarda istedikleri kadar özgür davranmadıklarını, öğretmenlerinin yaptıkları paylaşımlardan dolayı kendilerini uyarabileceklerini bu sebepten dolayı arkadaş-takipçi olmak istemediklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin kendilerini toplumsal ortamın baskısından uzak olarak rahatça sosyal ağlarda ifade etmek istemelerinin, öğretmenleriyle arkadaş olmak istememelerine sebebiyet verdiği düşünülebilir.

Cemaloğlu ve Bıçak (2015) öğrencilerin öğretmenlerine dersler ile ilgili sorular sormak, iletişim kurmak, bilgi ve becerilerinden yararlanmak için arkadaş olmak istediklerini fakat öğretmenlerin eğitim amaçlı değil, iletişim ve paylaşımlar yapmak için sosyal ağları kullandıklarını, sosyal ağlarda öğrencilerin öğretmenleriyle arkadaş olmalarının dersleri ve okula yönelik tutumları üzerinde hiçbir etkisi olmadığını belirttiği araştırmasında öğrencilerin öğretmenlerinin eğitsel paylaşımları çok az yaptığı ve çoğunlukla özel hayatlarını yansıtacak paylaşımlar yaptığını düşündüğü bulgusuna ulaşmıştır. Öğretmenlerle arkadaşlığa olumsuz tutum ve olumlu tutum temalarından ulaşılan sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde, sosyal ağlarda kurulan öğrenci-öğretmen etkileşiminde en önemli unsurun öğretmenlerin sosyal ağları hangi amaçlarla kullandığının olduğu kanısına varılabilir.

Sosyal Etki teması ifade özgürlüğü, sosyal empati, sosyal farkındalık ve toplumsal yozlaşma kodlarından oluşmaktadır. Öğrenciler günlük hayattakine kıyasla sosyal ağlarda duygu ve

düşüncelerini daha özgürce ifade edebilmektedirler. Sosyal ağların sansürlenmesinin daha zor olması, öğrencilerin günlük hayatta tanımadığı kişilerle arkadaş-takipçi olabilmeleri, öğretmen, ebeveyn ve akrabaları ile arkadaş olmamaları ve gerçek isimlerinden farklı takma adlarda hesap açabilme imkânına sahip olmaları öğrencilerin kendilerini sosyal ağlarda daha özgür hissetmelerine neden olabilmektedir. Öğrenciler sosyal ağlarda farklı düşüncelerdeki insanlarla karşılaşmakta olduklarını ve toplumsal meseleler hakkında farklı fikirleri görebildiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin kendileri gibi düşünmeyen insanlara karşı empati geliştirebildikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenciler, sosyal ağların toplumu çeşitli düşünceler etrafında kutuplaştırdığını ve insanların ahlak kuralları dışında davranışlar sergileyerek toplumun yozlaşmasına ve küfürlü konuşmanın yaygınlaşmasına neden olduğunu belirtmişlerdir. Şahin (2017)'de yaptığı araştırmada sosyal medyada öğrencilerin küfürlü konuştuklarını belirtmiştir. GSB (2013)'ye göre sosyal medya ortamlarında gençler sadece kendi düşüncesindeki kişileri değil farklı düşüncelerdeki kişileri de takip etmektedirler. Ayrıca GSB (2013)'nin yaptığı araştırmada gençlerin sosyal medyayı politik ve toplumsal bir platform olarak gördükleri, özgür bir ortam olarak ve sosyal medyanın kitleleri harekete geçirme gücü olduğunu düşündükleri ve geleneksel medyada yer verilmeyen haberlere erişebildikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Scherman, Arriagada ve Valenzuela (2014) sosyal ağ kullanımı ve toplumsal protesto niteliğindeki olaylara katılım arasında ilişki olduğunu belirtmiştir.

5.1.2. Sosyal Ağ Algı Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenilirliğine İlişkin Sonuç ve Tartışmalar

Araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin olarak 65 maddeden oluşan Sosyal Ağ Algı Ölçeği pilot formu oluşturulmuş ve geçerlilik-güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Araştırma sonucunda 54 madde ve 12 faktörden oluşan geçerli ve güvenilir Sosyal Ağ Algı Ölçeği geliştirilmiştir. Ölçeğin 12 boyutu toplam varyansın %64,49'unu açıklamaktadır. Ölçeğin faktörlerinin isimleri Genel Fayda (5 Madde), Eğitsel Fayda (6 Madde), Bağımlılık (6 Madde), Dijital Takip (3 Madde), Akademik Başarıya Olumsuz Etki (4 Madde), Kullanıma Yönelik Sosyal Baskı (3 Madde), Paylaşımlar Yaparak Psikolojik Doyum Edinimi (9 Madde), Etkileşim Kaygısında Düşüş (4 Madde), Disiplin Sorunlarında Artış (3 Madde), Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum (4 Madde), Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz

Tutum (3 Madde) ve Sosyal Etki (4 madde)'dir. Sosyal Ağ Algı Ölçeği faktörlerinin Cronbach Alfa değerleri ,705 ile ,924 aralığında değişim göstermekte ve yeterli düzeydedir.

5.1.3. Araştırmanın Nicel Boyutuna İlişkin Sonuç ve Tartışmalar

Öğrencilerin en fazla Whatsapp sosyal ağında hesapları olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ardından sırasıyla Instagram, Facebook, Twitter, Snapchat, Tumblr, Swarm ve Periscope sosyal ağlarında hesapları bulunmaktadır. Bu araştırmadan farklı olarak Atalay (2014), Dağıtmaç (2015), Deniz (2012), Hazar (2011) ve UBİK (2011) öğrenciler arasında en çok kullanılan sosyal ağın Facebook olduğu bulgusuna ulaşmışlardır. Salomon (2013) ise bu araştırmayı destekler nitelikte, Instagram'ın lise öğrencileri arasında en beğenilen sosyal ağ olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların en çok Facebook sosyal ağındaki hesaplarını kapattıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Facebook'tan sonra öğrencilerin hesaplarını kapattıkları sosyal ağlar yüzde oranına göre büyükten küçüğe sırasıyla Twitter, Snapchat, Tumblr, Swarm, Instagram, Periscope ve Whatsapp'tır. Öğrencilerin hiç hesap açmadıkları sosyal ağlar sırasıyla büyükten küçüğe doğru Periscope, Swarm, Tumblr, Snapchat, Twitter, Instagram, Whatsapp ve Facebook'tur. Bu bulgulardan Facebook kullanımının yıllar içinde düştüğü veya öğrencilerin Whatsapp ve Instagram sosyal ağlarını daha çok kullanmaya başladıkları kanısına varılabilir.

Öğrencilerin hesaplarının bulunduğu sosyal ağların gün içindeki kullanım sıklıkları incelendiğinde Whatsapp ve Instagram sosyal ağlarının gün içinde sık olarak kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Whatsapp'ın iletişim kurmadaki işlevselliği (Whatsapp, 2018), Instagramın ise görselliğe dayalı olması (Instagram, 2018; Brooke, 2017) yoğun kullanılmalarının nedenlerinden olabilir. Öğrencilerin Facebook sosyal ağını orta yoğunlukta; Twitter, Snapchat, Tumblr, Swarm ve Periscope sosyal ağlarını ise gün içinde nadiren kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin %43'ünün öğretmenleriyle sosyal ağlarda arkadaş-takipçi olduğu, %57'sinin ise öğretmenleriyle sosyal ağlarda arkadaş-takipçi olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Kılıç ve Kocabaş (2018) yaptığı araştırmada öğretmenlerin çok büyük bir kısmının öğrencileri ile sosyal ağlarda arkadaş olmayı önemsemediğini ve %37,6'sının sosyal ağlarda öğrencileri ile arkadaş olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin çoğunluğunun öğretmenleriyle sosyal ağlarda arkadaş-takipçi olmamasının sebepleri; öğrencilerin öğretmenleriyle arkadaş-takipçi olduklarında sosyal ağlardaki özgürlüklerinin kısıtlanacağını düşünmeleri, öğretmenlerin

sosyal ağ kullanmaması veya öğretmenlerin öğrencileriyle arkadaş-takipçi olmak istememesi olabilir.

Öğrencilerin %77 gibi büyük bir çoğunluğu okullarda akıllı cep telefonu kullanımının serbest olmasını istediği sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların Z kuşağında olmaları, akıllı cep telefonu kullanımının yasaklanmasını istememelerinin sebeplerinden birisi olabilir.

Katılımcıların %52'sinin sosyal ağlarda bulunan derslerle ilgili gruplara veya sayfalara üye-takipçi olduğu, %48'inin ise sosyal ağlarda bulunan dersleri ile ilgili gruplara veya sayfalara üye-takipçi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmadan farklı olarak Kalender (2016) öğrencilerin dersleri ile ilgili sosyal ağlardaki gruplara çok nadir üye-takipçi oldukları bulgusuna ulaşmıştır.

Katılımcıların %15,5'inin yaklaşık yarım saat, %19,9'unun yaklaşık bir saat, %21'inin yaklaşık iki saat, %16,3'ünün yaklaşık üç saat, %10,5'inin yaklaşık dört saat ve 16,7'sinin dört saatten fazla gün içerisinde sosyal ağ kullandığı sonucuna ulaşılmıştır. Demir (2016) lise öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada öğrencilerin %56'sının 1-3 saat arası sosyal ağ kullandığını, 3 saatten fazla kullananların oranının ise %21 olduğunu belirtmiştir. UBİK (2011) yaptığı araştırmada 9-16 yaş arası çocukların sosyal ağlarda günde ortalama 72 dakika zaman geçirdiği bulgusuna ulaşmıştır. Taylan ve Işık (2015) yaptığı araştırmada ise lise öğrencilerinin günde ortalama 2 saat 45 dakika sosyal ağ kullandıklarını belirtmiştir. Yang ve Tung (2007) ise bağımlılık septomlarının haftalık 8,5 saat kullanım süresinden itibaren başladığını belirtmiştir. Bu bulgulardan, öğrencilerin büyük çoğunluğunun bağımlılık riski altında olduğu ve gün içinde önemli miktardaki vakitlerini sosyal ağları kullanarak geçirdikleri kanısına varılabilir.

Öğrencilerin Genel Fayda faktöründen aldığı puanlar ($\bar{X}=3,85$) katılıyorum düzeyindedir. Öğrencilerin sosyal ağları; iletişim kurmak, eğlenceli vakit geçirmek ve çevrelerinden haberdar olmak açısından faydalı ve etkili bir araç olarak algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Koç ve Karabatak (2011) yaptıkları araştırmada öğrencilerin büyük çoğunluğunun, sosyal ağların arkadaşları ile iletişim kurmalarını kolaylaştırdığını düşündüğünü belirtmiştir.

Öğrencilerin Eğitsel Fayda faktöründen aldıkları puanlar ($\bar{X}=3,68$) katılıyorum düzeyindedir. Alan yazında bu sonucu destekleyebilecek araştırmalar bulunmaktadır (Acar & Yenmiş, 2014; Akdemir, 2013; Bal & Bicen, 2017; Piotrowski, 2015; Toğay vd., 2013; Tuğlu, 2017). Öğrencilerin sosyal ağların eğitsel olarak faydalı nitelikler taşıdığına ve imkânlar sağladığına dair olumlu algılara sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların Bağımlılık faktör puanları ($\bar{X}=2,72$) kararsızım düzeyindedir. Hazar (2011) ve Gürültü (2016) bu sonucu destekleyecek nitelikte bulgulara ulaşmışlardır. Bu bulgulardan öğrencilerin farklı düzeylerde olsa da azımsanamayacak oranda sosyal ağ bağımlılığı problemi yaşadığı sonucuna varılabilir.

Katılımcıların Dijital Takip faktörü puanları ($\bar{X}=2,68$) kararsızım düzeyindedir. Balcı ve Gölcü (2013)'nün üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada, öğrencilerin sosyal medyayı arkadaşlarının ne yaptıklarını kontrol etme amacıyla kullanma durumları bu araştırmayla benzer düzeydedir.

Katılımcıların Akademik Başarıya Olumsuz Etki faktörü puanları ($\bar{X}=2,87$) kararsızım düzeyindedir. Erdem (2013) yaptığı araştırmada sosyal ağ kullanıcılarının %7,4'ünün sosyal ağların akademik yeterlikleri etkilemediğine, % 33,6'sının olumsuz etkilediğine, % 30,9'unun olumlu etkilediğine, %17,4'ünün ise sosyal ağların akademik yeterlikler açısından risk taşıdığına dair algılara sahip olduklarını belirtmiştir. Dinkins (2018) yaptığı araştırmada katılımcıların %48,8'inin sosyal medyanın e-öğrenme için etkili araçlar olduğu, %45,8'inin sosyal medyanın not ortalamalarını olumlu etkilediği düşüncesine katılmadığı, %41,3'ünün sosyal medyanın kendilerine derslerinde yardımcı olduğu görüşünde olduklarını belirtmiştir. UBİK (2011); sosyal ağ sitelerinde vakit geçirmenin kendilerini olumsuz etkilediğine inanan çocukların %60'ının, sosyal ağların derslerine yeterince zaman ayıramamalarına sebep olduğunu düşündüklerini; sosyal ağ sitelerinde vakit geçirmenin arkadaşlarını olumsuz etkilediğine inanan çocukların %64'ünün ise sosyal ağların arkadaşlarının derslerine yeterince zaman ayıramamalarına sebep olduğunu düşündüklerini belirtmiştir. Eğitsel Fayda faktörü puanlarının katılıyorum düzeyindeyken, Akademik Başarıya Olumsuz Etki faktörü puanlarının kararsızım düzeyinde olmasından, öğrencilerin sosyal ağların eğitsel nitelikler taşıdığına dair olumlu algıları olduğu fakat bunu uygulamaya geçiremedikleri kanısına varılabilir.

Katılımcıların Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı faktörü puanları ($\bar{X}=2,33$) katılmıyorum düzeyindedir. Williams (2008) yaptığı araştırmada benzer sonuçlara ulaşmıştır. Tosun (2016) ise yaptığı araştırmada bu araştırmadan farklı olarak öğrencilerin %40'ının sosyal ağların yoğun kullanımı sebebiyle üzerlerinde sosyal ağ kullanımına yönelik baskı hissettiklerini düşündüklerini belirtmiştir. Katılımcıların Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı faktörü puanlarının katılmıyorum düzeyinde olmasından, öğrencilerin sosyal ağ kullanımına yönelik sosyal baskı hissetmedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların Paylaşımlar Yapararak Psikolojik Doyum Edinimi faktörü puanlarının ($\bar{X}$ =2,61) kararsızım düzeyinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazın incelendiğinde Kalender (2016), Ök (2013), Mäntymäki ve İslam (2016) ve Kaya ve Bicen (2016) yaptıkları araştırmalarda bu araştırmaya yakın sonuçlara ulaşmışlardır. Babacan (2012) ve Toker (2016) ise üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmalarda, katılımcıların paylaşımlar yaparak psikolojik tatmin ve doyum edinmeye çalışmalarına ilişkin maddelere düşük düzeyde katıldıklarını belirtmiştir. Paylaşımlar Yapararak Psikolojik Doyum Edinimi faktörü puanlarının kararsızım düzeyinde çıkması, düzeyi farklılık gösterse de öğrencilerin sosyal ağları psikolojik tatmin sağlamak amacıyla kullanabildiklerini göstermektedir.

Etkileşim Kaygısında Düşüş faktörü puanlarının ($\bar{X}$ =2,90) kararsızım düzeyinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç öğrenciler arasında farklılık gösterse de, öğrencilerin sosyal ağlarda iletişim kurarken daha düşük düzeyde etkileşim kaygısı yaşadıkları ve günlük hayatta yapamayacakları davranışları sosyal ağlarda yapabildikleri kanısına varmamızı sağlayabilir. Disiplin Sorunlarında Artış faktörü puanlarının ($\bar{X}$ =2,66) kararsızım düzeyinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum faktörü puanları ($\bar{X}$ =2,57) katılmıyorum düzeyindedir. Bu bulgudan öğrencilerin öğretmenlerle sosyal ağlarda arkadaşlık-takipçiliğe olumlu tutum içerisinde olmadığı sonucuna ulaşılabilir. Kalender (2016), Acar ve Yenmiş (2014) ile Cemaloğlu ve Bıçak (2015) yaptıkları araştırmalarda bu sonucu destekleyecek bulgulara erişmişlerdir. Ökte (2014) ise yaptığı araştırmada öğrencilerin öğretmenlerle arkadaşlığa ortalama düzeyde olumlu tutum sahibi olduklarını belirtmiştir.

Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum faktörü puanları ($\bar{X}$ =2,41) katılmıyorum düzeyindedir. Alan yazında bu sonucu destekleyebilecek araştırmalar bulunmaktadır (Alican & Saban, 2013; Cemaloğlu & Bıçak, 2015). Akay (2014) öğrencilerin öğretmenlerle sosyal ağlarda arkadaş-takipçi olsalar bile sosyal ağlarda fazla etkileşim içinde olmadıklarını belirtmiştir. Öğrencilerin hem Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum hem de Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum faktörü puanlarının katılmıyorum düzeyinde olması; öğrencilerin sosyal ağlarda öğretmenleriyle arkadaş-takipçi olsalar dahi etkileşimlerinin düşük düzeyde olmasından kaynaklanıyor olabilir.

Sosyal Etki faktörü puanları ($\bar{X}$ =3,17) kararsızım düzeyindedir. Katılımcıların sosyal ağların toplumsal empati sağladığı ve toplum üzerindeki etkilerinin olumlu olduğuna dair algılarının ortalama düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Babacan (2012) üniversite

öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada, katılımcıların sosyal ağların demokrasi kültürünü geliştirdiği ve özgür bir ortam olduğuna dair algılarının ortalama düzeyde olduğunu belirtmiştir.

Katılımcıların Sosyal Ağ Algı Ölçeği faktör puanlarının cinsiyet değişkenine göre Bağımlılık, Dijital Takip, Akademik Başarıya Olumsuz Etki, Etkileşim Kaygısında Düşüş ve Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum faktörlerinde anlamlı olarak değiştiği sonucuna ulaşılmıştır. Bağımlılık, Dijital Takip, Akademik Başarıya Olumsuz Etki faktörlerinde kız öğrencilerin lehine, Etkileşim Kaygısında Düşüş ve Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum faktörlerinde erkekler lehine anlamlı farklılık bulunmaktadır. Genel Fayda, Eğitsel Fayda, Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı, Paylaşımlar Yapararak Psikolojik Doyum Edinimi, Disiplin Sorunlarında Artış, Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum ve Sosyal Etki faktör puanlarının cinsiyete göre anlamlı olarak değişmediği sonucuna ulaşılmıştır. Kız öğrencilerin Bağımlılık faktör puanları, erkek öğrencilerin bağımlılık faktörü puanlarından anlamlı olarak daha yüksektir. Bu sonucu destekler nitelikte Tektaş (2014) yaptığı araştırmada kız öğrencilerin sosyal ağlarda daha fazla zaman geçirdiği bulgusuna ulaşmıştır. Bu öncüllerden kız öğrencilerin sosyal ağ bağımlılığı problemini erkek öğrencilere nazaran daha sık yaşadığı kanısına varılabilir. Kız öğrencilerin Dijital Takip puanları erkek öğrencilerden anlamlı olarak daha yüksektir. Kız öğrencilerin başka insanların hayatları ile ilgili bilgi edinmek amacıyla sosyal ağları daha fazla kullandığı sonucuna ulaşılmıştır. Balcı ve Gölcü (2013) bu sonuca paralel olarak kız öğrencilerin sosyal ağlarda daha fazla fotoğraf paylaştıkları ve arkadaşlarının paylaşımlarını daha fazla kontrol ettikleri ve insanlar ve olaylar hakkında daha fazla bilgi edinmeye çalıştıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Kız öğrencilerin Akademik Başarıya Olumsuz Etki faktör puanları erkek öğrencilerden anlamlı olarak yüksektir. Kız öğrencilerin, sosyal ağların akademik yaşantılarını, erkek öğrencilere nazaran daha fazla olumsuz etkilediğine dair algılara sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre sosyal ağ bağımlılığını daha fazla yaşamaları veya dijital takip davranışlarını daha fazla sergilemelerinden kaynaklanıyor olabilir. Erkek öğrencilerin Etkileşim Kaygısında Düşüş faktör puanları kız öğrencilerden anlamlı olarak yüksektir. Erkek öğrencilerin sosyal ağlarda iletişim kurarken daha düşük düzeyde etkileşim kaygısı yaşamaları, sosyal ağlarda gündelik hayata göre daha rahat ve cesur davranışlar sergiledikleri sonucuna ulaşmamızı sağlayabilir. Erkek öğrencilerin Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum faktör puanları kız öğrencilere göre anlamlı olarak daha yüksektir. Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum

faktör puanlarının erkek öğrencilerde daha yüksek çıkması, erkek öğrencilerin sosyal ağlarda daha rahat ve cesur davranışlar sergilendiği için öğretmenlerle sosyal ağlarda arkadaş takipçi olduklarında öğretmenleri tarafından kontrol edebileceklerini ve özgürce davranamayacaklarını düşünmelerinden kaynaklanıyor olabilir.

Sosyal Ağ Algı Ölçeği faktör puanları sınıf düzeyine göre incelendiğinde sadece Etkileşim Kaygısında Düşüş faktöründe anlamlı farklılık bulunmuştur. Sosyal Ağ Algı Ölçeği faktör puanlarının sınıf düzeyi değişkenine göre farklılaşma eğiliminde olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Genel Fayda, Eğitsel Fayda, Bağımlılık, Dijital Takip, Akademik Başarıya Olumsuz Etki, Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı, Paylaşımlar Yaparak Psikolojik Doyum Edinimi, Disiplin Sorunlarında Artış, Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum, Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum ve Sosyal Etki faktörlerinde sınıf düzeyine göre faktör puanlarında anlamlı farklılık bulunamamıştır. 10. sınıfların Etkileşim Kaygısında Düşüş faktör puanlarının anlamlı olarak 11. sınıflardan yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bedir (2016) sosyal medyaya yönelik tutumların sınıf düzeyine göre anlamlı olarak değişmediği bulgusuna ulaşmıştır. Yağcı ve Işık (2015) ise sosyal ağ kullanımının sınıf düzeyine göre değişmediğini belirtmiştir. Sadece Etkileşim Kaygısında Düşüş faktöründe anlamlı farklılık çıkması diğer faktörlerde anlamlı farklılığın görülmemesi, sınıf düzeyi fark etmeksizin tüm öğrencilerin küçük yaşlardan itibaren dokunmatik cihazları ve interneti kullanmaya başlaması ve hepsinin z kuşağında olması ile açıklanabilir.

Araştırma sonucunda Genel Fayda, Eğitsel Fayda, Bağımlılık, Dijital Takip, Akademik Başarıya Olumsuz Etki, Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı, Paylaşımlar Yaparak Psikolojik Doyum Edinimi, Etkileşim Kaygısında Düşüş, Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum, Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum ve Sosyal Etki faktör puanlarının öğrenim görülen lise türüne göre anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmadan farklı olarak Korkut (2016) öğrenim görülen lise türüne göre sosyal medyaya yönelik tutumun farklılaşmadığı bulgusuna erişmiştir. Tuğlu (2017) ise başarısı yüksek olan okullarda öğrenim gören öğrencilerin daha az sosyal medya kullandıkları bulgusuna erişmiştir. Sadece Disiplin Sorunlarında Artış faktörü puanlarının lise türüne göre anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anadolu Liselerinde öğrenim gören öğrencilerin Genel Fayda faktör puanları İmam Hatip Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin faktör puanlarından anlamlı olarak daha yüksektir. Fen Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin Eğitsel Fayda faktör puanları, diğer liselerde öğrenim

gören öğrencilerin faktör puanlarından anlamlı olarak daha yüksektir. Bu bulgudan Fen Lisesi öğrencilerinin sosyal ağların diğer lise türlerinde öğrenim gören öğrencilere göre eğitsel olarak daha faydalı olduğuna dair algıları olduğu sonucuna ulaşabiliriz. Fen Lisesi öğrencilerinin Bağımlılık faktörü puanları, anlamlı olarak diğer liselerde öğrenim gören öğrencilerin Bağımlılık faktörü puanlarından daha düşüktür. Fen Lisesi öğrencilerinin diğer lise türlerinde öğrenim gören öğrencilere göre daha düşük düzeyde bağımlılık problemleri yaşadığı söylenebilir. Fen Lisesi öğrencilerinin Dijital Takip faktör puanları diğer lise türlerinde öğrenim gören öğrencilerin faktör puanlarından düşüktür. Fen Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin Dijital Takip faktörü puanları Anadolu Lisesi, İmam Hatip Lisesi, Özel Anadolu Lisesi öğrencilerinin faktör puanlarından ise anlamlı olarak düşüktür. Bu bulgudan hareketle Fen Lisesi öğrencilerinin diğer lise türlerinde öğrenim gören öğrencilerden daha düşük düzeyde dijital takip davranışlarını sergilediği söylenebilir.

Fen Lisesi öğrencilerinin Akademik Başarıya Olumsuz Etki faktör puanları diğer lise türlerinde öğrenim gören öğrencilerin faktör puanlarından düşüktür. İmam Hatip Lisesi ve Özel Anadolu Lisesi öğrencilerinden ise anlamlı olarak düşüktür. Bu bulguyu destekler nitelikte Bekdemir ve Tağrikulu (2018) akademik başarısı yüksek öğrencilerin sosyal ağların akademik hayatlarını olumsuz etkilemediğini, akademik başarısı düşük öğrencilerin ise akademik başarıların olumsuz etkilediğini düşündüklerini belirtmiştir. Fen lisesi öğrencilerinin akademik yaşantılarını diğer lise türlerinde öğrenim gören öğrencilere göre sosyal ağların daha az olumsuz etkilediğini söyleyebiliriz. Bunun sebebinin sosyal ağları akademik amaçlarla diğer lise türlerindeki öğrencilere göre daha fazla kullanmaları ve sosyal ağ bağımlılığı gibi sorunları daha az yaşamaları olabilir. Meslek Lisesi öğrencilerinin Akademik Başarıya Olumsuz Etki faktör puanları ise İmam Hatip Lisesi ve Özel Anadolu Lisesi öğrencilerinin faktör puanlarından anlamlı olarak daha düşüktür.

Özel Anadolu Lisesi öğrencilerinin Kullanıma Yönelik Sosyal Baskı faktör puanları diğer lise türlerinde öğrenim gören öğrencilerin faktör puanlarından yüksektir. Meslek Lisesi öğrencilerinin Kullanıma Yönelik Sosyal Baskı Faktör puanlarından ise anlamlı olarak yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Fen Lisesi öğrencilerinin Paylaşımlar Yapararak Psikolojik Doyum Edinimi faktör puanları diğer lise türlerinde öğrenim gören öğrencilerin faktör puanlarından anlamlı olarak düşüktür. Fen Lisesi öğrencilerinin psikolojik doyum edinimi amacıyla sosyal ağları diğer lise türlerinde öğrenim gören öğrencilere göre daha az kullandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Fen Lisesi öğrencilerinin Etkileşim Kaygısında düşüş faktör puanları diğer lise türlerinde öğrenim gören öğrencilerden düşüktür. Anadolu Lisesi ve Meslek Lisesi öğrencilerinden ise anlamlı olarak düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Fen Lisesi öğrencilerinin Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum faktör puanları Meslek Lisesi öğrencilerinin faktör puanından anlamlı olarak düşüktür. Meslek Lisesi öğrencilerinin Fen Lisesi öğrencilerine göre sosyal ağlarda öğretmenlerle arkadaşlık-takipçiliğe yönelik daha fazla olumlu tutuma sahip oldukları söylenebilir. Özel Anadolu Lisesi öğrencilerinin Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum faktör puanları Fen Lisesi öğrencilerinin faktör puanından anlamlı olarak yüksektir. Özel Anadolu Lisesi öğrencilerinin Fen Lisesi öğrencilerine göre sosyal ağlarda öğretmenlerle arkadaşlık-takipçiliğe daha fazla olumsuz tutuma sahip oldukları söylenebilir.

İmam Hatip Lisesi öğrencilerinin Sosyal Etki faktör puanları diğer lise türlerinde öğrenim gören öğrencilerden düşüktür. Anadolu ve Fen Lisesi öğrencilerinin Sosyal Etki faktör puanlarından ise anlamlı olarak düşüktür. Meslek Lisesi öğrencilerin ise Fen Lisesi öğrencilerinden Sosyal Etki faktör puanları anlamlı olarak daha düşüktür. İmam Hatip Lisesi öğrencilerinin sosyal ağların toplum üzerinde olumlu etkileri olduğuna dair algılarının diğer lise türlerinde öğrenim gören öğrencilere göre daha düşük olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerle sosyal ağlarda öğretmenlerle arkadaş-takipçi olma durumuna göre Sosyal Ağ Algı Ölçeği Genel Fayda, Eğitsel Fayda, Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı, Etkileşim Kaygısında Düşüş, Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum ve Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum faktör puanlarının anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Genel Fayda ve Eğitsel Fayda faktörlerinde öğretmenleriyle sosyal ağlarda arkadaş-takipçi olanların faktör puanları olmayanlardan daha yüksektir. Öğretmenleriyle sosyal ağlarda arkadaş-takipçi olan öğrencilerin Eğitsel Fayda faktör puanlarının yüksek olmasının nedeni sosyal ağlarda öğretmenleri ile eğitsel amaçlarla etkileşime girmiş olmalarından olabilir. Öğretmenleriyle sosyal ağlarda arkadaş-takipçi olmayanların faktör puanları Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı faktöründe anlamlı olarak öğretmenleriyle sosyal ağlarda arkadaş-takipçi olanlara göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin Etkileşim Kaygısında Düşüş faktör puanları öğretmenleriyle sosyal ağlarda arkadaş-takipçi olmayanların lehine anlamlı olarak yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum faktöründe öğretmenleriyle sosyal ağlarda arkadaş-takipçi olanların faktör puanları anlamlı olarak daha yüksektir. Bunun sebebi

öğretmenleriyle arkadaş olmaya olumlu tutum sahibi olmaları olabilir. Ayrıca öğretmenleriyle sosyal ağlarda arkadaş olmalarının öğretmenleriyle sosyal ağlarda arkadaşlığa bakış açılarını olumlu etkilediği söylenebilir. Öğretmenlerle arkadaşlığa olumsuz tutum faktöründe öğretmenleriyle sosyal ağlarda arkadaş-takipçi olmayanların faktör puanları sosyal ağlarda arkadaş-takipçi olanlardan anlamlı olarak yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Akıllı cep telefonu kullanımı okullarda serbest olmalıdır görüşüne verilen cevaplar açısından Sosyal Ağ Algı Ölçeği faktör puanları, Genel Fayda, Eğitsel Fayda, Bağımlılık, Dijital Takip, Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı, Paylaşımlar Yapararak Psikolojik Doyum Edinimi, Etkileşim Kaygısında Düşüş, Disiplin Sorunlarında Artış ve Sosyal Etki faktörlerinde anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Akademik Başarıya Olumsuz Etki, Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum ve Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum faktörlerinde akıllı cep telefonu kullanımı okullarda serbest olmalıdır görüşüne verilen cevaplar açısından anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Genel Fayda ve Eğitsel Fayda faktörlerinde akıllı cep telefonu kullanımı okullarda serbest olmalıdır yönünde görüş bildirenlerin faktör puanları anlamlı olarak daha yüksektir. Bu durum, sosyal ağları genel ve eğitsel olarak daha faydalı algıladıklarından dolayı okullarda bu imkândan yararlanmak istemelerinden kaynaklanıyor olabilir. Bağımlılık faktörü puanları akıllı cep telefonu kullanımı okullarda serbest olmalıdır görüşünde olanlar lehine anlamlı olarak yüksektir. Bu durum daha fazla bağımlılık problemi yaşamalarından dolayı okul saatleri içinde de sosyal ağları kullanmak istemelerinden kaynaklanıyor olabilir. Dijital Takip faktöründe, akıllı cep telefonu kullanımı okullarda serbest olmalıdır görüşünde olanların faktör puanları anlamlı olarak daha yüksektir. Bu durum merak ettikleri kişileri okul saatleri içinde de sosyal ağlarda kontrol etmek istemelerinden kaynaklanıyor olabilir. Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı faktöründe akıllı cep telefonu kullanımı okullarda serbest olmalıdır görüşünde olanların faktör puanları anlamlı olarak daha yüksektir. Paylaşımlar Yapararak Psikolojik Doyum Edinimi faktöründe akıllı cep telefonu kullanımı okullarda serbest olmalıdır lehine görüş bildirenlerin faktör puanları daha yüksektir. Bu durum okul saatleri içinde de paylaşım yapmak istemeleri ve sosyal ağlarda paylaşımlar yaparak psikolojik doyum edinmeye daha fazla çalışmalarından kaynaklanıyor olabilir. Etkileşim Kaygısında Düşüş faktörü akıllı cep telefonu kullanımı okullarda serbest olmalıdır görüşünde olanlar lehine anlamlı olarak yüksektir. Bu durumun sosyal ağlarda kendilerini daha rahat ifade edebilmeleri sebebiyle kaynaklandığı düşünülebilir. Disiplin Sorunlarında Artış faktöründe akıllı cep telefonu

kullanımı okullarda serbest olmamalıdır görüşünde olanların faktör puanları anlamlı olarak daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç sosyal ağların okullarda disiplin sorunlarını artırdığına dair algılarının daha yüksek olmasından dolayı akıllı cep telefonu kullanımının okullarda yasaklanarak, sosyal ağların kullanımının sınırlandırılmasını istemelerinden kaynaklanıyor olabilir. Sosyal Etki faktöründe okullarda akıllı cep telefonu kullanımı serbest olmalıdır görüşünde olanların faktör puanları anlamlı olarak daha yüksektir.

Sosyal Ağ Algı Ölçeği Genel Fayda, Eğitsel Fayda, Bağımlılık, Etkileşim Kaygısında Düşüş ve Sosyal Etki faktör puanlarının sosyal ağlarda bulunan derslerle ilgili sayfa ve gruplara üyelik-takipçilik durumuna göre anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Genel Fayda ve Eğitsel Fayda faktörlerinde sosyal ağlarda bulunan derslerle ilgili grup ve sayfalara üye-takipçi olanlar lehine anlamlı farklılık bulunmaktadır. Bağımlılık faktöründe ise sosyal ağlarda bulunan derslerle ilgili grup ve sayfalara üye-takipçi olmayanların faktör puanları daha yüksek çıkmıştır. Etkileşim Kaygısında Düşüş faktöründe de derslerle ilgili sayfa ve gruplara üye-takipçi olmayanların faktör puanları anlamlı olarak daha yüksektir. Sosyal Etki faktöründe ise derslerle ilgili grup ve sayfalara üye-takipçi olanların faktör puanlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Günlük sosyal ağ kullanım süresine göre Sosyal Ağ Algı Ölçeği faktör puanlarının Disiplin Sorunlarında Artış ve Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum faktörleri hariç anlamlı olarak değiştiği sonucuna ulaşılmıştır. Genel Fayda faktör puanları günlük sosyal ağ kullanım süresine göre anlamlı olarak değişmektedir. Genel Fayda faktör puanlarının günlük sosyal kullanım süresi arttıkça artış eğiliminde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Toker (2016) günlük sosyal ağ kullanım süresi ile sosyal ağların iletişim ve eğlence motivasyonu ile kullanımı arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğunu belirtmiştir.

Eğitsel Fayda faktörü puanları günlük sosyal ağ kullanım süresine göre anlamlı olarak değişmektedir. Eğitsel Fayda faktör puanlarının günlük sosyal kullanım süresi arttıkça yükselmekte olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Günde yaklaşık yarım saat sosyal ağ kullananların Eğitsel Fayda faktör puanları anlamlı olarak diğer gruplardan daha düşüktür. Günde yaklaşık bir saat sosyal ağ kullananların faktör puanları, günde dört saatten fazla kullananların puanlarından anlamlı olarak daha düşüktür.

Bağımlılık faktörü puanlarının günlük sosyal ağ kullanım süresi arttıkça anlamlı olarak arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonucu destekler nitelikte Çakır ve Oğuz (2017) yaptıkları

araştırmada günlük bir saat sosyal ağ kullananların, günde üç ve dört saat kullananlara nazaran sosyal ağ bağımlılığı faktör puanlarının anlamlı olarak daha düşük olduğu bulgusuna ulaşmışlardır. Kalender (2016) ise sosyal medya kullanım sıklığı arttıkça öğrencilerin sosyal ağların kendilerini sosyal çevrelerinden kopardığı yönünde algılarının arttığı bulgusuna ulaşmıştır. Batıgün ve Hasta (2010) internet bağımlılarının interneti daha uzun süre ve etkileşim amaçlı kullandıklarını belirtmiştir. Demir (2016) sosyal ağ kullanım sıklığı arttıkça aile içi iletişimin olumsuz etkilendiği bulgusuna ulaşmıştır. Bu bulgulardan günlük sosyal ağ kullanım süresi arttıkça sosyal ağ bağımlılığının arttığı ve öğrencilerin sosyal hayatlarının daha fazla olumsuz etkilendiği sonucuna ulaşılabilir.

Dijital Takip faktör puanlarının günlük sosyal ağ kullanım süresi yükseldikçe artış eğiliminde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Günde yaklaşık yarım saat sosyal ağ kullananların Dijital Takip faktörü puanları diğer gruplardan anlamlı olarak düşüktür. Günde yaklaşık bir saat sosyal ağ kullananların dijital takip faktör puanları, günde yaklaşık üç saat, günde yaklaşık dört saat ve günde dört saatten fazla kullananların faktör puanlarından anlamlı olarak daha düşüktür. Günde yaklaşık iki saat, yaklaşık üç saat ve günde yaklaşık 4 saat sosyal ağ kullananların dijital takip faktör puanları anlamlı olarak dört saatten fazla sosyal ağ kullananların Dijital Takip faktör puanlarından daha düşüktür. Çiftçi (2010), günde dokuz saat internet kullananların, 1-3 saat internet kullananlara göre sanal takipçilik davranışlarının daha yüksek olduğunu bulgusuna ulaşmıştır. Gökler, Aydın, Ünal ve Metintaş (2016) sosyal ağ kullanım sıklığı ile gelişmeleri kaçırma korkusu arasında anlamlı ilişki bulmuştur. Vural ve Bat (2010) ve Joinson (2008) ise yaptıkları araştırmalarda arkadaşlarının ne yaptığını kontrol etmenin sosyal medyanın en önemli kullanım nedenleri arasında olduğu sonucuna ulaşmıştır. Günlük sosyal ağ kullanım süresi arttıkça dijital takip faktör puanlarının artmasından, öğrencilerin başkalarının hayatları hakkında bilgi edinmek isteklerinin sosyal ağ kullanım sürelerini artırdığı kanısına varmamızı sağlayabilir.

Akademik Başarıya Olumsuz Etki faktöründe günlük sosyal ağ kullanım süresine göre faktör puanları anlamlı olarak değişmektedir. Akademik Başarıya Olumsuz Etki faktör puanları günlük kullanım süresi arttıkça artış eğiliminde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Günde yaklaşık yarım saat sosyal ağ kullananların faktör puanları, günde yaklaşık üç saat kullananların, günde yaklaşık 4 saat kullananların ve günde 4 saatten fazla kullananların faktör puanlarından anlamlı olarak daha düşüktür. Günde yaklaşık bir saat kullananların faktör puanları, günde yaklaşık üç saat kullananların, günde yaklaşık 4 saat kullananların ve günde 4 saatten fazla kullananların faktör puanlarından anlamlı olarak daha düşüktür. Günde iki

saat sosyal ağ kullananların faktör puanları, günde yaklaşık üç saat ve günde dört saatten fazla kullananların faktör puanlarından anlamlı olarak düşüktür. Bedir (2016) sosyal medyada öğrencilerin geçirdikleri süre arttıkça akademik başarılarının düştüğü bulgusuna ulaşmıştır. Gürültü (2016) ise günlük sosyal ağ kullanım süresi arttıkça akademik ertelemeciliğin arttığı, günlük iki saatten fazla sosyal ağ kullanım süresinden sonra akademik ertelemeciliğin anlamlı olarak artmaya başladığı ve sosyal medya kullanımından ötürü öğrencilerin akademik yaşantılarının olumsuz etkilenebileceği bulgularına ulaşmıştır. Tanrıverdi ve Sağır (2014) yaptığı araştırmada tanıma ve tanınma amaçlı sosyal medya kullanımı ile sosyal etkileşim ve iletişim amaçlı sosyal medya kullanımı arttıkça yıl sonu akademik başarı notlarının düştüğünü fakat eğitim amaçlı sosyal medya kullanımı arttıkça yıl sonu notlarının arttığı bulgusuna erişmiştir. Paul vd. (2012)'nin gerçekleştirdikleri çalışmada öğrencilerin Facebook'ta harcadıkları zaman ile akademik başarıları arasında negatif bir ilişki bulunmuştur. Junco (2012) ise Facebook kullanım sıklığı ile öğrencilerin derslere bağlılığı arasında negatif bir ilişkinin olduğunu belirtmiştir. Dabbagh ve Kitsantas (2012) sosyal ağların öğrenciler için faydalı bir bireysel öğrenme ortamı olduğunu fakat öz denetimi yüksek öğrencilerin bu amaçlarla kullandığını belirtmiştir. Günlük sosyal ağ kullanım süresi arttıkça Akademik Başarıya Olumsuz Etki faktör puanlarının artmasından, günlük sosyal ağ kullanımının arttıkça öğrencilerin daha az ders çalıştıkları, ders çalışmaları gerekirken sosyal ağları kullandıkları ve sosyal ağlardan dolayı derslerine motive olamadıkları sonucuna ulaşılabilir. Ayrıca öğrencilerin sosyal ağ kullanım süresi arttıkça akademik yaşantılarının olumsuz etkilendiğine dair algılarının artışından sosyal ağları eğitsel amaçlarla kullanmadıkları kanısına varabiliriz. Öğrencilerin sosyal ağların akademik yaşantılarını olumsuz etkilediğini düşünmelerine rağmen yoğun olarak sosyal ağları kullanmaları, bu duruma ilişkin farkındalıklarının olduğu fakat öz denetimlerinin düşük olmasından veya bağımlı olmalarından dolayı kendilerini engelleyemedikleri ve ders çalışmayarak sosyal ağları kullandıkları kanısına ulaşmamızı sağlayabilir.

Kullanımına Yönelik Sosyal Baskı faktör puanlarının günlük sosyal ağ kullanım süresine göre anlamlı olarak farklılaştığı bulgusuna ulaşılmıştır. Kullanımına yönelik sosyal baskı faktör puanlarının günlük sosyal ağ kullanım süresi arttıkça artış eğiliminde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Günlük yaklaşık yarım saat sosyal ağ kullananların faktör puanları, günlük yaklaşık üç saat kullananların, günde yaklaşık dört saat kullananların ve günde dört saatten fazla kullananların faktör puanlarından anlamlı olarak düşüktür. Günde yaklaşık bir saat ve günde yaklaşık iki saat sosyal ağ kullananların faktör puanları günde dört saatten

fazla kullananların faktör puanlarından anlamlı olarak düşüktür. Öğrencilerin sosyal ağ kullanım süreleri arttıkça sosyal ağ kullanımına yönelik algıladıkları sosyal baskının artmasından, sosyal ağları gün içinde daha fazla sürelerde kullanan öğrencilerin, sosyal çevreleriyle iletişimlerinde ve arkadaşlarıyla yaptıkları sohbetlerde sosyal ağların önemli bir işlevi olduğu kanısına varmamızı sağlayabilir.

Paylaşımlar Yaparak Psikolojik Doyum Edinimi faktörü puanları günlük sosyal ağ kullanım süresine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Paylaşımlar Yaparak Psikolojik Doyum Edinimi faktör puanlarının günlük sosyal ağ kullanım süresi arttıkça artış eğiliminde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Günde yaklaşık yarım saat sosyal ağ kullananların faktör puanları, günde yaklaşık bir saat kullananların, günde yaklaşık 4 saat kullananların ve günde 4 saatten fazla kullananların faktör puanlarından anlamlı olarak düşüktür. Günlük yaklaşık bir saat sosyal ağ kullananların Paylaşımlar Yaparak Psikolojik Doyum Edinimi faktör puanları anlamlı olarak günde 4 saatten fazla sosyal ağ kullananların faktör puanlarından düşüktür. Günde yaklaşık iki saat sosyal ağları kullananların faktör puanları, günde yaklaşık dört saat ve dört saatten fazla kullananların faktör puanlarından anlamlı olarak düşüktür. Günde yaklaşık üç saat sosyal ağ kullananların faktör puanları, günde dört saatten fazla sosyal ağ kullananların faktör puanlarından anlamlı olarak düşüktür. Bu araştırmayı destekler nitelikte Kalender (2016) lise öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada sosyal kullanım sıklığı ve süresi arttıkça öğrencilerin sosyal ağlardan paylaşımlar yoluyla edindikleri psikolojik doyumun arttığı bulgusuna ulaşmıştır. Toker (2016) ise bu araştırmaya sonuçlarıyla paralel olarak sosyal ağ kullanım süresi ile psikolojik tatmin arasında pozitif bir korelasyon olduğunu belirtmiştir. Bu sonuçlardan paylaşımlar yaparak, sosyal ağlarda özgüven kazanmak, tanınırlığını ve saygınlığını artırmak isteyen öğrencilerin sosyal ağları daha fazla kullandığı kanısına varabiliriz.

Etkileşim Kaygısında Düşüş faktör puanlarının günlük sosyal ağ kullanım süresi arttıkça artış eğiliminde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Günde yaklaşık yarım saat sosyal ağları kullananların Etkileşim Kaygısında Düşüş faktör puanları, günde yaklaşık 4 saat kullananların ve günde dört saatten fazla kullananların puanlarından anlamlı olarak düşüktür. Günde yaklaşık bir saat sosyal ağ kullananların faktör puanları, günde yaklaşık 4 saat ve günde 4 saatten fazla sosyal ağ kullananların puanlarından anlamlı olarak düşüktür. Günde yaklaşık 2 saat sosyal ağ kullananların faktör puanları günde 4 saatten fazla kullananların faktör puanlarından anlamlı olarak düşüktür. Demir (2016) sosyal medyayı günlük olarak daha yoğun kullanan lise öğrencilerinin kendilerini bu ortamlarda kendilerini daha rahat

ifade edebildikleri bulgusuna ulaşmıştır. Batıgün ve Hasta (2010) internet bağımlılarının interneti daha çok sosyal etkileşim amaçlı kullandıklarını belirtmiştir. Sheldon (2008) yüz yüze iletişim kurarken daha çok kaygı ve korku yaşayan öğrencilerin Facebook sosyal ağında daha fazla vakit geçirdiklerini belirtmiştir. Doğan ve Tosun (2016) ise lise öğrencilerinin sosyal kaygı düzeyleri arttıkça sosyal ağ kullanımlarının da arttığını, aynı şekilde sosyal kaygı düzeyleri arttıkça problemlili akıllı telefon kullanım düzeylerinin de arttığını belirtmiştir. Doğan ve Çolak (2016) sosyal kullanım süresi ile kendini gizleme, yalnızlık ve sosyal görünüş kaygısı arasında ilişki olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin sosyal ağlarda geçirdikleri süre arttıkça Etkileşim Kaygısında Düşüş faktörü puanlarının artmasından, sosyal ağlarda daha rahat ve cesur davranış sergileyen öğrencilerin ve/veya günlük yaşantılarında sosyal kaygı düzeyi yüksek olan öğrencilerin sosyal ağları daha çok kullandıkları kanısına varılabilir.

Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumlu Tutum faktör puanları günlük sosyal ağ kullanım süresine göre anlamlı olarak değişmektedir. Günlük yaklaşık yarım saat sosyal ağ kullananların Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum faktör puanları, günlük yaklaşık bir saat sosyal ağ kullananların ve günlük yaklaşık 4 saat sosyal ağ kullananların faktör puanlarından anlamlı olarak düşüktür. Günlük 3 saat sosyal ağ kullananların faktör puanları, günlük bir saat ve günlük dört saat kullananların faktör puanlarından anlamlı olarak düşüktür.

Öğretmenlerle Arkadaşlığa Olumsuz Tutum faktör puanlarının günlük sosyal ağ kullanım süresine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonucu destekler nitelikte Kalender (2016) ve Korkut (2016) yaptıkları araştırmalarda öğrencilerin sosyal medya kullanım sıklığı ile öğretmenleri ile sosyal medyada arkadaşlık-takipçiliğe yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık bulunmadığını belirtmiştir.

Sosyal Etki faktör puanları günlük sosyal ağ kullanım süresine göre anlamlı olarak değişmektedir. Sosyal Etki faktör puanlarının günlük sosyal ağ kullanım süresi arttıkça artış eğiliminde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Günlük yaklaşık yarım saat sosyal ağ kullananların Sosyal Etki faktör puanları diğer gruplardan anlamlı olarak daha düşüktür. Günlük yaklaşık bir saat ve yaklaşık iki saat sosyal ağ kullananların faktör puanları günlük dört saatten fazla kullananların faktör puanlarından anlamlı olarak düşüktür. Valenzuela vd. (2009) Facebook kullanım yoğunluğu ile sosyal güven, sivil ve politik katılım arasında pozitif korelasyon olduğunu belirtmiştir. Sosyal ağları günlük olarak daha fazla sürelerde kullanan öğrencilerin,

sosyal ağların, sosyal empati, sosyal farkındalık ve sivil katılım hususlarında olumlu toplumsal etkileri olduğuna dair algılara sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır

5.2. Öneriler

- 1- Öğrencilere sosyal ağların eğitsel amaçlarla nasıl faydalı bir şekilde kullanılabileceğine dair eğitimler verilmelidir.
- 2- Öğretmenlere sosyal ağların eğitsel amaçlarla nasıl faydalı bir şekilde kullanılabileceğine dair eğitimler verilmelidir.
- 3- Öğrencilerin sosyal ağ bağımlısı olabildiği ve sosyal çevrelerinden kopabildiği görülmüştür. Öğrencilere ve öğretmenlere sosyal ağların insan davranışlarına ve psikolojisine etkisi hususunda eğitimler verilmelidir.
- 4- Öğretmenlerin sosyal ağları formal eğitimi destekleyecek şekilde kullanmalarının, öğrencilerin akademik yaşantılarına olumlu etkileri olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin sosyal ağları formal eğitimi destekleyecek nitelikte kullanmaları desteklemeli ve teşvik edilmelidir.
- 5- Sosyal ağların öğretmenler açısından öğrencileri tanımayı, takip etmeyi ve öğrencilerle iletişimi kolaylaştırdığı görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin sosyal ağlardan kendileri ile okul saatleri dışında iletişim kuran öğretmenlerine karşı olumlu tutumlar geliştirebildiği görülmüştür. Öğretmenlerin sosyal ağ kullanıyorlarsa öğrencileri ile arkadaş takipçi olmaları önerilebilir.
- 6- Öğretmenlerin, sosyal ağlarda öğrencileri ile arkadaş takipçi olduklarında yaptıkları paylaşımlarından dolayı öğretmen imajının zedelenebileceği görülmüştür. Öğrencilerin, sosyal ağlarda daha düşük etkileşim kaygısı yaşamalarının öğretmenleri ile sosyal ağlarda etkileşim içinde bulunurken istemeyen davranışlar sergileyebilmelerine neden olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Öğretmenlerin sosyal ağlarda paylaşımlarına dikkat etmesi, sosyal ağlarda da öğrencilerin rol modeli olduğunu düşünerek paylaşımlar yapması daha uygun olacaktır. Bu hususlarda öğretmenler bilinçlendirilmelidir.
- 7- Öğretmenler; öğrencileri için özel farklı hesaplar açarak öğrencilerini sosyal ağlarda eklemeli ya da paylaşım ayarları yaparak, siyasi ya da öğretmenliğin rol model durumuna uygun olmayan paylaşımlarını öğrencilerinin görmemelerini sağlamalıdır.

- 8- Öğretmenler öğrencileri ile arkadaş olduklarında eğitim sistemimizin duyuşsal ve örtük hedeflerine uygun paylaşımlar yapmalıdırlar.
- 9- Öğretmenlerin sosyal ağlarda bazı öğrencilerin arkadaşlık-takipçilik isteklerini kabul ederken, bazı öğrencilerin arkadaşlık-takipçilik isteklerini kabul etmemesinin veya öğretmenlerin bazı öğrencileri sosyal ağlarda arkadaş-takipçi olarak eklerken bazı öğrencileri eklememesinin, arkadaşlık takipçilik istekleri kabul edilmeyen ve öğretmenlerince arkadaş-takipçi olarak eklenmeyen öğrenciler üzerinde olumsuz etkileri olabilmektedir. Bu durum öğrencilerin öğretmenlerine karşı olumsuz tutumlar geliştirmesine neden olmaktadır. Öğretmenler derslerine girdiği, kendilerine istek yollayan her öğrenciyi kabul etmeli ya da hiçbir öğrenciyi kabul etmemelidir. Öğretmenlere, öğrencilerle sosyal ağlarda etkileşime girerken nelere dikkat etmeleri gerektiğine dair eğitimler verilebilir.
- 10- Öğretmenler ve okul yönetimleri velileri sosyal ağların etkilerine dair bilgilendirmeli, aile içi iletişime sosyal ağların olumsuz etkilerine dair ebeveynler bilinçlendirmelidir.
- 11- Veliler çocuklarının sosyal ağ kullanımını kontrol etmeli, sosyal ağ kullanıyorlarsa çocukları ile sosyal ağlarda arkadaş-takipçi olmalı ve cep telefonu kullanımlarını sınırlandırmalıdırlar.
- 12- Öğrencilere sosyal ağları nasıl güvenli bir şekilde kullanacakları konusunda eğitimler verilmelidir.
- 13- Öğrencilerin günlük yaşantıda kazanamadıkları ya da tatmin edemedikleri hislerini sosyal ağlarda paylaşımlar yaparak edinmeye çalıştıkları ve bu amaçla teşhirci paylaşımlar yapabildikleri görülmüştür. Öğrenciler sosyal ağlarda paylaşımlar yaparken nelere dikkat etmeleri gerektiği konusunda öğretmenleri ve velileri tarafından bilinçlendirilmelidirler.
- 14- Okullarda, sosyal ağların disiplin sorunlarını artırabildiği görülmüştür. Öğretmenler, okul yöneticileri ve okul rehber öğretmenleri okulda yaşanan olumsuz olaylar hakkında sosyal ağlarda paylaşımlar yapmamaları ve sosyal ağlarda arkadaşlarını incitici paylaşımlar yapmalarının suç olduğu hususunda öğrencileri bilinçlendirmelidirler.
- 15- Öğrencilerin sosyal ağlarda günlük hayata kıyasla daha düşük etkileşim kaygısı taşımaları, öğrencilerin günlük hayatta yapmaya cesaret edemeyecekleri davranışları sosyal ağlarda sergilemelerine neden olabilmektedir. Bu durum okuldaki disiplin

sorunlarının artmasına da neden olabilmektedir. Öğrenciler yüz yüze iletişim kurarken yapmayacakları davranışları sosyal ağlarda da yapmamaları gerektiği hususunda bilinçlendirilmelidirler.

- 16- Öğrencilerin sosyal ağları yeni insanlarla tanışmak amacıyla kullanabildikleri görülmüştür. Öğrenciler, sosyal ağlarda günlük hayatta tanımadıkları insanlarla tanışmalarının riskli bir davranış olduğu ve sosyal ağlarda tanıştıkları insanlara özel bilgilerini vermemeleri gerektiği konusunda bilgilendirilmelidirler. Öğrenciler sosyal ağlarda tanıştığı ve günlük hayatta tanımadığı kişilerle günlük hayatta buluşmalarını konusunda bilinçlendirilmelidirler.
- 17- Öğrencilerin çok büyük kısmı okullarda akıllı cep telefonu kullanımının serbest olmasını istemektedir. Serbest olduğunda ise öğrencilerin derslerde sosyal ağlara girdikleri, cep telefonundan gelen bildirimlerin sık sık dikkat dağıttığı ve okullarda disiplin sorunlarının artabildiği görülmüştür. Sosyo-demografik olarak problemli bölgelerdeki liselerde okul aile birliği ortak kararı ile veli desteği sağlanarak öğrencilerin okullara akıllı cep telefonunu ile gelmesi yasaklanabilir. Ya da sadece sesli konuşma özelliğine sahip telefonların kullanımı özendirilebilir.
- 18- Eğitim fakültelerinde sosyal ağların eğitsel kullanımı ve öğrenciler üzerindeki etkileri konularında öğretmen adayları daha fazla bilinçlendirilmelidir.
- 19- Araştırma Malatya ilindeki lise öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Başka örneklem grupları üzerinde benzer araştırmalar yapılabilir.
- 20- Araştırmanın nicel kısmının örneklemini öğrenciler oluşturmaktadır. Öğretmenlerin sosyal ağlara yönelik algıları inceleyen benzer araştırmalar yapılabilir.
- 21- Öğrencilerin sosyal ağ kullanımlarının çeşitli psiko-sosyal değişkenlerle ilişkisini inceleyen yapısal eşitlik modellemesi çalışmaları daha fazla yapılmalıdır.
- 22- Okullarda sosyal ağ ve akıllı cep telefonu kullanımına dair politikalar geliştirmeyi amaçlayan araştırmalar daha fazla yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Acar, S., & Yenmiş, A. (2014). Eğitimde sosyal ağların kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerini belirlemeye yönelik bir araştırma: Facebook örneği. *Electronic Journal of Vocational Colleges. Bürokon Özel Sayısı*, 4(3), 55-66.
- Ajjan, H., & Hartshorne, R. (2008). Investigating faculty decisions to adopt Web 2.0 technologies: Theory and empirical tests. *The Internet and Higher Education*, 11(2), 71-80. <https://doi.org/10.1016/j.iheduc.2008.05.002>
- Akar, E. (2010). Sanal toplulukların bir türü olarak sosyal ağ siteleri-bir pazarlama iletişimi kanalı olarak işleyişi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 107-122.
- Akay-Orak, S. (2014). *Sosyal Ağlarda Öğrenci-Öğretmen Etkileşimi (Facebook Örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Akbuğa, F. (2014). *Uses of Social Network Sites Among Digital Natives: The Case Of Facebook Use Among Metu Students*. (Master Dissertation). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Akçay, H. (2011). Kullanımlar ve Doyumlar Yaklaşımı Bağlamında Sosyal Medya Kullanımı: Gümüşhane Üniversitesi Üzerine Bir araştırma. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 33, 137–162.
- Akçayır, G. (2014). *Öğretim Üyelerinin Eğitim Ortamlarında Sosyal Ağları Kullanma Durumları*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Akdemir, N. T. (2013). *İlköğretim Öğrencilerinin Facebook Tutumları İle Akademik Erteleme Davranışları ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Akgün, F. (2015, Aralık). *Öğretmen ve Öğretim Elemanlarının Sosyal Ağ Kullanımına İlişkin Görüşleri*. 5th International Conference of Research in Education sunulmuş bildirisi, Trakya Üniversitesi, Edirne

- Akgündüz, D., & Akınoğlu, O. (2017). Fen Eğitiminde Harmanlanmış Öğrenme ve Sosyal Medya Destekli Öğrenmenin Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Motivasyonlarına Etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 42(191), 69-90. <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2017.6444>
- Akın, A. (2007). Öz-güven Ölçeği'nin geliştirilmesi ve psikometrik özellikleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 167-176.
- Akın, A. (2008). Psikolojik İyi Olma Ölçekleri: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 8(3), 721-750.
- Aktürk, A. O., Çelik, İ., Şahin, İ., & Deniz, M. E. (2014). Facebook bağlanma stratejileri ölçeğinin Türkçe uyarlama çalışması. *İlköğretim Online*, 13(1) 319-333.
- Aladwani, A. M. (2014) Gravitating towards Facebook (GoToFB): What it is? and How can it be measured? *Computers in Human Behavior*, 33 (2014), pp. 270-278, 10.1016/j.chb.2014.01.005
- Alemdar, M., İşbilen, D., Demirel, K., & Günel Telli, N. (2017). Özçekim Davranışı Narsisizm Göstergesi Olabilir mi? Özçekim ve Narsisizm Arasındaki İlişkiyi Tanımlamaya Yönelik Nitel bir Araştırma. *Global Media Journal: Turkish Edition*, 8(15).
- Alican, C., & Saban, A. (2013). Ortaokul ve lisede öğrenim gören öğrencilerin sosyal medya kullanımına ilişkin tutumları: Ürgüp örneği. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(35), 1-14.
- Alkan, M. F., & Bardakcı, S. (2017). Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Ağlardan Öğrenme Biçimleri: Nitel Bir İnceleme. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(3), 1221-1238.
- Al-Rahmi, W., & Othman, M. (2013). The impact of social media use on academic performance among university students: A pilot study. *Journal of information systems research and innovation*, 4(12), 1-10.
- Alramadhanı, M. Q. M., (2015). *Sosyal Ağlarda Elektronik Öğrenci Ürün Dosyası Kullanımının İncelenmesi: Yükseköğretimde Bir Durum Çalışması*. (Doktora Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Altunay, M. C. (2010, Mayıs). *Twitter: Gündelik Yaşamın Yeni Rutini Pıt Pıt Net*. 6. Ulusal İletişim Öğrencileri Sempozyumunda sunulmuş bildiri, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Anderson, J. C., & Gerbing, D. W. (1984). The effect of sampling error on convergence, improper solutions, and goodness of fit indices for maximum likelihood confirmatory factor analysis. *Psychometrika*, 49, 155-173.
- Anderson, T. (2012). Networks, web 2.0, and the connected learner. In R. A. Reiser & J. V. Dempsey (Eds.), *Trends and issues in instructional design and technology* (pp. 299–308). Boston, MA: Pearson.
- Andreassen, C. S., Pallesen, S., & Griffiths, M. D. (2017). The relationship between addictive use of social media, narcissism, and self-esteem: Findings from a large national survey. *Addictive Behaviors*, 64, 287-293. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2016.03.006>
- Andreassen, C. S., Torsheim, T., Brunborg, G. S., & Pallesen, S. (2012). Development of a Facebook addiction scale. *Psychological reports*, 110(2), 501-517. <https://doi.org/10.2466/02.09.18.PR0.110.2.501-517>
- Arabacıoğlu, T., & Akar-Vural, R. (2014). Using Facebook as a LMS?. *Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, 13(2), 202-214.
- Argın, F. (2013). *Ortaokul ve lise öğrencilerinin sosyal medyaya ilişkin tutumlarının incelenmesi (Çekmeköy örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Arıcak, O. T., Kınay, H. ve Tanrikulu, T. (2012). Siber Zorbalık Ölçeğinin ilk psikometrik bulguları. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 101-114.
- Arnold, N., & Paulus, T. (2010). Using a social networking site for experiential learning: Appropriating, lurking, modeling and community building. *The Internet and higher education*, 13(4), 188-196. <https://doi.org/10.1016/j.iheduc.2010.04.002>
- Arslan, A., & Kırık, A. M. (2013). Sosyal paylaşım ağlarında konum belirleme ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(40), 223-231.

- Aslam, S. (2018a). Pinterest by the Numbers: Stats, Demographics & Fun Facts. <https://www.omnicoreagency.com/pinterest-statistics/> sayfasından erişilmiştir.
- Aslam, S. (2018b). Snapchat by the Numbers: Stats, Demographics & Fun Facts. <https://www.omnicoreagency.com/snapchat-statistics/> sayfasından erişilmiştir.
- Aslam, S. (2018c). Periscope by the Numbers: Stats, Demographics & Fun Facts. <https://www.omnicoreagency.com/periscope-statistics/> sayfasından erişilmiştir.
- Atabek, O. (2013). *An Exploratory Study On The Use Of Facebook By Pre-Service Teachers In Turkey And The Usa: A Mixed Method Design*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Atalay, R. (2014). *Lise Öğrencilerinin Sosyal Medyaya İlişkin Tutumları İle Algıladıkları Sosyal Destek Düzeyleri Arasındaki İlişki: Bahçelievler İlçesi Örneği*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Ateş, S. (2018). *Snapchat Nedir? Ne İşe Yarar?*. <https://bilgihanem.com/snapchat-nedir-nasil-kullanilir/> adresinden erişilmiştir.
- Attwell, G. (2007). The personal learning environment - the future of learning? *eLearning Papers*, 2(1), 1–8.
- Aydinoğlu, T. (2013). *Finding Self on the Facebook: A Comparative Discourse Analysis of Online and Offline Self-representation*. (Master Thesis). Retrieved from: <https://search.proquest.com>.
- Aygar, B. B., & Uzun, B. (2018). Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği'nin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 5, 507–525. <http://dx.doi.org/10.15805/addicta.2018.5.3.0046>
- Babacan, M. E. (2012) *Toplumsal Paylaşım Ağlarında Sosyal Sermaye Pratikleri*. (Doktora Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Bal, E., & Bicen, H. (2017). The purpose of students' social media use and determining their perspectives on education. *Procedia Computer Science*, 120, 177-181. <https://doi.org/10.1016/j.procs.2017.11.226>
- Balcı, Ş., & Gölcü, A. (2013). Facebook Addiction among University Students in Turkey: "Selçuk University Example". *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 1(34), 255-278.

- Baran, P. (2014). *Sosyal medyanın eğitim süreci üzerindeki etkisi*. (Yüksek Lisan Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Başoğlu, U. D., & Yanar, Ş. (2016) Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Amaçları ve Alışkanlıklarının Belirlenmesi. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 6-13.
- Batıgün, A. D., & Hasta, D. (2010). İnternet bağımlılığı: Yalnızlık ve kişilerarası ilişki tarzları açısından bir değerlendirme. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11(3), 213-219.
- Bedir, A. (2016). *Sosyal Medya Kullanımının Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarına ve Tutumlarına Etkisi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Bekdemir, Ü., & Tağrikulu, P. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarıları ve Sınıf İçi Etkileşimleri Üzerinde Sosyal Medya Kullanımının Etkisi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 316-348. Doi: 10.14686/buefad.343249
- Belsey, B. (2007). Cyberbullying: an emerging threat to the always on generation. the www. cyberbullying. ca. http://cyberbullying. ca/pdf/feature_dec2005. pdf.
- Bentler, P. M. (1992). On the fit of models to covariances and methodology to the Bulletin. *Psychological Bulletin*, 112(3), 400-404
- Berthon, P. R., Pitt, L. F., Plangger, K., & Shapiro, D. (2012). Marketing meets Web 2.0, social media, and creative consumers: Implications for international marketing strategy. *Business Horizons*, 55(3), 261-271. <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2012.01.007>
- Best, P., Manktelow, R., & Taylor, B. (2014). Online communication, social media and adolescent wellbeing: A systematic narrative review. *Children and Youth Services Review*, 41, 27-36. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2014.03.001>
- Bicen, H., & Cavus, N. (2011). Social network sites usage habits of undergraduate students: Case study of Facebook. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 28, 943-947. Doi: 10.1016/j.sbspro.2011.11.174
- Bilgiç, G. H., Duman, D. & Seferoğlu, S. S. (2011). Dijital Yerlilerin Özellikleri ve Çevrim İçi Ortamların Tasarlanmasındaki Etkileri, *Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*, 257-263.

- Blossom, J. (2011). *Content nation: Surviving and thriving as social media changes our work, our lives, and our future*. Indianapolis: Wiley Publishing Inc.
- Bosch, T. E. (2009). Using online social networking for teaching and learning: Facebook use at the University of Cape Town. *Communicatio: South African Journal for Communication Theory and Research*, 35(2), 185-200. <https://doi.org/10.1080/02500160903250648>
- Bowers-Campbell, J. (2008). Cyber “pokes”: Motivational antidote for developmental college readers. *Journal of college reading and learning*, 39(1), 74-87. <https://doi.org/10.1080/10790195.2008.10850313>
- Boyd, D. M., & Ellison, N. B. (2007). Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of computer-mediated Communication*, 13(1), 210-230. <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x>
- Boyd, J. (2018). 38 Interesting and Fascinating Snapchat Statistics. <https://www.brandwatch.com/blog/snapchat-statistics/> sayfasından erişilmiştir.
- Bozkur, B., & Gündoğdu, M. (2017). Ergenlerde Utangaçlık, Kendini Gizleme ve Sosyal Medya Tutumları İlişkisi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(37).
- Brooke, Z. (2017). 139 Insta-facts every marketer must know in 2017. Retrieved from <https://www.ama.org/publications/eNewsletters/Marketing-News-Weekly/Pages/139-instagram-facts-marketers-need-to-know-2017.aspx>.
- Brown, T. A. (2006). *Confirmatory factor analysis for applied research*. New York: Guilford Press Brown.
- Bruns, A., & Bahnisch, M. (2009) *Social media : tools for user-generated content : social drivers behind growing consumer participation in user-led content generation [Volume 1 : state of the art]*. Smart Services CRC
- Bryman, A., & Cramer, D. (2002). *Quantitative data analysis with SPSS release 8 for Windows. A guide for social scientists*. (London: Routledge).
- Buffington, M. L. (2008). What is Web 2.0 and how can it further art education? *Art Education*, 61(3), 36-41. <https://doi.org/10.1080/00043125.2008.11652058>

- Burrow, A. L., & Rainone, N. (2017). How many likes did I get?: Purpose moderates links between positive social media feedback and self-esteem. *Journal of Experimental Social Psychology*, 69, 232-236. <https://doi.org/10.1016/j.jesp.2016.09.005>
- Buss, A., & Strauss, N. (2009). *The Online Communities Handbook: Building Your Business and Brand On The Web*, USA, New Riders. <http://www.google.com.tr/books> adresinden erişilmiştir.
- Buzzetto-More, N. A. (2012). Social networking in undergraduate education. *Interdisciplinary Journal of Information, Knowledge, and Management*, 7, 63-90.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum*. Ankara: Pegem Akademi.
- Castells, M. (2009). *Communication power*. New York: Oxford University.
- Cemaloğlu, N., & Bıçak, D. K. (2015). Sosyal Ağlarda Öğretmen-Öğrenci Arkadaşlığına Yönelik Öğrenci Algıları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(2), 51-76.
- Charmaz, K. (2006). *Constructing grounded theory: A practical guide through qualitative analysis*. Sage.
- Cheung, C. M., Chiu, P. Y., & Lee, M. K. (2011). Online social networks: Why do students use facebook?. *Computers in Human Behavior*, 27(4), 1337-1343. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2010.07.028>
- Clearinghouse, P. R. (2010). *Social networking privacy: How to be safe, secure and social*. <https://www.privacyrights.org/consumer-guides/social-networking-privacy-how-be-safe-secure-and-social> sayfasından erişilmiştir.
- Collis, B., & Moonen, J. (2008). Web 2.0 tools and processes in higher education: Quality perspectives. *Educational Media International*, 45(2), 93-106. <https://doi.org/10.1080/09523980802107179>
- Conole, G., & Culver, J. (2010). The design of Cloudworks: Applying social networking practice to foster the exchange of learning and teaching ideas and designs. *Computers & education*, 54(3), 679-692. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2009.09.013>
- Constantinides, E., & Fountain, S. J. (2008). Web 2.0: Conceptual foundations and marketing issues. *Journal of direct, data and digital marketing practice*, 9(3), 231-244. <https://doi.org/10.1057/palgrave.dddm.4350098>

- Costello, A. B., & Osborne, J. W. (2005). Best practices in exploratory factor analysis: Four recommendations for getting the most from your analysis. *Practical assessment, research & evaluation*, 10(7), 1-9.
- Creswell, J. W. (2008). *Educational research planning, conducting and evaluating quantitative and qualitative research*. International Pearson Merrill Prentice Hall.
- Creswell, J. W. (2013). *Araştırma deseni* (Demir, S. B., Çev.). Ankara: Eğiten Kitap.
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2011). *Designing and Conducting Mixed Methods Research*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Cropley, A. (2002). Qualitative research methods. *An introduction for students of psychology and education*. University of Latvia: Zinatne.
- Cutting, J. C. (2010). *SPSS: Descriptive Statistics*. [http://psychology.illinoisstate.edu/jccutti/sayfasından erişilmiştir](http://psychology.illinoisstate.edu/jccutti/sayfasından%20erişilmiştir).
- Çakır, Ö., & Oğuz, E. (2017). Lise Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeyleri ile Akıllı Telefon Bağımlılığı Arasındaki İlişki. *Mersin University Journal of the Faculty of Education*, 13(1), 418-429.
- Çakır, R., & Tan, S. (2017). Development of Educational Applications on the Social Network of Facebook and Its Effects on Students' Academic Achievement. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 17(5), 1525-1546. Doi: 10.12738/estp.2017.5.0273
- Çalışır, G. (2015). Kişilerarası İletişimde Kullanılan Bir Araç Olarak Sosyal Medya: Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. *Humanities Sciences*, 9(6), 115-144.
- Çemrek, F., Baykuş, H., & Özaydın, Ö. (2014) Sosyal Medya Kullanım ve Davranışlarının Kullanımlar ve Doyumlar Yaklaşımı Bağlamında İncelenmesi: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Örneği. *Alphanumeric Journal*, 2(2), 61-76.
- Çiftçi H. (2015). *Lise Öğrencilerinin Siber Zorbalık Eğilimlerinin Facebook Tutumu İle İlişkisinin İncelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Çiftçi, S. (2010). *Dokuzuncu Sınıf Öğrencilerinin Sanal Zorbalık Düzeyleri ile Empatik Eğilim Düzeyleri Arasındaki İlişki*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Çiftçi, S. (2016). The View's of High School Teachers on Facebook Use: Teacher and Student Dimensions/Facebook Kullanımı Hakkında Lise Öğretmeni Görüşleri: Öğretmen ve Öğrenci Boyutu. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 12(1), 286-307.
- Çimen, A., & Yılmaz, M. B. (2017). How Should We Blend? The Impact of Blending Social Networks on High School Students' Achievement and Social Networking Behaviors. *Eğitim ve Bilim*, 42(191), 91-107. Doi: 10.15390/EB.2017.7190
- Çoban, S., & Tüfekçi, S. (2015). Kurumsal İletişim Bağlamında Türkiye'deki Devlet Üniversitelerinin Web Sayfaları Üzerine Bir İnceleme, *International Periodical For The Languages. Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(6), 387-402. Doi: 10.7827/TurkishStudies.8117
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2010). Çok değişkenli istatistik SPSS ve LISREL uygulamaları. Ankara: *Pegem Akademi*.
- D'Souza, Q. (2006). *Web 2.0 Ideas for Educators*. <http://www.teachinghacks.com/audio/100ideasWeb2educators.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Dabbagh, N., & Kitsantas, A. (2012). Personal Learning Environments, social media, and self-regulated learning: A natural formula for connecting formal and informal learning. *The Internet and higher education*, 15(1), 3-8. <https://doi.org/10.1016/j.iheduc.2011.06.002>
- Dağıtmaç, M. (2015). *Sosyal Medya Bizi Neden Kullanır*. İstanbul: Okur.
- DeCuir-Gunby, J. T. (2008). Designing mixed methods research in the social sciences: A racial identity scale development example. In Osborne, J. (Eds.), *Best Practives in Quantitative Methods* (pp 292–307). Thousand Oaks, CA: Sage Publications
- Demir, Ö., & Seferoğlu, S. S. (2016). Bilgi okuryazarlığı, internet bağımlılığı, sanal aylaklık ve çeşitli diğer değişkenlerin sanal zorbalık ile ilişkisinin incelenmesi. *Online Journal of Technology Addiction & Cyberbullying*, 3(1), 1-26.

- Demir, Ü. (2016). Sosyal Medya Kullanımı Ve Aile İletişimi: Çanakkale'de Lise Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 9(2), 27-50.
- Deniz, A. (2012). *Sosyal Ağ Kullanımı ve Sosyal Ağlarda Benlik Algısı: Muğla İli Örneği*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2005). Introduction: The discipline and practice of qualitative research. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *The Sage handbook of qualitative research* (3rd ed., pp. 1-20). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Derin, G. D., & Yurtdaş, G. T. (2017). Facebook Kullanmama Tercihinin Kendini Açma Biçimi ve Etkileşim Kaygısı Bağlamında İncelenmesi. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 45, 25-44.
- Dewson, A., Houghton, D., & Patten, J. (2008). *Bloggging and Other Social Media: Exploiting the Technology and Protecting the Enterprise*. New Jersey: Gower. <http://books.google.com.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Dinkins, S. L. (2018). *The Use of Social Media Tools in the Classroom: Perceptions Among Community College Students*. (Doctoral Dissertation). Retrieved from: <https://search.proquest.com>.
- Doğan, U., & Çolak, T. S. (2016). Self-concealment, social network sites usage, social appearance anxiety, loneliness of high school students: A Model testing. *Journal of Education and Training Studies*, 4(6), 176-183. <https://doi.org/10.11114/jets.v4i6.1420>
- Doğan, U., & Karakaş, Y. (2016). Lise öğrencilerinin sosyal ağ siteleri kullanımının yordayıcısı olarak yalnızlık. *Sakarya University Journal of Education*, 6(1), 57-71. DOI: <http://dx.doi.org/10.19126/suje.40198>
- Doğan, U., & Tosun, N. İ. (2016). Lise öğrencilerinde problemlili akıllı telefon kullanımının sosyal kaygı ve sosyal ağların kullanımına aracılık etkisi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(22), 99-128. doi:10.14520/adyusbd.66762
- Downes, S. (2006). E-learning 2.0. National Research Council of Canada ELearn. <https://elearnmag.acm.org/index.cfm/subpage.cfm?section=articles&article=29-1> sayfasından erişilmiştir.

- Durmuş, B., Yurtkoru, S., Ulusu, Y., & Kılıç, B. (2010). *Facebook'tayız: Sosyal Paylaşım Ağlarının Bireylere ve İşletmelere Yönelik İncelemesi: Facebook Üzerine Bir Araştırma*. İstanbul: Beta.
- Edosomwan, S., Prakasan, S. K., Kouame, D., Watson, J., & Seymour, T. (2011). The History of Social Media and Its Impact on Business. *The Journal of Applied Management and Entrepreneurship*, 16(3), 79-91.
- Ekici, M., & Kızıyıcı, M. (2012). Sosyal ağların eğitim bağlamında kullanımı. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 156-167.
- Ellison, N. B., Steinfield, C., & Lampe, C. (2007). The benefits of Facebook "friends:" Social capital and college students' use of online social network sites. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 12(4), 1143-1168. <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2007.00367>
- Ellison, N.B, Steinfield, C. ve Lampe, C. (2011). Connection strategies: social capital implications of Facebook-enabled ommunication practices. *New Media & Society* 13(6), 873-892.
- Erarslan, L., & Çakıcı, E. D. (2015). *Sosyal medya toplum araştırma*. İstanbul:Beta.
- Erdem, H., Kalkın, G., Türen, U., & Deniz, M. (2016). Üniversite Öğrencilerinde Mobil Telefon Yoksunluğu Korkusunun (Nomofobi) Akademik Başarıya Etkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(3), 923-936.
- Erdem, M. (2013). Sosyal Ağların Kullanım Amaçları ve Etkilerine İlişkin Algılar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 137-150.
- Eren, E. G. (2014). Sosyal Medya Kullanım Amaçları Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Bazı Kişisel Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29 (4), 230-243
- Erkul, R. E. (2009). Sosyal Medya Araçlarının (Web 2.0) Kamu Hizmetleri ve Uygulamalarında Kullanılabilirliği. *Türkiye Bilişim Derneği*, 116(1), 96-101.
- Eroğlu, O., & Yıldırım, Y. (2017). Sosyal Medya Ağlarının Kullanım Amacı ve Bağımlılığının Uyku Kalitesi İle İlişkisinin İncelenmesi. *Türkiye Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-10.

- Ersöz, A. G. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Facebook Kullanma Alışkanlıkları: Sosyoloji Bölümü Öğrencileri Örneği. *Sosyoloji Konferansları*, (53), 303-326.
- Fast, I., Sørensen, K., Brand, H., & Suggs, L. S. (2014). Social media for public health: an exploratory policy analysis. *The European Journal of Public Health*, 25(1), 162-166. <https://doi.org/10.1093/eurpub/cku080>
- Fatanti, M. N., & Suyadnya, I. W. (2015). Beyond User Gaze: How Instagram Creates Tourism Destination Brand?. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 211, 1089-1095.
- Feyzioğlu, B. İ. (2016). *Eğitimde Sosyal Medyanın Kullanılmasına İlişkin Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Görüşleri*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Fırat, M., Kabakçı Yurdakul, I., & Ersoy, A. (2014). Bir eğitim teknolojisi araştırmasına dayalı olarak karma yöntem araştırması deneyimi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi - Journal of Qualitative Research in Education*, 2(1), 65-86. [Online]: www.enadonline.com, doi: 10.14689/issn.2148-2624.1.2s3m
- Franklin, T., & Harmelen, M. V. (2007). *Web 2.0 for content for learning and teaching in higher education*. Bristol: JISC. <https://staff.blog.ui.ac.id/harrybs/files/2008/10/web-2-for-content-for-learning-and-teaching-in-higher-education.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Gannon, A. C. (2014). *Social Media and Self-concept: Does Social Media Have an Effect on College Students' Self-concept?*. (Doctoral Dissertation). Retrieved from: <http://search.proquest.com>
- Gao, F., Luo, T., & Zhang, K. (2012). Tweeting for learning: A critical analysis of research on microblogging in education published in 2008–2011. *British Journal of Educational Technology*, 43(5), 783-801. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8535.2012.01357.x>
- Gay, L. R., Mills, G. E., & Airasian, P. (2006). *Education research: Competencies for analysis and applications*. Columbus, OH: Pearson Education, Inc.
- Gençlik ve Spor Bakanlığı GSB (2013). *Gençlik ve Sosyal Medya Raporu*. <http://www.gsb.gov.tr/HaberDetaylari/1/3816/genclik-ve-spor-bakanligi->

turkiyenin-en-kapsamli-sosyal-medya-arastirmasini-yapti.aspx
erişilmiştir.

sayfasından

- Goertler, S. (2009) Using computer-mediated communication (CMC) in language teaching. *Die Unterrichtspraxis/Teaching German*, 42 (2009), 74-84.
- Gonzales, A. L., & Hancock, J. T. (2011). Mirror, mirror on my Facebook wall: Effects of exposure to Facebook on self-esteem. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 14(1-2), 79-83. <https://doi.org/10.1111/j.1756-1221.2009.00038.x>
- Gonzales, L., & Vodicka, D. (2010). Top ten internet resources for educators. *Leadership*, 39(3), 8-37.
- Gökler, M. E., Aydın, R., Ünal, E., & Metintaş, S. (2016). Sosyal ortamlarda gelişmeleri kaçırma korkusu ölçeğinin Türkçe sürümünün geçerlilik ve güvenilirliğinin değerlendirilmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 17(1), 52-59.
- Göldağ, B. (2017). Ortaöğretim Kurumlarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Siber Zorbalık ve Siber Mağduriyet Durumları. *Journal of International Social Research*, 10(54). <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.20175434638>
- Grosseck, G. (2009). To use or not to use web 2.0 in higher education?. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 1(1), 478-482. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2009.01.087>
- Guest, G., Bunce, A., & Johnson, L. (2006). How many interviews are enough? An experiment with data saturation and variability. *Field methods*, 18(1), 59-82. <https://doi.org/10.1177/1525822X05279903>
- Güleç, V. (2018). Aile İlişkilerinin Sosyal Medyayla Birlikte Çöküşü. *Yeni Medya Elektronik Dergisi*, 2(2), 105-120. 10.17932/IAU.EJNM.25480200.2018.2/2.105-120
- Gülnar, B., Balcı, ř., & Çakır, V. (2010) Motivations of Facebook, You Tube and Similar Web Sites Users. *Bilig Dergisi*, 54, 161–184.
- Gürültü, E. (2016). *Lise Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılıkları Ve Akademik Erteleme Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Hair, J. F. Jr., Anderson, R. E., Tatham, R. L. & Black, W. C. (1998). *Multivariate data analysis, (5thEdition)*. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.

- Hall, R. (2009) Towards a fusion of formal and informal learning environments: The impact of the read/write web. *Electronic Journal of e-Learning*, 7 (1), 29-40.
- Hartson, S. (2010). 5 Differences Between Social Media and Social Networking. <https://www.socialmediatoday.com/content/5-differences-between-social-media-and-social-networking> sayfasından erişilmiştir.
- Harzadin, T. (2012). Facebook Bağımlılığı. Retrieved from https://www.tavsiyedyorum.com/makale_9821.htm adresinden erişilmiştir.
- Hayta, A. B. (2013). A study on the of effects of social media on young consumers' buying behaviors. *Management*, 65, 74.
- Hazar, M. (2011). Sosyal Medya Bağımlılığı-Bir Alan Çalışması. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 32, 152–176.
- Henson, R. K., & Roberts, J. K. (2006). Use of exploratory factor analysis in published research: Common errors and some comment on improved practice. *Educational and Psychological measurement*, 66(3), 393-416. <https://doi.org/10.1177/0013164405282485>
- Hesse-Biber, S. N. (2010). *Mixed methods research: Merging theory with practice*. UK:Guilford
- Hew, K. F. (2011). Students' and teachers' use of Facebook. *Computers in human behavior*, 27(2), 662-676. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2010.11.020>
- Hew, K. F., & Cheung, W. S. (2012). Use of Facebook: a case study of Singapore students' Experience. *Asia Pacific Journal Of Education*, 32(2), 181-196. <https://doi.org/10.1080/02188791.2012.685560>
- Hsieh, H. F., & Shannon, S. E. (2005). Three approaches to qualitative content analysis. *Qualitative Health Research*, 15(9), 1277-1288. <https://doi.org/10.1177/1049732305276687>
- Hussain, I., & Çakır, Ö. (2015, Mayıs). Use of Social Networking for Collaborative Learning: a networked paradigm of learning. 9. Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumunda (ICITS 2015) sunulmuş bildiri, Sandıklı, Afyon Karahisar.

- Hussain, I., Çakir, Ö., & Candegir, Ü. (2018). Social Media as a Learning Technology for University Students. *International Journal of Instruction*, 11(2), 281-296. ISSN-1694-609X
- Imlawi, J., Gregg, D., & Karimi, J. (2015). Student engagement in course-based social networks: The impact of instructor credibility and use of communication. *Computers & Education*, 88, 84-96. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2015.04.015>
- Instagram (2018). *Yardım Merkezi*. <https://help.instagram.com/> sayfasından erişilmiştir.
- Işık, F. (2013). Comparison of the use of social network in education between north and south cyprus. *Social and Behavioral Sciences*. 103, 210-219. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.10.328>
- İli, K. (2013) Sosyal medya ortam ve araçlarının öğrenci davranışlarına etkisi (Gaziçiiftliği Anadolu lisesi örneği) (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- İşman, A., & Albayrak, E. (2014). Sosyal ağlardan Facebook'un eğitime yönelik etkililiği. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 129-138.
- Jaasma, M. A., & Koper, R. J. (1999). The relationship of student-faculty out-of-class communication to instructor immediacy and trust and to student motivation. *Communication education*, 48(1), 41-47. <https://doi.org/10.1080/03634529909379151>
- Jabamani, V. J., & Senthilnathan, S. (2016, February). *Undergraduate level english language teachers' awareness of Web 2.0 for elt*. Paper presented at National Conference on Higher Education in the Knowledge Age: Techno-Pedagogical Perspectives and Innovations, India.
- Jalali, A. (2009). *Halkla İlişkiler 2.0*. Tahran: Kargozare Ravabet Omum.
- Jenkins-Guarnieri, M. A., Wright, S. L., & Johnson, B. (2013). Development and validation of a social media use integration scale. *Psychology of popular media culture*, 2(1), 38.
- Johnson, B., & Christensen, L. (2008). *Educational research: Quantitative, qualitative, and mixed approaches*. Thousand Oaks: Sage.

- Joinson, A. N. (2008, April). Looking at, looking up or keeping up with people?: motives and use of facebook. *In Proceedings of the SIGCHI conference on Human Factors in Computing Systems* (pp. 1027-1036). ACM.
- Junco, R. (2012). The relationship between frequency of Facebook use, participation in Facebook activities, and student engagement. *Computers & Education*, 58(1), 162-171. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2011.08.004>
- Junco, R. (2015). Student class standing, Facebook use, and academic performance. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 36, 18-29. <https://doi.org/10.1016/j.appdev.2014.11.001>
- Kalender, M. E. (2016). *Fen Lisesi ve Sosyal Bilimler Lisesi Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıklarının İncelenmesi (Kütahya İli Örneği)*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kamel Boulos, M. N., & Wheeler, S. (2007). The emerging Web 2.0 social software: an enabling suite of sociable technologies in health and health care education. *Health Information & Libraries Journal*, 24(1), 2-23. <https://doi.org/10.1111/j.1471-1842.2007.00701.x>
- Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media. *Business horizons*, 53(1), 59-68. <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2009.09.003>
- Kaplan, Y. (2018). *Snapchat Nedir? Nasıl Kullanılır?* <http://www.yasinkaplan.com.tr/snapchat-nedir-nasil-kullanilir/> sayfasından erişilmiştir.
- Karaca, F., & Tamer, M. A. (2017). Development of a scale to determine high school students' purposes for the utilization of social networks via smart phones, *E-International Journal of Educational Research*, 8(3), 34-45. Doi: 10.19160/ijer.335953
- Karaca, M. (2012). Farklılaşma, Bütünleşme ve Birlikte Yaşama Üzerine. *Dicle University Journal of Ziya Gokalp Education Faculty*, 18 (2012), 226-238.
- Karademir, M. (2017) *Sosyal Ağların Kullanımının Ortaokul Öğrencilerinin Fiziksel Aktivite Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Karademir, Y. (2014) 8. Sınıf Tc. İnkılap Tarihi Ve Atatürkçülük Dersinde Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Sorunların İncelenmesi (Bir Keşfedici Sıralı Karma Desen Örneği) Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Karal, H., & Kokoç, M. (2010). Üniversite öğrencilerinin sosyal ağ siteleri kullanım amaçlarını belirlemeye yönelik bir ölçek geliştirme çalışması. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 1(3), 251-263.
- Karl, K. A., & Peluchette, J. V. (2011). “Friending” professors, parents and bosses: A Facebook connection conundrum. *Journal of Education for Business*, 86(4), 214-222. <https://doi.org/10.1080/08832323.2010.507638>
- Kashdan, T. B. (2004). The Neglected Relationship Between Social Interaction Anxiety and Hedonic Deficits: Differentiation From Depressive Symptoms. *Journal of Anxiety Disorders*, 18(5), 719-730. <https://doi.org/10.1016/j.janxdis.2003.08.001>
- Kaya, T., & Bicen, H. (2016). The effects of social media on students’ behaviors; Facebook as a case study. *Computers in Human Behavior*, 59, 374-379. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.02.036>
- Keskin, K. (2018) *Tumblr Nedir? Nasıl Kullanılır? Ne İşe Yarar?* <https://www.brandingturkiye.com/tumblr-nedir-nasil-kullanilir-ne-ise-yarar/> adresinden erişilmiştir.
- Keskin, S. (2014). *Öğretmen, öğretmen adayı ve öğrencilerin sosyal ağları benimseme süreçleri ve kullanım amaçlarının incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kılıç, G. N., & Kocabaş, İ. (2018). Sanal Ortamlardaki Öğretmen-Öğrenci Arkadaşlığının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(10), 137-154.
- Kılıçer, K., Özeke, V., & Çoklar, A. N. (2018). Sosyal Medya Kullanıcılarına Ait Siber Davranışların İnsani Değerler Bağlamında İncelenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (56), 19-39.
- Kırcaburun K. (2017) *Üniversite Öğrencilerinde Instagram Bağımlılığı, Kişilik Özellikleri ve Kendini Sevme Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Kırık, A. M. (2014) Aile ve Çocuk İlişkisinde İnternetin Yeri: Nitel Bir Araştırma. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 337-347.
- Kietzmann, J. H., Hermkens, K., McCarthy, I. P., & Silvestre, B. S. (2011). Social media? Get serious! Understanding the functional building blocks of social media. *Business horizons*, 54(3), 241-251. <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2011.01.005>
- Kirschner, P. A., & Karpinski, A. C. (2010). Facebook® and academic performance. *Computers in human behavior*, 26(6), 1237-1245. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2010.03.024>
- Kline, P. (1994). *An easy guide to factor analysis*. London: Routledge. <https://books.google.com> sayfasından erişilmiştir.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling* (3rd ed.). New York London: The Guilford
- Kocabaş, İ. (2016). Özel Kuruluşların Halkla İlişkiler Aracı Olarak Sosyal Medya Kullanımı: Arçelik Ve Bosch Markalarının Kurumsal Facebook Ve Twitter Hesaplarının Kullanımı Üzerine Çalışma. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 9(2), 69-91.
- Koç, M. & Karabatak, M. (2011). *Sosyal ağların öğrenciler üzerindeki etkisinin verimliliği kullanılarak incelenmesi*. 5. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumunda sunulan bildiri. Fırat Üniversitesi, Elâzığ.
- Koçak, N. G. (2012). *Bireylerin Sosyal Medya Kullanım Davranışlarının Ve Motivasyonlarının Kullanımlar ve Doyumlar Yaklaşımı Bağlamında İncelenmesi: Eskişehir'de Bir Uygulama*. (Doktora Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Koçaş, F. (2017) *Mersin'de Lise Öğrencilerinde Sanal İletişim Araçlarının Kullanımı Ve İnternet Bağımlılığının Uyku Kalitesi İle İlişkisinin Araştırılması*. (Uzmanlık Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Koçoğlu, S. (2018). *A'dan Z'ye Pinterest: Pinterest Nedir? Pinterest Nasıl Kullanılır? Pinterest Niye Önemlidir?*. <https://www.brandingturkiye.com/adan-zye-pinterest-pinterest-nedir-pinterest-nasil-kullanilir-pinterest-niye-onemlidir/> sayfasından erişilmiştir.

- Kohn, M. (2018). *Social Media vs Social Networking*. <https://www.compukol.com/social-media-vs-social-networking/> sayfasından erişilmiştir.
- Korkut, K. (2016). *Lise Öğrencilerinin Sosyal Medya Yoluyla Geliştirdiği Tutumlar (Sakarya/Kaynarca örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Korucu, A. T., & Usta, E. (2017). Sosyal Medya Öğretmen-Öğrenci Etkileşimi Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *İlköğretim Online*, 16(1), 197-216. <http://dx.doi.org/10.17051/io.2017.91326>
- Koşan, Y. (2015). *Üniversite Öğrencilerinin Facebook Kullanımının Narsisizm ve Saldırganlık Düzeyleri ile İlişkisinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Köroğlu, İ. Ş. 2014. *Üstün Yetenekli Çocukların Sosyal Medya Kullanım Motivasyonları*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Köseoğlu, Ö. (2012). Sosyal Ağ Sitesi Kullanıcılarının Motivasyonları: Facebook Üzerine Bir Araştırma. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 7(2), 58-81.
- Krasnova, H., Hildebrand, T., Günther, O., Kovrigin, S. and Nowobilska, A. (2008). Why Participate in an Online Social Networks: An empirical analysis, in W. Golden, T. Acton, K. Conboy, H. van der Heijden and V.K. Tuunainen, (eds.) *Proceedings of 16th European Conference on Information Systems (Galway, Ireland; 2008)*, 2124–2135. <https://boris.unibe.ch/47467/> sayfasından erişilmiştir.
- Kreijns, K. (2004). *Sociable CSCL Environments Social Affordances, Sociability, and Social Presence*. (Doctoral Dissertation). <http://dspace.ou.nl/bitstream/1820/1030/1/Dissertation%20Kreijns%202004.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Kuss, D. J., & Griffiths, M. D. (2011). Online social networking and addiction—a review of the psychological literature. *International journal of environmental research and public health*, 8(9), 3528-3552. Doi:10.3390/ijerph8093528
- Kuşay, Y. (2013). *Sosyal medya ortamında çekicilik ve bağımlılık*, İstanbul: Beta

- Kuzu, E. B. (2014). *Bilişim teknolojileri öğretmen adayları arasında çevrimiçi sosyal ağların öğretim amaçlı kullanımı*. (Doktora Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Laird, T. (2014). *Using Social Media In Education For Classroom Teaching, Student Learning, and Educator Professional Development*. (Master Thesis). <https://search.proquest.com> sayfasından erişilmiştir.
- Lampe, C., Ellison, N. B., & Steinfield, C. (2008, November). Changes in use and perception of Facebook. In *Proceedings of the 2008 ACM conference on Computer supported cooperative work* (pp. 721-730). ACM. <http://www-personal.umich.edu/~enicole/LampeEllisonSteinfeld2008.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Leary, M. R., & Kowalski, R. M. (1990). Impression management: A literature review and two-component model. *Psychological bulletin*, 107(1), 34.
- Lee, E., Lee, J. A., Moon, J. H., & Sung, Y. (2015). Pictures speak louder than words: Motivations for using Instagram. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 18(9), 552-556. <https://doi.org/10.1089/cyber.2015.0157>
- Leech, N. L., & Onwuegbuzie, A. J. (2009). A typology of mixed methods research designs. *Quality & quantity*, 43(2), 265-275.
- Leedy, P. D., & Ormrod, J. E. (2010). *Practical research: Planning and design* (9th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Lietsala, K., & Sirkkunen, E. (2008). *Social Media: introduction to the tools and processes of participatory economy*. Finland: Tampere University. <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/65560/978-951-44-7320-3.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Linashcke, J. (2011). *Getting the most from Instagram*. Peachpit.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry* (Vol. 75). Thousand Oaks: Sage.
- Liu, I. L., Cheung, C. M., & Lee, M. K. (2010). Understanding Twitter Usage: What Drive People Continue to Tweet. *Pacis*, 92, 928-939. <http://aisel.aisnet.org/pacis2010/92> sayfasından erişilmiştir.

- Lockyer, L., & Patterson, J. (2008, July). Integrating social networking technologies in education: a case study of a formal learning environment. *In Advanced Learning Technologies, 2008. ICALT'08. Eighth IEEE International Conference on* (pp. 529-533). IEEE.
- Magnuson, M. L. (2012). *Construction and reflection: Using Web 2.0 foster engagement with technology for information literacy instruction*. (Doctoral dissertation). Retrieved from <http://www.editlib.org/p/119191/>.
- Mahajan, P. (2009). Use of social networking in a linguistically and culturally rich India. *The International Information & Library Review*, 41(3), 129-136.
- Mangold, W. G., & Faulds, D. J. (2009). Social media: The new hybrid element of the promotion mix. *Business horizons*, 52(4), 357-365. <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2009.03.002>
- Mäntymäki, M., & Islam, A. N. (2016). The Janus face of Facebook: Positive and negative sides of social networking site use. *Computers in Human Behavior*, 61, 14-26. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.02.078>
- Marsh, H. W., Balla, J. R., & McDonald, R. P. (1988). Goodness of fit indexes in confirmatory factor analysis: The effect of sample size. *Psychological Bulletin*, 103, 391-410.
- Mason, R., & Rennie, F. (2008). *E-learning and social networking handbook: Resources for higher education*. New York, NY: Routledge.
- Mayfield, A. (2008). *What is Social Media?*. iCrossing eBook. https://www.icrossing.com/uk/sites/default/files_uk/insight_pdf_files/What%20is%20Social%20Media_iCrossing_ebook.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Mazer, J. P., Murphy, R. E., & Simonds, C. J. (2007). I'll see you on "Facebook": The effects of computer-mediated teacher self-disclosure on student motivation, affective learning, and classroom climate. *Communication education*, 56(1), 1-17.
- Mazer, J. P., Murphy, R. E., & Simonds, C. J. (2009). The effects of teacher self-disclosure via Facebook on teacher credibility. *Learning, Media and technology*, 34(2), 175-183. <https://doi.org/10.1080/17439880902923655>

- Mazman, S. G. (2009). *Sosyal ağların benimsenme süreci ve eğitsel bağlamda kullanımı*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Mazman, S. G., & Usluel, Y. K. (2010). Modeling educational usage of Facebook. *Computers & Education*, 55(2), 444-453. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2010.02.008>
- Mazman, S. G., & Usluel, Y. K. (2011). Bilgi ve iletişim teknolojilerinin öğrenme-öğretme süreçlerine entegrasyonu: Modeller ve göstergeler. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 1(1), 62-79.
- Menteşe, M. (2013). *Sosyal Medya Ortam ve Araçlarının Eğitimde Kullanımına İlişkin Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerin Görüşleri*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Merriam, S. (2009). *Qualitative research: a guide to design an dimplementation*. San Francisco: Jossey- Bass Publications.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook*. (2nd ed). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Miletsky, J. (2010). *Principles of Internet Marketing: New Tools and Methods for Web Developers*. Boston: Channel Centre Street.
- Morgan, J. J. (2010). Social networking web sites teaching appropriate social competence to students with emotional and behavioral disorders. *Intervention in School and Clinic*, 45(3), 147-157.
- Morse, J. M., Barrett, M., Mayan, M., Olson, K., & Spiers, J. (2002). Verification strategies for establishing reliability and validity in qualitative research. *International journal of qualitative methods*, 1(2), 13-22. <https://doi.org/10.1177/160940690200100202>
- Murugesan, S. (2009). *Handbook of Research on Web 2.0, 3.0, and X. 0: Technologies, Business, and Social Applications: Technologies, Business, and Social Applications*. IGI Global.
- Mutlu, Ş. (2014). *Lise Öğrencilerinin Facebook Kullanımı-Uygulamalarının Özsaygı ve Yalnızlık Düzeyleri ve İlişisinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Myers, K. K., & Oetzel, J. G. (2003). Exploring the dimensions of organizational assimilation: Creating and validating a measure. *Communication Quarterly*, 51(4), 438–457.
- Nadkarni, A., & Hofmann, S. G. (2012). Why do people use Facebook?. *Personality and individual differences*, 52(3), 243-249. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2011.11.007>
- Naik, U., & Shivalingaiah, D. (2008 February). Comparative Study of Web 1.0, Web 2.0 and Web 3.0". *6th International CALIBER* (s. 499-507). Ahmedabad: INFLIBNET Center.
- O'Reilly, T. (2005). *What is Web 2.0? Design Patterns and Business Models for the Next Generation of Software*. <http://oreilly.com/web2/archive/what-is-web-20.html> sayfasından erişilmiştir.
- O'Reilly, T. and Milstein, S. (2009). *The Twitter Book*, New Jersey: O'Reilly Media. http://leotardi.ddns.info/download/The_Twitter_Book.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Oberst, U., Wegmann, E., Stodt, B., Brand, M., & Chamarro, A. (2017). Negative consequences from heavy social networking in adolescents: The mediating role of fear of missing out. *Journal of adolescence*, 55, 51-60.
- Odabaşı, H. F., Kabakçı, I., & Çoklar, A. N. (2007). *İnternet, çocuk ve aile*. Ankara: Nobel
- Odabaşı, H. F., Mısırlı, Ö., Güneş, S., Timar, Z. Ş., Ersoy, M., Seçil, S. O. M., ... & Osman, E. (2012). Eğitim İçin Yeni Bir Ortam: Twitter. *Anadolu Journal Of Educational Sciences International*, 2(1). s.89-103
- Olçay, S. (2018). Sosyalleşmenin Dijitalleşmesi Olarak Sosyal Medya ve Resimler Arasında Kaybolma Bozukluğu: Photolurking. *Yeni Medya Elektronik Dergisi*, 2(2), 90-104.
- Onwuegbuzie, A. J., & Johnson, R. B. (2006). The validity issue in mixed research. *Research in the Schools*, 13(1), 48-63.
- O'Reilly, T., & Battelle, J. (2009). *Web squared: Web 2.0 five years on*. O'Reilly Media, Inc. <https://books.google.com> sayfasından erişilmiştir.
- Ök, F. (2013) *Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları ve Motivasyonları* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Ökte, A. (2014). *Öğrencilerin Zorbalık Eğilimleri İle Sosyal Medyaya Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Sancaktepe Örneği)*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Öncel, M., & Tekin, A. (2016). Investigation of secondary school students' facebook addiction levels and usage purposes in terms of different variables. *Adıyaman University Journal of Educational Sciences*, 6(1), 179-197.
- Özden, M. T., & Uluyol, Ç. (2014) A Study on Habits of Using Social Media by High School Students1. *European International Journal of Science and Technology* 3(7), 41-50
- Özkan, B., & McKenzie, B. (2008). Social Networking Tools for Teacher Education. In K. McFerrin, R. Weber, R. Carlsen & D. Willis (Eds.), *Proceedings of SITE 2008--Society for Information Technology & Teacher Education International Conference* (pp. 2772-2776). Las Vegas, Nevada, USA: Association for the Advancement of Computing in Education (AACE). <https://www.learntechlib.org/primary/p/27640/> sayfasından erişilmiştir.
- Öztürk, E. (2018). *Periscope Nedir? Nasıl Kullanılır?*. <https://shiftdelete.net/periscope-nedir-nasil-kullanilir-60889> sayfasından erişilmiştir.
- Öztürk, M., & Akgün, Ö. E. (2012). Üniversite öğrencilerinin sosyal paylaşım sitelerini kullanma amaçları ve bu sitelerin eğitimlerinde kullanılması ile ilgili görüşleri. *Sakarya University Journal of Education*, 2(3), 49-67.
- Özutku, F., Küçükyılmaz, M. M., Çopur, H., Sığın, İ., İlter, K., & Arı, Y. (2014). *Sosyal Medyanın Abc'si*. İstanbul: Alfa.
- Pallant, J. (2011). *SPSS survival manual: A step by step guide to data analysis using SPSS for Windows (4rd ed.)*. Berkshire: Open University.
- Palmer, B., Boniek, S., Turner, E., & Lovell, E. (2014). Undergraduates, technology, and social connections. *College Student Journal*, 48(2), 281-296.
- Park, N., Kee, K. F., & Valenzuela, S. (2009). Being immersed in social networking environment: Facebook groups, uses and gratifications, and social outcomes. *CyberPsychology & Behavior*, 12(6), 729-733.
- Pasek, J., & Hargittai, E. (2009). Facebook and academic performance: Reconciling a media sensation with data. *First Monday*, 14(5).

- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (M. Bütün ve SB Demir, Çev.). Ankara: Pegem Akademi.
- Paul, J. A., Baker, H. M., & Cochran, J. D. (2012). Effect of online social networking on student academic performance. *Computers in Human Behavior*, 28(6), 2117-2127. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2012.06.016>
- Pearse, D. (2012). *Facebook's 'dark side': study finds link to socially aggressive narcissism*. <https://www.theguardian.com/technology/2012/mar/17/facebook-dark-side-study-aggressive-narcissism> sayfasından erişilmiştir.
- Pempek, T. A., Yermolayeva, Y. A., & Calvert, S. L. (2009). College students' social networking experiences on Facebook. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 30(3), 227-238. <http://dx.doi.org/10.1016/j.appdev.2008.12.010>
- Pensky, M. (2001). *Digital Natives, Digital Immigrants. On the Horizon*: NCB University Press, Vol:9, No:5.
- Periscope (2018). *Periscope Help Center*. <https://help.pscp.tv/> sayfasından erişilmiştir.
- Peter, O. (2015). *Social Media And Academic Performance Of Students In. Department Of Educational Administration, Faculty Of Education, University Of Lagos*.
- Pew Research (2016). *Social Media Update (Report)*. Retrieved from <http://www.pewinternet.org/2016/11/11/social-media-update-2016/>
- Phua, J., Jin, S. V., & Kim, J. J. (2017). Gratifications of using Facebook, Twitter, Instagram, or Snapchat to follow brands: The moderating effect of social comparison, trust, tie strength, and network homophily on brand identification, brand engagement, brand commitment, and membership intention. *Telematics and Informatics*, 34(1), 412-424. <https://doi.org/10.1016/j.tele.2016.06.004>
- Pinterest (2018). *Pinterest Ayarlar*. https://help.pinterest.com/tr?source=gear_menu_web sayfasından erişilmiştir.
- Piotrowski, C. (2015). Emerging research on social media use in education: A study of dissertations. *Research in Higher Education Journal*, 27, 1–12.
- Polat, M. ve Eren, E. (2013 Kasım). İlköğretim din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmen adaylarının sosyal medya kullanım alışkanlıklarının değerler eğitimi bağlamında

analizi. *Uluslararası Din Eğitimi Sempozyumu* (28-30 Kasım), Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir

Polat, R. (2017) Dijital Hastalık Olarak Nomofobi. *Yeni Medya Elektronik Dergi*, 1(2), 164–172. DOI: 10.17932/IAU.EJNM.25480200.2017.1/2.164-172

Privacy Rights Clearinghouse (2017). *Social Networking Privacy: How To Be Safe, Secure And Social*. <https://www.privacyrights.org/consumer-guides/social-networking-privacy-how-be-safe-secure-and-social> sayfasından erişilmiştir.

Przybylski, A.K., Murayama, K., Dehaan, C.R. ve Gladwell, V. (2013). Motivational, Emotional and Behavioral Correlates of Fear of Missing Out. *Computers in Human Behavior*, 29 (4), 1841–1848

Puzio, E. R. (2012). Why Can't we be Friends: How far can the State go in Restricting Social Networking Communications between Secondary School Teachers and Their Students. *Cardozo Law Review*, 34, 1099-1127.

Raykov, T., & Marcoulides, G. A. (2006). On multilevel model reliability estimation from the perspective of structural equation modeling. *Structural Equation Modeling*, 13(1), 130-141. https://doi.org/10.1207/s15328007sem1301_7

Roblyer, M. D., McDaniel, M., Webb, M., Herman, J., & Witty, J. V. (2010). Findings on Facebook in higher education: A comparison of college faculty and student uses and perceptions of social networking sites. *The Internet and higher education*, 13(3), 134-140. <https://doi.org/10.1016/j.iheduc.2010.03.002>

Rosen, D. & Nelson, C. (2008). Web 2.0: A new generation of learners and education. *Computers in the Schools*, 25(3), 211-225. <https://doi.org/10.1080/07380560802370997>

Safko, L., & Brake, D. K. (2009). *The social media bible: tactics, tools, and strategies for business success*. New Jersey: John Wiley & Sons.

Salomon, D. (2013). Moving on from Facebook: Using Instagram to connect with undergraduates and engage in teaching and learning. *College & Research Libraries News*, 74(8), 408-412.

- Sánchez, R. A., Cortijo, V., & Javed, U. (2014). Students' perceptions of Facebook for academic purposes. *Computers & Education*, 70, 138-149. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2013.08.012>
- Savcı, M., & Aysan, F. (2017). Technological addictions and social connectedness: Predictor effect of Internet addiction, social media addiction, digital game addiction and smartphone addiction on social connectedness. *Dusunen Adam: Journal of Psychiatry & Neurological Sciences*, 30(3), 202-216.
- Scherman, A., Arriagada, A., & Valenzuela, S. (2015). Student and environmental protests in Chile: The role of social media. *Politics*, 35(2), 151-171.
- Seidman, G. (2013). Self-presentation and belonging on Facebook: How personality influences social media use and motivations. *Personality and Individual Differences*, 54(3), 402-407.
- Selwyn, N. (2009). Faceworking: exploring students' education-related use of Facebook. *Learning, media and technology*, 34(2), 157-174.
- Seto, E. (2012). *Associations between self-reported narcissism, self-esteem, and socialemotional functions of Facebook*. (Master thesis). Retrieved from: <https://search.proquest.com>
- Sheldon, P. (2008). The relationship between unwillingness-to-communicate and students' Facebook use. *Journal of Media Psychology*, 20(2), 67-75. <https://doi.org/10.1027/1864-1105.20.2.67>
- Silver, C., & Fielding, N. G. (2008). *Using computer packages in qualitative research*. In *the Sage handbook of qualitative research in psychology*. London: Sage.
- Smith, L. R., & Sanderson, J. (2015). I'm going to Instagram it! An analysis of athlete self-presentation on Instagram. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 59(2), 342-358. <https://doi.org/10.1080/08838151.2015.1029125>
- Solis, B. (2018). *The Essential Guide to Social Media*. <https://www.onecaribbean.org/content/files/essentialGuidetoSocialMedia.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Solomon, G., & Schrum, L. (2007). *Web 2.0: New tools, new schools*. ISTE (Interntl Soc Tech Educ).

- Sorokowski, P., Sorokowska, A., Oleszkiewicz, A., Frackowiak, T., Huk, A., & Pisanski, K. (2015). Selfie posting behaviors are associated with narcissism among men. *Personality and Individual Differences*, 85, 123-127.
- Statista (2018). *Number of monthly active Instagram users from January 2013 to June 2018* (in millions). <https://www.statista.com/statistics/253577/number-of-monthly-active-instagram-users/> sayfasından erişilmiştir.
- Strauss, A., & Corbin, J. (1998). *Basics of qualitative research*. Thousand Oaks: Sage
- Sübaşı, G. (2003). Etkileşim Kaygısı Ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik: çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(19), 35-4
- Sümer, F. E. (2017). Sosyal Medya Kullanım Pratikleri Üzerine Ampirik Bir Araştırma. *Global Media Journal: Turkish Edition*, 8(15), 166-181.
- Sümer, N. (2000). Yapısal eşitlik modelleri: Temel kavramlar ve örnek uygulamalar. *Türk psikoloji yazıları*, 3(6), 49-74.
- Swarm (2018). *What is Foursquare Swarm?*. <https://support.foursquare.com/hc/en-us/articles/201908440> sayfasından erişilmiştir.
- Şad, S. N., İlhan, A., & Poçan, S. (2016). Kesintisiz (Dikişsiz) Öğrenme: Bir Derleme Çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 3(6), 1-22.
- Şahan, H. G. (2013). *Lokasyon bazlı sosyal ağlar aracılığıyla selektif benlik sunumu*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Şahin M. (2017) *Okulun çevre unsuru olarak sosyal medyaya ilişkin yönetici, öğretmen ve veli görüşleri*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Şendağ, S. (2008). Web’de yeni eğilimler: öğrenme ortamlarına entegrasyonu. *In Proceedings of 8th International Educational Technology*, 995-1001, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Şit, C. A. (2012). Türkiye sosyal ağlarda geçirilen süreye göre Dünya’da beşinci. <http://www.webrazzi.com/2012.12.25/turkiye-sosyal-aglarda-dunyada-besinci/> sayfasından erişilmiştir.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics*. Allyn & Bacon/Pearson Education.

- Tang, Q., Gu, B., & Whinston, A. B. (2012). Content contribution for revenue sharing and reputation in social media: A dynamic structural model. *Journal of Management Information Systems*, 29(2), 41-76.
- Tanrıverdi, H., & Sağır, S. (2014). Lise öğrencilerinin sosyal ağ kullanım amaçlarının ve sosyal ağları benimseme düzeylerinin öğrenci başarısına etkisi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(18), 775-822.
- Tarhan, A. (2012). Büyükşehir Belediyelerinin Sosyal Medya Uygulamalarına Halkla İlişkiler Modellerinden Bakmak. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 35, 79-101.
- Tariq, W., Mehboob, M., Khan, M. A., & Ullah, F. (2012). The impact of social media and social networks on education and students of Pakistan. *International Journal of Computer Science Issues*, 9 (4), 407-411.
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel .
- Taylan, H. H., & Işık, M. (2015). Sakarya'da Ortaokul ve Lise Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı. *Journal of Turkish Studies*, 10(6), 855-874.
- Taylan, H. H., Aydın, F., & Topal, M. (2017). Ortaokul öğrencilerinin sanal zorba olma durumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: Sakarya ili örneği. *Online Journal Of Technology Addiction & Cyberbullying*, 4(1), 41-49.
- TDK (2018). *Türkçe Sözlük*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5b78181aaa9057.33741903 sayfasından erişilmiştir.
- Techopedia, 2011. *What is the difference between social media and Web 2.0?* <https://www.techopedia.com/2/27884/internet/social-media/what-is-the-difference-between-social-media-and-web-20> adresinden erişilmiştir.
- Teddlie, C., & Tashakkori, A. (2009). *Foundations of mixed methods research: Integrating quantitative and qualitative approaches in the social and behavioral sciences*. Thousand Oaks: Sage.
- Tekin, M. (1996). *Yetişkin Eğitiminde Radyo ve Televizyon*. Ankara: Yüksel Matbaacılık.
- Tektaş, N. (2014). Üniversite öğrencilerinin sosyal ağları kullanımlarına yönelik bir araştırma. *Tarih Okulu Dergisi*, (17), 851-870.

- television programmes. Turkish Online Journal of Distance Education, 9(4), 176-189.
- Tezbaşaran, A. A. (1997). *Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği.
- Tınmaz, H. (2011). *Utilization of social networking websites in education: A case of Facebook*. (Doctoral Dissertation). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Tiryakioğlu, F., & Erzurum, F. (2011). Bir eğitim aracı olarak ağların kullanımı. *Proceeding of 2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications* (s. 1031-1047).
- Tobi, S., Ma'on, S., & Ghazali, N. (2013). *The use of online social networking and quality of life*. In Proceeding of Technology, informatics, management, engineering, and environment (TIME-E), 2013 international conference on (pp. 131e135).
- Toğay, A., Akdur, T. E., Yetişen, İ. C., & Bilici, A. (2013). *Eğitim süreçlerinde sosyal ağların kullanımı bir MYO deneyimi*. XV. Akademik Bilişim Konferansı, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Toker, H. (2016). *Kullanımlar ve doyumlar yaklaşımı bağlamında Facebook kullanımı: Selçuk üniversitesi öğrencileri üzerine bir inceleme*. (Doktora Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Toprak, A., Yıldırım A., Aygül E., Binark M., Börekçi S., & Çomu T. (2009). *Toplumsal Paylaşım Ağı Facebook: "Görülüyorum Öyleyse Varım!". İstanbul: Kalkedon*.
- Tosun, N. (2016). Meslek lisesi öğrencilerinin sosyal ağ kullanma alışkanlıkları ve sosyal ağ kullanımına ilişkin görüşleri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 114-149.
- Tuğlu, B. (2017). *Ortaokul öğrencilerinin sosyal medyayı kullanım amaçları ve sosyal medya kullanımlarına ilişkin tutumları*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Tumblr (2018). *Yardım*. <https://tumblr.zendesk.com/hc/tr> adresinden 18.08.2018 sayfasından erişilmiştir.

- Turel, O., Brevers, D., & Bechara, A. (2018). Time distortion when users at-risk for social media addiction engage in non-social media tasks. *Journal of psychiatric research*, 97, 84-88. doi.org/10.1016/j.jpsychires.2017.11.014
- Turgut, M. F., ve Baykul, Y. (1992). *Ölçekleme Teknikleri*. Ankara: ÖSYM.
- Türkyılmaz, M. (2015). Facebook bağımlılığı ölçeğinin Türkçeleştirilmesi ve Facebook bağımlılığının okuma becerisine etkisi. *International Journal of Social Science*, 36, 265-280.
- Twitter (2018). Twitter yardım. <https://help.twitter.com/en/using-twitter> sayfasından erişilmiştir.
- Ulaştırma Bakanlığı İnternet Kurulu (UBİK) (2011). *Çocukların sosyal paylaşım sitelerini kullanım alışkanlıkları araştırması raporu*. <http://docplayer.biz.tr/7446995-Cocuklarin-sosyal-paylasim-sitelerini-kullanim-aliskanliklari-arastirmasi-raporu.html> sayfasından erişilmiştir.
- Uzun, A. E. (2016). *Farklı Liselere Devam Eden Ergenlerin Facebook Bağlanma Stratejileri İle Akademik Erteleme Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Üksel, S. (2015). *Kullanımlar ve doyumlar kuramı çerçevesinde sosyal medya kullanımı: Sakarya üniversitesi öğrencileri üzerine bir araştırma*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Valenzuela, S., Park, N., & Kee, K. F. (2009). Is there social capital in a social network site?: Facebook use and college students' life satisfaction, trust, and participation. *Journal of computer-mediated communication*, 14(4), 875-901.
- Veletsianos, G., & Kimmons, R. (2013). Scholars and faculty members' lived experiences in online social networks. *The Internet and Higher Education*, 16, 43-50.
- Vikipedi (2018a). *Sosyal Medya*. <http://www.wiki-zero.co/index.php?q=aHR0cHM6Ly90ci53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvU29zeWFsX21lZHIh> sayfasından erişilmiştir.
- Vikipedi (2018b). *Sosyal Ağlar*. <http://www.wiki-zero.co/index.php?q=aHR0cHM6Ly90ci53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvU29zeWFsX2HEnw> sayfasından erişilmiştir.

Vikipedi (2018c) Facebook. <http://www.wikizero.co/index.php?q=aHR0cHM6Ly90ci53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvRmFjZWJvb2s> sayfasından erişilmiştir.

Vikipedi (2018d). Twitter. <http://www.wikizero.co/index.php?q=aHR0cHM6Ly90ci53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvVHdpdHRlclg> sayfasından erişilmiştir.

Vikipedi (2018e). Instagram. <http://www.wikizero.co/index.php?q=aHR0cHM6Ly90ci53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvSW5zdGFncmFt> sayfasından erişilmiştir.

Vikipedi (2018f). Pinterest. <http://www.wikizeroo.com/index.php?q=aHR0cHM6Ly90ci53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvU3dhcm1fKHZ5Z3ZsYW1hKQ> sayfasından erişilmiştir.

Vikipedi (2018g) Snapchat <http://www.wikizeroo.net/index.php?q=aHR0cHM6Ly90ci53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvU25hcGNoYXQ> sayfasından erişilmiştir.

Vikipedi (2018h). Swarm. <http://www.wikizeroo.com/index.php?q=aHR0cHM6Ly90ci53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvU3dhcm1fKHV5Z3VsYW1hKQ> sayfasından erişilmiştir.

Vikipedi (2018i) Tumblr <http://www.wikizeroo.net/index.php?q=aHR0cHM6Ly90ci53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvVHVtYmxy> adresinden erişilmiştir.

Vikipedi (2018i). Periscope. <http://www.wikizeroo.com/index.php?q=aHR0cHM6Ly90ci53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvU3dhZm1fMHZ5Z3ZsYW1hKA> sayfasından erişilmiştir.

Vogel, E. A., Rose, J. P., Okdie, B. M., Eckles, K., & Franz, B. (2015). Who compares and despairs? The effect of social comparison orientation on social media use and its outcomes. *Personality and Individual Differences*, 86, 249-256.

Vries, D. A., & Kühne, R. (2015). Facebook and self-perception: Individual susceptibility to negative social comparison on Facebook. *Personality and Individual Differences*, 86, 217-221. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2015.05.029>

- Vural, B., & Bat, M. (2010). Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma. *Journal of Yasar University*, 20, 3348-3382.
- Wearesocial (2015). *Dijital, Social & Mobile in Worldwide in 2015* <http://www.dijitalajanslar.com/internet-ve-sosyal-medya-kullanici-istatistikleri-2015/> sayfasından erişilmiştir.
- Wearesocial (2016). *Dijital in 2016* <https://www.slideshare.net/wearesocialsg/digital-in-2016/449> sayfasından erişilmiştir.
- Wearesocial (2018). *Dijital In 2018: World's Internet Users Pass The 4 Billion Mark*. <https://dijilopedi.com/2018-turkiye-internet-kullanim-ve-sosyal-medya-istatistikleri/> sayfasından erişilmiştir.
- Whatsapp (2018). *Whatsapp Özellikler*. <https://www.whatsapp.com/features/> sayfasından erişilmiştir.
- White, M., G. (2018) *What Types of Social Networks Exist?* https://socialnetworking.lovetoknow.com/What_Types_of_Social_Networks_Exist sayfasından erişilmiştir
- Williams, T. J. (2008). *An Evaluation of the Technology Acceptance Model as a Means of Understanding Online Social Networking Behavior*. (Doctoral Dissertation). <https://search.proquest.com> adresinden erişilmiştir.
- Wirtz, B. W., Piehler, R., & Ullrich, S. (2013). Determinants of social media website attractiveness. *Journal of Electronic Commerce Research*, 14(1), 11-33.
- Woods, H. C., & Scott, H. (2016). # Sleepyteens: social media use in adolescence is associated with poor sleep quality, anxiety, depression and low self-esteem. *Journal of Adolescence*, 51, 41-49.
- Yağcı, M., & Işık, M. (2015). Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Ağ Kullanım Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *International Journal Of Eurasia Social Sciences*, 6(21), 136-148.
- Yang, S., & Tung, C. (2007). Comparison of Internet addicts and non-addicts in Taiwanese high schools. *Computers in Human Behavior*, 23, 79-96.

- Yang, Y., Wang, Q., Woo, H. L., & Quek, C. L. (2011). Using Facebook for teaching and learning: a review of the literature. *International Journal of Continuing Engineering Education and Life Long Learning*, 21(1), 72-86.
- Yengin, D. A. (2016). Sosyal Medya ve Akıllı Mobil Teknoloji: Akıllı Sosyal Yaşamlar. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*. 6(2), 105–113. DOI NO: 10.7456/10602100/004
- Yeniçıktı, N. T. (2016). Halkla İlişkiler Aracı Olarak Instagram: Sosyal Medya Kullanan 50 Şirket Üzerine Bir Araştırma. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 9(2), 92-115.
- Yenilmez, K. (2008). Open primary education school students' opinions about mathematics television programmes. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 9(4), 176-189.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (8. baskı). Ankara: Seçkin.
- Yıldırım, S., & Kişioğlu, A. N. (2018). Teknolojinin getirdiği yeni hastalıklar: Nomofobi, netlessfobi, FoMO. *SDÜ Tıp Fak. Dergisi* <https://dx.doi.org/10.17343/sdutfd.380640>
- Young K.S. (1998) Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *Cyberpsychol Behavior*;1(3):237-244
- Yu, A. Y., Tian, S. W., Vogel, D., & Kwok, R. C. W. (2010). Can learning be virtually boosted? An investigation of online social networking impacts. *Computers & Education*, 55(4), 1494-1503.
- Zafarmand, N. (2010). *Halkla İlişkiler Alanında Yeni Mecra ve Uygulamaların Yeri ve Önemi: Sosyal Medya ve PR2.0*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Zaidieh, A. J. (2012). The use of social networking in education: Challenges and opportunities. *World of Computer Science and Information Technology Journal*, 2(1), 18-2

EKLER

EK 1. İzin Yazıları

	T.C. MALATYA VALİLİĞİ İl Millî Eğitim Müdürlüğü
Sayı : 15098673-44-E.6065852 Konu : Uygulama İzni (Uğur ÖZHAN)	12.06.2015
VALİLİK MAKAMINA	
İlimiz Battalgazi İlçesi Cumhuriyet Anadolu Lisesi, Yunus Emre Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Hacı Hüseyin Kölk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Malatya Lisesi, Malatya Anadolu Lisesi, Hacı Ahmet Akıncı Lisesi; Yeşilyurt İlçesi Turgut Özal Anadolu Lisesi, Gazi Anadolu Lisesi, Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Malatya Fen Lisesi'nde İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Araştırma Görevlisi Uğur ÖZHAN tarafından uygulanacak olan "Liselerde Sosyal Ağ Olgusunun İncelenmesi : Malatya Örneği" konulu yarı yapılandırılmış görüşme formu Müdürlüğümüz Araştırma Değerlendirme Komisyonunca değerlendirilmiş ve çalışmanın yapılması uygun görülmüştür.	
Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde söz konusu yarı yapılandırılmış görüşme formunun yukarıda adı geçen okullarda uygulanması hususunu;	
Olurlarınıza arz ederim.	
Yalçın TAŞPINAR İl Millî Eğitim Şube Müdürü	
OLUR 12.06.2015 Ali TATLI Vali a. İl Millî Eğitim Müdürü	
Kanal Boyu İl Millî Eğitim Müdürlüğü/MALATYA Elektronik Ağ: Malatya.meb.gov.tr e-posta: mesleki-teknikegitim44@meb.gov.tr	Ayrıntılı bilgi için: Leyla KARADENİZ Memur Tel: (0 422)3232505-110 Faks: (0 422) 3239605
Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. https://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden 5813-5c4a-3e78-9fcd-4c65 koda ile teyit edilebilir.	

T.C.
MALATYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 61316475-44-E.4728586
Konu : Anket Uygulama İzin Onayı
(Uğur ÖZHAN))

27.04.2016

VALİLİK MAKAMINA

Gazi Üniversitesi Rektörlüğünün 20/04/2016 tarihli ve 80287700-302.08.01-14350 sayılı yazılarında, Üniversitenin Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bilim Dalı Doktora Öğrencisi Uğur ÖZHAN'ın yürütmekte olduğu "Liselerde Sosyal Ağ Olgusunun İncelenmesi: Malatya Örneği " konulu Anket çalışmasını ortaöğretimde öğrenim gören öğrencilere uygulamayı talep etmekte olup, Anket-Tez Araştırma ve Değerlendirme Komisyonu 26/04/2016 tarihinde yapılan toplantıda anket uygulamasının ilimiz Battalgazi ve Yeşilyurt ilçelerindeki Liselerde uygulanması uygun görülmüş olup, Müdürlüğümüzce de uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Fatih ERDİM
Millî Eğitim Şube Müdürü

OLUR
27.04.2016

Ali TATLI
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

EK 2. Sosyal Ağ Algı Ölçeği Pilot Formu

Aşağıda sosyal ağlarla ilgili bir anket sunulmuştur. İsminizi numaranızı yazmanıza gerek yoktur. Lütfen cevapları samimiyet ve içtenlikle özgürce doldurunuz.

Arş. Grv. Uğur Özhan

1-Cinsiyetiniz: 2- Sınıfınız:.....

3- Okulunuz

4- Sosyal Ağlarda hesabınız bulunmakta mıdır? Evet: ☐ Vardı Kapattım: ☐ Hiç Kullanmadım: ☐

5-Aşağıdaki sosyal ağlardan kullanmakta olduklarınızı işaretleyiniz.

Facebook: ☐ Twitter: ☐ Instagram: ☐ WhatsApp: ☐

Snapchat: ☐ Tumblr: ☐ Swarm: ☐ Periscope: ☐ Diğer: ☐

6- Sosyal ağlarda öğretmenlerinizle arkadaş veya takipçi misiniz? Evet: ☐ Hayır: ☐

7- Sosyal ağlarda bulunan dersleriniz ile ilgili oluşturulan gruplara üye misiniz? Evet: ☐ Hayır: ☐

8- Sosyal ağlarda toplamda günlük ne kadar süre geçiriyorsunuz?

Yaklaşık yarım saat: ☐ Yaklaşık 1 saat: ☐ Yaklaşık 2 saat: ☐ Yaklaşık 3 saat: ☐

Yaklaşık 4 saat: ☐ 4 saatten fazla: ☐

		Tamamen Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	Sosyal ağlar sayesinde kısa sürede daha fazla kişiyle iletişim kurarım.	1	2	3	4	5
2	Sosyal ağlar, zaman ve mekân kısıtlaması olmadan iletişim kurmamı kolaylaştırır.	1	2	3	4	5
3	Sosyal ağlarda vakit geçirmek eğlencelidir.	1	2	3	4	5
4	Sosyal ağları kullanmak stres atmamı sağlar.	1	2	3	4	5
5	Sosyal ağlar, tanıdıklarımın yaşantılarından haberdar olmamı kolaylaştırır.	1	2	3	4	5
6	Sosyal ağlar, güncel olaylardan haber almamı kolaylaştırır.	1	2	3	4	5
7	Sosyal ağları kullanarak, derslerim ile ilgili duyurulardan daha kolay haberdar olurum.	1	2	3	4	5
8	Sosyal ağları kullanarak, sınıf arkadaşlarımla ortaklaşa (işbirlikli) çalışmaları daha kolay yaparım.	1	2	3	4	5
9	Sosyal ağlar, derslerim ile ilgili fikir alışverişi yapabileceğim insanlara ulaşmamı kolaylaştırır.	1	2	3	4	5
10	Sosyal ağları kullanarak, derslerim ile ilgili kaynaklara (slayt, ders notu vb.) daha kolay ulaşırım.	1	2	3	4	5
11	Sosyal ağlar kendi ilgi alanlarıma uygun öğrenme faaliyetlerine katılmama imkan sağlar.	1	2	3	4	5
12	Sosyal ağlar, zamandan ve mekândan bağımsız öğrenme imkânı sağlar.	1	2	3	4	5
13	Sosyal ağlar, ödevlerimde sınıf arkadaşlarımdan yardım almamı kolaylaştırır.	1	2	3	4	5
14	Sosyal ağlar, birçok çoklu ortam (video, fotoğraf vb.) öğesiyle zengin bir öğrenme ortamı sunar.	1	2	3	4	5
15	Sosyal ağlarda planladığımdan daha fazla zaman harcarım.	1	2	3	4	5
16	Sosyal ağlardaki hesaplarımı kontrol etmediğimde huzursuz olurum.	1	2	3	4	5
17	Sosyal ağ siteleri yüzünden sosyal aktivitelere (yüzyüze) yeterince zaman ayıramam.	1	2	3	4	5
18	İnsanlarla yüz yüze iletişim kurarken bile sosyal ağlara girmekten kendimi alıkoyamıyorum (engelleyemiyorum).	1	2	3	4	5
19	Sosyal ağlar, beni asosyalleştiriyor.	1	2	3	4	5
20	Ailem, sosyal ağlarda çok fazla vakit geçirdiğimi düşünüyor.	1	2	3	4	5
21	Sürekli bazı kişilerin profil sayfasını kontrol etmek istiyorum.	1	2	3	4	5
22	Merak ettiğim insanların profil sayfalarını incelemekten kendimi alıkoyamıyorum (engelleyemiyorum).	1	2	3	4	5
23	Sosyal ağlarda benim için önemli kişilerin paylaşımlarını incelemesem (ne paylaşmış, kimler beğenmiş, ne yorumlar yazılmış vb.) huzursuz oluyorum.	1	2	3	4	5
2k	Bu madde için "katılmıyorum" anlamına gelen 2 seçeneğini işaretleyiniz.					
24	Sosyal ağlar, derslerime yönelik motivasyonumu düşürür.	1	2	3	4	5
25	Sosyal ağlar, daha az ders çalışmama sebep olur.	1	2	3	4	5
26	Sosyal ağlardan gelen bildirimler, ders çalışırken dikkatimi dağıtır.	1	2	3	4	5
27	Sosyal ağlar, derslerdeki başarıyı düşürür.	1	2	3	4	5
28	Arkadaşlarımla, sosyal ağları yaygın olarak kullanması sosyal ağları kullanmama yönelik bir baskı oluşturuyor	1	2	3	4	5
29	Sosyal ağları kullanmazsam sohbet ortamlarında yabancı kalırım.	1	2	3	4	5
30	Sosyal ağları kullanmamak arkadaşlarım arasında bir eksiklik (kusur) olarak düşünülüyor	1	2	3	4	5
31	Sosyal ağlarda kendime ait kişisel şeyler (fotoğraf, video vb.) paylaşmaktan mutlu oluyorum.	1	2	3	4	5
32	Sosyal ağlarda beğeni almayacağını düşündüğüm paylaşımları yapmam.	1	2	3	4	5
33	Sosyal ağlarda, gerçek hayatta popülerliğimi artıracak paylaşımlar yaparım.	1	2	3	4	5

		Tamamen Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
34	Sosyal ağlarda paylaşımlar yaparak kendim ile ilgili olumlu bir imaj oluşturmaya çalışırım.					
35	Sosyal ağlarda paylaşımlarımın beğenilmesi veya başkaları tarafından paylaşılması özgüvenimi artırır.	1	2	3	4	5
36	Sosyal ağlar, narsist eğilimler (daha fazla beğenilme isteği, daha önemli olduğumu düşünme) göstermeme neden olur.	1	2	3	4	5
37	Sosyal ağlarda takipçi ve arkadaş sayımın fazla olması benim için prestij (saygınlık, gurur) kaynağıdır.	1	2	3	4	5
38	Sosyal ağlarda paylaşımlarımın beğenilmesi, bana değerli olduğumu hissettirir.	1	2	3	4	5
39	Sosyal ağlarda paylaşımlarımı arkadaşlarım beğendiğinde beni sevdiklerini düşünürüm.	1	2	3	4	5
40	Paylaşımlarım beğenildiğinde, yorum yapıldığında yalnız olmadığımı hissederim.	1	2	3	4	5
41	Sosyal ağlarda paylaşımlarımı beğenen arkadaşlarıma olan sevgim artar.	1	2	3	4	5
42	Sosyal ağlarda hayalimdeki olmak istediğim kişi gibi davranırım.	1	2	3	4	5
43	Sosyal ağlar üzerinden duygu ve düşüncelerimi gerçek hayattakinden (yüzyüze) daha rahat ifade ederim.	1	2	3	4	5
44	Sosyal ağlarda bir konu hakkında eleştiri yapmam, gerçek hayattakine (yüzyüze iletişime) kıyasla daha kolaydır.	1	2	3	4	5
45	Yüz yüze iletişim kurarken söyleyemeyeceğim şeyleri sosyal ağlarda rahatlıkla yazabilirim.	1	2	3	4	5
46	Sosyal ağlar, yüz yüze iletişim kurmakta çekindiğim insanlarla daha rahat iletişim kurmamı sağlar.	1	2	3	4	5
47	Sosyal ağlar okul arkadaşlarımdan kişisel ilgi ve özelliklerimi öğrenmemi kolaylaştırır.	1	2	3	4	5
48	Sosyal ağlar okul arkadaşlarımla ilişkilerimi güçlendirir.	1	2	3	4	5
49	Sosyal ağlar, okuldaki tartışma ve kavgaların büyümesine neden olur.	1	2	3	4	5
50	Sınıf arkadaşlarımdan sosyal ağlardaki davranışları, birbirlerine duydukları saygıyı azaltır.	1	2	3	4	5
51	Sosyal ağlar, sınıf ve okul içi disiplin sorunlarını artırır.	1	2	3	4	5
5k	Bu madde için "katılıyorum" anlamına gelen 4 seçeneğini işaretleyiniz.	1	2	3	4	5
52	Sosyal ağlarda öğretmenlerle arkadaş olmak, öğretmenlerimize olan sevgimizi artırır.	1	2	3	4	5
53	Sosyal ağlarda öğretmenlerle arkadaş olmak onlarla olan iletişimimizi artırır.	1	2	3	4	5
54	Sosyal ağlarda öğretmenlerle arkadaş olmak, derslerimize yönelik motivasyonumuzu artırır.	1	2	3	4	5
55	Sosyal ağlarda öğretmenlerimizle arkadaş olmak onların kişisel özelliklerini öğrenmemizi kolaylaştırır.	1	2	3	4	5
56	Sosyal ağlarda öğretmenlerle öğrencilerin arkadaş olması öğrenci davranışlarını ciddiye almaz.	1	2	3	4	5
57	Sosyal ağlarda öğretmen öğrenci arkadaşlığı öğretmen imajını sarsar.	1	2	3	4	5
58	Sosyal ağlarda öğretmenlerle arkadaş olmak, sosyal ağlardaki özgürlüğümü kısıtlar.	1	2	3	4	5
59	Sosyal ağlar, duygu ve düşüncelerimizi ifade etmek için özgür bir ortam sağlar.	1	2	3	4	5
60	Sosyal ağlar, farklı bakış açılarını görmemi sağlar.	1	2	3	4	5
61	Sosyal ağlar, sayesinde, içinde yaşadığım toplumu daha iyi tanırım.	1	2	3	4	5
62	Sosyal ağlar, toplumun ahlaki değerlerini yozlaştırır (bozar).	1	2	3	4	5
63	Sosyal ağlar, toplumsal meselelere yönelik farkındalığımı artırır.	1	2	3	4	5
64	Sosyal ağlar, toplumsal farklılıklara tahammül seviyemi artırır.	1	2	3	4	5
65	Sosyal ağlar, toplumsal olaylarda ve meselelerde benim gibi düşünmeyen insanları anlamamı (empati yapmamı) sağlar.	1	2	3	4	5

Ek 3. Bilgi Formu ve Sosyal Ağ Algı Ölçeği

Aşağıda sosyal ağlarla ilgili bir anket sunulmuştur. İsminizi numaranızı yazmanıza gerek yoktur. Lütfen cevapları **samimiyet ve içtenlikle özgürce** doldurunuz.

Arş. Grv. Uğur Özhan

1-Cinsiyetiniz: 2- Sınıfınız:..... 3- Okulunuz.....

4--Aşağıda sunulan tablolarda, belirtilen sosyal ağlarda hesap sahipliği durumunuza uygun olan seçeneği işaretleyiniz.

		Kullanıyorum	Hesabım Vardı Kapattım	Hiç Kullanmadım
1	Facebook			
2	Twitter			
3	Instagram			
4	WhatsApp			
5	Diğer.....			

		Kullanıyorum	Hesabım Vardı Kapattım	Hiç Kullanmadım
6	Snapchat			
7	Tumblr			
8	Swarm			
9	Periscope			
10	Diğer.....			

5-- Aşağıda bulunan sosyal ağlardan kullanıyor olduklarınızı hangi sıklıkla kullandığınızı işaretleyiniz.

		Çok Nadir	Nadiren	Arasıra	Sıklıkla	Çok Sık
1	Facebook	1	2	3	4	5
2	Twitter	1	2	3	4	5
3	Instagram	1	2	3	4	5
4	WhatsApp	1	2	3	4	5
5	Diğer.....	1	2	3	4	5

		Çok Nadir	Nadiren	Ara sıra	Sıklıkla	Çok Sık
6	Snapchat	1	2	3	4	5
7	Tumblr	1	2	3	4	5
8	Swarm	1	2	3	4	5
9	Periscope	1	2	3	4	5
10	Diğer.....	1	2	3	4	5

6- Sosyal ağlarda öğretmenlerinizle arkadaş veya takipçi misiniz? Evet: ☐ Hayır: ☐

7- Akıllı cep telefonu kullanımı okullarda serbest olmalı mıdır? Evet: ☐ Hayır: ☐

8- Sosyal ağlarda bulunan dersleriniz ile ilgili oluşturulan grup veya sayfalara üye-takipçi misiniz? Evet: ☐ Hayır: ☐

9-- Sosyal ağlarda toplamda günlük ne kadar süre geçiyorsunuz?

Yaklaşık yarım saat: ☐ Yaklaşık 1 saat: ☐ Yaklaşık 2 saat: ☐ Yaklaşık 3 saat: ☐

Yaklaşık 4 saat: ☐ 4 saatten fazla: ☐

		Tamamen Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	Sosyal ağlar sayesinde kısa sürede daha fazla kişiyle iletişim kurarım.	1	2	3	4	5
2	Sosyal ağlar, zaman ve mekân kısıtlaması olmadan iletişim kurmamı kolaylaştırır.	1	2	3	4	5
3	Sosyal ağlarda vakit geçirmek eğlencelidir.	1	2	3	4	5
4	Sosyal ağlar, tanıdıklarımın yaşantılarından haberdar olmamı kolaylaştırır.	1	2	3	4	5
5	Sosyal ağlar, güncel olaylardan haber almamı kolaylaştırır.	1	2	3	4	5
6	Sosyal ağları kullanarak, derslerim ile ilgili duyurulardan daha kolay haberdar olurum.	1	2	3	4	5
7	Sosyal ağlar, derslerim ile ilgili fikir alışverişi yapabileceğim insanlara ulaşmamı kolaylaştırır.	1	2	3	4	5
8	Sosyal ağları kullanarak, derslerim ile ilgili kaynaklara (slayt, ders notu vb.) daha kolay ulaşırım.	1	2	3	4	5
9	Sosyal ağlar kendi ilgi alanlarıma uygun öğrenme faaliyetlerine katılmama imkan sağlar.	1	2	3	4	5
10	Sosyal ağlar, ödevlerimde sınıf arkadaşlarımdan yardım almamı kolaylaştırır.	1	2	3	4	5
11	Sosyal ağlar, birçok çoklu ortam (video, fotoğraf vb.) öğesiyle zengin bir öğrenme ortamı sunar.	1	2	3	4	5
12	Sosyal ağlarda planladığımdan daha fazla zaman harcarım.	1	2	3	4	5
13	Sosyal ağlardaki hesaplarımı kontrol etmediğimde huzursuz olurum.	1	2	3	4	5
14	Sosyal ağ siteleri yüzünden sosyal aktivitelere (yüzyüze) yeterince zaman ayıramam.	1	2	3	4	5
15	İnsanlarla yüz yüze iletişim kurarken bile sosyal ağlara girmekten kendimi alıkoyamıyorum (engelleyemiyorum).	1	2	3	4	5
16	Sosyal ağlar, beni asosyalleştiriyor.	1	2	3	4	5
17	Ailem, sosyal ağlarda çok fazla vakit geçirdiğimi düşünüyor.	1	2	3	4	5
18	Sürekli bazı kişilerin profil sayfasını kontrol etmek istiyorum.	1	2	3	4	5
19	Merak ettiğim insanların profil sayfalarını incelemekten kendimi alıkoyamıyorum (engelleyemiyorum).	1	2	3	4	5
20	Sosyal ağlarda benim için önemli kişilerin paylaşımlarını incelemesem (ne paylaşmış, kimler beğenmiş, ne yorumlar yazılmış vb.) huzursuz olurum.	1	2	3	4	5
2k	Bu madde için "katılmıyorum" anlamına gelen yandaki 2 seçeneğini işaretleyiniz.	1	2	3	4	5
21	Sosyal ağlar, derslerime yönelik motivasyonumu düşürür.	1	2	3	4	5
22	Sosyal ağlar, daha az ders çalışmama sebep olur.	1	2	3	4	5
23	Sosyal ağlardan gelen bildirimler, ders çalışırken dikkatimi dağıtır.	1	2	3	4	5
24	Sosyal ağlar, derslerdeki başarıyı düşürür.	1	2	3	4	5
25	Arkadaşlarımdan, sosyal ağları yaygın olarak kullanması sosyal ağları kullanmama yönelik bir baskı oluşturuyor	1	2	3	4	5
26	Sosyal ağları kullanmazsam sohbet ortamlarında yabancı kalırım.	1	2	3	4	5
27	Sosyal ağları kullanmamak arkadaşlarım arasında bir eksiklik (kusur) olarak düşünülüyor	1	2	3	4	5
28	Sosyal ağlarda kendime ait kişisel şeyler (fotoğraf, video vb.) paylaşmaktan mutlu olurum.	1	2	3	4	5
29	Sosyal ağlarda beğeni almayacağını düşündüğüm paylaşımları yapmam.	1	2	3	4	5
30	Sosyal ağlarda, gerçek hayatta popülerliğimi artıracak paylaşımlar yaparım.	1	2	3	4	5

		Tamamen Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
31	Sosyal ağlarda paylaşımlar yaparak kendim ile ilgili olumlu bir imaj oluşturmaya çalışırım.	1	2	3	4	5
32	Sosyal ağlarda paylaşımlarımın beğenilmesi veya başkaları tarafından paylaşılması özgüvenimi artırır.	1	2	3	4	5
33	Sosyal ağlar, narsist eğilimler (daha fazla beğenilme isteği, daha önemli olduğumu düşünme) göstermeme neden olur.	1	2	3	4	5
34	Sosyal ağlarda takipçi ve arkadaş sayımın fazla olması benim için prestij (saygınlık, gurur) kaynağıdır.	1	2	3	4	5
35	Sosyal ağlarda paylaşımlarımın beğenilmesi, bana değerli olduğumu hissettirir.	1	2	3	4	5
36	Sosyal ağlarda paylaşımlarımı beğenen arkadaşlarıma olan sevgim artar.	1	2	3	4	5
37	Sosyal ağlar üzerinden duygu ve düşüncelerimi gerçek hayattakinden (yüz yüze) daha rahat ifade ederim.	1	2	3	4	5
38	Sosyal ağlarda bir konu hakkında eleştiri yapmam, gerçek hayattakine (yüzyüze iletişime) kıyasla daha kolaydır.	1	2	3	4	5
39	Yüz yüze iletişim kurarken söyleyemeyeceğim şeyleri sosyal ağlarda rahatlıkla yazabilirim.	1	2	3	4	5
40	Sosyal ağlar, yüz yüze iletişim kurmakta çekindiğim insanlarla daha rahat iletişim kurmamı sağlar.	1	2	3	4	5
41	Sosyal ağlar, okuldaki tartışma ve kavgaların büyümesine neden olur.	1	2	3	4	5
42	Sınıf arkadaşlarımdan sosyal ağlardaki davranışları, birbirlerine duydukları saygıyı azaltır.	1	2	3	4	5
43	Sosyal ağlar, sınıf ve okul içi disiplin sorunlarını artırır.	1	2	3	4	5
44	Bu madde için "katılıyorum" anlamına gelen yandaki 4 seçeneğini işaretleyiniz.	1	2	3	4	5
45	Sosyal ağlarda öğretmenlerle arkadaş olmak, öğretmenlerimize olan sevgimizi artırır.	1	2	3	4	5
46	Sosyal ağlarda öğretmenlerle arkadaş olmak onlarla olan iletişimimizi artırır.	1	2	3	4	5
47	Sosyal ağlarda öğretmenlerle arkadaş olmak, derslerimize yönelik motivasyonumuzu artırır.	1	2	3	4	5
48	Sosyal ağlarda öğretmenlerimizle arkadaş olmak onların kişisel özelliklerini öğrenmemizi kolaylaştırır.	1	2	3	4	5
49	Sosyal ağlarda öğretmenlerle öğrencilerin arkadaş olması öğrenci davranışlarını ciddiyeleştirir.	1	2	3	4	5
50	Sosyal ağlarda öğretmen öğrenci arkadaşlığı öğretmen imajını sarsar.	1	2	3	4	5
51	Sosyal ağlarda öğretmenlerle arkadaş olmak, sosyal ağlardaki özgürlüğümü kısıtlar.	1	2	3	4	5
52	Sosyal ağlar, farklı bakış açıları görmemi sağlar.	1	2	3	4	5
53	Sosyal ağlar, sayesinde, içinde yaşadığım toplumu daha iyi tanırım.	1	2	3	4	5
54	Sosyal ağlar, toplumsal meselelere yönelik farkındalığımı artırır.	1	2	3	4	5
55	Sosyal ağlar, toplumsal olaylarda ve meselelerde benim gibi düşünmeyen insanları anlamamı (empati yapmamı) sağlar.	1	2	3	4	5

EK 4. Döndürülmüş Faktör Yük Değerleri

Rotated Component Matrix^a

	Component											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
SMEAN(@1)									,738			
SMEAN(@2)									,779			
SMEAN(@3)									,479			
SMEAN(@5)								,300	,524			
SMEAN(@6)		,310				,297			,445			
SMEAN(@7)		,808										
SMEAN(@9)		,806										
SMEAN(@10)		,826										
SMEAN(@11)		,656										
SMEAN(@13)		,765										
SMEAN(@14)		,566										
SMEAN(@15)				,599								
SMEAN(@16)				,515				,312				
SMEAN(@17)				,706								
SMEAN(@18)				,681								
SMEAN(@19)				,659								
SMEAN(@20)				,546				,315				
SMEAN(@21)								,798				
SMEAN(@22)								,822				
SMEAN(@23)								,693				
SMEAN(@24)			,778									
SMEAN(@25)			,873									
SMEAN(@26)			,780									
SMEAN(@27)			,822									
SMEAN(@28)			,341									,585
SMEAN(@29)												,621
SMEAN(@30)												,759
SMEAN(@31)	,538											
SMEAN(@32)	,643											
SMEAN(@33)	,724											
SMEAN(@34)	,747											
SMEAN(@35)	,781											
SMEAN(@36)	,748											
SMEAN(@37)	,783											
SMEAN(@38)	,763											

SMEAN(@41)	,633											
SMEAN(@43)						,643						
SMEAN(@44)						,710						
SMEAN(@45)						,818						
SMEAN(@46)						,770						
SMEAN(@49)									,757			
SMEAN(@50)									,804			
SMEAN(@51)									,711			
SMEAN(@52)				,817								
SMEAN(@53)				,828								
SMEAN(@54)				,811								
SMEAN(@55)				,637								
SMEAN(@56)										,775		
SMEAN(@57)										,850		
SMEAN(@58)										,629		
SMEAN(@60)					,647							
SMEAN(@61)					,766							
SMEAN(@63)					,690							
SMEAN(@65)					,738							

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

a. Rotation converged in 8 iterations.

Ek 5. İntihal Raporu

LİSELERDE SOSYAL AĞ OLGUSUNUN İNCELENMESİ: MALATYA ÖRNEĞİ			
ORJİNALLİK RAPORU			
% 1	% 1	% 1	% 0
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ
BİRİNCİL KAYNAKLAR			
1	www.eab.org.tr İnternet Kaynağı		% 1
Akntıları çıkart	üzerinde	Eşleşmeleri çıkar	< %1
Bibliyografayı Çıkart	üzerinde		

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..

